

II

1002

I

I. I. U.

II

1002

L

ACTE JUSTIFICATIVE

LA

ISTORIA REVOLUTIUNII ROMANE

DE LA 1821

DE

G. P. ARICESCU,

Director la Arhivele Statului.

1874

IN EDITURA TYPOGRAPHIEI ROMANE G. CIUTU SI I. THEODORIAN
in
CRAIOVA.

ACTE JUSTIFICATIVE

LA

..

ISTORIA REVOLUTIUNII ROMANE

DE LA 1821

ACTE JUSTIFICATIVE

LA

ISTORIA REVOLUTIUNII ROMANE

DE LA 1821

DE
C. P. ARICESCU,

Directore la Arhivele Statului.

1874

IN EDITURA TYPOGRAPHIEI ROMANE G. CHITIU SI I. THEODORIAN
in
CRAIOVA.

BIBLIOTECA SITARA
BIBLIOTE A IORGA
Cota
Inventar 60940

NOTE.

Nota No. I.

Ca să-și facă lectorul uă idee de suferințele poporului în acea epocă, reproducem allituratul act, cum și uă poesie care descrie cu elocință jafurile guvernanților din epoca de tristă memorie a Fanarioților.

Slujbele sub Caragea.

Tótă lumea scie că repositatul marele Banu Grigorie Brâncovenul era unul din cei mai eminenți elevi (¹⁾ ai faimosului Lazar; era un boier plin de erudiție; ellinist și latinist profund. Filosofia lui Ainecciu, tradusă din latinește în limba ellenică antică, este de acest boier.

La curtea sa afla asil și protecție toți loghiotații Greci. Pe lângă sine avea și unu condiscipol al său, Nicolae, ce avea onórea a mânca cu coconul la massă, și care, pentru tótă favórea și protecția ce i se oferea, ca un cărturar ce era, și ca unul ce știa și psaltichie, se credea fericit uă cânta la paracelisul dela capela din curte, însă numai când venea coconul la biserică.

În domnia lui Caragea, Banul Brâncovenul, fiind numit Spătar, ți se să' cheme pe logofétul Nicolae. — Logofete, îi ți se Marele Spătaru, M. Sea Vodă m'a cinstit uă Spătaria; și fiind-că ești om all u curții nóstre din copillarie, am hotărât să te fac cirac. Te orânduesc polcovnicu de poteră în curtare județ; și iată și pitacul de orânduire, arhon Polcovnice.

D-lui arhon polcovnicul Nicolae mulțumi, strângându'și giubéoa cu respect la piept; și sărută cinstita și stăpânesca mână a d-lui Marelu Spătaru.

¹⁾ Póte admirator, dar elev a fost al lui Lambriu, nu al lui Lazar.

Tragându-se în odaea sa, fostul polcovnic, ce se afla deja în București, și în toate zilele, de dimineața până seara, era jos în capul scării spătariei; veni dar la ellu succesorul său.

Acesta polcovnicise sub marele spătaru Arghiropolu, cinstitul și credinciosul boier și ginere al M. S. lui Caragea Vodă. —D-ta, arhon polcovnice Nicolae, îi dîsse felul acesta de Buluc-bașa polcovnicit, ești un om procopsit; îți plac cărțile și viața ticnita și fără batae de cap; vinde'mi mie polcovnicia, și scapă-te de un traiu în care nu te aștepta de cât callaria și noapte, pe ploii și vânturi; și când ești a casa, nu stai decât a judeca pe hoții de Români. Eu îți dau 50 de mii de lei pe an. N'ai de cât sa'i iei, și să șești acasă să te odihnești.

Logofetul Nicolae, ce acum începuse a lua un aer cam marțial, devenind polcovnic, remasse pe gânduri.

— Bine, îi dîsse; ne vom socoti, și vom trimite să te cheme.“

Fostul polcovnicu se retrase. Nicolae, remăindu singur. începu a'și dîce: 50 de mii de lei! acésta e tréba! Eu nu știam că coconul 'mi a avut până acolo purtarea de grijă. Când da el 50,000 de lei, câtă să mai scótă cel puțin 20,000 de lei. Nu dau polcovnicia. Odata îi vine omului norocul. Ce tréba am? S'o caut singur, și să remăiu bun cât oiū trai.

A doua zi, fostul polcovnic, până în ziua, era la ușa logofetului Nicolae; și cerea voie a se întroduce la arhon polcovnicu.

— Nu dau polcovnicia, îi dîsse acesta, cum îl vedu întrând pe ușa; am s'o caut singur.

— Bine, arhon polcovnice; eu adică vrém sa'ti dîc că pentru binele d-tale vrém să te scap de nevoi.

— Pentru binele meu! dar eu m'am gândit și mai bine.“

Espedia pe bulucbașa; și noul arhon polcovnic începu a se prepara pentru județ, a se duce la postul său; ca să mé exprim mai bine, după langagiul de atunci, la tactul său.

Plecă în fine, și ajunse la tactul său, unde toți ceaușii cu poterașii lor îl primiră cu stégurile întinse și dând la pistole,

Se instală noul polcovnic în postul său. Trecu uă zi, două, uă septemâna, două, trei septemâni; ciaușii și poterașii așteptaũ ordinele boerului, dormind pe prispă și pe subt umbrare; și bóla cascatului și a urâtului se întinse în totă tabara polcovnicéscă. După vre o șese septemâni de zile, polcovnicul Nicolae, vedënd că stă pe cheltuiela, fără a'i intra nimic în pungă, începu a se socoti:

„Ce dracu! pe ce îmi da omul asta 50 de mił de lei pe an? de unde era să'i scóța el? Aci trebuie se fie ce-va; cată să mă dumiresc.“

Batu în palme, porunci unui ciaușiu să'i prepare calul, și plecă drept la București. Cum ajunsese, trimise și chemă pe buluc-bașa, fostul polcovnic.

— Știi ce? țișse Nicolae acestuia; eū m'am socotit una. D-ta 'mi ai dat 50 de mił de lei pe an pe polcovnicie; eū îți cerū numai 25 mił de lei partea d-tale; și să fim tovaroși, să catăm împreună polcovnicia.

— Ți mulțumesc și de acésta, arhon polcovnice; și nu voi uita facerea de bine câtū voi trăi; căci stam pe cheltuială și fără nici uă chivernisela.

Se învoira, făcură înscrisul, și plecară amândoi la județ, la tact.

Cum ajunseră, uă activitate și uă bucurie se respândi în toți poterașii.

— Bine ai venit sănetos, boerule! strigară cu toții. Dumneđeū să te ție, că plesnea fierea 'n noi de urât.

— Astia sunt copii mei, țise buluc-bașa către polcovnicul Nicolae. Am trait bine cu dênșii; cu tóte că câte odată, de, târnuiam și scârpinaam pe câte unul. Nu e așa, mă, Ióne, Marine, Stane?

— D-ta se fi sănetos, boerule; biciul stăpânului îngrășe pe sluga.

— Ei! acum pe lucru, copii! Aveți caii, armele, în bună stare? De séra să fiți cu toții gata.

— Cu toții, cu toții, boerule; flacăii sunt aci.

Boerii se pusseră la masă; după masă dormira ca boierii; după somn luara dulceta și cafea. Apropiindu-se séra, buluc-bașa chemă pe toți ciaușii în casa.

— Gata sunteți, copii?

— Gata, boierule!

— Pe vênat acum! Tu, ciaușiu Stane, i'ați poterașii, pléca în plasa cutare, și înpraștie'i prin sate, după cum știi tu; ce să te mai înveți! Tu, ciaușiu Vasile, iea pe ai tei, și pléca. Tu, ciaușiu Dumitre, ce mai cașci gura la mine? fă asemenea; știi tu locurile și cotiturile tale. Și voi toți, haide, se ve ved! Arătați-ve spatele; pe cai, și cu Dumneđeū înainte!

Logofetul Nicolae, cu ochii sgâiți, se vađa ce va eși din ordinele și dispozițiile acestea, i se părea halima, după limba

de atunci. După ce eșiră ciaușii, și plecară cu poterașii lor, întreba logofétu Nicolae:

— Ce o să facă ei acum?

— Vei vedea, mâine, poimâne, ailaltă poimâne, după depăr-tarea unde se duc.

— Bine, vom vedea, țisse logofétul Nicolae, cu flegma sa de loghiotat. „Inaintând nóptea, boierii polcovnici se culcară. A doua ții de diminéța începură a veni din céuși, și a da rap-port. Unul spunea că băeții lui, din cutare și cutare sat, s'au întors cu atâtea capete de vite, boi, vaci, viței, cai, etc. Al-tul asemenea; celalalt pe a sémă.

Buluc-bașa le porunci ca fie-care să'și ducă vitele salle în alte sate, cu totul opuse de acelea de unde le-a luat.

A doua ții, a treia ții, se urmă tot asemenea. In intervalul acesta, sâtenii păgubași începură a veni la tactul polcovnici-ei, ca, cu gënuchi plecați și cu lacrimi fierbinți, să se róge a li se da ajutorul poterașilor spre a da góna hoților ce le-a furat vitele.

Bulucbașa nu lipsea, la fie-care plângere, a lua semnele și cantitatea vitelor fie-căruia, și de a espedia poterașii necesari spre căutarea lor.

Satul tactului acum era plin de sute de păgubași; la cărciumă și la băcanie se făcea aliș-veriș. Băcanul și cărciuma-rul începură a lauda pe Dumneđeu că a mai înviat satul. In fine, poterașii, espediați după căutarea hoților și a vitelor, în-cepură a veni care cu câte uă pereche de boi, care cu vaci și cu viței, care cu câte un cal, doui, în cât bătătura polcov-nicieii începu a lua un aspect de obor.

Păgubașii, fie-care își cunoștea vitele sale; poterașii, fie-ca-re își nara aventurcie, cum a alungat pe hoți, cum s'a bătut cu dênșit, cum a puș mâna pe vite, și cum în fine tâlharii de hoți le-a scăpat din mâna.

Polcovnicul Bulucbașa strigă să le tacă gura la toți, că a făcut curtea polcovnicieii se nu mai semene decât un hân și un obor.

După ce restabili tăcerea, începu a despărți vitele, fie-care cu stăpânul seü, și a le prețui.

— Ai teli sunt boii aștia, mé? întrebă pe unul.

— Ai mei, boerule!

— Ii cunoști bine?

— Cum să nu-i cunosc? că numai atât avém!

— Ef! să'ți traiască! Eata flacăit i-a gasit. Da ce mai bot! Aștia, ca uă para, fac 500 de lei; cinci-șeci de lei e deciueła; caută-te 'n pungă, și veđi de dă ce-va și băeților, că nu sunt slugile tale.

— Aoleo, sáracul de mine! boerule! Eú n'am dat pe bo de cât numai 200 de lei; și acum să voiú să'ți vênđ, nu-mi dá nimini nici 150 de lei pe dênșit.

— Minți, Rumâne. Uite Rumânul dracului! da șiret mai e, Asta e; 50 de lei, dacă vrei să'ți iei boii; dacă nu, punú de scutură praful după tine.

Venia rëndul apoi la vaca altuia, la caii celui-lalt; tóte vitele se prețuiaú îndoit și întreit de ceea ce făcêu; deciuelele le făcea grămadă de bani pe masa polcovniciei, păgubașii apoi intra pe mâna poterașilor ce le lua mai cât le-a luat și polcovnicul. Multe din vite iară, cum se întemplă firește la tóte furțișagurile din lume, nu se mai gásea, cu tóta strașnicia ce punea d-lui Boerul polcovnic. Boii, mai vêrtos cei mai țepeni și caii cei mai frumoși, par' că era un făcut, că nu se mai gasêu. Toți apucaú drumul Focșanilor și treceáu în Moldova.

Astfel se urmă vre uă douê septemâni. Pe de o parte, séra, unii din poterași erau espediați după vite, și pe de alta, diminéța până în ăiuă, alți poterași espediați mai dinainte, venéu, pe cum am đis, cu vitele destinate a fi aflate de strașnicul zabetlic al polcovnicului. Đi cu alta, deciuelele aducêu în casa polcovniciei peste uă mie de lei pe ăi.

La tóte acestea, logofétul Nicolae se uita ca un loghiotat, și suspina adesea.

In cele dupe urmă, plecă la București, și trasse drept la conul.

— Hei! bine ai venit, arhon polcovnice! îi đisse d-lui marele Spătar.

Cum îți merg trebile? Cum o ducti cu polcovnicia?

— Reú, cinstite cocóne!

— De ce?

— Apoi, iéta de ce.“ Și începu a'í spune istoria: cum a venit Bulucbașa, și i-a oferit 50 de mil de lei; cum n'a vrut s'o dea, și s'a dus s'o caute singur; cum a ședut pe cheltuiala vr'o șése septemâni; cum s'a hotărât a se întovároși cu Bulucbașa; și în fine cum a veđut că se caută polcovnicia la țerra.

— **Sarac** sunt, ڏisse el, cinstite cocóne; **buni** sunt 50 de mił de lei ce 'mi a dat; și **buni** sunt banii ce vedém cu ochii mei séra pe masa polcovniciei; dar ceea ce ved că este, e blestemul, urgia lui Dumneđeu! Nu'mi trebuie! adause el, scuturându'si giubéoa; mai bine sarac și curat, cu cárticelele mele, cu bisericuța mea; și pentru uá gura și îmbrácámintea unui trup, se tráești d-ta! Mulți saraci mânâncá din curtea d-tale; oiú traí și eú.⁴

— Ha! há! ha! Nu spui că ești prost? Adică pan' acolo tot nu te socotém! Mei, prostule, eú când te-am chemat și 'ți am ڏis că voiú să te fac cirac, știam eú ce-va. Fieși care polcovnicie are prețul hotarát, după listá; și se vinde cu 50 de mił de lei, cu 60, 70 paná la 100 de mił de lei pe an; afará de ceea ce se mai dá logofétului spátáresc și ómenilor casei; eú 'ți am dat una din cele mai bune polcovnicii; și tu te lepeđi de noroc. Prostule! dar astea sunt canónisite după legi. Dreptul Spátarului este de a vinde polcovniciile; al Vistiérului, de a vinde ispravniciiile și sameșiile; al Ispravnicului, d'a vinde zapcielácurile; ș'al Vornicilor, d'a vinde vátașiile de pláiú; și apoi polcovnicii, ispravnicii, sameșii, zapcii, vátașii de pláiú, cum or să scótá banii, dáca fie-care nu'si va cáuta de meșeria sa, după chipurile ce sunt în obiceiú. Eú 'ți am dat una din cele mai bune polcovnicii, și ca la un om al casei, 'ți am dáruit'o, unde alții dáu paná la 80 de mił de lei pe dénsa; și tu îi dai cu piciorul!

—Nu'i dáu cu piciorul, cinstite cocóne; dar, se mé ierți d-ta, îți spuiú că nu'mi trebuie, nu pot bága astfel de bani în pune ga mea.

— Mei, dar eú sunt banul Brâncovénul, cu moșii, cu țigani, ca nici un boer; și tot nu mé pociú lepáda când ími dá M. S. Vođa uá chiverniséla. Veđi, tu ești alla, după vorba turcésca: *em chiel, em fudul*. E destul că în Spátaria unui boier ca mine, să nu se facá. Spátarul tovaroșii cu hoții áștia de Fanarioți, cu hoții și cu tâlharii, ca sa'l trimița în bende a despuia și a uccide lumea, și să ínpárta práđile cu dênșii; cáci limongiá áștia nu se mulțumesc numai cu ceea ce e canónisit.

— Mie, boierule, nu'mi trebuie nici canónisit; un trup am, și n'oiú muri de fóme; un suflet am, și 'mi e destul pácatele mele; ce să mé mai încarc cu cáte am véđut?

— Prost ai fost când erai în scóla cu mine, și prost o să mori. Haide, dute; voiú porunci cele de cuviínța logofétului spátáresc,

Iată dară care erau drepturile cinstiților și credincioșilor boieri ai Domniilor fanariote! Ua clasă se ținea de slugi, alta de credincioși boieri; și cea mai înaltă, ce practica *tâlăria organizată*, se ținea cinstiți și credincioși. ¹⁾

CANTEC OLTENESC.

Leleo muică, rândurica
Numai poți mitutica;
Că-i frumoasă dimineță,
Roua 'i nasturi pe verdéșă,
Și Zorilă 'n răsărit
Jocă 'n câmpul aurit.
Plec, mă duc la d'ăi ciocoli,
Ce-și bat joc și-și rid de noi!

Leleo muică, leleo Dómne!
Prunculeții 'mă mor de sóme:
Mor în țera Románescă,
Cea avută, cea ceréscă!
Codrul mândru c'a 'nverđit,
Frunđa mi l'a 'mpodobit;
Mă duc să pândesc ciocoli,
Că prea mult își rid de noi.

Ce folos d'ășa câmpie,
De a țerii avuție,
C'aduc aurul cu sacii,
Dacă parte n'au săracii!
Că din holda ce muncesc
Nici un bob nu folosesc;
Muncesc tot pentru ciocoli;
Copilașii își stau goi.

N'au cămașă, n'au mâncare;
Că și biată măsă ²⁾ n'are.
N'are-a tórce, n'are-a țese,
Și din streńțe nu mai ese.
Că plătesc, plătesc, plătesc,
Și nu mai mă răfuesc.
Tóte 'n plată 'să la ciocoli;
Lumea nu e pentru noi!

Intr'o ți ne-a cere d'óre
Plată p'aer și pe sóre.

Că cer vamă și chirie
Și p'a fiarei vizunie.
Plătesc locul de bordeiú,
Și n'am nici mălaiú de meiu.
O ciocoli, ciocoli, ciocoli!
Ce-om fi ór'de vină noi?

Anul tot în lucrul vostru,
N'avem timpuleț al nostru.
P'o oiță cereți plată,
Fiind-că paște, fiind-că fată.
Găini cereți să ve dăm;
De n'avem, să cumpărăm.
Mai iertați-ne, ciocoli,
C'abia pelea e pe noi!

Până când să dau în vară,
Doi copii își degerară;
Că-i coliba dărâmată;
Cerga d'arendașú luată;
De găteje am sfârșit,
Și ciocoliul le-a scumpit.
O ciocoli, ciocoli, ciocoli,
Ce ne frigeți, vai de noi?

Că plătesc și pentru vatră,
Pentru un căpătăiú de șétră;
Pentru tot ce e sub sóre;
C'a ăis Christ, că dacă móre
Al d'a fost mai necăjit,
El e 'n cer mai fericit.
Mai dați cer pe la ciocoli,
Și pământ la d'alde noi.

Christulețe, mai ia-ți cerul,
Că ne rebegește gerul;
Ia-ți și cerul și cuvântul,
Și mai lasă-ne pământul.

¹⁾ „Conservatorul” No. 1. Novembre 1856 de N. Russo (Eliade) pag. 123—128.

²⁾ Prescúrtatú din mamă-sa.

Dă-mi cât pociu măcar a sta,
Capul a mi-l rezima.
Mai du 'n cer și d'ăi ciocoli,
Și mai iartă-ne pe noi.

Leleo muică, dac'așiū prinde
Hoșomanî, d'ăi de ne vinde,
Hoșomanî dela biserici,
D'ăi ce ne tot fac la predici,
Să le spuî ce-a ȓis Christos
Pe când mi'și umbra pe jos,
Și da lumea la ciocoli,
Ș'opria cerul pentru noi!

Leleo muică, cucul cântă
Vara verde, vara sfântă!
Codrului că plete 'i crește,
Pe voinic că mi-și umbrește.
Umbra 'i desă 'n cărpenișū,
Să m'așed la ăl cotiș.
Să pândesc la d'ăi ciocoli.
Că prea sunt spurcați cu noi!

Leleo muică, măculișă;
Ia dă-mi tonta pușculișă;
Că de an n'am mai cătat'o,
Și rugina-o fi mâncat'o;
Că de an n'am dat cu ea,
Ș'asta'i tót' averea mea.
Să mă duc la d'ăi ciocoli,
Ce'și bat joc și'și rid de noi.

Pușcă lungă, ghintuită,
Din resbóe dobândită;
Moștenire dela tica,
Tica ce nu știa frica:
Că intra în Cărjalii,
Și da gróză 'n Pasvantlii.

Tata n'avea plug și boi;
Se hrănea dela cibcoi.

Poterile și catane
Ii ȓicea tot căpitane.
Când răcnea, scotea vâpae;
Nu'i sta nimeni în bătae.
El 'mi a ȓis, când a murit:
„Te-am crescut și te-am iubit;
„Pun'te 'n pândă la ciocoli,
„Că ei nu sunt frați cu noi.“

Leleo muică, cucul cântă
Voinic codrul se avântă;
Frunza-i verde și curată;
Parcă-mi vęđ nevasta fată;
Dar mă duc, voinic și viū;
Și nu știū d'o să mai viū;
Hoșomanii de ciocoli
Or fi poteri dupe noi.

Că ei sur' în ȓioa mare,
În Divan, în Adunare;
Fără frică de robie,
De bătae, pușcării;
Căci ei sunt privilegiați,
Și de prăvili apărați.
Bresle rele de ciocoli,
Ce sug sângele din noi!“

Când pleca în haiducie,
Copilașii și soție,
Cu bătrâna lor bunică
Ii ținea plângând de frică,
El pe toți îi săruta,
Flinta 'n umeri arunca;
Și luând'o spre Vulcan,
ȓicea 'n frunză pe Jian. ')

Nota No. II.

Luxul și impozitele sub Caragea.

Un strein, care a ședut în Romania șesșe ani, (dela 1815 până la 1821) vorbind despre luxul Gospodarilor ș'al boerilor, ȓice, despre Caragea și despre boerit d'atunci:

) D. Bolliac, Poesii naționale, tipărite la Paris, 1857, pag. 15.

„Imbrăcăminteă unui boer din protipendada costă 400 galb. aprópe; iar a cocónelor, îndoit și întreit. Boerii cheltuesc pe an până la 3 mił de galbeni, de-și aũ Poslușnici și Scutelnici, și câte 10—20 servitori (șiganı) cu cari se ajută.

„Cheltuelile Prințului se urcă pe an dela 3 până la 4 mil. lei, în care intră și tributul Porții, cum și presenturile Pașilor și demnitarilor celor mari ai Porții, cum și gratificațiile pe la favoriți și pe la *Elci* (consuli). Intreținerea curții domnesci costă mai multe sute de mił de lei pe an. Funcțiunile se dau pe câte un an, și tóte cu banı gata.“¹⁾

Un alt strein, care a șeđut în Principate mai mulți ani, ȃce despre Caragea :

„În primul an al Domniei sale, impositul ordinar fu adăogă de opt ori mai mult de ce fusesse fixat prin bugetul general, decretat de divanul Domnesc la 1802, conform Hatıșerifului; acel imposit se mai adăogă și prin ordonanțe date la fie ce triminie de către adunări parțiale de boeri, decorate cu titlul pompos de Adunare obștésă.

„Acest imposit se mai măria prin dessele schimbări de viștieri ; îl mai mărea și ispravnicii, creaturele Vistierilor, ómeni cruđi și răpitori ; și aceste contribuțiuni straordinare, ce se puneau pe orașe și pe sate, sub felurite pretesturi absurde și arbitrare, producéu sume îndoite și întreite de cele legiute de Domni cu divanul seũ.

„Contribuția vămilor, cari până la 1802 prıvea numai orașele și târgurile, se întinse și asupra satelor.

„Apoi și contribuțiile ce se puneau pe miei, pe vinuri și pe alte articole de felul acesta, fură și ele adăogite peste ceea ce stipula Hatıșeriful.

„Aceași sistemă de încărcare se urma cu rechisițiunile de fênși orđ, destinate pentru poștii și grajdurile domnesci ; pentru untul, mierea și mieii ce se trimitéu la Vidin și la Stambul; pentru ȃlilele destinate la construirea și reparația cetăților turcesci după celle doué țermuri alle Dunării ; și pentru lemnele de construcțiune la amiralitatea turcésă; tóte acestea, contra stipulărilor Hatıșerifului.

„De multe ori acelle obiecte se plătéu în banı, cu prețü îndoitü și întreit de valórea lor reală.

¹⁾ Lettres sur la Valachie, par P. R. Paris 1821 pag. 82, 85, 101, 128, 129 și 134.

„Și toate aceste jafuri erau sancționate de ministrii lui Caragea, creature vile ale Despotului, complici ai hoțiilor sale, uă umbră din vechea obștească Adunare; iar budgetul era tot d'auna în deficit, cu scop d'a servi ca pretext pentru a-busuri noue ale anului viitor.

„În șesze ani și jumătate a domniei lui Caragea, s'aū creat peste patru mii de boerii, cari adusseră un folos necalculat; toți acești boeriți erau ómeni recomandați numai prin basse-țea și rapacitea lor; din ei unii erau înalțați la cele mai în-nalte trepte ale boeriei, ceea ce făcu a înjosi cu totul protipendada, deja ȕecimată și slăbită prin esiluri și persecuțiuni în persóna membrilor ei cellor mai influinți și avuți.

„Toate funcțiile statului erau date la mezat, pe față; tot ce era avere publică și privată era de drept a boerilor, mari și mici; Spătaria însăși, poliția generală a țerrei, încorona acé-stă operă de spoliare universală și sistematică, ce devenise lege prin obiceiū. Spatarulū vindea capitaniile de ju-dețe, instituite pentru apărarea hotarelor și liniștea publică; asemenea Vistierul și Vornicul vindeau funcțiunile ce atârnaū de dênșii.

„Plângerile către Pórtă erau înabușite de aurul lui Caragea, stors din spinarea poporului; promissiunile de îndreptare erau eludate de viclenul Gospodar; abuserile mergéu crescând, și țeranul abandona coliba spre a emigra sau a deveni hai-duc. Uă asemenea stare de lucruri trebuia să producă uă rescólă ¹⁾

Nota No. III.

Arz către împărăție, când a fugit Caragea Voevod. 1818 Sept. 29.

Noi, robii prea puternicei împărății, Mitropolitul, Épiscopii, Egumenii și Boerii, mari și mici, Capitani și totă sāraca Raia, din cea neapărată datorie îndemnându-ne ca nisce supuși credincioși ai prea-puternicei și a noastră hrănitóre împărăție, și cu celle până la pământ închinaciuni către prea înaltul împă-

¹⁾ La Principauté de Valachie, sous le Hozpodar Bibesco, par B. A. ancien agent diplomatique dans le Levant.—Bruxelles 1848, pag. 14—17.

—Veđi și nota dela pag. 122 din „Conservatorul“ No. I Novembre 1856, fœe redactată de Eliade în Turcia, sub numele D. N. Russo, și unde se descrie mijlœcele prin care se înavuțiau împiegații sub Fanarioți.

rătescū prag arătându-ne, printr'acest prea plecat al nostru obștesc Arz-mahzar, însciințăm prea blândului auz al prea puternicei împărății, că Domnia Sea Ioan Vodă Caragea, Domnul acestei țeri, astați la 29 alle acestei luni Septembre, pe la 10 césuri din či, lasând scaunul Domniei, a plecat, eșind afară din politie întocmai cu același chip ce obicinuia de eșia afară la plimbare; iar peste prea puțină trecere de vreme, ca de vr'o patru césuri, ne-am pomenit că, din urmarea drumului Domniei Sëlle, ne trimite câte-va porunci în scris, care iarăși după a supunerii datorie și povățuire, socotind că se cuvine a se face sciut și la împărăție.

Iată trimitem și copii după dênsele; adevrite cu icaliturile nôstre, Mitropolitului, Episcopilor și Boerilor, trimițând osebit și copie dupe o notă ce în urmă ni s'au trimis de către cinstitul general consulat al Rusiei de aici, spre a se face cunoscută către împărătescul auz și cererea ce face prin numita notă Escelenția Sea Generalul Consul rusesc; și tocmai dupe priimirea acestor porunci alle D-Sëlle, ce s'au đis mai sus, încredințându-ne cu bună sémă de a sa pribegire de aici din țerra, cu tóta familia sea, numai decât, pe de o parte noi boerii am îmbrățșat cu toții strejuirea politiei și otcârmuirii țerei, priveghind din tóta virtutea de a se pune în lucrare și a se urma ori câte mijlóce privesc la întregimea acestui împărătesc keler, după a supunerii strămoșeștii nôstre ferbinte râvnă și credință, ca unii ce dela a sa împărătescă mila așteptăm tóta hrana și mângăerea.

Iar pe de alta parte, prin nizamul *deosibit*, n'am lipsit de a înștiința fara de zăbavă și pe luminații și slăviții Muhafidți ai Serhaturilor, de acésta fara de veste întêmplare, până când ne vom învrednici a sosi și a se arăta acésta vrednică de jale a nôstra însciințare la împărătescul prea înalt Prag, înaintea căruia, așternând celle până la pământ a le nôstre închinăciuni, să ne tânguim de acésta fara de veste nenadăjduită a pribegirii Domnului, care nu puțină spaimă și turburare a pricinuit la obștea supușilor Raiale de aici ale prea puternicei împărății, întocmai ca și la alte trecute asemenea întêmplări de pribegiri alle acellor Domni, cari, arătându-se în pământul țerei cu desevarșită stăpânire și putere, au pus în lucrare fara de sfială tôte cugetările și voințele lor, când nu puține réutați și pagube am suferit; în cât, din nisce urmări ca acestea alle Domnilor, am ajuns a ni se turbura apararea

liniștită a țerei (care este keler împărătesc); și în vreme ce noi tot d'auna suntem, și în totă viața noastră vom fi, supuși și credincioși, ne vedem încongiurați de asemenea supărătoare supărări. Dar cu toate acestea, împlinind datoria supunerii și a credinței noastre către prea puternica împărăție, amă odihnită cu cele mai blânde și cuviincioase mijloce pe supusele Raiale; am pus în bună orânduială curgătoarele trebi ale țerei; și toate câte am socotit că privesc la nizamul cel obștesc al pământului, le-am întocmit cât ne este prin putință, spre împlinirea sfințelor împărătesci porunci, spre săvârșirea curgătoarelor trebi, și spre întocmirea liniștirii celei obștești. De aceea dar, alergând totă obștea supușilor locuitori de la acest împărătesc și nouă de hrană datator keler al prea puternicei împărății, ne rugăm, cu cele până la pământ închinăciuni, ca să-și reverse prea puternica împărăție cea cu blândețe împărătescă, și împărătesca mila sa, către cei ce cu neștișoasă dorire așteptă și privesc la aceeași împărătescă a sa milostivire; și precum a pururea dela moșii, strămoșii noștri am dobândit mângăiere dela a sa nemărginită mila, ce privesce către toți supușii prea puternicei împărății, asemenea și acum să ne învrednicim a dobândi ceea ce, a sa stăpânescă și părintescă priveghere, cu milostivire privind asupra supușilor sei, va bine-chibsi, spre a ni se pași cinstea, dreptățile și privilegiurile cari prin împărătescile și vrednicele de închinăciuni *Hatîșerifuri* ni s'au hărădit; cum și liniștită petrecere i odihna, atât a părții bisericesci, i a nămului boerilor pământeni, cât și a toței obștei supușilor Raeli a kelerului împărătesc. Căci noi apururea, cu totă obștea, înălțăm mâini de rugăciuni către înaltul Dumneșeu pentru prea puternicul și prea dreptul al nostru făcător de bine, și țiitorul dreptății, stăpân al nostru, spre îndelungirea anilor vieții împărăției seale, și spre întărirea și starea împărătescului seș scaun, până în veci. 1)

Nota No. IV.

Penticostarul din anul 1800, dăruit de Tudor la biserica din comuna Cloșani.

S'au dat acest penticostar bisericei dela Cloșani, jud. Mehedinți; și pohtim preoții bisericei acesteia, ce se vor afla ori

1) Condicta No. 122 din archiv. Statului pag. 338—339.

în ce vreme, a avea trecute în pomelnicul dela proscomidie numele ce arăt mai jos, ca pre (elle) să le pomenescă la sfântul jertfelnic.

1819. febr. 27.

Dionisie Arhiereul ;
Varlaam Monahul ;
Varlaam Lupul ;
Marin ;
Efrosin Eromonah ;
Apostol ;
Petre ;
Zoi ;
Dionisie Arhiereul ;
Iosif Ieromonah ;
Pârvu ;
Rocsandra ;
Mitrofan Ieromonah ;
Costandin, Ioana ;
(suscris) Theodor biv vel sluger. ¹⁾

Nota No. V.

Actul de danie a lui Tudor de 30 stj. dați în folosul preoților dela biserica din comuna Prejna, dist. Mehedinți, ȳiditã de Tudor cu spesele sale la 1808, și reparatã la 1860.

Fiind cã pentru stînjini de moșie trei-deci, ce'i-am ū cumpãratũ cu zãpis în ruptore dela Gheorghe sin Kurea Kelcea, în hotarul Rumãniorilor, acești stînjini, din bun cugetul meu, 'i-am dat danie la sfînta bisericã ot Prejna, hramul sfîntei nãscãtorei de Dumneȳeũ, care s'au facut de mine, sã fie pentru chivernisirea sfîntei bisericei, și pomenirea sufletului meu, și a parinților, și a tot nẽmului meu ; pentru ca sã fie știut cã acești stînjini 'i-am luat numai pentru acẽstã trẽbã, de 'i am dat danie la sfînta bisericã. Nimeni din copiii mei ²⁾ sau nẽmul meu sã nu fie volnici a cãuta sã'i ia ; ci sã'i stãpãnescã sf. bisericã în veci. Și am iscalitũ cu mãna mea. ³⁾

Theodor Slugeru

1808 Mai 20.

¹⁾ Scris de mãna lui Tudor, la pag. 124 verso, din acel Penticostar.

²⁾ Se vede cã pe atuuçi Tudor cugeta la însurãtore.

³⁾ Originalul autograf, il posedã autorul acestei istorii.

Nota No. VI.

Copie dupe diata lui Tudor, când hotărîsese să plece în Russia ¹⁾

Aflându-mă eu om necasatorit și fără de vrednici clironomi, temându-mă în totă vremea de mărte, mai vârtos aflându-mă ostaș, și în totă vremea călător, precum și acum am călătorie mai delungată, am socotit ca să 'mi pui la orânduie la subtitropie cele ce am, atât mișcătoare cum și nemișcătoare, în ce chip să se urmeze, întâmplându-se sfârșitul vieții mele la vreună străinătate, sau măcar și aici.

Întâiu, ferbinte mă rog Dumnevoastră la trei boieri, prietini ai mei, Dumneța Chir Constantine Furtună, Dumneța Arhontretii (logofet) Ionița Burilene, și D-ta arhon Armașu Grigorie Ciocăzane; să bine-voiți, pentru mare pomenirea D-voastră, a'mi fi epitropi mie pentru toate, precum rânduiesc eu mai jos, să urmați dupe mărtea mea; și pentru această ostenela și facere de bine a D-v. milostivul Dumnezeu să vă trimită D-v. pe această lume mincinosă haru și mila lui; iară la viitoră și nesăvârșita vreme, ușurare sufletului D-v.

1. Toate acareturile mele, câte am aici în Mehedinți, adică: case, mori, vii, locuri de prăvălii și de case în Cerneți; însă, viea din Poana hoțesca, cu casele și cu toate vasele viei din delul Govorei; mōra din Pleșuva, mōra cea mare din Severin cu pământul ce este cumpărat, înfundat, precum se coprinde (în) zapisul caselor din Cerneți; și locul dela pōrtă, cel cu pomi, locul de casă din drept Polcovnicul Istrate peste drum; și locul de prăvălii, de alături cu Velisco; cumpăraturile de moșie ce am la munte în Dalboca și în Cloșani; i o piatră de mōră din apa Tismenei, cu curēoa de moșie din Calnic; să se vēnda, ori cu mezat sau cum se va socoti că va eși mai bun prețu, ca să nu se facă pagubă.

2. Toate hainele, i arămurile, și tacămurile de masă, să se dea frațini-meu Papa.

3. Toate argintariile și armele câte se afla să se vēnda.

4. Moșia și alte acareturi, și viile ce am la Vladimir jud. Gorjiu, acelea să rămāie frațini-meu Papa și surorā-mea, și maică-mea, cât va trăi.

5. La nimini nu sunt dator nici uă para; iară un zapis de

¹⁾ În dosul acestei copii, ce o posedă D. Ion Vladimirescu, nepotul lui Tudor e scris: „Copie după diata ce a lăsat boerul când era să se ducă la Rusia“.

15 ₰ la Logofétu Petre de Divan, și altul de lei 500 la Gherie, omul boerului Samurcaș, să nu se ție în sémă; că le am plătit, și nu s'aũ găsit ca să le dea.

6. Toți bani ce vor prinde la vëndarea celor numite mai sus, cum și bani ce sunt gata, care se vor vedea unde se află, prin altă însemnare în condica mea, care este pecetluită, și la ce vreme se va deschide, să se dea pe îndată toți banii, din care jumătate să se dea frașini-meũ, cu mumă-mea și surori-mi Dumnéei, cu analogie; iar jumătate să mi se facă pomeniri, adică, cele obicinuite până la un an; uă sută de sărindare să se facă cu tot șartul; talere 1250 să se trimiță la Sfânta Agora, să se dea cu legatură darũ bisericei; și pentru acésta să fie datore biserica ca în véc să aprindă uă candela la icóna Maici Precistei, să arđă în tótă vremea, ziua și noptea, în véc; asemenea lei 1500 să se trimiță la Erusalim, la biserica Sfânta, tot cu așa șart, ca să arđă uă candela în véc; și ce bani va mai prisosi, să se dea pe la biserici sărace, să se cumpere cele ce va lipsi; și la biserica ce este făcută de mine în Prejna, să se dea lei 300; și de va mai prisosi bani, se vor mai face pomeniri, care se va socoti de Epitropi, adecã: fete sărace să se îmbrace; să se dea și la slugi: la Dumitru feciorul lei 100, la Rosa lei 50, la Stan Caroke lei 100, la Iancu Bogdan lei 50, și la Nicolae băiatul lei 100, fiind că acestia m'aũ slujit.

Copiem și fôea de prețuire a averii lui Tudor, după originalul aflat tot în possessiunea nepotului seũ, D. I. Vladimirescu din Vladimir.

Fôie de prețuirea averii lui Tudor când era să plece în Rusia.

6000 lei, Casa și viile din délul Cerneșilor.

1000 lei, Móra cu coprinsulũ ei, i liveđi pe moșia Govora.

800 lei, Vadul de móra cu prãvalii, dela moșneni, pe apa Topolnița.

200 lei, Binaoa morii la Paducel.

50 lei, Casa morarului.

700 lei, Moșia din câmpul Severinului, dela Alexe Vladuț Cercel.

600 lei, Patru siliști în oraș (locuri în Cerneși.)

3000 lei, Casa de țidũ din Cerneși.

12350 lei.

Nota No. VII.

La 1771, pe când Austria ocupase Bucovina, Cabinetul Vienei trimise în Moldo-Romania uă comisiune compusă de ofițeri din Statul major, ca se studiasse locul pe unde s'ar putea face drumuri, pentru înlesnirea comerțului și transportarea trupelor; să evalueze întinderea, populația și natura solului, avantajele acestei țări, și paguba ce ar simți Turcia și Russia din pierderea lor; în fine să noteze dispozițiile locuitorilor în privința Austriei.

Eată răspunsul comisiunii:

„Aceste țări sunt d'ua mare utilitate strategică pentru apărarea imperiului despre răsărit; căci, posedând partea occidentală a Carpaților, este indispensabil a possede și partea orientală, care ar forma punctul de reșim, al oștirilor, ș'ar înlesni retragerea lor la cas de învingere; apoi cele două provincii pot hrăni cu înbelșugare uă oștire cât de mare; prin urmare, până să putem a ne face stăpâni p'aceste țări avute, comisiunea e de opiniune a strămuta hotărele, *in timp de pace*, fie prin învoire sau prin orî ce alt mijloc.

„Moldavia are uă importanță specială: căci ar pune în comunicație directă Galiția și Lodomeria cu Transilvania; astfel că oștirile ar trece dela uă provincie la alta pe un drum mai scurt și mai lesnicios; și unele strâmtoari ar face mai puțin greu transportul artileriei și mersul cavaleriei celei grele; iar trupele formate în Principate ar putea servi, în timp de rebel, a protege manoperile oștirilor noastre.

„În privința negoțului, Moldo-Romania ar avea uă importanță imensă. Tot comerțul Turciei cu Polonia, Ucraina, Russia și Germania, trece prin Bucuresci și Iași; prin urmare prin Transilvania expedițiile s'ar face mai iute și mai comod. Bucureștii ar fi magasia de unde s'ar transporta mărfuri și produse către Terzburg, Kronstadt și Bistritz, sau către Sibii, Czernovitz și Syatin.

„Moldavia și Valachia conțin mine foarte avute de aramă, cari, de nu s'au sploatat până acum, cauza e că au fost tăluite de Turci, de cari n'ar mai fi scăpat țerra; asemenea posedă mine de sare în bloc; cum și sorginți de apă sărată, cari aprovizionează multe țări vecine. Unele districte produc vinuri bune, și locurile fecunde sunt pline de turme de vite d'un soi frumos.

„Guvernul imperial să ia *de urgență toate mijlocele* ca să întărească costa despre resarit a Austriei, ce e atât de espusa; ar trebui încă să se întindă hotarele și în lungul Dunărei, dela Orșova până la Silistra; și d'acolo să tragă uă linie spre Varna până la țărmul Mării-Negre, și dela începutul Gârlei Podhorze, ce dă în Nistru, până la îmbucătura acestui rîu, urmând cursul lui; ocupându-se ast-fel tot țărmul de apus al Mării Negre.

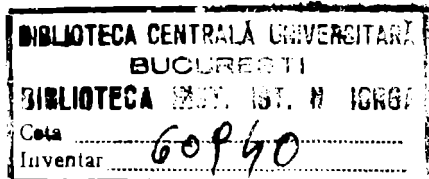
„Cât despre dispozițiile locuitorilor în privința Austriei, comisiunea îi împarte în trei clase: preoți, boieri și țerani. Preoții simt uă mare ură pentru stăpânirea Austriei, din cauza deosebirii de religie și de temerea să nu părădă proprietățile și influința lor asupra poporului. Boierii să tem să nu părădă dreptul absolut ce esercită asupra țeranilor, împărtașind și ei prejudiciile popilor; însă temerea de Ruși îi face a prefera stăpânirea Austriei. Cât pentru sătenii, pentru că nu sunt siguri pe munca lor, și plângerile lor nu sunt ascultate, ei doréu altă dată dominarea Rușilor; dar de când cunosc jugul moscovit, ei invocă guverneméntul austriac; mai ales de când ved că sătenii din Transilvania sunt protegiați, ei plătesc taxe regulate și trăesc liniștiți, bucurându-se de fructul muncii lor. E de sperat că chiar preoții și boerii, luminându-se asupra adevăratelor lor interese, și convingându-se de avantajele ce ar trage din domînarea austriacă, vor priimi și ei bucuroși sceptrul monarhiei austriace.

„În privința solului, comisiunea e de părere că numai a treea parte e cultivabil; căci restul e acoperit de păduri, bălți și munți neproductibili; și 'l prețuesce ca la 20 mil. fiorini.

„Cât pentru populație, fiind că locuitorii acestor provincii sunt supușii Porții, s'ar putea prețui fie-ce familie, una peste alta, la 50 fiorini, preț cu care și nobilii din Transilvania vënd servii lor; prin urmare, tótă populația română se pôte evalua la 21 mil. și 500 mil. fiorini.“

Uă familie de miei, observă autorul de unde estragem acesteia, ar costa mai mult; însă Regii, fiind păstorii popórelor, evaluésă turmele lor *bipede* după buna lor plăcere. ¹⁾

¹⁾ Primul caiet al operei Staats-Anzeiger, de Schloetzer, pag. 38 și următoarele pe care faimosul orator Mirabeau le-a publicat la Londra la 1788, în opera, „De la Monarchie prussienne sous Frédéric le grand“, tom. VI. pag. 279 și următoarele; și după Mirabeau le-a reprodus Alfred Michiels, în opera sa: „Histoire secrète du gouvernement autrichien“, troisième edition, p. 421-429.

Nota No. VIII.

Epistola Episcopului Ilarion către Grigore Vodă Ghica.

„Măcar că din nenorocire și din lipsa a multor trebuințioase mi se popri trupésca stare de față la luminat prasnucul nascerii cei de a doua a némului românesc, prin slavita suire a Înălțimei Téle în strămoșescul domnescu scaun al Valachiei, măcar că uni se vor fi bucurând, iar alții mă vor fi căind, căci mă ved lipsit de acéstă dorită privire la care astă-ți toți năvălesc, dar sluga Mariei Téle, și așa depărtat, și așa căitū de uni, iar de alți pôte și oropsitū, însă tot staū de față cu duhul înaintea Înălțimei Téle; și de nu ceva mai mult decât toți cei ce trupesce sunt de față, dar nici mai puțin de cât niminea dintr'ênșil împărtășindu-mé obscescel bucurii, nu mă mir nici de cambanița, nici de tuiuri, că aceste semne de stăpânire, vrednicé la cinste, le sciū atât de vechi în luminata familie a Înălțimei Téle, încât de multe ori și putredēnd le-am vedut pre lá mormēnturile prea luminaților familiarhi și nemuritori cu numele Domni Ghiculesci, ctitori ai sântelor locașuri ale sântului Pantelimon.

Ci mă bucur privind mai vîrtos cu ochii sufletului la ridicarea némului din prăpastia în care mai mort zăcea, aruncat de vrăjmașa vreme, vétămătórea de om, surpătórea de cetății, și stingătórea de nēmuri; de acéstă înălțare a némului, închi-puita cu mintea mea, prin ridicarea Înălțimei Téle pre scaunul Domnescu, după învrednicirea Dumneđeiască și buna voința împăratésca. Veselindu-mé am săltat cu duhul și serbez điuă cea mântuitóre, și din preună cu miné a o serba pre toți îndemn, nu în mese și în ospete, nu în chiote deșarte și în răcnete de vióre, ci în chimvale tăcute, dar bine rēsunátóre de mulțumiri și de rugaciuni către milostivul Dumneđeū, ca duh drept înoind întru cele din lăuntru ale Înălțimei Téle, cu duh stăpânitor să le întarésca; și luminându'ți mintea cu duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul temerii de Dumneđeū, duhul cunoscinții, duhul bunei credințe, duhul sfatului, și duhul puterii, să'ți îndrepteđe mâna spre secerișul neghinei patimilor din sufletele norodului; și să te învrednicésca a semăna în trēnsele dragostea către Dumneđeū și către aprópele, și a domni peste dēnsele, culegând însutit ródele mulțumirii și ale supunerii; că nu este atât de mare lucru, prea luminate Dómne, a ocârmui un norod, cât este a se face părintele norodului.

Nu este de mirare a domni preste multe mit de ómeni, ci este de mirare a 'i mântui pre ei. Nu este de laudă a domni în inimile lor; iară acésta sciința a căscigării de animă, avênd'o de moștenire Înălțimea Ta, atât dela fericiții Domni strămoșii Înălțimei Têle, cât și dela repausatulū întru fericire părintele Măriei Têle; caută în icónele acelor Eroii ai Valachiei, și ei te vor pune pre calea cea dreaptă, și te vor mâna la salașul slavei și al nemuririi.

Și nu sunt departe de Înălțimea Ta cinstitele icóne ale acellor slăviți bărbați. Aprópe de Înălțimea Ta sunt; căci Înălțimea Ta dintr'ênșii te tragi, și al lor fiū ești; și dinpreună cu dênșii vei moșteni slava cea nemuritoare, petrecând ca ei, și pildă de tótă fapta bună dând, și cu cuvêntul, dar mai vîrtos cu lucrul, atât lumatelor odrasle, cât și tuturilor supușilor Înălțimei Telle; că nici dascăli mai adevêrați și mai vrednici de credința fiilor sunt de cât părinții; nici pravila mai ascultată și mai păzită de supuși este decât pravila cea vie, care este purtarea și petrecerea Stăpânitorului. Prea învêțatul Plutarch ȕice: „Că marele Alecsandru Machedon, avêndu-și capul cam plecat în partea unui umêrū, aū dat pricină boierilor, și boierii altora, a ține capul așa cum și Impêratul, socotind că le șede mai bine“. Așa se împodobesc supușii cu cusururile, măcar firești, măcar nărăvesci, a le stăpânitorilor.

„In ȕillele rēposatului Domnū Alessandru Moruzi, curtesanii cari de cari se întrecēu să caute chiorș, pentru că Voda rēposatul era ponivos; și vedea cineva-și în Bucuresci atunci uă filotimie órbă în orbire. Și care patimă trupescă este mai rea de cât orbirea? Dêră obrazul Domnului, celle mai urâte patime le arată frumoșe în ochii norodului; iară de Înălțimea Ta nici uă patimă moralicescă nu se va lipi, nici va smeredui pre supuși, în câtă vreme vei petrece *in gândită*, dêră nu *vêchută* însoțire a Grigoriilor, a Matheilor, a Scarlaților, a Alessandriilor Ghici, nemuritorilor cu slava Domni ai Valachiei, și părinți ai Măriei Telle și ai patriei, cari nevêduți staū d'asupra capului Înălțimei Telle, șoptindu'ți celle de folos și de mântuirea norodului învêțature, și gata să te încununeȕe cu cunune neveștejite, de'i vei asculta. Pre acestia ascultând, și cu cinstită și laudată adunare a boierilor celor ce acum staū, și mai la urmă vor sta împrejurul domnescului scaun al Înălți-

mei Telle, slujindu-te, vei fi nevătămat de aspidetele și de năpârcile cari, încolăcindu-se pe dinaintea scaunului, staū gata să salte pre el: una este a lingușirii, cea mai obrasnică și mai veninată; alta este a vîndării, grósnică și acésta, și săgeți și brice pre nări scăpărând, și trupuri mórte de ómeni din gură lepădând; alta este a mândriei, fata cea mai mare a Luciferului; alta a iubirii de argint, fiica Iudei vîndătorului; alta a altei patime; și tóte cu un cuvânt din némul șerpelui, carele aū înșelat și aū isgonit pe strămoși din Eden. Departéda-le! Departéda-le! Nu le lăsa, Dómne, să se atingă de scaun; astupă-ți urechile la șuerăturile lor. Te-ai atins de dênsele? Te-ai otrăvit! Mușcatu-te-aū? Sevârșitu-te-ai! Departe de sufletul Înălțimei Telle și a lumatelor odrasle otrăvitoare de sufletele ómenilor cellor mari maglisire: Verme care și află hrana și se încuibéda în pómele cele mai frumoșe și în copacii cei mai umbroși, până când acelea putreșesc, și aceștia se usucă. Iară el atunci, fără de a pătimi nimic, pléca vedënd așternut pre pămënt, din pricina nesațiului seū, copaciul din care cu puțin mai înainte se hrănia. De multe ori se fac și născătorii vermilor celor neadormiți, acești vermi; că nedreptățind pe cel drept înaintea Domnilor, și neîndreptățind pre cel drept, facënd dulcele amar, și amarul dulce, lumina întunec, și întunerecul lumina, dau brânci Domnilor în cele mai grósnice rîpe alle greșelelor; și apoi, dându-se de uă parte, rîd ca fermecătórele, după ce ismenesc pre cei ce se ating de elle. Ieră Înălțimea Ta, încălecând peste Aspide și Vasilisc, și călcând pre Lei și pre Balauri, supune cuvântului pre cei stăpâniți de patimi, și asemânați necuvântatórelor fiére de mai sus; și fiind cumpéna dreptății, în cuvânt și în faptă, învață pre toți să înceteđe de reutățile lor, să se învețe a face bine, să caute judecata, să isbăvescă pe cel nedreptățit, să judece pre sërmani, și să îndrepteđe pre văduva; și de vor vrea, și de te vor asculta, bunătățile pămëntului vor mânca; ér de nu vor vrea, nici te vor asculta, reū îngroșesce Domnul prin Isaia Proorocul; că gura Domnului a grăit aceștea. Și anii Măriei Telle dela Dumneđeū mulți și fericiți fie!

Scrisă în 7 Sept., 1822. ¹⁾

Ilarion Episcoþul Argeșului.

¹⁾ Din Memoiulr lui Dîrzénu. Trompeta No. 685 anul 1868.

Nota No. IX

Starea de cultură a Românilor în prețioa revoluțiunii dela 1821.

Prin introducerea limbii elene de către Fanarioți în biserică, în cancelarii și în școle, scopul lor era a desnaționaliza pe Români; căci limba e naționalitatea. De aceea limba greacă era obligatorie; și fiți de boieri, fără această limbă, nu puteau nici ocupa posturi publice, nici dobândi boierii ¹⁾; și apoi acele școle, cu scop d'a greci pe Români, făcându-i a disprețui tot ce era românesc, se plăteau din Vistieria țerei!

Pentru onoarea numelui de Român, trebuie a spune că au fost și boieri despre care Raicevich dice „că cu atâta religiozitate se purtau către vechile datine ale țerei, încât, sub totă domnia Fanarioților, nu voră a vorbi nici uă vorbă grecescă.“ (pag. 255)

Deosebit de dascăli publici, erau și dascăli privați prin casele boeresci ²⁾, mulți din ei inoranți cum asigură scriitorii nemți, ca Sulzer, Volff și Raicevich. ³⁾

Înainte de 1788, în școlile grecești din România se învăța numai Gramatica și Logica lui Aristotel; tocmai după 1800, începura a se preda și științele de către professorii ca Vardalah, Veniamin, etc.

Mitropolitul Moldovei Iacov Stamate, a criticat metoda acelor dascăli, care nu producea de cât pedanți inoranți ⁴⁾.

La profesorii ca Lambru se formară barbați ca C. Cămpinenu, C. Hrisoscolev, Stefan Balacenu, Episcopii Kesarie al Buzelui și Ilarian de Argeșiu, și alți. Poteca, d. Gg. Ioanid și d. P. Poenaru, fură elevi ai lui Vardalah ș' ai lui Duca, fiindu și profesorii de clasele începătore, traduceau din limba greacă vorbitore în cea română.

Asemenea, C. Manu, Stirbei, Al. Ghica (caciula mare), Gr. Cantacuzin, Ioan și Dimitrie frați Capușineni, fură elevii lui Neofit Duca.

Operile ilustrilor oratori, filosofi și moraliști ai Elladei, contribuira mult la deșteptarea simțului național în sufletele acestor boieri, din cari unii participară la mișcarea din 1821, dându într'ascunsu concursulu loru lui Tudoru.

¹⁾ Anaforoa boierilor din 9 Maiu 1746, la No. 20 al actelor diplomatice din archiva Statului.

²⁾ Uricarul, I. 58, 64 și 71.

³⁾ Viața lui Șincai de D. Papiu, pag. 5 și 6.

⁴⁾ Idem pag. 6 și 7 — Veđi și Uricarul III, 12—23.

Cu toate acestea, fără școala lui Lazar, spiritul național ar fi fost încă mulți ani în amorțire, chiar după mișcarea dela 1821.

„Precum Negru Vodă cu spada, ast-fel Gg. Lazar cu car-tea în mână, țice d-nu Papiu Ilarian, trecu munții ca să spuie „Românilor de sub Domnia Fanarioșilor că erau Români“.¹⁾

Lazar sosi în București la anul 1816, adus în țera de fa-milia Bărcăneștilor, dupe cum ne asigură Eliade²⁾. El pre-sintă Eforiei școlilor, (compusă de Mitropolitul, Banul C. Bă-lăceanu, Vornicul Gg. Goleșcu și Logof. Ștefan Nistor) pro-grama de științele filosofice și matematice, ce voia să predea Românilor în limba națională.³⁾

P'atunci școle românești erau numai cele ținute de paracli-seri pe la biserică, unde se învăța cum țice d. Poenaru, nu-mai mecanismul citirii și al scrierii, și ore cari rugăciuni bi-sericești. Mai era uă școală română la Colțea, care apoi se mută la Sf. Gg. vechiu, și al căreia dascăl era slavon, nu-mit Chiriță, ce învăța pe școlari uă scriere mai curată, din care eșiau scriitorii de hrisove. Succesorul lui Chiriță fu dascălul Ștan dela Olteni. La Paști și la Crăciun elevi din această școală citeau discursuri în limba română în aușul Domnilor, pe când dascălii greci le citeau în grecește.

Dupe înființarea teatrului grecesc sub Caragea, juri români de talente din școlile grecești represintară și ei tragedia lui Euripide, numita *Ecava*, tradusa de A. Nănescu, unul din ac-torii români; iar rolul Ecavei îl juca Elliade, dupe cum d-nu Aristia juca rolul de femee în piesele grecești, până ce se gă-si uă femee anume Marghiola (țitorea lui Somaki) ce juca a-cele roluri.

După Ecava se representă *Sgîrcitul* lui Molliere; apoi the-atrul arse, și nu se mai representă nici uă piesa.

Prin inițiativa Banului C. Bălăceanu, încuscrit cu Văcărescii și care nu voise a învăța grecește, cum asigură tot Elliade⁴⁾ se decise a se da local pentru școală română în încăperile bi-sericești Sântu Sava, țicând Eforiș, în anaforoa către Caragea, că acele încăperi au fost destinate de chiar fondatorul biseri-cei Constantin Bassarab, pentru școală română, cu 100 scolari

¹⁾ Viața lui Șincai pag. 3—4.

²⁾ Isahar pag. 61.

³⁾ Viața lui Gg. Lazar de d-nu Poenaru pag. 14.

⁴⁾ Isahar pag. 61.

stipendiști, cum atestă inscripția dupe ușa acestei biserici, dă-râmată la 1870. ¹⁾ Domnitorul încuviința deschiderea școlei; dar cu mare greutate se putu smulge din ghiarele steinilor ²⁾ numai un apartament din spațiosul edificiu al St. Sava.

Aci Lazar, în preșința unui mic număr de auditori, puțini din scôla grécă, și cei mai mulți comersanți ³⁾ deșteptă în Ro-mâni amorul de patrie și gustul de sciințe, criticând tot-de-o-data moravurile stricate ale privilegiaților dupe atunci. La început lecțiile se ele erau în formă de conferințe, spre a fi înțelese de publicul ce frecuenta scôla sa, nepreparat pentru sciințele ce erea să li se predea.

Dupa ce învêțatul professor, ȃice D. Poenaru, prepară pe auditorii seî cu învêțaturile preliminarii în Gramatică, Geografie, Aritmetică și Desemnu, apoi înaintă treptat la studiile speciale de Philosophie și de Mathematică, cu aplicarea acesteia din urmă la ridicare de planuri topografice și la diferite construcțiuni mecanice. ⁴⁾

În curs de 5 ani, se formă uă pepiniera de juni români cari se distinseră în cunoștințe solide, ca ingineri și ca professori. Menționăm din elevii lui Lazar pe cei mai de frunte, precum: Christian Tell (actualul Ministru de Culte), Scarlat Rosetti, Mainescu, Predidici, Theodor Paladi (ce întrodusse metoda lancasteriană în scôlele românești) în fine Helliade, părintele literaturii române și succesorul lui Lazar în patriotica lui misiune ⁵⁾

Când vocea lui Tudor deșteptă în animele Românilor simțimêntul emancipării lor, elevii lui Lazar, în sufletul cărora el aprinsese schinteia sacră a patriotismului și a sciinței, respunseră, cu toț poporul apăsât, la apelul liberatorului; astfel scôla lui Lazar, ȃice D. Poenaru, deveni focarul din care schinteia entusiasmului patriotic.

¹⁾ Viața lui Lazar, de d-nu P. Poenaru, pag. 64.

²⁾ Peste cinci-ȃeci de camere din acel edificiu erau ocupate de greci, arnăuși și sêrbî, ce locuiau acolo cu familiile lor, unii făcând parte din garda domnêscă, alții ca rudenii cu dênșii și cu servitorii domnêști, numiți idiclii, sau copii din casă (D. Poenaru, opul citat pag. 22).

³⁾ Aceștia veniți prin îndemnul comersantului Alecsandru Tell (părintele generalului Tell) care cunoscuse pe Lazar și pe alți români luminați de peste Carpați în călătoriile se ele ca comersant în Transilvania. (D. Poenaru, opul citat pag. 23).

⁴⁾ Opul citat pag. 27.

⁵⁾ În „Curierul Român“ din 1836, Elliade, menționăza pe discipolii lui Lazar.

„Anima lui Lazăr, adaogă d. Poenaru, săltă de mulțumire vedând realizate dorințele sélle, și ajunse la maturitate fructele ce avea să culégă în patrioticele doctrine ale scólei sélé. Pe de uă parte luminele lui Lazăr ce deslegau graiul românesc din amortirea la care era condamnat de seculi, pre de alta brațul viguros al lui Tudor, ce sfărâmă jugul strein, asigurară poporului român dreptul de cetate în cercul națiunilor europene, și 'l pusseră pre callea progresului spre deșteptarea naționalității sélle ¹⁾

După năvalirea Turcilor în țerră, la Maiü 1821, scóla lui Lazăr se închisse, elevii lui se împrăștiară, și învêțatorul lor fu alungat din templul științelor. Mai târđiü, patronul acestei scóle stărui de Lazăr a continua sânta lui missiune; dar obosit și descuragiat, Lazăr refusă, și părăsi Romania, însoțit de suspinele și lacrimile vechilor sei elevi, ce assisteră la plecarea învêțatorului, ca Apostolii la înălțarea lui Christ către cer. Cel mai iubit elev și amicul seü, Helliade, esclamá atunci aceste cuvinte din scriptură: „Intru alle sélle a venit, și ai sei pre dênsul nu l'aü primit.“

Lazăr a terminat viața sa la anul 1823, în satul în care se născuse, și în etate de 44 ani ²⁾

Se nasce întrebarea :

În ce relațiuni a potut sta Lazăr cu Tudor? În lipsă de documente, ne vom basa pe ipoteze, susțiind că, prin intermeđiul Episcopului Ilarion, cu care Lazăr era în intimitate ³⁾, Tudor a potut fi pus în contact cu dênsulü; a potut frecuenta scóla sa; a potut a se înțelege cu Lazăr asupra mijlócelor de salvare ale Românilor; în fine e probabil că Lazar a trebuit să stimuleđe și el, ca Ilarion, înfocatul amor de patrie al liberatorului naționalității nóstre de la 1821, aducându-i de exemplu pe Horia, spaima Ungurilor, și pe atâția martiri ai libertății române din ambele Dacii.

Nota No. X.

Un dialog în versuri între Tudor, Prodan și Machedonski.

Acest dialog în versuri se atribue lui Tudor, care se crede că l'ar fi făcut înainte de plecarea sa peste Olt, după încre-

¹⁾ Opul citat, pag. 28 și 29.

²⁾ Veđi viața și operele lui Lazar, în opera citată, de d. Poenaru.

³⁾ După asigurarea mai multora, mai ales a d. Poenaru.

dințarea d-lui Ioan Gornovicénu ; acesta asigură că tată-seu Raescu, ce a însoțit pe Tudor din preună cu Machedonski la plecarea sa din Bucuresci, ar fi posedat originalul, scris și suscris de Tudor. Publicăm acesta sub totă reserva, neputând crede din parte-ne a fi opera lui Tudor, ci pôte a altora, după mórtea acestuia.

T U D O R

Frușilor ,

Șapte ani sunt astăzi; uă domnie stăpănesce ;
Un jug greū vedem c'apasă ; pedepsesce, jefuesce ;
In astă vreme trecută, ne'ncetat m'am socotit,
Dioa, nóptea m'am gândit, și tot nu m'am domerit,
In ce chip ași putea face, norodul să'l isbăvesc ,
De jafuri de nedreptate, patria s'o mântuesc.
Nu mai pot suferi încă némul meu să vęd robind,
Jefuit, adichipsit, înjugat, tare gemând.
Strigă, plânge, lăcrămédă ; boierii aū asurđit ;
Nu se 'ntorc, nu vor s'auđă ; țin planul ce l'aū urđit ;
S'aū unit tare cu Grecii, aū uitat pe némul seū ;
Fel de chipuri iscodesce, nu tem nici de Dumneđeu !
Să las norodul d'oparte ; Bisericile-aū vëndut ;
Și aū rânduit Năstavnici cari nu li s'aū căđut ;
Peste pravili aū călcat, făr' a avea vr'uă șială ;
Și stăpânind jefuesce, neavënd nici o 'ndoială.
Vē rog, frașii, vē socotiră'și, de se cuvine răbdare ;
Și ce reū pot să'i mai facă, ca să nu aibă iertare ?
Eū acum am hotărât să scol norodu 'n picioře,
Cu arme să-și resplătéscă ; să se facă un foc mare ;
Vē rog dar ce-ași socotit ? Dași respuns că sunt aprins
D'uă văpac, ce cu rīvni arde ca un foc nestins.

HAGI PRODAN.

Măcar că 's născut departe, ș'aici nu e némul meu,
Drept a vorbi tot se pôte , c'aveși un jug fôrte greū ;
La uă pravilă nedreptă se cuvine ori și cui
Ca să stea cu 'mprotivire. Eū își đic : țerra mea nu-i ;
De vreme ce-ai hotărât, scólă-te, ce stai pe gând ?
N'auđi némul teū cum strigă, cu jale și lăcremând ?
Ce te temi și nu pornesci ? Eū voiū fi ajutor ție.
Am cincî-đeci de Sěrbi cu mine, pot să ți-i daū de soție.
Nu mai sta pe gânduri dară ; astă-nópte să pornesci ;
Mai bun prilej nu se pôte ca acum să nimeresci.

MACHEDOSNKI.

Arlon Sluger, și eū đic : vremea cea de mult oftată,
Domnia a răposat, destul prilej își arată ;

Planul ce l'ai socotit acum să'l pui în lucrare ;
Și eu cu tine voi mergea, căci făcând întărziere,
. Ori și cum pot să simțescă ;
Al tău plan iar jos rămâne, și ei pot să se pădăscă.
Vai mie ! nu sta pe gânduri ! Acum scol' să 'ncălecăm.
Fraților, ve gătiți caii ; cât mai curând să plecăm ;
Până sunt în buimăcăla ¹⁾ înainte s'apucăm ;
Cu un folos foarte grabnic îndată să ne mișcăm.

T U D O R.

Hagi ! La Sêrbi poruncesce caii ș'armele îndată !
Acum nôpte' -avem prilej, până ziua nu s'arată,
Să eșim din Bucuresci, către Olt drum s'apucăm ;
Oltul după ce vom trece, la norod știrea să dăm ;
Căci ei toți mă știu pe mine, nu sunt la nici uă 'ndoială ;
Marți și micți se vor scula, fără de nici uă sfiială ;
Cu arme să'și respălătescă, toți cei lipsiți de dreptate ;
Câți s'au tras prin judecăți, jefuiți cu strâmbătate.
Am gând a'î vedea sculați, de vitejie 'nfocați,
Cel mult uă lună de zile, ca dece miș adunați.

HAGI PRODAN.

Ai mei prea iubiți ostași, cu toți acum să plecați !
Oltul după ce veți trece, foarte bine s'ascultați ;
Dintr'acest cêsă înainte, stăpân p'acesta să'l știți ;
Ori ce ve va porunci, s'ascultați, că nu greșiți.
Mergeți voi ; eu stau aicea ; toate voi să le privesc ;
Ochii unui bun prieten, lesne nu să amăgesc.
Norocire 'n calea v'astră ! Acum veste bun'astept !
De urmare de isbândă, norodul să'l veți deștept !
Cu arme pe toți sculați'i, plini de rîvnă 'nvăpăiați,
A frânge jugul robiei ; și voi veți fi lăudați.

Bravo ! Bravo ! Cale bună !

Cêsă norocit ! Nôpte bună !

MACHEDONSKI.

Sufletul tău acel mare, tot rătăcit vei să-l veți ?
Ș'ale nêmului necazuri, toate tu vrei să le rabți ?
Și dintr'ua milostivire, în pornire prefăcut. ²⁾

T U D O R.

Da ! așa 'mi a fost norocul, spre necazuri sunt născut.
Ah ! Dumneșeule sante ! Cel ce mă povățuesci,
Intr'acéstă cale mare, isbândă să-mi dăruesci !

¹⁾ Până ce boierii se află în amêțela produsă de mórtea lui Suțu.

²⁾ Aceste trei versuri n'au nici un înțeles ; se vede că s'au copiat greșit ; de aceea am fost silit a completa însumi câte-va versuri de felul acesta.

Să nu mă lași de-a plânge 'ntr'acest loc de potop !
Și patria mea scârbită a-și izbavi-o să pot !
Némul meu cel de aicea, în ast loc mult osândit,
Inima 'mi rumpe din mine, viața mi-a prăpădită.

MACHEDONSKI.

Lui Dumneșcū tu te rōgă, și el te va într'arma.

T U D O R.

. Ah ! porunca lui e grea !

MACHEDONSKI.

Dar este folositoare ; la urmă t'ei mângăia.
Resplătire ca să faci, singur poți și voiesce.
Brațul seū ca să-l ajute ¹⁾ pe alții nu primesce.
Ai nădejde 'n Dumneșcū, care te-a îmbărbătat;
Știi că te-a scăpat din multe, până 'n sfârșit n'a răbdat.
Nevoind ast pas a face, forțe tare ești greșit.
Intr'acest plan te 'ntăresce, ca să dai un bun sfârșit.
Un minut te mântuesce (eū îți ȕic) de ura lor.
Temete, nenorocite ! Strănepot Romanilor !
Intr'acest cēsū de durere, veți să nu te poticnesci.
A tot nēmului osândă, singur tu ai s'o 'mplinesci.

T U D O R.

La uă pravilă nedreptă de ce să fim osândiți ?
Să răbdăm necasuri nouē, și în chinuri adânciți ?
Nu's destule câte are ticăloșul muritor ?
Peste-uă sarcină și alta, cum poți fi răbdător ?
Cerescule împărate, ființa ce ne-ai mai dat,
Dacă Ei pe Noi ne calcă, și eū vedū că 'i ai răbdat ?

Nota No. XI

Prima proclamație a lui Tudor.

*Către tot poporulū românesc din Bucuresci și din cele-lalte orașie
și sate ale țerrei-Romănesci.*

Multa sanătate, frașilor locuitori ai țerei romănesci, ver din
ce nēm veți fi !

Nici uă pravilă nu opresce d'a întēmpina reul cu reū. Șer-
pele, când îți iese înaintē, dă-i cu ciomagul și 'lū omōra ;

¹⁾ Adică, Dumneșcū nu voiesce a împrumuta brațul seū altora decât lui Tudor
spre a salva poporul împilat.

căci mai de multe-ori te primejduesci din mușcătura lui; dar pe Balaurii cari ne înghitū de vii, căpeteniile nōstre ȳicū, atāt cele bisericesci cāt și cele politicesci, pānā cāndū sa'ī suferim a ne sugē sāngele din noi? Pānā cānd sa le fim robi? Dacă rēul nu este priimit lui Dumneȳeū, stricatorii și făcatorii de reū, bun lucru fac înaintea lui Dumneȳeū? Cā bun este Dumneȳeū, și ca sa ne asemānām poruncilor lui, trebuie sa facem bine; iar acēsta nu se face pānā nu va trece rēul.

Pānā nu vine iarna, primāvērā nu se face. A vrut Dumneȳeū sa facā lumina; aceea s'a făcut, dupā ce a lipsit întunereculū.

Vechilul lui Dumneȳeū, prea puternicul nostru Impērat, vo-esce ca noi, ca nisce credincioși ai lui, sa trāim bine; dar nu ne lasā Rēul, ce ni'l pun peste cap căpeteniile nōstre.

Veniți dar, fraților, cu toți; ca cu rēul sa pierdem pe cei rēi, ca sa ne fie nouē bine; și sa se alēgā din căpeteniile nōstre cari pot sa fie buni, aceia sunt ai nostri; și cu noi din preunā vom lucra binele; ca sa le fie și lor bine, precum ne sunt făgăduiți.

Nu vē leneviți; ci siliți de veniți în grab cu toți, cari aveți arme cu arme, iar cari nu veți avea arme, cu furci de fier si cu lānci; sa vē faceți de grab, si sa veniți unde veți auȳi cā se aflā Adunarea cea orēnduitā pentru binele si folosul a tōtā țēra; si ceea ce vē va povaȳui mai marii Adunării, aceea sa urmați; si unde vē vor chema ei, acolo sa merȳeți; cā ne ajunge, fraților, atāta vreme de cānd lacrimile nōstre nu s'aū mai uscat.

Și iarāși, sa stiți cā nimeni dintre noi nu e slobod, la vremea acēsta a Adunării, obștei folositoare, ca sa se atingā măcar de un grāunte de binele, saū de casa vre-unui neguȳător, orāșian sau țeran, saū de alt al vre-unui locuitor; decāt numai binele si averile cele rēu agonisite ale tiranilor boieri sa se jefuiascā; însă ale cārora nu vor urma nouē, precum suntem făgăduiți; numai ale acelora sa se ia pentru folosul de obște. 1)

1821 Genarie.

Theodor.

1) Din memoriul lui Dārzēnu. „Trompeta“ No. 646 pe 1868. — Acēsta proclamaȳie urmēza a purta data de 22 Ianuarīū, cum afirmā Grigorie Mōngescu,

Nota No. XII.

CANTECE PANDURESCI.

Reproducem fragmente din câte-va cântece ale Pandurilor din tabara lui Tudor, după cum ne asigură Cioranul și alți Panduri din acea ostire, cari încă trăesc prin Gorjiu și Mehedinti.

Ua grupă cânta :

A dat bunul Dumneșeu
Să umble și plugul meu !
Să trag brasa Dracului
La ușa bogatului :
Ua brășdușă d'ale sfinte,
Să ție ciocoiul minte ;
Să'l arunc un semănat
Cu sânge negru udat,
Semănat de Poterași
Să resaie Românași.

'Mi am vëndut și cămășioră
Ca să-mi cumpăr săbióră.
Pluguleșul meu nebun,
Cum te prefăcuși în tun !
Veși așa mai poți arra,
Să mă scapi de angara.

Alta grupă cânta :

Nu mai plânge, Măriușă,
Veși de Ion și de căsușă,
Și de biete copile,
C'am ajuns în bune zile.
Să nu plângeși mórtea mea,
Că-î la țeră piadă rea.
Uite, mergem să arăm,
Țelina să despiciăm ;
Noi avem să semănăm,
Voi aveși să ne urmași,
Insutit să secerași.
Nu plângeși, nu vė 'ntristași,
Domnul Tudor e cu noi,
Dumneșeu fie cu voi.

Alta grupă cânta :

Frunșă verde usturoiș,
Tu n'ai lege, o ciocoiș !

De te-ași prinde în resboiū,
Cu măciuci ca să te moiū,
Să te moiū, să te jupoiū ;
Că cu pielea de ciocoiū
Am să'mi fac opinca mea,
Ca Dōmna lui Caragea
Ce'și făcu uă malotea,
Imblănită de păgân
Tot cu piele de Român.

Altă grupă cântă :

Dași, pandurilor voinici ;
Nu fiți la suflete mici ;
Dași cu finte, 'mpușcați,
Din robie vă scăpați ;
Dași cu puscile 'n ciocol,
Ca ei v'au mâncat pe voi ;
Și v'au adus într'ună stare,
De sunteți lumii de jalc.

În fine, altă grupă cântă :

Frunză verde de Molotru,
Când sosi Tudor la Motru,
Ciocoi trecură Oltu,
Și să 'necară cu totu.

Voiți acum a cunoște cine erau acei pui de Șoimi, cari alergau la vocea trâmbiței învierii României? S'ascultăm pe un poet român cum 'i descrie în poema ce poartă numele de: „**Domnul Tudor**“

Astfel sunt fi ce Jiul nasce,
Ce sară ca capra când iarbă pasce,
Și 'n vizuine de vulpi se vîră ;
Elu iea cu glonțul uă rōndurică,
Se dă 'n ordie fără de frică,
Și pe un Pașă singurū îl strică ;
Il iea cu lancea de sub ceadrū !)

Să ascultăm acuma p'acellașu poetū în descrierea costumului pandurescū :

. La scara vechie,
Cu căciulița pe uă urechie,

!) Domnul Tudor, de d. Boliac. Poesii naționale, a doua edițiune. Paris, anul 1857, pag. 6.

Cu brăulū roșu peste minténū,
Cu kika lată și aurita,
Cu finta lungă și ghintuita,
Si cu uă gheba gaitănuita,
Pașia unū veselū Mehedințénū ;
Iar sus la ușă, la sala mare,
Se plimbă altul, vînosū și tare,
Unū crunt resbelnicū, vechiū căpitanū.
E și mai lungă a astui kika ;
A lui căciula e și mai mică ;
Si ochiu-i agerū ar da uă frică
Intregi armatei unui Sultanū.

Tót' armatura 'i este uă pală ;
Imbrăcăminteă îi face fală ;
Tot este 'n albe, și numai firū.
Gheba lui scurtă, ișari, minténulū,
Tuslugi năprasnici, cum pört' Olténulū ;
Asta e portulū ce vrea Gorjanulū ;
Când Turcu 'lū vede, dă în delirū ¹⁾

Iată și descrierea căpitanilorū acellor Panduri :

Si căpitanul ce'i dîcū Crăpatulū,
Si Frunte-lata, și Nespălatulū,
Si Vijelie celū bătaiosū,
Semeși arhangeli de pandurime,
Sclipîndū în rațe p'între desime,
Se mișcă 'n ôste cu agerime,
Ca nisce fulgeri p'un cerū nubrosū. ²⁾

Nota No. XIII.

Către Măria Seă Derviș-Pașa, muhafizul Diului.

Cu lacrimi ferbinți jeluimū Inalțimei Telle, ca pre noi, ticaloșii Raielle din tótă țerra Romănescă, Domniū țerrii, dinpreună cu Boierii greci și români, unindu-se cu toții, ne-au predatū și ne-au despoiatū, în cât amū remasū numai cu sufletele, precum pre largū ticaloșia și plângerea noastră, în coprindearea Arz-Mahzarului ce l'am datū către prea puternica Impărăție, stăpănitorea noastră, se coprinde; care arz-mahzar l'am trimisū la Inalțimea Ta ca unū bunū credinciosū al prea pu-

¹⁾ Op. cit. pag. 7.

²⁾ Ibid. pag. 13.

ternicului Împăratu, rugându-ne ferbinte Mariei Telle ca să te milostivesci și să bine-voesci a-lu trimite la prea înalta Împărăție, ca să pôta auđi glasurile plângerii noastre; fiind-că noue tôte drumurile cumu și ușile prea înaltei Porți, ni le-a închisú dela uá vreme încóce Domnulú țerrii și Boiarii; ne-a popritú, pentru ca să nu ne mai putemú aráta plângerile noastre la prea puternica noastră Imperăție; și așa mai susú numiți ne mánanca de vii; și noi, ne mai sciindú ce să facemú, am nazuitú la mila Mariei Telle; și ne rugamú ferbinte ca să trimiți jalba noastră către prea puternica Împărăție, pentru ca se auđa glasulú plângerii noastre, și să se milostivescă asupra ticáloșiei noastre, ca să trimiță unú omú credinciosú inparatescú, să viná aici în țerrá la Bucuresci, să cerceteđe să vađa nevoile cari le tragemú de către acești lupi nemilostivi; și să ne facá dreptate. Și pîna a veni omulú împáratescú, noi ne-amú sculatú, cu micú cu mare, și mergemú ca să ne adunámú la Bucuresci. Și iará să fie știutú Înălțimei Telle, că ridicarea noastră nu este pentru altú ce-va, nici într'un chipú, decâtú numai assupra Boiariilor cari ne-au máncatú dreptățile noastre, cu care ne-a miluitú prea puternica împărăție; iar neguțatorii turci, și veri ce neguțatori vorú avea neguțatorii și trebuințe prin țerrá, cu toți să umble fără nici unú felú de îngrijire; că noi pre nimeni nu poprimú, și de nimeni nici de cumú nu ne atingemú; ci mai cu buná slobođenje vorú ámbla. Și iaráși ferbinte ne rugamú Înălțimei Telle ca să ne ajuți cu cele ce ne trebuescú, care prin graiú trimisulú nostru le va arráta Mariei Telle. Iar anii Înălțimei Telle fie de la Dumneđu mulți și prea fericiți. ¹⁾

Totú norodulú Valahiei.

Nota No. XIV.

Arz-mahzar către Pórtá din partea poporului.

Prea puternice Impérate!

La sfântulú și prea puterniculú pragú alú prea puternicei Împărății, stápánitórei noastre, cádemú Noi, totú norodulú românescú din Valahia, cellú supusú și încređințatú ei de către unulú Dumneđu a totú facătorulú, povestindú cu mare jalle

¹⁾ Memoriulú lui Dîrzénu, „Trompeta“ No. 647, pe 1868.

pe scurtu necontenitele nostre necazuri și cumplitele patimi ce le sufferimū din pricina unirii pământenilorū boieri cu cei dupe vremi trimiși Domni, și ocârmuitorī acestui norodū, de Dumneđeū pađit, și de către prea Innalta Impărăție cu multe mille dupe vremi mângaiatū; iar acumū cu totulū parăsitū în mâinele numiților vrăjmași ai prea puternicei împărății și ai nostri. Căci Boierii, séu mai bine amū đice tiraniī nostri cei cumpliți, invoidu-se cu cellū de acuma Domnū, să lassam că ne-aū predat ca nici uă datā mai 'nainte și peirii cei de istov fără milostivire pre noi ne-aū dat; și pe acest cheler împărătesc cu totul de totbinele l'aū deșertat, în cât am remas mai goli decât morții cei din mormântū; din care acestea tóte, de ar fi avut prea puternica Impărăție cea mai pučină sciința, de mult ne-ar fi isbăvit de către acești nemilostivi tálhari, de și se numescū câte uă datā că facū arătări prin arz-mahzaruri către prea puternica Pórtā pentru starea țerrei, la câte o Domnie nouē, o facū numai și numai pentru folosul lor și al Domnului; precum la venirea Domnului Alessandru Suțu aū făcut; că, despre o parte, aretând prin arz-mahzarū dărăpănarea țerrei din pricina rellelor urmări alle Domnilor, aū cerut milā și ușurința dela prea puternica Impărăție; iar pe de alta, scriind multe laude mincinóse pentru acestū Domnū, ca s'ă'lū căștíge numai al lor, îndatā după ce a sosit aici, aū întocmitū cu densusul predarea și stingerea țerrei, începēndū dela Biserica, de unde era se începā îndreptarea; iar ei, ca nisce netemători de Dumneđeū, cu cuvēt că pun Mitropolitū pământēnū, aū vëndut Domnului Suțu scaunul Bisericei în douē mił de pungi de bani; și aū pus Mitropolit, roman adevērat, însă mai adevērat *ocara némului românescū*, și batjocoritorul cinului bisericesc; carele, îndatorat fiind Domnului Suțu, și fără de mulțumirea și plăcerea norodului împrotiva legiī orēnduitū, cu totul s'a plecat rellelor voințe ale Domnului, și aū predat țerra, ca s'ă 'lū mulțumescā; tóte cererile lui celle nesatióse și nedrepte le iscălesce, ca pe nisce drepte; și pe norodū illū împilésā de le împlinesce.

Intr'acéstā stare aflāndu-se norodul, și țerra, neavēnd mijloc a'și arāta necađurile, și a cere milā dela prea puternica Impărăție, care milā de multe ori a căștigat'o, dar nimicū nu s'a folosit, căci a rēmas scrisse pe hārtie, și māncatā de către mai sus đišii tálhari, silit a fost din mult adānca desnădājduire, întēiū de a se scula împrotiva acestei reutați, și apoi

a nazui și a cere împărătesca mila. Ca nisce credincioși dar și supuși robi ai prea puternicei Impărații, cu lacrimi ne rugăm să trimiteti omu împărătescū, nu de legea noastră ca să cerceteđe și să vadă jalnica stare a țerrei; și să facă îndreptare cu orânduiala, ca să lipsesca jafurile, și să ne răspundem ce va fi cu dreptul către prea puternica Impărație; precum și până acum am răspuns, și de acum înainte a răspunde nu tăgaduim, ca niște credincioși ce am fost și suntem, și în veci vom fi voioși, după încredințarea ce avem că prea puternica Impărație nu ne va lipsi de milele sele, cu care din vechime ne-a hrănit, și cu nume de *rain*, încredințata ei de către milostivul Dumneđeū ne-a cinstit; precum la fie ce Domnie nouă, părintesce poftorind acellū dulce nume, în urechile celle surde a le Domnilor, încredințându-se lor ca să ne apere; iară ei tâlhăresce despoindu-ne și prăpadindu-ne, pribegescū de la o vrăme încóce; și Boierii nostri, atât cei bisericesci cât și cei politicesci, întovăroșiți fiind cu dênșit în jafurile ce ne facū, în loc de a fi cu priveghiere și a'i popri, le înlesnescū călătoria, uitându-se și dênșit cum fugū din Bucuresci, đioa 'namiađa mare.

Acestea tóte prea plecate arătari, adevărate fiindū, se vor dovedi mai cu scumpătate și inai pe largū înaintea trimisului credinciosū, omului împărătescū, pre carele ferbinte ne rugăm prea puternicei Impărații să bine voiască a ni'lū trimite cu milostivire. ¹⁾

1821 Ianuariū.

Al prea puterniciei împărații prea plecați
și credincioși,

Tot norodul din țera Românăescă.

Nota No. XV.

E S T R A C T Ū

din memoriulū réposatului Dumitrache Protopopescu din Severin ²⁾

La leatul 1821, când a venit Zavera, fiind eū atunci logofetū de scaun, m'a trimis pe mine cu logofetul Dinu Baldea, Cluceru Costache Raletū, ispravnicul ce era în acellū anū la

¹⁾ Memoriul lui Dirzenu. „Trompeta“ No. 647.

²⁾ Memoriulū este scrisū la 1848, Noemvrie 1, și conține 25 file; iar acestū extractu ligurédă dela fila 7, verso, până la file 16 inclusiv.

Mehedinți, și Sameșu Poroinénu, cu volnicii ca să aducem pe Vistierul Crăinicianu, pe Capitan Dumitrache Colțan, i pe capitan Nicolae Bobolóca, cu Pandurii lor, cari slujiau la București, 300 (la număr), ca să iasă înaintea lui Tudor; ca să așit la Têrgu-Jiului cu 40 de arnăuți; și ducându-mă, la două zile am fost cu ei la Cerneți, când Ispravnicul cu sameșu să punea în căruța să plece la Craiova; și Tudor venisse la Corcova.

Intrebând eu cu Bâldea pe sameșul Poroineanu: „Dar noi ce facem? Așis (ellü): „Cum știți.“

Vorbind cu acei trei căpitani, m'a chemat cu ei; și am plecat la Tîmna asupra lui Tudor; că venea la Strehaiia.

La Tîmna, în casele lui Manolache Fiotu, unde ne aflam, ne pomeniram dininéța cu uă mulțime de Arnăuți (și) cu Pandurii, strigând să eșim afară, că au firman. Eu eram foarte înarmat și ténărü; am eșit îndrăsneșü înainte, cu un Petru Colțan și alți Dumbrăveni voinici, șicându-le „să fugă înapoi, că dăm de 'i împușcăm“; făcându-le (și) juramânt. Ei se tot apropia, și striga că au firman; iară Rumânașii noștri Pandurii, fiind ușuri de cap, (și) vedënd că țin eu cu căpitănu Dumitrache la zăpor, și Zaverșii strigau pe anume Pandurii noștri, fiind iarăși d'între frașii lor, au începutü toți ai noștri să întorcă puscele către mine, șicându: „că și acum țiü cu ciocoi!“ Eu atunci de frică m'am făcut ca mortü, și am șisü: „aideți, copiii mei; că mă împușcă.“

Iară rebelanșii într'acésta năvaliră la porți, și sparseră de intrară în curte; au pusü mâna pe Vistierul Crăiniceanu, și pe căpitănu Dumitrache, și pe mine, cu logofétu Dinu Bâldea, batându-ne foarte reü, luându-ne bani, cai, haine și armele, lasându-ne numai în cămăși; iară lui căpitănu Bobolóca cu toți Pandurii nu le-a șis nimicü rebelanșii.

De acolo ne-a dus callari pe cai, pe deșelate, numai în cămăși, la Strehaiia, la Tudor; unde acolo erau uă mulțime de Pandurii; și vedëndu-ne Tudor, a poruncit ca Crăinicénu cu căpitănu Dumitrache să fie băgați în férre, în Cloponița bisericeii, unde era acolo și ciaușü Istrate, și Pau Nicolicescu, și coconu Barbućénu Prisićénu, închiși; iară pe mine și pe logofétu Dinu ne-au întreatü: „că noi ce am căutat?“ I-am respuns: „că ne-au trimis Ispravnicii să'i aducemü pe Crăinicénu și cei-lalți să se bată cu dênșul.“ Ellü a zîmbit de rîșü, și a poruncit ca să ne puie la scris, în cancelaria lui, care publi-

cuia în țerră, fiind acoloa mulți scriitori, Kinopsi, Ortopan, Ghița Aurel.

A doua zi Tudor a plecat cu ordia și cu noi la gura Motrului, unde acolo era reșosatu Stefan Bibescu cu reșosatu Vișiorénu închiși, că venéu Ispravnici la Cerneți; și aușindú de Tudor, sta acolo; și ajungândú (Tudor) acolo, de acolo de locú s'aú pus la bataia, dând cu puscele unii către alții; și facândú Arnáuții (nedescifrabili) să-și scóța din mânăstire, n'a putut să-și scóța, împușcând din rebelanți vre-o 11; și așa (Tudor) le-a făcut loc de aú plecatú din monástire la Craiova.

Iară Tudor s'a tras la Țîntăreni în monástire. Acolo a pofțitu pe toți căpitanii să spună unui Gospodar Iova, ce era mai mare peste Arnáuți, ca să le țină barem să ne dea hainele și caii, iară armele să le ia; și care căpitan, chemându-mă pe mine să arăt ce Arnáuți sînt, spusseră lui Gospodar, și priimi ca să le țină să mi le dea; și arătând eú pe cellú care 'mi luasse callul meú cellú roib, cu șea turcésca, și (cu) arșelle numai cu firú, luate din Diu, și 240 lei, — iar acumú ar face 600, — ținseră să mi le dea; dar ellú, spânjuratulu, de mânie înnegri; și scósse iataganul, (și) năvali pe mine să mă taie; eú dideiú fuga pe lângă căpitani, (și) luaiú pe unú Vuca baractarul în brațe, ținénd: „nu mă lăsa, că mă taie.“ De loc săriră toți căpitanii; și Vuca trasse și ellú iataganulú și eși înaintea lui, înjurându'lú ca să stea, că'lú face ciopați; care (Iova) să și opri, dar intră uá mare vrajbă între ei.

Aușind Tudor, mă chemă și ținse: „să-și lasú la dracu!“ Eú illú rugaiú să-mi dea un ravașú de drum, să mă ducú a casa ca să-mi i-aú altú callú; și așa facu carte, luaiú un alt callú pe deșelate, mă dusseiú a casa, gásiú pe maică-mea și pe frați, le spuseiú ce am pățit, și că 'mi aú luatú totú; se vaitară cu toți; iar maică-mea plângea, că mă vedea golú.

Și 'mi luasse acestea: callul cu tacímul lui; ipingea roșie nouă; cobure la callú; șea turcésca; arșelle scumpe; dulamă scobită, de postavú negru, cu cheltueli grele de metase; poturi negri cu copci de argintú; ilicú frumos, și taclitú; caucul din cap; și giubea lungă de postav bun, îmblănită cu nafea peste totú; și lei 300 cu punga lorú, din sînú; i pistólele și cuțitul de la brăú, ce purtămú; și cu pușca.

Vorbiú cu frații și cu maică-mea să nu mă mai ducú la Tudor; iar neica Meița îmi spusse că viea ce o aveamú a-

colo, în acellu satu, pe moșia Domnăscă, a îngrădit'o un Négoe Marinescu, și o sapă; cu ce cuvent, nu scie.

Am plecatu cu ellu, și cu un popa Iordache și Ioan brutarul acolo. Neica Meița îmi dette un pistol la brîu, și ellu cu ua pușca în mâna. Ilu gasiram (pe Négoe) sapând prin viea mea; eû îi dîsseiû: „apoi ce este acêsta, Négoe?“ Și era cam còstă. Ellu era din déllu, cu un sãpoiû în mâna; mē injura, dîcând, „cã nu mai sunt ciocoi în țerra“. Și veđuiu cã înnegri; și ridicând (ellu) sãpoiul, trãsseiû pistolul, dîcând sã nu dea; ellu ajunse; și cãnd sã dea, eû *facu* cu pistolul, și mințiu sãpoiulû de la capu, de mē lovi în ghigialicû; și feriu taclitul cu care eram legat la capu, lovindu-mē la mâna dréptã puțin, ce ținem pistolul cu ea; și mi se muiã la valle mâna; cãnd de loc (Négoe) al douilea ridicã sã mē omóre; dete neica cu pușca de la spatele meû, dîcând: „nu da, cã te împușcû“; și 'lû lovi prin picioré, de 'mî lungi viața; cã de nu da (neica) cu pușca lui, (Négoe) da ua datã și mē omora.

Dupã aceea, veđend cã Românii aû luat nasu, m'am dusu speriat; și am luat pe nepotu Ghița, și iarăși m'am dus la Tudor, gãsindu-lû tot la Țânțarenî; cãnd acolo iatã și repòsatul Maior Ciupagea, numai în cãmașa, jefuit de Zavergiî.

De acolo plecaram cu Tudor, din Țânțarenî, cu vre ua 7—8 miî de Pandurî și Arnãuți ¹⁾; și pãnã sã ajungem (la Oteteliși), Arnãuții aû fostu ajunsu la Benesci, unde acolo se baturã cu Arnãuții boieresci; și împușcând (boierii) un Arnãutu, (zavergiî) luasserã tot de la bieții boieri. Noi am ajuns cu Tudor; și veđend ellu acea urgie pe aceli boieri, ce aû facutu blestemații de Arnãuți, a oftat cu supãrare, și le-aû dîsû: „cu ce poruncã facu așa?“ Ei s'aû îndîrjit și cãtre Tudor; iar ellu a tãcutu.

De aci am plecat la Oteteliși. Acolo a mijlocit de a omorît (Tudor) pe chiar Bairactarul Iova, gospodarul lor, și pe un Ioan Arnãutul, cellu mai reu. Dimineta, veđend capetele lor în țepã, strigând (pristavul) cã cine-va face ca ei, ca ei sã pãțescã, Ciupagea luã vorbã cu mine, cu Aurellû și alți 11, tot parte boierescã, ca sã ne facem neveđuți; și cu carî facendû așa, am plecat; și ne-am dus la Rîmnic, la un cumnat al lui (Ciupagea), ce-i dicea Ignat buluc-bașa, cu care am mers peste Olt; și am prins doui zapcii de ne-aû dat cai, arme, și vr'o trei patru miî de lei.

¹⁾ Țifra e esageratã, neputendû avea Tudor atunci decãt dela 2—3 miî.

De aci, aflând că vine un căpitan, Barbu Țapu, de la Cățneni, și vre uă 15 Panduri, cu cari au (fost) ținut drumulă la mulți boieri de 'i au jefuit, Maior Ciupagea ne-a făcut un cuvânt: „Că acum e vremea; că cum au luat alții dela noi, să luăm și noi dela alții; și să ținem calea acellora.“

Am luat un mare curagiū; și am ținut callea la drum; căci (noi) eram 12, și anume: Maior Ioan Ciupagea, Gheorghe Aurellū, Dumitru Țirîșū, Stănciu Logofetu, Sdîrlea, Ghița Popescu, Petcu Sârbu, Nicola Becheru, Ioan Balțațeanu, Ispas Bulucbașa, și cu mine; pe cari (panduri) 'i am luat în puscă, din nainte și după urmă, sdrelind nepotu Ghița pe unul, ce era mai îndrăsnețū; iară căpitan Țapu strigă că se pradă; noi am scos iataganele și 'i-am prins pe toți; le-am luat acelle jafuri, cai, arme, argintării, haine boieresci, și banii. — Ne-am întors înapoi pe Topolog, la Olt; (și) trecând Oltul, amū venit pe sub munte acasă; și Ciupagea, Aurellū și Țirîșū s'au dus la Cerneți.

Noi, și a casă fiindū, nu putēm să trăim de Panduri; că venira într'ua și trei, și găsira pe neica Nița la Vladaea; și pentru mine a vrut să-lū taie; și aflând noi, eū, neica Mieța și nepotul Ghița, mersem la ei; și găsiram pe neica Nița plângend; de loc noi traserăm iataganele, și 'i-am bătut tôte bătăile, de vai de ei ce au pățitū; și (ei) s'au dus și au spus lui Solomon; și (Solomon) a trimis vre-o 5—6 Panduri din Vallea Aninilorū să ne împusce; că așa era vremea, pe împușcat; și noi nu amū fost sciut.

Intr'una din țille, aușiram din dellū că în satū la Almajellū au venit Badea Garofoiu cu alți Panduri; eū, fiindū cu ellū prietin, am plecat cu neica Meița și cu Ghița la cassele Dimitreilor, unde erau Pandurii; când am ajuns aprópe, în bătătura, de uă dată eșira 5—6 Panduri cu puscile întinse către noi, necunoscuți Panduri; noi strîmbarăm caii; și (ei) deteră foc în noi cu puscele; atunci noi ne împotrivarăm către ei; și (ei) se traseră în case de umplură puscile; iară noi plecărăm spre vallea Dobrit; căci nu era Badea cu ei.

De acilea am plecat dreptū la Solomon; și l'am aflat la satul Argintóea, cu oștirea lui, patru-cinci sute de Panduri; mai era lângă densusul și căpitanū Dumitru Bușteanu, i Gheorghe Ispăsoiu, vrăjmașii noștri, de ne pira la Solomon, și cum m'am înfațsat la densusul, a ăissū că să fiū la pază; la urmă m'a iertat, și am fost cu ellū prin sate, multe țille; apoi ia-

răși ne-am cerut pe a cassă, când a trimis Bobocū (să mă cheame); și m'am dus iarăși cu Neica Meița i Ghița la Strehaea, unde petreceam prea bine; dera într'una din țille ținse [Bobocū] că se duce pe la Solomon la Țințăreni; eu ținsei că să mă duc și eu; neica Meița ținse ba să nu mă duc, că știu cine sunt acolo, acei vrăjmași ai noștri; nu 'lă ascultai; ci i luai cu mine pre amândoi, nazuind la Bobocū, că îmi va fi de ajutor.

Când am mers la Țințăreni, și m'a văduț Solomon [ce era cu Serdar Costin] de loc a poruncit și ne-a luat armele, taciturile de la cap, și caii, mie și neichi Meița; iară nepotul Ghița nu; și ne dette în pază la Pandurii lui Bușteanu, vrăjmașul nostru.

A doua ți plecarăm la Têrgu-Jiului. Mie îmi dettera un alt callū, de nu făcea 5 parale; iară Neica Meița mergea pe jos, prin noroiū, după mine, să veda ce îmi face; și să văita cu amarū, aușindū de la Pandurii că o să mă taie; și ellū nu era în nici uă pază; iară Ghița se ținu după mine până la un loc, *astēmătū* [?] și de frică fugi dela podul Turburii.

Noi ajunserăm la Carbonești; acolo se rugă Badea Garafiu de Solomon, în genuchi, că erea cel mai credincios lângă ellū; și mă ierta; ne dettera caii și armele.

Apoi plecarăm pe uă valle. Solomon era mai înainte, cu pârâșii noștri lângă densusul; iar eu mai pe urmă cu unchiu-seū, căpitanu Enache Pleșoianu; și vedem că dă mulți cu puștile să împusce purcei, dela nisce scrófe, și nu lovea; eu, fără să judecū că vrăjmașii stau să mă piardă, și să fiu aprópe lângă Solomon, că așa vrea pentru unulū ca mine, să-lū slujesc, și să-lū cunosc de aprópe, am dat cu pușca, ce avem umplută cu glonțū; și de callare am împușcat un purcellū.

Vrăjmașii mă pîrîra că eu nu mă astîmpăr, și fac jafuri, fără de porunca lui Solomon; pe care, aducându-lū la uă mare mânie asupra'mi, a poruncit să mă ducă la densusul; și s'a fost jurat ca să mă impusce, pe unde se împușcasse omulū de la Almajellū; și mă dusseră la densusul, unde erea la unū câmpū tótă oștirea, róta pe lângă densusul, să veda [de] împlinesce juraméntul; unii se ruga, alții mă pîra. Căpitan Enache, unchiu-seū, striga: „Ionița, să nu împusci voinicii, că este păcat!”

Când ajunsei la densusul, și cu neica Meița dupe mine, stă Solomon cu pistolul întins în mână; porunci și 'mi luă taclitulū de le capu, [și] ținse: „bre! pe unde ai împușcat omulū cellū

de la Almâjellü, care spun d-lor ?“ Adică, Gheorghe Ispăsoiu și Buștenu. Eü, vedënd că o să mă împusce, de frică nu apucaiü de locü să ȃic nimic ; nici că 'mî da în gîndü să ȃicü că Neica, vedënd că o să mă omóre, a dat; dar neica Mieița, ca frate, eși cu peptul înainte-î, și strigă : „eü l'am împușcat, stăpâne ; iar nu frate-meü“. Solomon ȃisse atunci : „de ce?“ Neica știü că ȃisse : „apoi un frate, când vede că 'lû omóra alt-cine-va [pe frate-seü] să cade să nu 'lû lasse ; ci să 'lû scape, ca pe un frate.“

Atunci Solomon pocni cu pistolul în sus , spuindu-î [neica] că [ȃeranul] a dat cu un țepoiü tocmai în capul meu. Vrajmașii se întristară, iar prietenii se bucurară. Dup'acestea, tot nu s'a putut limpeđi de mânie, Solomon, după făgaduială ce le-aü fost dat vrăjmașilorü ; ci a poruncit de m'aü pus jos, și m'aü răstignit, uniî de mâini, alțiî de picioäre ; și a luat chiarü mâna d-lui un par, ca pe mână de gros, și a dat de vre uă ȃe-ce ori, de am remas mort, mult ; și m'aü sculat, cine ? nu sciü ! de m'aü luat căpitanu Enache, și 'mî aü dat pietre roșiî ; și de aci am plecat ; și neica Mieița a venit acasă ; iar pe mine, după ce și-a făcut Solomon tot cugetul ce 'a avut, a vorbitü cu unchiu seü să fiü al lui de apröpe ; și 'mî a ȃissü să mă închin lui Solomon, că 'mî va fi de aici înainte ca un părinte ; am și mers la dënsu ; și iar eü , ca un mai mare [ce era ellü], 'mî am cerut iertăciune ; și care m'aü luatü de apröpe lângă dënsu ; cu ellü mâncam, lângă ellü dormém, i scriam, în cât la urmă mă avea ca pe un copil ; și 'mî spunea că vrăjmașii aü stat de dënsul să-mî piérđă vieța ; și că dă slavă lui D-ȃeu, că nu mi-aü luat'o, mi'î arăta cu mâna și (ei) sê uita la noi, când ședeam la mäsă ; iar ei în picioäre stau, plini de amarü,

După tóte acestea am plecat asupra Râmnicului, 4—5 sute de Panduri, și cu gospodar Anastasie cu Arnăuțiî, ca să ne întîlnim cu Tudor, auđind că aü plecat dela Bucuresci ; și mergând la Drăgașani, am găsit orașul pustiü ; fugisseră toți neguțetorii ; și eü intraiü într'o cocină de porci, unde era un țigan băgat ; și scoțendu-lü, spusse că de frică a intrat acolo, socotind că sunt Turcii, auđind că de sêră sunt la Brâncoveni ; și mergând cu ellü la Solomon spunëndu-î, porunci : „caii ! și să plecăm“. Pandurii umplusse pivnițele cu ploștile, să ia vin ; îmi ȃisse mie Solomon ca să-î scoțü, că vin Turcii ; intraiü în pivnița reșos. Baluța, boltașu din Craiova, unde era

24 de buți cu vin, și altele cu rachiū; dedeseră găuri 100 prin elle, și curgea vinul prin ploști; le țisseiū sa iasă, că vin Turcii.

Sariră cu puscile la mine, mai ales un pîrîșu al meu de aproape, anume Buștenu; eșiū afară, și spuseiū lui Solomon, că stă callare în ușa, și strigă; îmi țisse că cine? Eū îi arataiū pe acellū pârîșu allū meu; dette Solomon cu pistolul în ellū, și 'lū lovi la un picior; atunci cei-lalți de frică fură gata, și plecarăm până la Zevedeni, în sat; găssirăm satul fugit; ne trasserăm acoloa sub deallū, în nisce pruni, în țerrină, să odihnim, că erea véra și caldura grozavă.

Slugerul Solomon cu gospodar Anastasie Mihalopolu se culcară pe un covor, și porunciră să fie toți Pandurii gata; iară eū cu unū polcovnicū Luța și Ioan Locustenu din picioare mâncamū un puiū de găina, și caii 'i ținemū de priponū; iar proștit de Panduri luara șelele dupe cai, și îi împedecară; când ne pomenirăm venind pe marginea Oltului cette de Turci, călări, în fuga mare; și de loc mé dusseiū la Solomon, îl sculaiū și țisseiū: „Iacă Turcii!“ Strigă: gata caii! Si eșirămū înainte-le în nisce grădini, [unde] se strîmta drumul, și unde era bine de ținut foc; și noi, cei ce fuserăm gata, de loc plecarăm, unde poruncisse [Solomon] înaintea Turcilor; ajunserăm la acellū loc; sosiră și Turcii; începurăm să ne batem cu puscile; ei staū și dau, noi stam și dam la acea strîmtóre; iar Pandurii nostri ce [nedescifrabil] șloboșiseră caii; [și] auzind pocnetul ce se da grozav, caii s'aū spaimēntat; și fugēndū [caili] aū remas pe jos. Turcii venea gros, și sé înmulția; ai nostri, unii dedeseră fuga la cósta, împușcară pe Baraectar Mihale, ce ținea bairacul, și vr'o doi Panduri voinici. Ajunse și Solomon. Eū, în zorul acella, am sãrit dupe callū, și am luat bairacul în mână, de jos; și puscile nu continua. Ei în noi, noi în ei. Solomon țisse: „Că ce facem? că ne ocolesc Turcii.“ Și da mereū cu vr'o douē sute de Panduri. Iar țisse Solomon: „înapoi!“ vedēnd că ne-a ocolit de tot; și unii din ai nostri fugea. Am plecat pe față; [și] Turcii, dupe noi, venea; și da strigând: „dur, bre!“ Mai pusserăm obuzii [umpluturi], [și] împușcarăm în nisce vit mulți dintre Turci; că de nu făceam așa, nu scãpam; că obossiserăm, și stãtusse și caii.

După aceea, Turcii ne ajunsseră de tot, în deallū; ne mestecarăm cu ei. Un Turcū, cu un callū galben, ajunse să taie pe Buștenu; [ellū] strigă către mine: „nu mé lassa, neică!“

Imi veni în gând când mă rîra la Solomon, să'lû lassû, ca pe un vrăjmaşu ce-mi era; dar iarăşi, ca să cunoscă ca înprotivă l'am scăpat dela mórte, dedeiû cu puşca şi loviû Turcul în piept; [Turcu] se lassă pe şellele calului, că era aprópe; când de loc sossiră alţi doi vrăjmaşi. Ochiû; însa ei ţinêu tot la Buşténu, că 'lû vedea cu mâna pe pistolû; când era să-lû ajungă Turcul, ţinû minte, tot pentru pâra dinainte, că 'i va da dracu în gând să dea în mine, în acea furie a bătăii.

Puşca îmi rămase góla; apucaîu pe un făgaşu în valle; Buşténu se dusse; când la uă poeniţa, îmi eşiră alţi doi Turci înainte, pe jos, cu puscile către mine, đicând: „Caţi mai curvo!“ Eû cu puşca către ei, góla, đicând şi eû, „Caţi, mai curvo!“ Ei se dettera dup'ua tufa; eû avuiû vreme şi încálecaiû pe callû; veđuiû că nu daû cu puscile, pricepuiû că suntu góle, ca şi a mea; luaiû curagiû. Aci, pe loc, iatâ un Ioniţa Céuşiu, din satul Salcuţa, al lui Solomon, fugea către mine; şi doi Turci îl gonea pe jos; si Turcii îl ajungea, îl ajungea, să 'lû taie cu iataganele. [Ellû] strigă către mine: „Nu mă lassa, nene!“ [tocmai] când umplém puşca d'a călare; statuiû şi điseiû: „ia-te de códa callului.“ Şi așa făcu; dedeiû scari callului, ca d'ua bătăe de pistol, într'unû délû. Turcii remasseră de nu'lû ajunseră să 'lû taie, şi clătinaû din cap, đicând *avradin sictin* cu puscile; noi din protivă, tot aşia điceam, *avradini sictin*, şi cu armele góle; numai în puşcă băgassem, şi o păstram tot pentru cei alţi doi dintêiû; iar d'acilea mai veniră d'ai nostri; Turcii se 'ntórsseră inapoî, umplurăm armele bine. Acolo începurăm a ne strânge; şi capitaniî, luând socotéla, mulţi lipsea din Panduri.

Iar Solomon, fiind că 'i-a spus Buşténu că l'am scăpat dela Turcu, de nu l'aû tăiat, şi l'am împuşcat [pe 'Turcû] şi Ioniţa Ceauşiu asemenea, [că] 'i am scăpat vieţa, mai vîrtos că am luat şi stégul, din aşia zor de bătăe, 'mi-a dat đece mahmudelle; şi mă avea ca pe cellû mai bun copîllû al lui.

De acilea plecarăm; eşirăm în valle, spre Rîmnic, să mergem; când ne pomenirăm cu uă sumă de inşi callari, ca la 400—500, toţi negrii, *cabădai*; socotirăm să sunt tot Turci; luarăm o *desperiere* [spaimă], vorbindu-ne unîl către alţiî, că venea spre noi; şi făcurăm jurământ, sub blestem, spate la spate, toţi să murin acolea, saû toţi să scapăm. Ne detterăm jos dupe cai; lepădarăm cismele din picioare, cine avém; plecarăm cu puscile în mâna, parada, [la front] la ei; ei la noi; şi nu ştia

nici ei nici noi ce suntem. Ei vedând că am înghenunchiat la pământ, gata de batae, trimisseră duoi înainte spre noi, și cei mulți se opriră; și Solomon ponunci mie și Badi Garciocu să ne ducem și noi duoi înainte spre acei duoi; prinserăm caii; încallecărăm, cu puscile gata în mâini, apropiindu-ne unii către alții, ca de uă batae de pistolu; și strigarăm: „Ce sunteți?” Ei dîcî: „creștini!” Dar ei dicea nouă: „dar voi, ce sunteți?” Noi, cu puscile la ochi: „creștini!” Și ne apropiam unii către alții, spuindu [ei] că sunt cu Gospodar Gheorghe Cîrjaliu; asemenea și noi spusserăm cu cine suntem. Se întorseră înapoi la ai lor, și noi la ai noștri. Spuindu-le [ai noștri] se sculară și prinseră caii dupe câmpu; și așa veni acellu Gospodaru cu ai sei, socotind întîiu noi că sunt tot Turci, ajutoru cellor dela Zavedeni; și spuse [Cîrjaliu] că vine Ipsilanti cu Muscalii, la Rîmnic; unde plecarăm cu toți; și ajungându la orașu, ne lovi uă piétra fórté mare, și iute grozav, dar multa pînă s'a făcut gróssă de uă palma.

Ședurăm acolo trei zile. Solomon, de unde află nu știu, că n'ar fi Muscali.

Diminéța, îmi spuse [Solomon] numai mie, că să duce în țerra nemțescă, începênd să plîngă; și dîsse să nu spuiu nici cui. Să facu bolnav, și să gati. Veniră mulți din căpitani, ómenii lui, și carii se întristară fórté. Plecarăm mulți cu dînsulu, pînă aprópe de Cozia. A stat în drum [Solomon], și a spus iarăși la toți, că nu vin Muscalii. Iși luă ziua bună, după ce ne sãrutarăm; și plânserăm cu amar.

Intorcându-ne, ne dusserăm tot la comanda Gospodarului Mihalopolu, A doua zi aușirăm că veni și Ipsilant cu Muscalii, la Oltu. Eú, de multă dorința ce aveam pentru Muscali, scosseiu cinci mahmudelle din 500 ce avém lângă mine, bezi bani albi, și le dedeiu în mîna a cinci căpitani, cei mai sdraveni, și anume, Dumitru Buștenu, Vasile Crápatu, Barbu Ţicu, Ghița Cuțoi, Nicola Urlénu, că, de vor fi Muscali, să facă ori ce o vrea cu elle [cu mahmudellele.]

Plecarăm la Oltu, înainte-le, toți șese, callari. Ajungându, vedurăm dincolo [de rîul Oltu] uă sumă de ómeni, tot negrii, și callareți, (unii) cu sulii, alții pe jos; împreună și mulți Panduri d'ai lui Tudor, Mehedințeni și Gorjani. Trecurăm Oltul la ei; vedurăm și cinci tunuri; merșerăm la uă cămară [casă] unde era, și se gátia să mánânce; ascultarăm să vorbescă muscă-

lesce ; audirăm dîcând: „ella do, adelfe !“ ¹⁾ Alții : „ti camis ?“ ²⁾ [nedescifrabil].

Pricepurăm că noi am rămas în mâna Turcilor, fiind Greci, iar nu Muscali ! Luaiū mahmudellele înapoi ; ne întórserăm înapoi, fórte mēhniți, auđind că vin și Turci. Pe Tudor nu 'lū vedēm acolo, la Rîmnic.

Acolo, la Rîmnic, mergēnd d-nu Ipsilant, lua dela Gospodarul Mihalopolu 20,000 lei, și 'i împărți pe la oștire, Sērbî, Greci și Români, ce ne aflam ca la 5—6 miî ; îmi dette și mie 200, că eram grămmaticul lui Anastase [Mihalopolu]. Ne đisse Ipsilant că Muscalii sosesc pănă în trei đille ; dar pănă atunci noi să mergem la Turcii dela Drăgașani, să-i batem.

Căpitanii români se strînsēră toți, 40 ; și mē pusseră de faciū uă jalbă către d-nu Ipsilant, cerēnd pe slugerul Tudor, care i luasse dela casele lor ; și merseră cu jalba la Ipsilant, unde eram și eū acolo, mai aprópe ; o dettera, și o citi tîlmaciul ce 'lū avea ; și đisse „că o trimite dupa ellū [dupa Tudor] la Russia, să se întórcă la noi ; fiind că e chemat acolo ; și pănă atunci să nu ședem ; ci să mergem la Drăgașani, „la acei Turci.“

Și plecară căpitanii, mîhniți, la locurile lor ; și unii điceaū : „că dacā aū luat pe Tudor, care 'i a ridicatū dela casele lor, „ce să mai șadā la Ipsilant, un Grec, callare pe callū ? Și copii lor sunt în mâna Turcilor.“

A doua đi plecarām la Drăgașani ; și patru đile am mers tot prin ploi ; când Pandurii, din patru părți, trei [părți], dupē drum aū fost plecat acasă, din cei mai voinici ; iar cei-lalți, cu căpeteniile câte era, ajunserām aprópe [de Drăgașani] ; și să vorbea, séra fiind, pe subt amiađi, să remāie pe loc, ca diminēța să ocoléscā pănă în điuā pe Turci ; și să trasserā [Pandurii] pe la pimnți [alle viilor], mai pe déllū.

Iar Caravia, cellū care era mai mare allū Mavroforilor dupē jos [pedestri], nu vru să asculte ; și merse cāntānd, cu musica Golescului înainte la Turci, în orașū, [la Drăgașani] cu căpitanū Enache Cacaletēnu la tunuri, fiindū trei ; și mergea dupa ei ; și pănă să se gátéscā căpitanii cu Rumânașii Pan-

¹⁾ Ἐλλα δὲ, ἀδελφε. — Vino încoa, frate.

²⁾ Τί κάμεις? — Ce fact?

duri, cei-lalți căpitani, aușind că au remas acellu plan jos, a ajuns Caravia înainte; și Turcilor le-au fost frica tare, [și] s'au gătît să facă un iurușu; și vedënd putere din parte-ne, să dea fuga cu caii la Craiova.

Și așia au făcut [Turcii] acellu iurușu asupra Mavroforilor; iar ei, Grecii, subțiri [delicați], și mai allesu copillași, unit din ei, începura a se sparge [a se rissipi] și a da fuga, țipând.

Turcii de loc luara curajü; ajunseram și noi, cu căpitan Iordache, Ghiuler-Agasi, [cu] Farmache, Mihalopolu și alți gospodari, Machedonski, Hagi Prodan, când rupsesse Turcii jumătate Mavroforii.

Capitanu Enache slobozi un tunu, și dette spatele; Turcii mai reu luara curagiü; înpușcara hatóica [iapa] Sărdarului Iordache, [care] rămase pe jos; deteram și noi cu puscile, câți va; da și Turcii, de vâjia glônțele ca plóea. Unul din ai noștri fugi înapoi; Turcii, vedëndu-lu, luă curagiü; și [pornind] din vale ne gonira până la piscul ce să dice al Caliniț, spre Râmnic; și se întórseră înapoi.

Iar d-nu Ipsilant era remas de a doua și cu cazacii Moldoveni, 200, la satul Bocciana, ca să vadă ce isbândă facem. Când ne-am dus acolo, [ellu] plecasse la Cozia spre țerra nemțesca; și ne-am dus după ellu, unde ne-a șis să eșim pe munți, ca în 4—5 șile vine ellu cu Nemți, până să ajunga Muscalii.

Atunci ne-am ales tot noi, 13, cari și mai 'nainte fusessem cu Tudor până la Oteteliș; și eșind în muntele Lotrului, pe postul lui st. Petru, acolo sus în munte, la uă stână ungrésca, sprijiniram un Egumen, cu sumă de bani la densus, cu doi Arnăuți și doi țigani, cu două saccsanale; umblara să ni se împotrivescă Arnăuții, dar noi îi luaram în puscă, și raniram pe unul puțin; și începura a dice [nescifrabil], le luaram armele, [și caii] ce fură mai buni de drum; dar Egumenul cunosc pe unul ce era cu noi, din Craiova, îlu luă de gâtü, rugându-se ca să-lu scape. Eü șiseiü ca să-l luamü din bani, [dar] acel ticalosu se ruga, vai de ellu, ca-lu cunósce, și vin Muscalii; se uni și Ciupagea cu ellu; eü, vedënd a lor slabi-ciune, le-am cerut să me spovedescü, și încredințându-i cu juramânt că nu-lu taiu, a spus calugarului; și așia am mers cu ellu sub un brad frumos, mai de o parte, dicând: „Veđi tu, „Calugare, ca eü nu umblu după spoveditu, ci după bani; a-„cum strigü feciorilor mei de te face ciopați; adu banii.“ A-

jungându-lu un cutremur, ellu de frica s'a dus în covergă, unde doborîsse sacsanaele, și a luat galbeni 100, de 'mi aũ adus, ȕicând catre cei-lalți ai mei, ce ședea acoloa, și mânca nisce jimble, cá a luat uã cárticica, și adusse suta de galbinași. [Eũ] 'i sãrutaiũ mãna, [ellũ] mē sãrutã pe obrazũ, urându-mi ca sã trãiesc. Apoi scõsse la toți un clondir cu rachiũ de cellũ bun, și baurã ; mē blagoslovi, și plecarãm pe munte.

A doua ȕi ajunserãm la Tērgu-Jiului, în faptul de ȕiuã ; și trasserãm la Slugerul Ciupagea, ce era orânduít Ispravnic cu Mõngã acolo, de Tudor. Când acoloa, în marginea orașului, vedem uã mulțime de ómeni ferbând; iatã un creștin cu unũ carrũ, ce ducea [nedescifrabíl] pentru Turci ; întrebãrãm : „unde șede Ispravnicul Ciupagea ?“ [elũ] ȕisse : „fugiți, frate, cá ve taie Turci! cunoscându-ne pe semne; iar Ciupagea a fugit de ieri la munte.“

Turciĩ luarã de veste; și pana se încalece pe cai, noi deterrãm în Jiũ, cu caii în notũ, [și] eșirãm dincolo; și detterãm la patru sã ia înainte, iar noi 8 remasserãm în crângũ. Venirã Turciĩ țipându, aprópe de noi în pãdure, și nu ne vedea, fiind noi pitiți; și slobozirãm focurile unde era ei strînși, la uã dessime în pãdure; picarã vre-o trei, și atunci începurã [și ei] se dea focuri de tóte pãrțile. Ne spaimēntarãmũ, și deterãm fuga, cá caii erau duși mai de mult; nici mai avurãm vreme sã-l buldușim [jefuim]; de cãtũ Stanciu Pleniceanu a luatũ uã pușcã numai sifefuri și un șal dela capul unui Turcũ, ce picasse mai aprópe de ellũ.

De acilea, ajungând la cai, apucãrãm muntele; și pe la chin-die, ajunserãm la Tismana, unde acolo era sumã de rebeli, cu metereze fãcute în tóte pãrțile. Acolo ne-am fãcut douē cete, și am plecat la Starmina și la drumul olacului, se ținem calea la Turci. În cetta în care eram eũ, era Slotea Grecu, ce ținea Corzu în arenda; iar în cetta cee-l-alta era Mitroi. Ei aũ mers la Starmina, aũ împușcat un Turc, [și] aũ venit cu capul lui la Gospodarũ în Monastire, și cu ce mai pleșcuise de la ellũ; noi, aflând cá sunt vre o ȕece Turci la Corzũ, am mers la ei din Dragorcia [nedescifrabíl]; și când ne-aũ veđut [Turciĩ] s'aũ închis în casa. Pandurii s'aũ bãgat în nisce buți și s'aũ rostogolit la cassã, de 'i aũ dat foc; amũ scos șepte, iar doi și un Pandur turcesc aũ ars în foc. Aflãrãmũ cá tóta țerra s'a umplutũ de Turci, și Muscalii nu mai vinũ. Gospodar Nastase porunci sã taie Turciĩ. Eũ, fiindũ pe vallea Tis-

menei, cu un Constantin Tăinașu, logofetul, la mere, sa mâncam, pe jos, auđiũ pocnete la Monastire. Scotea câte unul afarã din pórta, și Vuca Baraectarul cu Nicolae Vãrbicenuł ı̂mpușca, și alții le taia capul; când pe unul din Turci, cellũ mai voinic, sa-lã scõta Pandurii pe ușa, [ellũ] a zmicitũ din mâinile lor, și a dat fuga prin ordie, dupã care curgea pistolele; și eșind din ei nevãtãmat, apucasse cãtre noi, fugãndũ desculțũ, și striga dupe ellũ mulți: „țineți-ve la Turcũ.“ Mẽ sloboziiũ cu acellũ Tãinașu; când Turcul apucã pe munte, și luã uã piẽtrã ın mãnã; când ıl ajunseiũ, rãcni [Turcul], și dete sã dea cu pẽtra; [eũ] trãseiũ iataganul și-i taiaiu gãtul jumẽtate și umerile; cađu [Turcu] jos, și-i luaiũ capul. 'Mi dete Mihalopolu trei mahmudelle, cã đicea [ellũ] ca sã le trimița [capetele] la Tẽrgu-Jiului, la Turci.

Când a doua đi ne pomenirãm cu mulțime de turcime, cã vine [spre noi]; am plecat nõptea din Monãstire pe munte; și la điuã am fost ın gura Cloșanilor. Ne-a luat Turcił la gõnã.

Era cu noi Sãrdar Chintescu, grãmaticul gospodarului Mihalopolu; era pitar Petre Strehãianu, era Ionița Zoituzu, pe care ajungãndu-lũ Turcił l'au ı̂mpușcat.

Am trecut pe Scãrișiorã muntele la strẽja nemțescã, și Turcit tot dupã noi. Eram [la vamã] ca la 600; [și] pãnã sã ne scrie, ne și ajunserã Turcił, și ı̂mpușcarã pe un Sãrb, tocmai ın strẽja.

Ne pusserã Nemțił ıntr'ua peșterã, sã facem lazãretũ, unde nu era nici apã nici pãine, etc. ¹⁾

Nota No. XVI

Dela Slugerul Tudor, cãtre d-lui Clucerul Costantin Ralet, ispravnicul ot Mehedinți.

Arhon Clucerũ!

Pãnã acum numai prin auđire auđiamũ cã Dumnẽta strigi cãtre toți, cum cã eũ a-și fi eșit la hoție, ca sã pradũ lumea,

¹⁾ Ne oprim aci, cãci ceea ce urmẽzã nu põte interesa de cãt pe urmașii autorului acestui memoriũ. Lectorii curioși, carl vor sã afe ıntẽmplãrile curioșe alle repostatului Dumitru Protopopescu, citescã memoriul seã, ađi ın posesiunea fiului seũ, D. C. Protopopescu, tot din Severin. C. D. A.

și nu credem; pentru că eu mă știu că nu sunt hoțu; ieră astăzi, în Ceovârnoșani, găsiu și în scris, subț iscalitura Dumitèle, la mâna unui hoțu, anume Pau Nicolicescu, căruia i dai voie ca să mă prință dinpreună cu toți cei ce se află cu mine, ori viu sêu mort. Din acêsta te cunoscă că ești om procopsit; și mă miră de unde ai Dumnéta voie ca să omori Raiaoa Impêratului? Și pentru ce? Aũ pre semne nu vè ajunge că 'i ați trãdat și 'i ați despuiat, până când a rãmas ticãloșii țerrani mai goli de cât morții cei din mormênturi? Si acum se vede că aveți poftă ca să-i și omorîți! Nu mai să știi că nici Dumneđeu, nici prea puternica împêrãție, nu vè va îngãdui; eu însã nici nu sunt hoțu, nici am fost vre uã datã, nici voiã fi; ci suntũ, atãt eu cât și cei împreună cu mine, eșiți pentru mare folos obstescũ, și al cellor mari și al cellor mici; și spre mai bunã piroforie, vei citi Dumnéta aceste douë coppit, [proclamația și arzmahzarul]. Iar Dumnéta prea reũ te-ai purtat de ai spart orașul, și ai sfãrãmat lumea, fãrã a te uita mai departe; ci numai cu un cuvênt că eu a-și fi hoțu, și a-și fi venit să pradũ lumea, fãrã de a ști ce ȃici; ci iarãși ȃic, să știi că eu sunt cellũ mai bun fiũ allũ patriei mele; și dela București până aici am venit tot prin orașe și sate, și nimeni nu s'a supêratũ de nimica; ba încã și zãrãfiile județelor eraũ încãrcate de bani și nici de cum nu s'aũ clintit. Și iarãși, de a-și fi fost hoțu, precum ȃici, de multũ te a-și fi luat de acolo. Ci mă rog Dumitale, de ești patriot, lasã-ți acestũ felũ de fantasi, și adunã cum mai îngrabã orașulũ la loc. — Pre Turcii ce 'i-ai luatũ dupe la locul lor si 'i-ai strãns acolo, dã-le drumulũ, ca să-si mêrgã la trêba lor. Nu da pricinã legaturilor cellor sãnte, că la urmã nu vei putea da respunsul. — Și mai mult să nu dai pricinã vecinãtații [mãcar cã le este știutã cellorũ mari trebuința cea de obsce folositoare]; si Pandurii ce ai adunat acolo, dã-le drumul ca să vinã să mêrgã unde sunt de trebuința; si Dumnéta mergi la conacul Isprãvnicatului de 'ți cautã trebuințele Dumitale, fãrã de nici un fellũ de temere sêu îngrijire; asemenea si Dumnelui Beșlêga. — Și de cãtre mine, sêu de cãtre cei ce sîntũ împãrtașiți cu mine, nici unũ fellũ de temere să nu aveți, pentru care te încredințedũ cu sufletulũ meũ; si încã, dãcã voesci folosulũ de obsce, vino din preună cu toți boierii pãmêntenĩ, ca să ne întãlnimũ; sêu trimite numai pe Dumnêlorũ, si le poruncesce ca să fie silitori spre sevêrsirea trebuinței. Și iarãși, ȃicũ, pãdesce-te bine, să nu dai

norodului vre uă pricină cu vre uă împotrivire de arme ; că atunci bine să scii , că *nică în găurile șerpiloră nu veți scăpa* ; pentru că norodul cellă ars și fript de către Dumnévóstră este amaritū și înfocatū asupra-vē ; și numai pricină caută. Și cum de ai dat Dumnéta voie cu arme de mórte asupra Raielei împărătesci ? Și aū nu socotesci că sabia împărătescă va să mânânce pre toți ? Aū pre semne gândesci că va fi murit și Sultan Mahmud ? Ci umblați cu bine cu Raiaoa împărătescă , de voiți să vē fie bine ; că cu réul n'alegeți nimic ; pentru că nu v'ați așternut bine mai de'nainte“ 1) 1821 Ghenarie 28.

Theodor.

Nota No. XVII.

Petiția Boerilor Caimacami către Pórtă, anunțând mórtea lui Vodă Suțu.

Noi, prea plecații și credincioșii supuși ai prea puternicei împărății, smeritul Mitropolitū, Episcopii, Arhimandriții, Egu-
meni, și tótă céta de obște a boiarilor pământeni ai țerei românesci.

I.a prea Inaltul împărătescū pragū, așternēnd cele până la pământ alle nóstre închinăciuni, după a supunerei neapărata datorie ce avemū către milostiva și de ómeni iubitóre împărăție (a căria tãrie și putere Domnulū Dumneđeū să o îmulțescă și să o păzescă) încunosciițam că Domnia sa Alecu vodă Suțu, ce 'lū avémū aicea Domnū, orânduitū de prea puternica împărăție, bolnavindu-se încă dela trei ale trecutei luni lui Dechembrie, cu tóte că s'aū căutatū după cuviința, atât de doftorii ai Domniei Sélle, cât și de cei pământeni de aicea, n'aū stătatū însă mijlocū de a se întempina primejdia vieții ; ci astăđi, la 19 ale lunii lui Ghenarie, ș'aū dat obștescul sfērșit ; și se va și îngropa cu tótă cuviinciósă cinste și orânduială. Iar noi, după datoria, *cu rinvă și credință*, cu care dintr' unū început am fost și suntem supuși către *sfintele* și vrednice de închinăciune împărătesci porunci, ce privesc la obștesca *bună orânduială* și ocrotire a acestei țeri, ce este *chelerū* allū prea puternicei împărății, nouē de hrană dátátóre, îndată am îmbrățișat tóte curgátórele trebi și pricini alle pământului, căutându-le cu tótă osârdia, și fără de pregetare, încât ne e-

1) Dîrzénu, Trompeta No. 647.

ste prin putință. Cu acesta însă până la pământu prea plecată arătare, aducem împreună și ferbintele nôste rugăciuni către împărătesca și părintesca îngrijire a prea puternicei împărății, ca să se milostivescă de a ni se orîndui și Domnū ôre carele, ce va găsi cu calle de către a sa prea înalta înțelepciune, spre paza cellor sfinte împărătesci porunci alle prea puternicei împărății, și a împărătescului seū chelerū bine primită și plăcută ocârmuire ¹⁾

19 Ianuariū 1821.

(Urméda semnăturile cellorū șapte membrii ai Guvernului provisoriu.)

Nota No. XVIII.

Cartea Bôerilorū Divanului către Slugerulū Tudor.

Cu mare mirare luarăm în scire de urmările ce ai început a face, cugetându însoțire de mai mulți, și împărțind cuvinte către locuitorī ca să sară cu toții spre isbavirea reului, și să iasă din întunec la lumina. Acest felū de urmări, că nu aū sfērșituri bune, este sciut și din istorie și din pildele ce se vedū pre tótă ziua. Judecă care pôte să-ți fie isbânda, când, înarmându-se împrotiva-ți toți credincioșii stăpânirii, te voru supune prin resboiū, și te vei îndatora însuși a cere mântuire, care nu vei putea-o găsi. Aū nu scii că plătesce țerra la atâția Ogeaclii și Panduri, pre cari, când îi va însoți și cu alții ce mai sunt pe din afară, ce cu arme se vor ridica asupra-ți, încotro vei navalī ca să te mântuesci? Vedem că prin cuvintele ce prin nejudecată ai alcătuitū către locuitorī, propoveduesci că pentru folosul obscii și binele țerreī te-ai pornit într'céstă faptă și voesci a arăta cum că nu esci tâlharū seū voitor de rēu, ci îndemnătorū binelui și sevârșitorū isbavirii obscii din ispita reuțăților. Déră care dintre locuitorī îți va da creșemēt? Și în ce temeiū rezemând, se va însoți cugetărilor ce ai? De vreme ce cu toți cunoscū și înțelegū câtă smăcinare, câte cheltueli și câte pagube se pricinuesc sateilor dintr'acest felū de netrebnicie. Decī, te sfātuim părintesce, și ca nisce adevērași patrioți, îți poruncim să te părăsesci de asemenea fapte, păgubitóre țerreī, aducătoare de smintéla li-

¹⁾ Din arhiva Statului. Conдика No. 123, pag. 193.

nisei locuitorilor, și pricinuitoare de mare nevoe asupra'ți; și te încredințam cu jurământ că, de te vei supune poveșuirilor și poruncilor noastre, și lăsându-ți armele te vei scula și vei veni, fără tăgăduire vei scăpa de ori ce urgie; căci cu toții vom fi mijlocitori către Domnul țerrei ca să-ți trecă cu vederea urmarea ce ai cugetat; și poți vei fi ascultat la multe destoinice arătări spre despăgubirea jafurilor ce vor fi cercat locuitorii; pentru că la uă asemenea dreptate mai cu sēma privesce Stăpânirea țerrei, de cât ori cine altu pe dinafară; și nici odată nu voesce ca locuitorii să cerce năpăstuirii, de vreme ce acēstă țerră este sciut că se ocârmuesce sub lege și sub pravilă. Iară cându din nenorocire'ți nu-ți vei lua sēma cu denadinsul, și nu te vei supune acestor părintesci poveșuiri, ce cu iubirea de omenire îți dăm (nevoind turburarea și smăcinarea satelor), atunci, nu numai că te voru isbi cei ce sunt gata asupra-ți până acum, ci și alții se vor mai porni, căți trebuința va cere; și fi încredințat că, după ce nu vei găsi scăpare, apoi și osânda morții îți va fi grozavă și cumplită, ca unu turburător și amestecător de liniștea locuitorilor. Către acestea te sfātuim iarăși, și-ți poruncim, ca îndată ce vei primi acēstă scrisore a noastră, în soroc de douē cēsuri, să-ți iei sēma bine, și către cellu ce 'ți va trimite scrisorea să dai responsu înscris, curat; ca de va fi cu coprindere de supunere, și prin vrednice doveđi, ca să pōtă fi cređut, să înceteđe numai decăt pornirea ce este gătita asupra-ți; și să te așteptăm aici, precum mai sus pre larg ți se arată; iar de nu ți se vor precurma relele cugetări hotărescete singur morții; și fi încredințat că nu vei găsi scăpare. Citesce cu mare luare aminte aceste scrise, ia-ți sēma bine, supune-te povașuiriloru ce privesc spre binele-ți, și fi sănătosu. ¹⁾

1821. Ghenare 30.

Mitr. Dionisie
Gherasim Buzeu
Ilarion Argeșu
Gr. Brăncoveanu
C. Crețulescu
Gr. Ghica

Barbu Văcărescu
Ist. Crețulescu
Gr. Bălănu
Mih. Manu
Gr. Filipescu
Iord. Slătineanu

Gg. Filipescu
Dum. Racoviță
Scurlat Grădiștenu
Vel logofătu.

¹⁾ Veđi Dîrzenu, Trompeta No. 649. — Veđi și condica Archivei No. 88, pag 335.

Nota No. XIX

Scrisórea lui Tudor către Boierii Divanului.

Cinstiți Boieri!

Prin cinstită cartea Dv. dela 30 alle trecutului Ghenarie, la 3 alle următorului, cu tóta plecáciunea am priimit; și celle poruncite am vëdüt; dar sciut fie Dv. că nu este precumü Dv. socotiți; că prea bine este sciut Dv., că eü din mica copilărie am slujit cu mare credința stăpânirii și patriei melle; precum și acum, și în tóta viața mea, suntü hotărît a sluji, și a më jertfi pentru binele patriei mele; și eü de capulü meü nici de cum n'am plecat, fără cât totü norodul cellü amarit și desădit allü acestei ticălóse țerii, atât cei de loc, cât și cei streini, vëdënd că stăpânirea, sub care sunt încredințați de către prea puternica împărăția, stăpânitórea nóstră (a căria marire Domnul Dumneđeü să o întărăscă în veci) 'i a adus în cea mai deseversită prăpădenie, și ne mai putënd sufferi arđimea focului care le-a pus preste capete, cu toți într'unü gând s'aü unit, și aü hotărît ca să se scóle, cu mici cu mari, și să se adune la orașul cellü de căpetenie allü țerrei; și acolo stând, să céră împărătesca milla, pentru care până acum prin cincî arzmahzaruri 'și a arătat ticălósa stare, precum și la alte înalte locuri.

Și sciindu-më norodul pre mine, dintr'alte vremi, că sunt un adevërat fiü al patriei melle, cu silnicie m'aü luat a le fi și la această vreme chivernisitor pentru binele și folosul tuturor.

Dër eü, cum am vëdüt prea cinstita porunca D-vóstrë, supus fiind, m'am ridicat de loc ca să plec; iară Adunarea norodului, nu numai că nu m'a lăssat, ci încă sub mare pađa m'a pus.

Điceți D-vóstră că, din ridicarea mea, së supără odihna locuitorilor; dëră ei, după ce le-am cititü întrü auđü prea cinstita porunca D-vóstră, cu un glas respunseră: că acesta nu este nimica pre lângă tirroraniile celle cumplite cari le pățimesc de la dregători. — Acestea 'i aü adus la uă desnădajduire, încât sunt bucuroși mai bine să piëra cu toți, de cât să mai fie vii.

Iar ridicarea lor alt reü nu face, de cât numai lucruri de mâncare, care sunt muncite iarăși de dënșit; precum nici împotrivitorilor până acum nu li s'aü făcut nimic, prinđëndu-se de

la satul Tîmna Vistierul Crăiniceanul, comandirul Pandurilor, cu una sută cinci-șeci oameni înarmați. Assemenea s'a prinsu și la monastirea Strehaia unu biv-ceauș Costache, cu șapte-șeci oameni înarmați. Intr'acest chip era gândul norodului ca să se porțe până la sfârșitul trebuinței; iară la monastirea Motrului, unde se află închis Dumnelui Caminarul Bibescu și Stolnicul Vișorénu, cu vre uă patru șeci oameni, fără nici un cuvânt allu dreptățil, au pornit bataie cu arme de mörte asupra norodului; și norodul, vedënd vrăjmașesca socotélă a Dumnelor, a închis monastirea cu mare străjnicie, și pe Dumnelor în intru monastirei, unde nu au nimica de alle mîncării. Déră norodul, vedënd nemilostivirea Dumnelor, astađil cu toți hotărîră ca să arđa monastirea; și după ce 'i voru prinde, să nu lase nici unulü viü; đicând norodulü că nu le este îndestul pedepsele care le-a pătimit până acum din mînele dregătorilor? ci acum, când nădăjduia și ei vre uă milă ca să dobândesca, atunci, în loc de milă, se ved ucciși cu arma de mörte din mâniale cellor ce 'i a hrănit si 'i a poleitü cu sângele lui; și când și de acum înainte dregătorii și otcârmuitorii locului se vor purta tot assemenea, și nu vor îngădui pre norodu ași cere împērătesca milă pentru lipsirea jafuriloru tiraniiloru, ei suntu hotărîți ca pre câți voru prinde, pre toți să-i jertfésca; pentru că ei, din multă desnădăjduire, sunt bucuroși ca mai bine să péră cu toții, decât să trăiască precum au trăit dela uă vreme încóce.

Prea cinstiți boieri, de sunteți D-vóstră patrioți și părinți ai norodului, precum o điceți, cea de slugă a mea socotélă este așa: că acum aveți D-vóstră vreme a scăpa de hula tuturor neamurilor, și să ve faceți patrioți adevérați; iară nu vrăjmași ai patriei, precum ați fost până acum. Bine ar fi ca D-vóstră să popriți réutatea și pornirea armelor ce ați cugetat asupra norodului celui nevinovat și credincios, și să urmați precumü au urmat stramoșiil nostri: adecă, să ve învoiți cu norodulü la cererile ce face; pentru că ei nu cerü vre un lucru necuviincios, séu care să nu'l fi avut; ci cer uă dreptate, care póte fi D-vóstre de mai mare folos; iară într'alt chip nu va eși lucru la căpatăiü bun. Iar că ve laudați D-vóstră cu armele, noi scim că avem Impērat, ai căruia suntem prea credincioși și supuși întru tóte; și nu este nici uă dată de cređut că pré puternica Impērație să-și prăpădescă Raiaoa fără cercetare și judecare; ci la vremea judecării, norodulu cu nimica nu se

va învinovați; pentru că nici uă învinovațire nu are, și numai cât își cere dreptatea. D-vóstră, nu numai că nu'i ajutați spre a și-o dobândi, ci încă îi împilați și la mórte, punându și pre Archierei ca să-I afurisëcă; ci de va fi Dumneđeū viū, va vedea și va judeca. ¹⁾

1821 Februariū 4.

Theodor.

Nota No. XX.

Jalba Boierilor către Pórtă când s'a ivit Tudor la Gorjū.

Noi, prea plecați robi ai prea puternicii împérații, Mitropolitul țerrei, Episcopii, Egumenii, Boerii, mari și mici, căpitani, Mazîli, și tótă obșteea locuitorilor pământului țerrei Valahiei, chellerulū împáratescū, celle până la pământū așternute prea plecatele nóstre închináciuni! Făcemū arátare prea puternicei împérații, că îndată ce 'și aū datū sferșitulū repositulū Domnul țerrei, fără cătu-și de puțina zabavă, s'aū ivit afară în țerră ca la 40 de inși călări și într'armați, avénd căpetenie pe un Tudor Vladimirescu, (carele, în vremea trecutei rásmirițe, aū fost în slujbă ostășésca a Rușilor, sub numire de ofițerū); încă și cu un Machedonski, ofițerū.

Ei, precum se vede, s'aū pornit din launtru din poliția Bucurescilor; și mergénd spre județul Gorjului, tot cam pe sub munte, fără de a face pe drumu cuiva vre uă supărare, seū pagubă, togmai Vineri séra, la 21 ale ácestei luni, aū ajunsū fără de veste la orașul Têrgu-Jiului, unde este scaunul ispravnicatului Gorjului, pricinuind mare spaimă orașului; și fără de a face cuiva vre uă supărare, aū luat de acolo împreuna cu dênșii numai pe unul din ispravnicii Județului (căci celū alt să întêmplasse a fi afară în Județū); și aū plecat cu ellū într'aceeași nópte, đicându-I că, dupe ce vor prinde și pe tovarosiulu seū, le vor aráta poruncile ce aū; de care acéstă necuviinciósă întêmplare, prin urmare, îndată ce ne-amu însciințat, întelegând că privesce la sfêrsituri si mai necuviincióse, numai de cât am îmbrățișiat tóte putincióse mijlóce căte am socotit spre întêmpinarea acestui reū; si pe de o parte, am pornit dupe dênșii dintre pasnicii țerrei, iarū de alta parte am datū cuviinciósele nizamuri prin dregătorii acellorū

¹⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, loc. cit. No. 650. Acestū respunsū, ca și cellū către Ralet, se crede a fi redactatū de Kinopsi, gramaticulū lui Tudor peste Oltn,

cinci județe de peste Olt, spre zăticnirea întinderii primejdióselor cugetări acellor făcători de rău, și spre ocrotirea și liniscirea locuitorilor; ei însă, adică acei făcători de rău, după însciințările ce ne-au mai venit, plecând dela Têrgu-Jiului, s'au dusu pe la monăstirea Tismana de s'au închis înlauntru, având împreună și pe ispravnicul Gorjului; căci pe cela-laltă, neputându-l prinde, și scapând, s'au întors iarăși la scaunul ispravnicatului, strângând orasiul la loc, și strejuindu-l; dar cu toate îngrijirile ce am făcut, și nu contenim a face, vedem că ei nu contenesc de a pune în lucrare vătămătorul lor cuget; căci acest Theodor Vladimirescu, luând câți-va dintr'ai sei, ce din însciințările ispravnicilor se dovedesc că sunt Arnauți, au eșit din monăstire, lăsându acolo pe alți pasnici din tr'ai lor; și plecându spre județul Mehedinților; au început, prin scrisorile sele, a invita obstea norodului, și a'i chiea să vie să se unescă cu ellă, luându fie-si care arme, iară cellă ce nu va avea să-si facă lănci și furci de feră, arătându-le cumă că cugetulă lui privesce spre a'i ocroti, de a remănea sloboți de sub supunerea Domnilor și a Boierilor. Temerea cea mai mare ne este că acestă Theodor, avându-si locuința și casa în județul Mehedinți, s'au ajuns de mult cu vre-unii din locuitorii acellui județ, se și cu alții din alte județe vecine, și având înclinare cu mai mulți, se întinde acestă rău, obstei vătămător; precum ni s'au și vestit, că până acum se vor fi adunat acei făcători de rele și până la cinci sute; și cugetă a coborî și în partea câmpului; și de acolo la Craiova, și apoi aici. Care socotim fapta numitului drept urmare tâlhărescă, fiind că și împușinarea numărului ómenilor ce avea cu dânsul ne-au încredințat de acésta, și pildele de mai nainte urmate a altor asemenea tâlhari.

De aceea Noi am însciințat pe loc prea puternicei împărății, bine nădajduți aflându-ne că printr'acelle **herecturi** ce s'au fost făcut îndată dupe ivirea sa, se va potoli răul fără de zăbavă; acum însă, de sunt 2 țille, vedând că prin mare crescere se întinde răulă, împuternicindu-se numitul prin alaturarea și altor asemenea lui cugetători, pe de o parte, după a noastră netăgăduita datorie, nu numai am întărit de isnovă nizamurile ce am fost dat mai 'nainte, ci am îngrijit a alcătui și alte strejuiri, care au să se și pornescă dupe dânsii; iar pe altă parte, mare grijă având de răul ce póte pricinui țerrei acest **tâlhără**, și vedând că de se va întinde crescerea

allăturasilor sei, precum s'au început, nu va fi țerra în destoinicie a se împotrivi,

De aceea, după datoria supunerii, nu lipsim, cu cea până la pământ plecăcinne, a face arătare că prea puternica împărăție să chibzuiască mijlocul cellu cuviincios spre apararea țerei despre acesti tâlhari. ¹⁾

1821 Gen. 30.

(Urmézá semnăturile.) _____

Nota No. XXXI.

Sorisórea Divanului óatre dragomanul Porții.

Escellență!

Despre întâmplările neprevădutei iviri a resvrătitorului Theodor Vladimirescu, în județul Gorjü si în județul Mehedinți, si despre toate câte pân'acum s'a întâmplat, se va încredința Escellenția Vóstră din allăturatul supus allü nostru arzmahzarü. Noi, privind dela început misicarea acestui făcătorü de relle ca uă fapta tâlharéscă, nu ne-am cređut de odată a aduce acésta la cunoscința prea puternicei împărății, încredințați fiind că, în urma trebuincióselor mijlóce, ce fără întêrđiere am pus în lucrare, se va pune capêt la acésta îndrasnéța întreprindere, cum s'a întâmplat si cu alți îndrasneți făcători de relle d'înaintea lui, si că se va chezásiui iarási liniscita petrecere a nevinovatei si credinciósei Raiale; dar fiind-ca lucrul a luat altă față, adecă prin resvrătirea care însusi resvrătitorul prin scrisü a mărturisit-o, sub nume de șlobozenie, întinând sufletele cellor mai simplii cu îndemnul acestui cuvênt, si adunând în scurt timp pre mulți din semenii lui, făcători de relle ca și dênsulü, si din ți în ți îmulțindü pre cei după împrejurulü seü, negândindu-se a saversi scopulü seü numai în parte, ci cugetă d'adrechtulü la stăpânire, si amenința s'aducă peirea în deobsce, si chiarü în orasiulü Bucurescilor, amü chibzuitü prin urmare că acestü lucru nu este lesne de scosü la calle, pentru ca să póta țerra să se lupte cu acestü resvrătitorü, care este ast-felü maídin'aainte pregătitü; ci are trebuința de un brațü puternic si înalt, ca să se mântue norodulu Valahiei d'uă asemenea gónă, pân' a nu cerca jalnici-le sfirsituri alle acestia.

¹⁾ Condica No. 123 a Arhivei Statului pag. 193 verso. — Veđi și Dirzeanu, Trompeta No. 65.

Deci, prin suppusul nostru arz-mahzar de față, adducem la cunoștința puternicei Impărații celle întemplate; și ne rugăm de Escellenția Văstră ca, înfațișându supusa noastră rugăciune, să mijlocască pentru neamânata isbăvire, și pentru dorita liniștită petrecere a tuturor locuitorilor din țerra Românească, credincioșilor supuși ai puternicei Impărații; iară străluciții sei anni, Dumneșeu să-i îmulțască și să-i fericască! ¹⁾

1821 Genarie 30.

(Urmésă semnăturile boerilor Divanului).

Nota No. XXII.

Ordinul Caimacamilor către Ispravnicii pentru scutirea Pandurilor de biru.

Cinstiților d-lor Boierilor Ispravnicii ot Sud....

Sciută fiind, atât noue boerilor, cât și tuturor de obsce, că-tă slujbă și vrednicie au arătat după vremi tagma Pandurilor din cele cinci județe ot preste Olt, încât putem dice că, în multe rânduri, s'au cunoscut isbăvitori și apărători ai țerei de rellele și nevoile ce o încungiurasse, cu chiar primejdia vieței lor, arătându-se cu atâta rîvnă și iubire de patrie pîna și viața 'și au pusă în primejdie; acésta dar osârdnică slujbă a lor, ce de obsce este cunoscut, precum mai sus dicem, nu numai că n'am cugetat vre odinióra, noi boierii pămênteni, a remânea zadarnică, ci încă tot d'auna am fost porniți cu părintéscă dorire ca să li se facă și cuviinciósă resplătire, cu facere de bine și privilegiuri din partea Stăpânirei, potrivit cu slujba și vrednicia fiesce-caruia; și cu tóte că acești vrednici de laudă patrioți s'au fost lepădat în dajdie, în vremea trecută, precum și în rândul altor bresle s'au fost aședat unii dintr'ênșii, dar noi n'am încetat tot d'auna, cu rugăciuni către Domniul oblăduitori ai țerrii, ca să ridice d'asupra-le respunderea de ori ce felu de dajdie, și să-i mîngîie pentru slujbele și ostenelele lor, rămâind tot în starea ce au fostu mai 'nainte. Și când a fost acum, în cele dupe urmă, luminatū fiind de Dumneșeu rēposatul Domn M. Sa Alex. V. Suțu, să și primisse rugăciunea, și era să se dea cuviincióse porunci; dar, din nenorocire, întêmplându-se de s'au bolnăvit, după care 'și au

¹⁾ Memoriulū lui Dîrzénu, loc. cit. No. 650.

datu și obșteasca datorie, au remasû tréba nepusâ în lucrare. Acum dar, remâindû oblâduirea țerrei asupra nôstrâ, între alte îngrijiri alle oblâduirii nu am pus la uitare și pe mai susû numișii Panduri; ci cu sfatû de obsce am chibșuit ca cât mai în grabû sâ-i isbâvim de sub jugul dajdiilor.

Și iatâ printr'acéstâ carte a Divanului, poruncim Dv. ca de acum înainte sâ cunósceți pe toți Pandurii, câți se vorû fi aflândû în acellû județû, și vor fi fost în slujbâ dupâ vremi, câ sîntû cu totulû nedajdnici ot birû, nici se vorû afla în rëndû cu țerra, saû la vre-o altâ braslâ și orenduiâlâ; și nu aveți a le face supérare cu vre-un fellû de cerere de dajdie; care acéstâ poruncâ sâ le o faceți cunoscutâ tuturorâ de obsce, ca sâ le fie sciut, câ au a fi nedajdnici în veci; și sâ se bucure.

Dar și ei sâ se arate cu tótâ supunerea către stâpînire, fiindû totû cu aceeași rîvnâ i credințâ, și iubire de patrie la slujbele ce se vorû orîndui; și totû d'auna sâ fie gata și cu armele în mânâ spre întêmpinarea de ori ce reutate și înfrînare, i împillarea făcatorilorû și cugetatorilorû de reû, cari tulburâ odihna și linistita petrecere a locuitorilorû, urmândû întru tôte dupâ poruncile și povățuirile ce li se vor da.

Și câ ați primit porunca acéstâ, și ați urmatû precum mai sus scriem, sâ avem respunsulû Dv. ¹⁾

1821 Ghenarie 30.

Alû Ungro-Vlachii *Dionisie* Mitropolitu, *Gherasim* Episcopû Buzêu, *Ilarion* Episcopû Argeșiu, *Grigorie Brâncoveanu*, *Constantin Crețulescu*, *Grigorie Ghica*, *Barbu Văcărescu*, *Grigorie Filipescu*, *Iacovache Rizu Postelnicu*.

Vel-Logofetû.

Nota No. XXI I.

Ordinû către Sawa, Iordake și Farmake, pentru paza Búciurescilorû.

Cu tôte câ împrotiva tulburârilorû ce au pricinuitû norodulû tâlhârescile și netrebnicile urmări alle acestui resvrâtorû, Theodor Vladimirescu, s'au întocmitû și s'au hotârîtu pânâ acum în destule nizamuri (ordine) și neîncetatû se chibzuescû câte se cuvine spre sfârîmarea și încetarea rellelorû selle porniri; darâ, spre odihna obștii, și mai vîrtosû spre depâr-

¹⁾ Din archiva Statului. Condica No. 96, pag. 205.

tarea a veri căruia temeiu și banuelle ce arū putea să cerce și salașluitoii acestei politii, nălucindu-li-se adesea-orî feluri de păreri, din pricina multorū auđiri, ce se ivescū pre tótă ȃiua, luāndu-se și asupra acestei pricini celle mai întregi mēsuri, s'a chibđuit acum ca, pe lângă șumma altora ce sunt orînduiți paznici și strejuitorii, să se dea asupra D-vóstră uā osebită summa de 600 hargiuri.

Pre cari să-i întocmiți cum mai fără zăbavă din Bulgariei ce salașluescū aici în țerra cu familliele și nămestiele lorū, și din alți ómeni ce veți cunósce vrednici de arme. Iar în scurtū, câte șesse-sute d'acestū fellū de ómeni, la care avēndū înșivē Dv. tótă încredințarea, să vē puteți face chezași răspunđetori pentru dēnșii; și cu acestia, luāndu-vē îngrijitórele mēsuri, pre lângă alte strejuiri ce se facū, după nizamurile celle date de până acum să strejuiți Dv. prin desāvērșită neadormire tóte părțile politiei, cu acestū fellū deosebitū și bine întocmit nizamū; în câtū, nu numai nici unū fellū de grija să nu aiba salașluitoii orașani, ci să li se ridice și ori ce bănuială ar putea să le trecă prin gând, încredințându-se și îndestulāndu-se prin a Dv. priveghiere de linistita petrecere întru care aū să viețuēscă pre la casele lorū, și să-și caute fie-și care, fără nici unū fellū de sfiēla, messeria, negoțulū și alișverisulū ce va avea.

Deci, priimindū acestū pitacū allū nostru, și înțelegēndū înși-vē la care bine privesce acēstă temeinică chibzuire a nóstră, numai de câtū să vē faceți gătirea harzurilorū ce s'aū ȃissū, după chipulū ce se arată mai susū; și îmbrăcișāndū credința messeriei la care vē orînduiți, ca nisce salașluitoii aici în țerra, și ca nisce obrađe ce sunteți sciuți de vrednici și cinstiți, să chibzuiți celle mai bune mijlóce; și nu numai să feriți de ori ce bāntuēlá, ci încă, cu rīvna și osîrdia ce veți aplica, să ridicați prin fapte vrednice de încredințare și ori ce bānuēlá ar putea să fie în socotința locuitorilorū orașani; în scurtū să sciiți că, după acēstă orānduēlá de acum, fericirea politiei și liniștită petrecere a locuitorilorū sei, să cere de la a Dv. silința și vrednicie, și pre a Dumnévóstră respunde-re; și vē încredințamū că vi se va cunósce slujba credinței către acēstă patrie, unde și Dv. sunteți salașluitoii; și Noi nu vomū înceta de a vē arāta vrednicia și credința către veri care stāpānitorū pentru alle Dv. drepturi.

Așa dar, sevārșindū celle poruncite, ne veți face cunoscut și măsurile ce ați luatū în fie-care vreme de trebuința; ca, so-

glasuindū și alle nóstre bine chibzuirii, după ceea ce trebuința ne va povățui, să dămū la ori-ce cărarū și stîrșitū fără zabavă. ¹⁾

februarie 5.

Nota No. XXIV.

Ordinū allū Căimăcămiei către Divanul din Craiova.

Cu mirare și durere sufletésca amu cititū cea către noi înștiințatóre scrisóre dela 31 alle trecutei luni; căci, precum ne adăstamū să arătați fapte ce amū fi doritū, și isbānde assemānate cu împrejurările și cu firésca Dv. mārīnimie, am vēđutū lucruri *nesăbuite*, și pline de *mieșorime de sufletū*, împrotiva cellorū ce nadăjduiamū; cari lățindu-se și pe acolo, fără îndoială vorū pricinui pustierea, atâtū a orașului Craiova, cât și în județele din partea locului. Astū-fellū, răspundēndū Dv., vē ceremū să vē într'armați cu chipulū cellū mai înțeleptū și barbātescū, punēndū în lucrare tóte căte privescū spre înfrāngerea și nimicirea scopului acellui rēsculătorū allū norodului, și mai vērtosū pentru obstésca liniste a locuitorilorū. Aicea, totū ce trebuia să se facă, s'a făcutū, cu prisosū. Ómenī înarmați s'au trāmisū, gephanea îndastulátóre, orīnduială de banī. Assemenea și despre celle de neapāratā trebuința, pre cari de le-ați încuviințatū pentru isprāvnicie, și noi ne-am învoitū. Acum darā nu se așteptā altū, decâtū ca și Dv. să întrebuiințați tóte chipurile celle înțelepte, și tóte orīnduelele cuviinčiose, după cum trebuința va cere; și să imbarbatați pre cei cađuți, însuflețindū și duhurīle cellorū mai mici, spre a face să domnēscā linistea norodului, pentru care veți fi supuși la răspundere, și iarāși assemenea la laudā și la dobīndirea drepturilor Dv. Cāt pentru nelegiuita sculare a acellui rēsvrātitor, am făcut cunoscutū prea puternicului nostru Impēratū. ²⁾

Februarie 2.

¹⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 651 și 652.

²⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 651.

Nota No. XXV.

Căimăcămia către Vel D-lui Nicolae Văcărescu.

După înfricoșarea primejdiei norodului, ce poate pricinui a-cellu tulburătoru și *tâlharu* Teodor Vladimirescu, pornindu-se acum și spre orașul Craiovei, și împuternicindu-se cu însoțirea mai multor nesocotitori sfârșitului acestei netrebnice lucrări, printre alte nizamuri și rânduile, date de mai 'nainte, spre încetarea răului, s'a chibzuitu acum de către noi, și de către tota obștea d-lor frașilor boeri, că asupra Agaleloru ce s'a'u orînduitu de aici cu toți Neferii lor ōgiacii, cum și asupra altora ce mai sînt în partea locului, întocmiți și adunați de către d-lor frașii boeri divaniți dela Craiova, precum ne-a'u încredințatu d-lor încă de mai 'nainte, făcându-le cunoscutu să se orînduésca căpetenie unul din frașii boieri, ca cu acestu mijlocu, ivindu-se împotriva *tîlharului* putere de arme și de împotrivire, să se pună în lucrare tôte cuviincioșele mijlōce, și să se sfārame gāndurile și rēsvrātitoșele porniri; deci, făcēdu-se acēstā alegere asupre d-tale, pentru că te cunōscemū cu durere de patrie, cu iscusința și cu bune mēsuri, te orēnduim căpetenie numișilor printr'acēstā carte a nōstrā; și te poftim ca, însufleșindu-te prin rīvna isbāvirii ce ai către compatrioșii d-telle, cātū mai fără de zābava să pleci de aici; și ajungēndū la un locū cuviinciosū de a sta, să iei asupra d-telle otcārmuirea tuturor cellor ce sînt orēnduiți împotriva *tîlharilor*; și chibzuindū tôte mijlōcele cuviincioșe (la care te vei sfātui adesea-ori și cu Dumnēlorū boierii Divanului Craiovei) se puni în lucrare ori ce va sta prin puțința, spre încetarea răului, și spre isbāvirea țērei, sfārīmāndū pre de uā parte pornirea și împuternicirea *tîlharului*, și înduplecāndū pe de altā parte pre locuitorii țērei a înșellege cu întregime înșelātōșele sēlle povēșuri, după care să-și vinā în cunoscința și cei ce pānā acum s'a'u întovāroșitū rellelorū sēlle cugetāri; iarā în scurtū, punēndū în lucrare, cu tōtā priveghierea și buna socotința, ceea ce vremea, starea lucrurilor și îndeletnicirea vremilorū te va povēșui, adesea-ori prin trimiși într'adinsū cu stafetā să ne înșciințați, ca să dāmū și noi de aici Dumitale cuviincioșele povēșuri ce vomū chibzui. Acēstā slujbā către țērrā, ce să cere acum din partea Dumitalle, va pricinui uā nemārginitā bucurie și privilegiū da vecinicā mulțumitā din partea tuturorū către obștea norodului, va aduce în-

piedecare de netrebnică nălucire și obștească isbavire. iar către D-ta, va rodi slavnică laudă și cinste cu a noastră veselie. Ci dar, îmbrățișându și acum armele iscusinței, împlinesce, te poftim, cea adevărată ferbinte datorie a unui fiu către patria sa ; și cunósce-ne și pre noi soglosuiți bunelorú Dumitélle chibđuirii. ¹⁾ — Februarie 2.

(Urmésă semnăturile Caimacamilor).

Nota No. XXVI.

Nota Caimacamilorú către consululú russú.

Sub-semnații, boeri ai țerei Românești, cu cinste îndrăsnimú a face cunoscutú Escellenței Telle, Domnule Pini, Consulú allú prea înaltei împérații a tuturilor Russiilor, Cavalerú a mai multorú ordine s. c. l. ca, din alaturatele scrisori alle Divanului Craiovei, către Escellenția Vóstră și către sub-semnații. dupe care ve veți îndestula de celle însemnate mai pe largú pentru revoluționarulú Slugerú Theodor Vladimirescu, și pentru cea mai dupe urmă nelinisce în care pe dreptú cuvântú se găsescú săracii locuitori dintr'acelle locuri ; și că întrú tóte se află în mare desnădajduire ; aceste neprevēđute întēmplări nu sântú spre folosul lorú, și către sub-semnații este de mirare din partea făcătorului de reú, în cât noi cu toții făcēndú tóte mijlócele și putinciósele mäsuri spre a întēmpina înfricoșatulú obștească reú ce se urmēđă din parte-I, și ne-am încredințatú dupe la unii alții dintr'aceste locuri, că acestú om, nu numai că cugetă reú asupra sub-semnaților, dar se arată cu mare reútate și către tótă linistea obstei ; și ni se pare că nici uă dată nu o să vedemú vre uă obștească scăpare, afară numai să gäsímú vre-unú mijlocú ca să alergămú la vre unii din cei de alocurea Pași, și să ceremú dela dēnșii ajutorú pentru înfricoșatele reútăți, și pentru celle ce s'arú putea întēmpla pe viitorime în tótă țerra de către cei vēđuți giganti, cari din đí în đí se apropie mai cu reútate ; sub-semnații, cunoscēndú aceea ca uă datorie netăgăduită, de a nu face acea cere la celle de alocurea serhaturi, fără a nu face mai întēiú cunoscutú Escellenței Telle aceste înfricoșate întēmplări, și numai prin acellú mijlocú nădajduimú că ni se va împlini a-

¹⁾ Memoriulú lui Dîrceanu, „Trompeta“ No. 651.

cea rugăciune; și nu sîntem ū la îndoială că Escellenția Ta, primind ū acea înțelegere de celle trecute alle reŭtațitului, veți găsi-o acea a noastră arătare cu cale, și pe care numai singur ū veți putea scapa patria de acell ū omoritor ū; sub-semnații mai poftorim celle de sus ū scrise cereri ale noastre, și ne rugăm ū fierbinte să priimim ū cinstit ū rĕspuns ū all ū Escellenției vōstre. ¹⁾

4 Februarie 1821.

Mitropolitul *Dionisie*.
Al Rîmnicului *Galaction*.
Gherasim al Buzĕului.
Ilarion al Argeșului.
Vornicul *Grigorie Bălleanu*.
— *Costache Samurcaș ū*.
— *Gg. Slătineanu*.
— *Gg. Filipescu*.
— *Teodor Văcărescu*.
— *Alessandru Ghica*.
— *N. Văcărescu*.
Logofĕt *C. Golescu*.
— *I. Văcărescu*.
— *C. Rasti*.
— *Dim. Krisoscoleu*.
— *Manoil Bălleanu*.
— *Iancu Fălcoianu*.
Hatman ū *N. Mavru*.
Vornicul *N. Cornescu*.
— *N. Ghica*.
Aga *N. Filipescu*.
— *Mihail Ghica*.
— *Gg. Florescu*.
— *C. Cornescu*.
— *Al. Villara*.
— *C. Cantacuzin*.
— *Man. Florescu*.
Comissu *Al. Ghica*.

¹⁾ Condica No. 122 din Archiv. Stat. pag. 194, versō.

- Caminar *Dim. Ghica.*
 — *I. Cocorăscu.*
 — *Al. Filipescu.*
 — *C. Ghica.*
 — *I. Golescu.*
 — *I. Ghica.*
 — *Ioan Filipescu.*
 — *Pană Băbeanu.*
 Paharnic *Ioan Ralleti.*
 — *N. Bălăceanu.*
 Slugeru *Gr. Obedeanu.*

Nota No. XXVII.

A doua scrisore a Divanului către Slugerul Tudor.

Priimindu-ți scrisorea ce ne-ai scrisu, răspunđându-ne cu lipcanulă ce intr'adins am trimis, am veđută tóte îndreptățirile ce ne arățl. Dera să scii că urmările ce faci sîntu urmări răsvrătitoare, iera nu de patriotu, precum đici; pentru că tulbură norodulă; îl dai în osânda judecațil ca pre nisce însoțil la fapte de răsvrătire; și în locu de a-i face bine, precum đici că îți este rîvnă, îl vei aduce mare focu și peire la cap; fiind-că voru fi judecațl ca nisce protivnici stapênirii, fara de a cere mai întêiu îndestulare la nepastuirile ce voru fi cercat; și în celle dupe urmă, când nu-și vor veni în cunoscînța, vor fi isgonițl prin arme. Și veđi că, din pricină-ți, se va pricinui omoruri și vârsare de sânge al creștinilor nevinovațl. Apoi ce cuvênt vei da înaintea Stapînirii? Și ce suflet vei avea înaintea judecațil lui Dumneđu? Urmările ce te ai apucată să săvîrșesci sînt fapte de răsvrătitoru; sînt pricinuitoare de periciunea creștinatățil; sînt într'adeveru nelegiuril; era patrioțl adeverațl sîntem noi, caci nici uă odinióra nu am voită vârsare de sânge; și te hulimă cu osebite, într'acesta vreme când te faci pricinuitoră acestei vârsaril; în vreme ce starea întru care te afli nu te ierta să faci acestu fellu de lucru, cu mijloculă care lă cređl. Aă dora nu sîntem și noi aceia carl vomă să se pađesca dreptatea în tóta țerra de obște? Dera la ori ce nepastuitoare auđire, urmându orênduelil, și chiaru porunceloră Dumneđeiril, ne facemă mijlocitoril către stapânire,

și îndreptămú tóte rellele câte ajungú în auzulú nostru. Socotesce-te mai cu întregime ce cuvântú vei da înaintea lui Dumnezeu și înaintea Stăpânirii cândú din pricina netrebnicie'ți vei aduce lucrurile la vërsare de sânge și la rësboiú, a omorî frați pe frați, și creștini pre creștini, născuți totú de unú neamú și suppuși toți la uá stăpânire.

Ci déră scriindu-ți și acum la celle ce ne rësponđi, te sfătuimú pãrintesce, și îți poruncimú, sã te pãrãsesci de urmãrile ce faci; sã isgonesci norodulú ce ai strînsú lângã sine'ți, sã mérgã fie-și care pre la urma sa sã-și caute de munca și hrana pãmântului; și cu ori ce mijlocú vei ști spre scãpare-ți sã potolesci pornirea locuitorilorú ce ai amãgit pãnã acumú, décã le voesci binele, precum đici cã esci patriotú; și sã scii și acésta cã Domnia țerrei s'a încredințatú Mãriei Sëlle prea înalțatului nostru Domnú, Scarlat Vodã Calimach, luãndu-se sciri dela consulaturí, carele este Domnú, nu numai înțeleptú, cu vrednice mësures, ci și cu iscusința, și cu temere de Dumnezeu, iubitorú de dreptate și de liniștita petrecere a suppușilorú Înălțimeí Selle. — Apoi către unú acest fellú de Domnú ce cuvântú vei da, cândú nu vei fi urmatorú povëțuirilorú ce'ți dãm? Te vei isgoni adevëratú ca unú rësvrãtitorú, și vei fi învinovëțitú ca unú fãrã-de-lege; cum și acei ticaloși ce, amãgindu-se, îți urmézã, și se amețescú la đissele ce le propoveduesci. Ci dérã potolesce aceea ce ai începutú, ca sã nu fii în osãnda judecãții Domnului; și sã putemú și noi a ne face mijlocitori spre isbãvire-ți. Ascultã-ne, ca sã nu te cãesci. ¹⁾

1821 Febr. 4.

(Urmézã semnãturile Caimacamilorú.)

Nota No. XXVIII

A treea scrisóre a Divanului către Slugerulú Tudor.

Arhon Slugerú,

Am priimit scrisóreã ce ne ai trãmisú pe siniorú Machedonschi; și ne-au arãtatú numitulú prin graiú tóte câte ați vorbitú amãndoi, din care înțelegemú douë lucruri, adecã: unulú cã, sub numire de bunú patriotú, ceri îndestularea népãstuirilorú ce ar fi cercatú locuitorii, și temeinicã pãđire a

¹⁾ Memoriulú lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 652.

dreptății; și altul, încredințare cu jurământul din parte-ne că și viața îți va fi siguripsită, și ore-și care folosiri și drepte împărtașiri vei dobândi; și vre uă câți-va oameni din cei ce îți voru fi allaturați, cu asemenea căutare se voru privi din partea stăpânirii; și până îți va veni acestu răspunsu, vei sta pre locul întru care te afii, fara de a te mișca măcar de uă palmă. Spre răspunsu vei ști cum, că, câtu pentru despăgubirea nepăstuiților și pădirea dreptății, aflându-ne și noi totu întru aceeași cugetare, amu fostu hotărâți să trimitemu cercetatori, pre cari îi și găssemu, din oameni vrednici și cinștiți, ca nu numai să cerceteze, față cu locuitorii, și cu cei ce se va fi aflatu în dregătorii, ci încă să-și întorcă înapoi celoru ce voru fi napăstuiți jafurile ce voru fi cercatū; dar s'au popritu această lucrare, din pricină căci ai turburatū satele și tahturile dregătoriilor cu amăgiturile ce ai pusū în lucrare, încâtū și acei rînduiți n'a fostu mijlocū să vină în partea locului, pentru că nu avea cu cine să vorbească; îndată însă ce îți voru înceta netrebnicele urmări, să scii că uă asemenea urmare negreșitū trebuie să se facă; pentru că o cere iubirea de dreptate. — Iar pentru de ați fi viața siguripsită, i celle ce a mai allaturatū lângă acesta trimisulū, precum mai sus arată, să scii că din parte-ne îți dam tōtă făgăduiala și încredințarea în ceea ce vei hotărî, și prin fapte vei arata încetarea urmării ce ai începutu. Dără ca să fie mai temeinică pentru însuți, am chibsuitū ca să mai acceptăm uă di doue până voru veni și Caimacamii prea Înălțatului Domnū, ce s'au orându-itū; și atunci să-ți trimitem această încredințare în scris prin într'adinsū trâmisiū. Ci darū fi acelle puține dille adăstatorū, până vei vedea trimisulū nostru. Dără să scii și acesta că improtiva-ți sunt orânduite arme, nu numai celle din partea locului, ci mulțime altele ce s'au trimisū de aici, și pre tōtă ziua se trimitū; și că tōte căpeteniile acestorū puteri, ieră mai vartosū cei ce s'au aflatū destoinici ca să te sfărâme în puține ceasuri, sintū povățuiți și porunciți ca să-ți bage de sēmă în ce chipū te urnesci; și de te voru dovedi cu cea mai mică călcare preste celle ce ai grăitū către trimisulū de aici, adică că ori nu înceteți din amăgitorile propoveduirii ce faci către sate, ori îți mai îmulțesci summa omenilor ce ai strînsū până acum, prin deșerte făgăduelle, seū că te misci de acolo de unde acceptămū rēpunsulū, atunci să scii hotărātū că au să te isbescă, să te sfărâme; și judecă-ți

singurū sfērșitulū; iera mai vîrtosū cuvêntulū ce ai să dai în-
naintea lui Dumneșeu pentru atâta vârsare de sânge ce ai să
pricinuesci nevinovaților creștini cari amăgindu-se și s'au sup-
pusū. Catre acêsta, să te părăsesci și de socotința ce ai pusū
în gându-ți pentru monăstirea Motrului; și să lași intrarea și
eșirea acestei monăstiri slobodă, fără de a cuteza să dai
pricina a se arunca uă pușcă măcar; căci și prin acêsta vei
da pricina de lovire asupra-ți. Urmêda întru tôte dupe cum te
sfātuimū și îți poruncimū; și nu cuteza a crede mai multū pen-
tru sine-ți decâtū ceea ce firea te aș clăditū; căci cu acêsta i se
aduci mare turburare stăpânitorului asupra-ți; și atunci, de
vomū voi să te ajutămū, ne vei aduce ia neputința. ¹⁾

1821 Februarie 9.

(Urmêsă semnăturile Caimacamilor.)

Nota No. XXIX.

Anaforoa Divanului către Vodă Scarlat Callimah.

Prea înălțate Dónne!

Faptele resvrătitorului Theodor Vladimirescu, privindu-le
suppușii Măriei Telle la începutū ca nisce întreprinderi tâlhă-
resci, am pus la calle pre dată tôte mijlócele trebuincioșe spre
sfărîmarea lui, prin cari nădăjduiamū că fără întêrdiere își va
lua rêsplata îndrâsnéla sa, ca și alți tâlhari de mai 'nainte de
dênsulū; dera fiindū că lucrulū a luatū altă fața, că numitulū mai
sus Theodor s'a arătatū la ivelă vrăjmașū înarmat allū stă-
pânirii, din preună cu cei de pre lângă dênsulū adunați, mă-
rturisindū prin scris scopurile lui primejdióșe, și însuffândū duhū
de rescóla între locuitori, făgaduindu-le sa-i isbavésca de sup-
punerea lorū către stăpânire, am luat pre dată sciința despre
resvrătirea lui, care era precugetată și pregătită preste tóta
întinderea țerrei. Deci, pre de uă parte, chibzuind cu multa
trudă și în tôte chipurile după puterile nóstre despre ceea ce
era de făcutū, am pus în lucrare măsura trebuincioșe ce am
găsitū cu calle spre zadărnicea înaintării miscărilor, și pri-
mejdióșelorū cugetări ale acellui resvrătitor și tulburătorū allū
liniștei obstesci a nevinovatului norodū din acêsta țerra; iera
pre de alta, am pornitū de grabă suppusul nostru arzmahzar
către prea puternica împérație, ca uă datorie a umilitei nóstre

¹⁾ Memoriile lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 652.

suppuneri, aratându și încunosciințându celle despre acésta răsvrătire, precum și despre celle făcute de noi suppușii Imperației selle mai cu deaménuntulū dupe celle întêmplăte p'a-tunci; care arzmahzar sîntemū încredințați că trebue să fi ajunsū pană acum în strălucitele mâini alle Imperației selle, care va fi luat destulă pliroforia din coprinderea lui. Nu lipsim și acum, prin cea de față suppusă a noastră anafora, de a aduce la cunoscînța de Dumneđeū sprijinitei Înălțimei telle, că acellū răsvrătitorū nu încetêza nici acum d'a insufla prin pristăvirile sele îmboldirea răscolei în sufletele cellor mai nevinovați; și momindu-i cu făgaduiala slobozeniei de sub jugulū suppunerii, rătăcesce mintea lorū cea próstă și îi târăse du-se sine, cu care împuternicindu-se și mărindu-și întinderea pre fie-care ți, nimicesce tóte chibđuirile nóstre spre a lupta scopurile selle; fiindū că, după sciințele ce am priimit dela Caimacamulu Craiovei și dela Divanul de acolo, și dela cei-lalți ispravnici și mai marii județelor de preste Oltū, acellū răsvrătitor cu poruncele ce a dat către locuitorī de a nu se suppu-ne la ispravniciele județelor și la zapcii pentru plata dajdiilor împêrătesci și celle-lalte trebuințe alle obștiī, a aprins capetele cellorū mai nevinovați locuitori; și adunându împrejurul seū pre toți aceia cu cariī s'a înțelesū, și pre câți în in-prêjurarea acésta s'aū găssit într'unū gândū cu ellū făcători de relle și ațîțatori de norodū, a coprins jumetatea județului Mehedinți; iéra locuitorii orașului Cerneți, înfricoșându-se s'aū risipitū, și ispravnicii spăimêntați fiind să nu cađa în mâinele lui, s'aū depărtat în părțile celle mai de aprópe alle Craiovei.

Noi, suppușii Măriei tēlle, luându sciința despre acésta, n'am întărđiat de a pune în lucrare celle mai grabnice mijlóce putincióse spre întêmpinarea réului ce ne amenința, schimbându pe Ispravnicii cei depărtați, și orênduindū în loculū lorū pre alții ce 'i-am cunoscutū mai fără pregetū și mai îndrăsneți de a se răsboi împrotiva urmărilor obstescului dușman, cărora le am și datū ómeni câți amū putut să strângem și gephanea, precum și bani cu împrumutare am strînsū pentru provisia și îngrijirea cellorū trebuincióse. Am pornitū și la Crajova câți-va Neferi dintre pađitorii orașului Bucuresci, cu gephaneo lorū trebuiósa spre paza acellui orașū, care este scaunulū cellorū cinci județe de preste Oltū, și să-lū feréscă de navalirile ce s'arū putea întêmpla din partea vrăjmașului; pentru că decă s'arū întêmpla (feréscă Dumneđeū) să între și acolo, urméza a-

tunci ca și celelalte orașe și județe, cari și ele aștepta câtă de curând la asemenea năvălire, să se rissipască și să se tulbure și județele de dincoci de Olt; iera podurile de preste riuri, pre unde sunt trecerile calatorilor, le-am închis cu paznici, pentru ca nici cei ce sînt înțeleși cu dînsul să potă trece către dînsul, nici cei de pre lîngă dînsul să găsească înlesnitore trecerea ca să se întinđă în parțile de dincoci.

Nu lipsim da a priveghia și a fi cu cea mai mare luare aminte asupra mișcărilor acestui vrăjmaș; nici ne scumpim de a jertfi totă munca noastră, și ori câte mijloce am găsit cu calle că ar fi mîntuitoare și destoinice le-am întrebuințat împotriva isbirii acelluia. In urma, cu mare mahnire am priimit și alte scrisori din partea Caimacamului Craiovei și a boierilor Divanului de acolo, printr'unu într'adinsu trimis boieru. și prin care ne face cunoscut că acellu răsvrătoru a înduplecă pre mulți dintre cei proști și din semenii lui cu această aplecare, și armându-i cu armele ce s'a întemplat să aiba, s'a obștitu către parțile Craiovei; și sosind la monastirea Strehaia, care e depărtată calle de două spre-șce césuri de Craiova, a făcut'o zaptu, stăpânindu-o cu ómenii lut; fiind ca cei într'ênsa orênduși pușini paznici, ori că s'a înțelesu cu dînsul, séu că simîindu-și slabiciunea loru, nici uă împotrivre nu a arătat; ci deschidênd îndată porțile s'a unitu cu ellu. După aceea, pogorând la monastirea Motrului, calle de optu césuri departe de Craiova, a vrut s'o stăpânesca și pre dînsa; dera fiind ca pre această monastire puseseră mâna mai nainte Ispravnicii din județulu Mehedinți cu vre uă câți-va pașitori armați, aș stat cu peptul împotriva încercării selle, făcêndu-se și óre-care bataie, în care din partea protivnică s'a omorîtu doi, și alți doi s'a rânit; și astfel s'a mai depărtat pușin vrăjmașul de zidurile monastiri. Acăsta navală a răsvrătorului într'atata a speriatu pe totă boierimea și pre cel-lalți orașanu din Craiova, încât, de și a năvălit asupra tulburătorilor acellora un óre-care Serdaru Iamandi, orênduit fiind pre lîngă alții cu vre uă câți-va Neferi și Panduri, dera iera ne scriu cu hotărîre că, veđêndu pe vrăjmași întinđêndu-se și apropiindu-se de Craiova, aș venit la deseversita desnadajdure; și ca să stea pre loc nu este cu putința, decă nu le va sosi de aici veri un ajutor de ómeni înarmați, destoinici spre a sfărîma scopurile resboitoare alle răsvrătorului; đicêndu și acăsta, că, decă se va găsi cu calle, să se aducă rugaciune din

partea țării către prea înalțaii Muhafizii ai Serhaturilor împărătesci, ca să pornescă ostire împărătească împotriva vrăjmașului, și să-l scape de primejdia ce-l amenința. Această împrejurare ne-a tulburat și pre noi foarte mult, și ne-a adus astfel în zăpăcăla, din pricina că cunoșcem că nu vom putea să întâmpinăm răul decât va sosi, neavându putere de ostire; deci, adunându din nou pre câți Neferi am putut, și alți oameni armați Neferi, 'i am pornit; și acum pornim și noi către acele locuri pe un boieru din ai noștri, Dumneleu Vornicul Nicolae Văcărescu, căruia 'i am dat și 'i dăm pre fie care și toate trebuințioasele spre a se duce să stăruiască pentru stîrpirea răului în tota domnească țerra. În această vreme priimim și alte scrisori decât Caimacamul și boierii Divaniții ai Craiovei, prin care ne încunoscîtesă că răsvrățitorul, se află acum la mănăstirea Motru, îndeletnicindu-se de împresurarea ei, la care nădejde poate voru rămănea răbdători, aflându-se lipsiți de toate, flamânți și setoși; și să crede cu multă cuvîntă că, siliți de nevoi, oamenii lui îl vor părăsi dela neomenesca lui rătăcire. Către acesta, locuitorii județelor Dolju și Romanați nu se înduplecă a da trebuințioasă hrană ostirilor ce avem orînduite acolo să-l răsboiască.

Toate acestea vedîndu-le locuitorii Craiovei s'au împărățiatu cei mai mulți, și dintre boieri au rămasu numai divaniștii Caimacamului, pădiți de către slugile lor pentru veri ce întemplatore trebuința; căci pre dată ce s'ar preda mănăstirea Motrului, și dujmanul s'ar apropia către Craiova, trebuința va cere să se mântuiască prin fugă, și cele cinci județe să rămăie sub otcârmuirea apostatului. Această mahnitoare veste ne au nevoit să pornim de isnovă, cu mari cheltueli, alți trei căpitani, pre Serdarul Iordache, pre căpitan Farmache și pre căpitan Ianache, cu două sute din cei șesșe sute hargiuri, pre cari de isnovă după trebuința 'i-am adunat, poruncindu-le acestora să se adune la unu loc cu cei-lalți; și cându vrăjmașul nu va înceta din netrebnicile selle urmări, să-lu isbescă cu toți împreună. Totu de uă dată s'a pornit și Dumneleu Vornicul Văcărescu, ca către locuitori să se porțe cu binișorul, spre a-i face să cunoscă sfînta datorie a supunerii, și să le întorcă nevinovatele lor inime, ca nu pre viitoru să se mai înșale de vinovatele și zadarnicele mândrii a răsvrățitorului, nici de fagăduelile lui amăgitore, și să-și întorcă gîndulu dela veri ce scopuri de răsvrătiri, care și pre îndemnători și pre cei

amăgiți și aduși la sfârșituri reelle; făcându-i să înțeleagă că, de nu vor fi următori, se vor da, cu răsvrătorul din preună, la totă asprimea legilor; iară cei ce vor lua de cuvânt, și vor vedea callea cea rea pre care au apucat, chiaru din aceia ce alcătuesc oștirea răsvrătorului, vor fi iertați și ajutați, pentru că și au cunoscut rățacirea, și s'au întors pre callea cea dreptă; iar aceia însă ce vor rămânea întru celle reelle, pentru că nimic nu este în stare a le scôte fumurile ce le-a intrat în cap, și pentru că nimic nu-i pôte aduce pre callea dreptă spre pocăința, aceia nu vor mai avea iertare; pocăința trebuie să o facă până este încă vreme; căci mai târziu nu se va băga în sēmă; și prin urmare trebuie mai din vreme să se pună sub umbra înțelepciunii și întru binefacerea patriei lor care, ca mămă bună și blăjina către toți copil ei, primesce cu blândete și dulcēta pre toți căți vin înaintea ei și își facū sânta datorie a supunerii, trecēnd cu vederea ratacirea trecută și dând iertarea pēcatelorū.

Ieră după ce mai susu numitul boier va îndupleca pre răsvrătorul cu ast-fellū de puternice cuvinte, și 'lū va face să cundască că e mai bine să se întorcă la cele mai din nainte, de cât sē facă reelle, decă se va supune la dreptul cuvēntū, atunci însuși acellū boier sē chezașuēscă pentru isbāvirea atât a lui cât și a omenilor sēi, și pre noi să ne dea de mijlocitori către stăpânire pentru părăsirea lor și liniștita lor purtare pre viitor; ieră dacă 'lū va găssi stăruitorū în turbata sa nebunie, atunci negreșit să-lū lovēscă cu cei de pre lângă dēnsul și cu oștirea orēnduită de către noi, și să scape și pre cei din monastirea Motrului închiși ispravnici, spre a avea trebuincioasa lorū comunicație. Catre acestea chiar și noi, suppușii Mariei Telle, ne aflăm pre calle de învoelă dinpreună cu răsvrătorul; și fiind că ellū ne-a făcut propunerile selle prin graiul trimissului sēu, cerēndū trei lucruri spre încetarea desāvērșita a obsteștei turburări, 1. să lipsēscă d'aci înainte cu desāvērșire māvncatoriile din țera, 2. să se despāgubēscă locuitorii cei ce s'au nedreptățit, și 3. să se chezașuēscă isbāvirea atât a lui, cât și a celloru de pre lângă dēnsul, și plata unora din omenii sēi, am rēspuns asemenea și suppușii Mariei Telle, ca, în cât despre māvncatoriile ce țice, și despre despāgubirea locuitorilor, s'a îngrijit stăpânirea, și era gata să trimită într'adins boeri cercetători prin tōte județele, pentru ca să cercetețe cu scumpētate până la cea mai mică nedreptățire,

sa despăgubescă îndată pre cei nedreptațiți, și sa încunoscii-
țețe oblăduirea ca să pedepsescă pre cei abatuți, precum tot
d'auna oblăduirea a pădit această datorie, și acum era s'o puie
în lucrare; dar a apucat ellu mai 'nainte să aducă împedica-
re cu nelegiuita sa fapta. Ieră despre parăsirea și despre
liniștita purtare în viitoru, atât a lui cât și a celloi după îm-
pregiurul său, vom mijloci la Maria Sa Voda, pre care prea
puternica Imperație ilu va trimite stăpânitor în țerra; și na-
dajduim că 'lu va milui cu iertarea sa, când și Înălțimea Sa
va lua încredințare că cu adevăratu și din totă inima s'a
pocăit, și că a încetat din ori și ce fellu de turburări catre
norod și către stăpânire. Așa dar delă respunsul ce ne va tri-
mite, să ne încredințăm ce gându are; ieră încredințarea ce
vom lua despre firea lucrului, o vom aduce la cunoștința de
D-șeu pădita Înălțimei Telle. Intr'asemenea stare se găsescu
de o dată lucrurile, Prea Înălțate Dómne, pre cari, după su-
pusa noastră datorie, aducem cu scumpătate la cunoștința In-
nălțimei Telle, spre a le lua în vedere și a le judeca cu pă-
trunderea cea adâncă și cu duhul cellu destul de încercat allu
Mariei Telle, și ori prin prea înaltul și prea puternicul brațu
allu Impărației va cunoșce că trebuie să se sfarâme dujmanul,
său prin alte mijlôce ce va chibzui cu mintea sa cea adâncă
că ar fi mai nemerite, este de mare trebuința să se aducă cea
mai grabnică lecuire la reul ce amenința totă țerra sa dom-
nescă, până a nu ajunge la nelecuit; și pre noi, suppușii Ma-
riei Telle, sa ne însuflețescă, ca pre unil ce ne aflăm nedo-
meriți, și să ne povățuescă despre ceea ce ar fi de făcut; căci
răsvrătorul înainteda; ier noi am sfirșit și pazele înarmate
din orașul Bucurescilor, trimițendu-le în părțile acellea; și n'am
săvârșit până acum nimic care să fie destoinicu spre a ține
pept vrăjmașului; însă cunoștem că fericita și grabnică aflare
de față a Mariei Telle va fi singuru mijloc ce va putea s'aducă
mângâiere și îmbunătățire neapărata în starea lucrurilor. ¹⁾

I'februariu 10.

(Urmésă semnăturile Divanului.)

¹⁾ Memoriulu lui Dirzeanu. „Trompeta“ No. 653 și 654.

Nota No. XXX

Cartea Divanului către Vel Vornicū C. Samurcașū.

Cinstite Dumnéta, frate Vel-Vornice de țerra de josū, Costantīne Samurcașū !

Sciut este dumitale ca, în părțile locului din județele de peste Oltu, s'a ivit într'aceste trecute zile un Slugeru Theodor, cu câți-va tovarași înclinați, carele, ridicându-se cu apostasie asupra otcârmuirii țerrei, a datu pricină cu acésta și tutor locuitorilor dintr'acelle județe, strîngendu-i pre unii dintr'ênșii cu voe și fără de voe întru alle sélle socotelle; cu a căruia urmare, nu numai că unele din orașele acellor județe, dinpreună cu D-lor boerii, i toți locuitorii politiei Craiovei, s'au strămutat acum pre vreme de iernă, ci și tóte trebile domnești viștierii s'au zaticnitu; și măcaru că de aici s'a trimisu căta-va oștire asupra-i, déra ca să se poprésă acésta rea navalire a acestui Slugeru, și ca să nu se întempe vre-uă vėrsare de sânge și smăcinare între toți locuitorii părții locului, cumu și cheltuelele mari spre dărăpănarea satelor țerrei, am socotitu cu toții că este trebuința a merge unul d'între noi la Craiova, spre a potoli acest peristasis, de va sta prin puțință, cu mijlóce ca să nu se aducă vārsare de sânge; și fiind că și Dumnéta, ca patriotu, mai vėrtos cu sciința bună de părțile acellui locu, și boeru cu bunu ipolipsis, iubindu-te toți Dumnéloru boerii i neguțatorii și locuitorii acelloru cincī județe, ca unulu ce ai státut acolo în patru cincī rënduri cu dregatoria Caimăcámiei Craiovei, de aceea te poftim ca să mergi D-ta la Craiova, cu deseversită pliroforie; unde îndată ce vei ajunge acolo, să puī în lucrare câte vei socoti că face trebuința de a se potoli și a se popri cugetul cellu rėu allu numitului Slugeru și allu tovarașiloru sei, dāndu Dumnéta la tóte hotarīre, care are a se ținea și a se pađi cu nestrāmutare și despre partea nóștra, fără a mai cere sfātuire séu povėtuire dela noi; și așa să ridicī acea tulburare dintr'acelle județe, odihnindu pre boeri, neguțetori și pre toți locuitorii pre la salașluirile lor, ca să petrécă fie-și care liniscitu, fără de nici o temere séu frică. ¹⁾ Februarie 11.

(Urmésă semnăturile membrilor Divanului)

¹⁾ Memoriulă lui Dîrzeanu „Trompeta“ No. 654,

Nota No. XXXI.

Carte de iertăciune din partea tuturor Boerilor către Slugerul
Theodor.

„Fiindu că Slugerul Theodor Vladimirescu, carele întru amăgiri deșarte învaluindu-se, trăgându și pre alții la sine-și, acum singuru cunnoscând netăgăduita-și datoria supunerii, cere uă nepomenire vecinică a urmașilor selle, care cu toți într'ua glăsuire primindu-o, îl încredințamu prin iscăliturile noastre, cu jurământ, pre numele marelui Dumnezeu, că atât pre numitul Sluger Theodor, câtu și pre toți cei cu dânsul cinovnici, Arnăuți, și ori câți s'au aflat într'acastă nălucire, sub oblăduire-i, noi le dăm iertare, milostivire, adjutore, și după stărea fie-și căruia răsplatire cu mângăiare simțitoare și folositoare. Asemenea și Panduriloru, iertare și nepomenire de trecutele păreri amăgitoare; și mergându la alle selle să se odihnescă cu totu repausul ce și până acum l'au avutu ¹⁾ — Febr. 11.

(Urmăsă semnăturile tururor Boerilor)

Nota No. XXXII.

Scrisórea lui Tudor către Vornicul Nicolae Văcărescu.

Cinstită scrisórea D-telle cu multă plecăciune am priimit, din care alta nu înțelegu, fără de cât vedu că tóte pornirile celle vrăjmașesci alle mai marilor nostrii, cari le au pornitu asupra patriei, le grămădesci asupra-mi; că cându eu a-și fi făcutu séu a-și face vre-unu réu patriei melle: ci pre semne Dumnéta pre norodu, cu allu căruia sânge s'a hrănitu si s'a poleitu tot némul boerescu, illu socotesci nimic; și numai pre jefuitori îi numesci patriă; măcar că eu nici asupra acestei tagme nu suntu voitoru de réu, ci încă mai vértosu le voescu întregimea si întărirca privilegielor. Apoi de ce, fără de nici unu cuvintu allu dreptați, mă catigorișiți? Și cumu nu socotiți că pre mine mă categorisesce numai tagma jefuitoriloru, iéru pre jefuitori îi catigoriescu tóte némurile? Vedu dar că alta nu este, fără numai Dumnezeu a împietritu iniméle mai marilor nostrii, după cum óre cându pre alle Egypte-teniloru. Dérú cumu nu socotiți Dv. că patria se chiamă no-

¹⁾ Memoriulă lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 654.

rodul, iar nu tagma jefuitorilor? si cerū ca să-mi arăți Dum-néta ce împrotivire arātu eu împrotiva norodului? Că eu al-ta nu sîntu de cătu numai un om, luatu de către totu norodu allu țerei, cellu amarît si dossaditu din pricina jefuitoriloru, ca sa le fiu chivernisitoru în tréba cererii dreptățiloru; ieră tag-ma jefuitoriloru, căci nu le place una ca acésta, a ridicatu ar-me de mórte asupra patriei si a ticălosului norodu. O! ce ma-re jalé! Dar décă este tagma jefuitoriloru drépta, si norodulu vinovatu, cum de nu trîmiteți D-v. si pre la învecinatele né-muri, ca să vedeți pre cine catigorisescu? Pre norodu? Séu pre Dumnévostrá? Și cu cine voesc a ținea? Cu D-vóstrá, séu cu norodulu? Căci acésta s'a vestitu în tóte laturele. Prea bi-ne sciu pre Dumnéta că esci fórte înțeleptu, si nascutu din nému slăvitu si iubitoru de patrie; si părinții Dumitélle nici o dată nu s'au ridicatu cu arme de mórte împotriva patriei; ci cu înțelepciune multe orênduele bune au facutu patriei. So-cotéscă de către înțelepciunea Dumitélle si acésta: că noro-culu rêsboiului este numai în mâna lui D-șeu a totu țitorului, si nu se scie cui îlu va da; si măcar de va birui tagma jefui-toriloru, déru tot nu póte fi norocită, că va să-i huléscă tóta lumea; ieră de nu va putea birui, unde voru scăpa din 'nain-lea norodului? Ci de voesci D-ta binele patrii, precum au vo-itu părinții D-télle, trabuință este ca să ne întêlnimu negre-situ; însă de vei bine-voi, să am cinstitu rêsponsulu D-telle, unde si cum? Fiindu că norodulu nu cere altu ce-va de cătu numai uă dreptate, ce póte fi folositóre si tagmei boeresci; si cum đicu, ori în ce chipu vei pofți Dumnéta, să amu cinstitu rêspsunsu. !)

Theodor.

Nota No. XXXIII.

**Cartea Divanului domnescă către Slugerul Solomon, pentru
bravura sa contra Arvaților jefuitori.**

Dumnéta, Slugeru Solomóne, dela Divanulu Craiovei, ni s'a trimisu aici însciințarea ce faci către Dumnéloru boierii diva-niți de acolo, prin care însciințezi celle ce ai urmatu împro-tiva resvrătirii ce ațișase, si prin satele din județulu Doljului, trimisii amăgitorului Theodor, ridicându locuitorii din satulu

) Memoriulă lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 654.

Bailescii—Romanesci, Bailescii—Sêrbesci, si vre-ua câți-va din satulu Cioroiului, pre cari lovindu-i în doê rânduri vitejesce, 'i-ai înfrîntu prin vrednice mijlôce; si nu numai pre toți acestia ce se învitaseră de trimisiî rêsvrătorului 'i-ai strîmto-ratu de s'au predatu cu toții, asiedêndu-i iarasi pre la silistile loru a petrece întru liniscire, ci încă si pre trimisiî, anume Stan Buluc-basa si Ion Buluc-basa, prinđêndu-i 'i-ai trimisu la Căimăcămia Craiovei, în bună pază. Acéstă vitejêsca faptă vestindu-ni-se, nu numai că s'a cunoscutu credința ce ai către stăpânire, iubirea de patrie si vitejêsca vrednicie, ci încă cu toții te laudămu pentru vitejêsca slujbă ce ai arătatu si acum; căci si datornia supunerii împlinindu-o, te-ai resboitu cu tótă silința si dorința de patrie, arătându ai liniscitu odihna petrecerii acelloru locuitori ce, nălucindu-se întru invitările rêsvrătorului, să amăgisseră în prăpastia nesupunerii; pentru care, spre rêsplătirea acestei isbânde ce ai facutu, éttă și se trimite un contesu blănitu din partea țerrei, cu care se și se îmulțescă cugetulu înferbîntării, îmbarbatându-te cu dina-dinsulu a isgoni pre rêsvrători; si éttă îți scriemu că si de acum înainte, cu aceeași osârdnică rîvnă într'armându-te, se dai tótă supunerea la poveșuirile Dumnélor fraților boeri divaniți de acolo; si fără cătusi de puçină smintéla se abateți si să năvălesci întru isgonirea si înfrêngerea acelloru rêsvrători, cari si către Stăpânire se arată cu hainlık si nesupunere, si către norodu pricinuescu amăgiri si smăcinare la cea liniscită petrecere; fiindu bine încredințatu, că, după bună-venirea a Măriei Sélle lui Vodă aici în prea luminatulu scaunu, cu toții vomu arăta către Maria Sa osîrdnicile D-talle slujbe, caldurósă credința, iubirea de patrie si datornica supunere ce ai arătatu si la acéstă întêmplare, ca să fi căutatu si adjutatu din bogate millele Măriei Sélle. Și se mai trimite si ossebitu taleri cinci-sute, din cari taleri 250 vei popri pentru paguba calului ce și s'a împuscatu, iéru 250 vei împărți pre la Pandurii si câți dintr'ensii voru fi căpetenii si cu vrednicie; 'i vei face cunoscutu la Dumnéloru boerii divaniți, ca si Dumnélor se trimita numele loru înscrișu aici, spre a li se face cărți de apărare, cu privilegiurile ce se va chibzui. 1)

1) Memoriulă lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 655.

Nota No. XXXIV.

Scrisórea lui Tudor către Zabetulü dela Romanaii.

Tóta raiaoa împăratéscă dintr'acéstă țerra, ne mai puténdu suferi prađile si jafurile ce li s'au făcutu de către mai marii loru, s'au sculatu împrotiva-le; iară pre de altă parte, prin arzmahzaru 'si au arátatu plângerile, si cererile către Prea Inalta Pórtă, care si Serhaturiloru este sciută, avéndu întrebare si judecată cu acesti predători. Ci Dumnéta, de ai vre-o volnicie dela Prea Inalta Pórtă a ridica arme asupra raielei cei credinciose si supuse prea Inaltei Porți, urméđa; iérá într'altu chipu făcéndu, pađeste-te fórte tare ca să nu cađi în primejdia si urgia prea puternicei împérații; fiindu că norodulu nici cu ómenii împératésci nici cu nimenea bătăe nu are, de câtu numai au judecată cu cei ce l'au predatu fără milostivire, si fără scirea prea puternicei împérații. ¹⁾

Februarie 21.

Nota No. XXXV.

Descrierea călcării ce aű făcutü la Benești câți-va Zaverгии din trupa lui Machedonski și Prodan, atașată pe lângă oștirea lui Tudor Vladimirescu. ²⁾

Famiiliile de boieri ce se aflau retrasse la Benesci, ca să se apere acolo de jefuitorii ce se rupseseră din oștirea lui Tudor, și umblau prădându pe unii alții prin țerra, au scris Caimacamului C. Samurcașu, care venisse în Craiova, orénduitu de Divanul din Bucuresci cu însarcinare ori se împăce pe Tudor, sau batându-lu se 'lu prinđa, boerii dela Benesci cereau sfatu dela acestu Caimacam ce se facă? Se mai remăie la Benesci, sau se fugă în altă parte peste granița, cum făcusseră și alți boeri? Cu acéstă scrisóre au trimisu pe Ionița Caragic. Samurcașu le-a rsspunsu se n'aibă nici o témă de Tudor, ca ellu nici omórá nici jefuesce pe cine-va; ci să se pađescă nu

¹⁾ Memoriula lui Dirzeanu. „Trompeta“ No. 655.

²⁾ Comunicatü de d. Petrache Poenaru. Acestü memoriü e scrisü la 1857 de Iordake Oteteleșanu.

mai de cei șapte-șzeci și trei hoțomani cari s'au ruptu din ó-
stea lui Tudor, și umblă prin țerra jefuindu.

Atunci boerii dela Benesci s'au apucatu de s'au întăritu în
casele de acolo, făcendu meteređe la ferestre, ce le ădădisse-
ră până la jumătatea lor; și între stâlpii foșorului, înălțind
zidulu mai multu de unu statu de omu, câtu și în clopolnița
bisericei ce este în facia cassei în apropiere de 52 stj., adică
câtu bate pușca bine; făcendu-și și provisiile trebuinciose.

Luni, pe la finele lui Februarie, întorcându-se Ionița Cara-
gicu dela Craiova; a spus că Samuscașu a plecatu la Bucu-
resci; și cându l'a întrebatu ce se facă familliele dela Benesci,
a respunsu ca se facă ce facu și eu; adică, se fuga.

Atunci îndată a doua ăi de dimineța, boerii, pe d'o parte
grăbiră cu înmormântarea lui Ionița Sefendache, care, fiindu
de demultu bolnavu, răposase; pe de altă parte au încărcat
trăsarele cu ce au pututu lua; și cându eșiră mai tóte trăs-
arele din curte, vedură că o sumă de calăreți și pedestrii înar-
mați coborau pe cósta dealului cellu despre apusu allu Olte-
țului, și veneau asupra-le.

Boerii strigară îndată de s'au întorsu trăsarele, și au intrat
în curte; închisseră porțile; orânduira pe P. Poenaru să pă-
ădască în clopolnița cu duoi feciori, din cari unulu era Român,
iaru cellu-laltu Arnautu; caci allu Poenarului era rëndulu în
acea ăi să păădască în clopolnița; iaru cel-lalți se pusseră pe
la stoborii curții cu puscele în mâna.

După ce însă în aceeași ăi, pelă améđi, se predă Poenaru
din clopolnița, cel-lalți din boeri se retrasseră dela împrejnu-
irea curții, și s'au aședatu la meteređe în case; fiindu că re-
belii, ne mai temându-se de focurile ce le aru fi venitu din
clopolnița; încunjurasseră curtea, și începuseră a descărca
pistóle.

Cu rebelii veniră și sâtenii cu topóre, și taiară câți-va sto-
bori în dosulu grajdului, și slobođira caii prin curte, pe cari
umblau duoi Arnăuți se-i scótă afară din curte. Atunci boerii
comandară focu; și lovindu pe fie-care Arnautu cu câte două
glónțe, cădură amînduoi morți josu.

Acésta vedéndu rebelistii s'au spaiméntatu, și s'au departat
de curte; iaru Poenaru, care se predasse, striga boerilor ce-
loru-lalți să se predea și ei; acestia însă respunseră că de ce
nu le-a spusu că s'a predatu ellu mai înainte de a se face
omoru? Ellu adăogă că dacá ei nu voru a se preda, să-i slo-

bôdă familia lui. Ei însă refuseră această cerere; și trimisera numai pre muma Poenaruului să vorbească cu rebeliștii, căci ea cunoscă între ei pe unu finu allu ei de la Cerneți, ce era căpetenia rebelilor, anume Ceușu Ivancea, Sârbu de nație. Boerii lasară se ia pe morți din curte ca să-i îngrope; daru se ținură a nu se preda în acea di.

Spre sêră se apropie de curte unulu dintre rebeli; și strigându pe Grigorie Otetelișanu, îl u chieamă la stobori; și-i spusă că, pentru recunoscința ce are către amândoi frații Otetelișanți pentru binele ce 'i-au făcutu, îi sfătuesce să nu se predea nóptea; căci rebelii suntu mai toți beți dela pivnița lui N. Otetelișanu ce au spart'o, și nu va scăpa nici unu boeru cu viața.

Grigorie rugă pe acestu omu să facă cum va sci a trimite o scrisóre a boeriloru către d. Tudor, prin care scrisóre ei i spuneau pozițiunea loru, și 'lu rugau să vie la Benesci să-i scape de pericolulu vieții.

Omulu priimi scrisórea, și promise că o va trimite; de și dicea că sarcina această îl e foarte grea.

După această, de și ne înțeleșeserăm cu rebeliștii totu prin P. Poenaru, care ne totu îndemna să ne predam, cum că noi până la diua nu ne putem preda, ci să înceteđe a mai slobođi focuri asupra-ne, că vom înceta și noi până la diua, nu mai în curte să nu mai îndrăsnescă nimeni să mai intre; că nu va scăpa cu viața; cu tóte ástea ei, cu capulu plinu de spirtu, totu nu înceta a slobođi focuri asupra-ne; dar împuşcă numai zidulu, iar u ai nostrii, cându vedea pre vre-unulu că a intrat în curte, foculu ce-lu slobođia asupra-i era pe nimerite; din care pricină s'au rânitu destulu de muți; căci nu vreamu să se mai omóre, cunoscându că ei nu mai sciau ce facu de multa beție.

Veđendu eu, care me aflam în foisoru de unde puteam să le vorbescu, și să-i auđu mai bine, că nu înceteđa a tot slobođi focuri asupra noastră, și dându navală a intra în curte să prinđa din caii ce-i slobođisseră din grajdu, amu strigatu pe Ivancea, întrebându-lu, că de ce nu se țin u de vorba, ci totu slobodu focuri, și dau navală în curte? Și elu 'mi-a răspunsu: că nisce mișei beți facu ástea. Eu atunci 'i-am dișu: că dacă arnauții suntu beți și nu-lu mai ascultă, apoi cumu ne totu diceți să ne predam?

Atunci a încetat a ne mai îndemna ca să ne predăm. Dacă noi n'am fi fostu siliți pentru scóterea din pivnițe a uneii calesci nouă a nóstră se spargemu un ȕidu, ce'lu făcusemu înainte gârligiului pivniței, care erea făcutu ca uă tabie cu trei meterețe, unulu în față, altulu în drépta si altulu în stînga, de unde se putea pași tótă partea cea despre apusu a caseloru, n'am fi avutu trebuința să slobođimu nici uă pușcă; căci celle-l-alte trei părți alle caseloru își aveau meterețurile loru de pază, si nu ne-ar fi pututu face nici uă vătămare apropierea loru de ȕidulu casei; căci aveamu ómeni armați si în podulu casei, cari avêndu apă în vase mari si tulumă, preîntêmpinau aruncăturile ce le făceau cu fitiluri aprindétore; cu tóte că noē nu ne era frică de aprindere de la coperisiulu casei, căci tóte odaile suntu boltite; dar după spargerea acelu ȕidu, am avutu grijă a nu lăsa să intre cine-va în curte, ca nu cum-va să ne pună focu la pivnița, în care erau buți multe si cu rachiu.

După ce s'a făcutu ȕiuă, auđirămu slobođindu-se multe foci si strigări de ura; si aflându că aru fi venitu uă altă căpetenie mai mare, anume Hagi Prodan cu ostasiu lui, pentru care sciam dela nepotul Caragicu, ce fusesse la Craiova, cu cuvêntu să se bată cu Tudor, si acesta s'a datu în partea lui Tudor.

Atuncea noi, sfātuindu-ne cu toți, ier amu slobođitu pe Anica Poenărăsa de s'au dusu a se încredința de este adevêrat Hagi Prodan; si să 'i arate că noi amu hotărātu ca să ne predăm la dênsulu; căci ne-amu încredințatu că cu adevêratu este dintre ostasiu lui Tudor; numai să facă juramêntu că nu se va atinge de viața a nici unuia din noi. Intorcându-se Anica Poenărăsa ne-a adusu rêsponsu că a făcutu Hagi Prodan juramêntulu cerutu de noi, cu condiție însă ca să le dămu armele si caii.

Noi, preferindu a ne scăpa viața, căci ajunsseserămu a crede că putemu fi înconjurați pentru multă vreme, amu priimitu condiția lui, si l'amu priimitu esindu înainte; si amu datu masa lui si cu vre-uă alți cinci siése de ai lui, cunoscêndu că nisce astu-felu de ómeni ținu multu la a crede că, decă mănâncă pâinea si sarea cui-va, ei s'au îndatoratu multu; dér pe cându ei mâncau la masă, 'i amu auđitu vorbindu, în limba sêrbescă, care o înțelegea unulu dintr'ai nostrui, cumu că de ce să ne lasse numai a le da armele si caii, de vreme ce s'au

omorît de noi acei doui, și s'aũ rãnit mulți dintr'ai lor, cu a cãrora vindecare trebuie sã cheltuiescã mult.

Noi le-am rãspuns cã, de și nu suntem vinovați pentru omorul și rãnirea acelora, cãci n'am dat noi pricinã, ci ei aũ dat'o, dar vedẽnd cã resonul nu înduplecã pe așa ómeni, am priimit și acẽsta, ca sã-și ia ei din lucrurile nãstre ce le va plãcea; și așa le-am deschis sipetele și gémantanele de aũ luatũ cãt le-aũ plãcutũ și cãt aũ vrut dela toți; afarã de Petrache Poenaru, ce rãmãsesse întregũ, pentru cuvẽntul cã ellũ sã predasse la ei de locũ.

Abia isprãvisserã ai lui Prodan de a lua averile nãstre, pe alles și pe placũ, și plecasserã la conacul lor, ce erea în casele vërului meũ N. Otetelișenu, unde 'lũ astepta Machedonschi, companionul seũ, când ne-am pomenitũ cu alți doui cãpitani, și anume Jova și Enciu, cu ai lor, însociți și de țerãni mulți, cari aũ umplut curtea; și cu tóte cã noi trimiseserãmũ de întorsesse pe Hagi Prodan, și ellũ intrãndũ cu noi în casã, închisese ușele, dar cei din nouũ veniți aũ spartũ ușile; cãci noi numai aveamũ cu ce sã ne apãram; și la intrarea lor în casã, s'aũ întempinat cu Hagi Prodan, care, vrẽnd a-i popri, ei aũ scos iataganele, și trãgẽndu-se cu ellũ, l'aũ și taiat la uã mãnã; și așa Hagi Prodan a plecat, lãsãndu-ne în mâinele acestor din nouũ veniți.

Tot în vremea acestor doui, pe când se suia pe scara caselor, întẽlnind unul din ei pe Petrache Poenaru, care erea în totũ costumul seũ de drumũ, ce se compunea de uã legãturã de capũ, peste un caucũ, cusut cu firũ; cu unũ șalũ de celle de mare prețũ; uã ghebã de postav cu gãitane de mãtasse, peste uã fermenea de postavũ cusutã iar cu firũ galbenũ; un cepchenũ cu hargiurile asemenea de firu; poturi cu copci de argintũ; tslugi cu gãitane de mãtasse, resfrĩnt peste cisme roșii; cu uã șișãnea ¹⁾ lucratã în argint și cu belezicuri totũ de argint, pusã șișãneoa peste spete; cu un iatagan cu mãnãrulũ de fildeșũ, cu tãca îmbrãcatã în argint suflatũ cu aurũ; unũ cușitũ mai mic asemenea; uã pereche pistóle totũ așa; și un hamailũ de argint suflat tot cu aurũ; și vrẽnd acellũ Enciu sã-i ia șalul dela capũ, și Petrache împotrividu-se a i-lũ da, sub cuvẽnt cã ellũ s'a fost predat de locũ, acellũ Enciu, de uã datã cu rãspunsul cã nu vrea sã scie ellũ cã s'a pre-

¹⁾ Puscã lungã arãuțescã.

dat séu nu, a tras iataganul ; și vrëndu să-1 despintece capulū în douē, iarū Petrache ferindu-și capulū, s'a oprit iataganulū Enciului în umērulū dreptū allū lui Petrache, pētrundēndu-1 curēua șișanellei și tōte hainele până la osū ; și dēcā nu 'lū scotea din mânile Enciului unū altū arnăutū cu care se cunoscea Petrache, n'arū fi scăpatū numai cu atātū ; și totū acelū arnăutū, după ce Enciu îi luasse tōte armele, și din haine ce 'i-a plăcut, l'a dus la conacu lui Hagi Prodan.

Noi aceștia, cari rămăsessemū în cassele nōstre, nu pociū descrie prin condeiū grōza ce am trasū, vedēndū pe de uā parte plōea de aruncături cu cărămiđi în ferestre dela cei ce umpluserā curtea, pe de altā parte para focului ce se înalța din arderea grajdului și șopronului, și în sfērșitū năvalirea Sērbilor și Arnăuților din nou veniți a jefui ce mai scăpasse de la cei d'antēiū, de la care la începutū, cândū ne-a scos din cea d'antēiū odae, ca să pōtā jefui cu înlesnire, fără a se împedeca de noi, asceptam să aūđim pocnind în noi un pistolū, séu să ne despintece vre-unū iataganū, până când aū isprăvitū de jefuit cāte cincī ođăile ; și dēcā eū, pe care mē cautā, întrebāndū pe cāți vedeau, — fiind că pe mine mē strigasse Petrache Poenaru anume, și totū eū 'i răspusessemū și lui și Ivanci în mai multe rēnduri, de si dingura Ivanci aūđiam mai multe înjurături si amerințări, că o să ne scrumēsca, și altele asemenea, dēr eū 'i răspundēmū tot cu blāndețe, și 'lū numēmū buluc-bașa, în locu de cēușū ; și ei toți rebeliștii mē cređusserā de căpetenie ; — dēcā am scăpat cu viața, norocierea aū fostū douē surori, însocite și de uā slujnicā, cari cāte trelle sē puneau între mine și între ei ; și cu rugăciunile ce le făceau, mē apărau de furia lorū.

Pricina ce 'i-a făcut de a nu ne omorī dela început, am priceput' o la urmă ; că ei, ca lacomi de jafū, nu vrea să-și pērđā vremea, nici să se împedeca de cadavrele nōstre ; ci tocmai cândū isprăvisse jefuitul, și ne cautā să ne omóre, tocmai atunci, pe noroculū nostru, a sosit și slugerul Tudor într'ua mahala a satului, ce ętea aprōpe de cassele vērului meū Otetelișēnu ; de unde, aflānd ceea ce se făcuse cu noi, și încă nu se isprăvisse, vedēndū și flacāra ce mistuia grajdulū și șopronulū, sub care vīrīsse trāsurrele cāte putusserā încăpea, ca să ardā lemnul, să pōtā lua ferul, au grābit de aū trimis porunca, ca nu cum-va să se mai omóre cine-va din noi, că acella iar cu mōrte se va pedepsi ; căci pe de uā parte aflasse nevinovăția nōstrā, și pe de altā parte că cei ce venisserā întēiū o-

morisseră, pusă în proșcă, pe un biet Sîrbu, slugă allu nepotului Caragic, sub învinovățire că de ce n'a lăssat pe stăpânul seū, și să iasă la ei de loc, cum 'i-a veđut că au venit; ellu a răspunsu : „mănăncu pâinea și sarea lui, și nu pot să 'lă lasu“ ; precum și pe unu Hristodor, grecu de nație, ce 'lă avusessem eū dascălu de limba ellenă, pentru că nu lăsa să i se ia callulū, ȓicēndu că ellu este eteristū.

Acēstă poruncă a lui Tudor ne-a scăpat de mórte ; și luându-ne căți-va dintr'ai lui Prodan între dēnșii, și strigāndu din pasū în pasū cellor ce staū gata să ne împusce, când trecēm p'ntre ei, ca nu care cum-va să îndrăsnescă vre unulū a slobođi arma asupra-ne, că nici ellu nu va scāpa cu vieța, ne-a dusū și pe noi iar la conaculū lui Hagi Prodan.

Acesta, oānd ne-a veđutū în cea mai vrednică de milă stare, căci unii din cei mai puținū despuiați abia scăpasseră cu câte uă singurā haină peste cămașă, alții numai în cămașă și ismene, iar alții despuiați de totū, și toți cu fața de pāmēntū, ca cāndu ne luasse pānza mormēntului dupe ochi ; numai pe bieteles femeis le respectasseră, că nu se atinsesseră a le supāra cāt de puținū ; dér frica și gróza le topisseră mai multū decāt pe noi, bărbații, cari eream căđuți într'ua nesimțire completă, dorind mai bucuroși mórtea de cātū uă asemenea viața ; și se părea și elle, ca noi bărbații, ca eșite din minți.

Atunci Hagi Prodan a încēput a-și smulge părul din capū, ȓicānd: că unde mai este jurāmēntul ce-și dedesseră pe cruce și evanghelie ?

Aceste espressii alle lui nu ne consolă de locū ; ci ne aducea aminte că, de nu ne-am fi predat lui, n'am fi ajunsū într'astă vrednică de jale poziție.

N'a trecut mult după sosirea nóstră la conacul lui Prodan, și a venit și Tudor cu tótă óstea sa, ce se compunea numai din callăreți ; și apropiindu-se de capul scārei casselor vėrlui Nicolae, n'a descălecat, ci ne privea în foișor, în care eșissem toți bărbații, și celle mai betrāne din dameles familiilor nóstre ; și fiind că eū avusessem prilejū a-i dobāndi cunoscința, și a ne împărtăși unul altuia sentimente patriotice, care ne-au fost legatu óre-cum și mai înainte de a ne vedea ; și acestū prilejū fussesse în anul 1819 Septembre 19, pe cānd Tudor se afla vātafu Plaiului Cloșanilor, și pusesse moșneni Podeni de jelluisseră la Domnitorul Suțu, că moșia lor s'au cotropitu de Nemți ; și Domnitorulū poruncisse Caimacamulū Craioveis se

orându-șcă un boerū, hotarnic-inginer, a cerceta, însē în secretū, fără a simți Nemți; și Caimacamul mē alessesse pe mine, care a trebuit sē am a face câte-va țille pe munte cu Tudor.

Ast-fellū fiind dar, am început eu a-i țice în limbagiul du-pe atunci :

— „Arhon Slugerū, pentru Dumnețē, scapā-ne viața; cā suntemū în mânilē D-tale“;

Iar ellū a respunsū: — „Viața vē este scāpatā; dērā îmi pare rēu de ceea ce ați pățitū.“ — Apoi ce se ne facemū noi? Sē mergem cu D-ta? — Cu mine nu puteți merge, cā eū sunt: cu óstea; și D-v. aveți familii. — Sā ne ducem la Craiova.

— Acolo nu vē sfătuescū sē mergeți, cā póte sã viie alții mai rei; ci sē mergeți la M-rea Horezului, unde este sã se trimită câți-va paznici de ai Adunării, și unde vē veți avea și D-v. odihnă bună.“

Apoi a poruncit de a scrisu uā poruncā d'a cãllare pentru facere de câte șesse carre cu boi, a ne transporta până la Monastirea Horezu, dându-ne de paznicū până acolo pe Ivancea Céușu cu unspre-șcece ai sei; a scos și vre-o zoo lei de 'i-a dat sē avem de cheltuēla drumului; și când era sē plece, 'i am țis și acēta: cā Arvații aū rēšbit în pivnița unde este mult vin și rachiū, și noi remānem pe mâinile lor. Atuncea aū stat și aū trimis sã scóțā pe toți; și cine nu vrea sē iasā, sã nu 'lū lase cu viața.

Dupā aceea 'i a pornit înainte la Otetelișū; și apoi a plecat și Tudor cu ai sei cālăreți dupe ei, împreună și cu Prodan și Machedonschi; éru noi ne-am întors la casa nóstră, unde am dormit Mercuri nóptea spre Joi, îngropați în lâna ce o vērșasserā rebeliștii din saltelle, ca sē pótã lua și dosurile lor.

A doua ți Joi, plecândū din Benesci, abia am potut trece peste apa Oltețului la satul Cârlojanii; și am tras la casa unui finū al nostru, la duoi frați, adicā, la postelnicul Apostol Hagi Andrianopolitu, unde am rēmas pentru mai multe țille; cāci ne simțēm cu toți ca striviți de gróza cellor ce pătimissem Mercuri tótã țiua; apoi și Pitarulū Ionița Ghimpețianu căđusse bolnav de peripleumonie, și nu era în stare sã se mai misce de loc. Ivancea Céușu cu ai sei 'și a luat dela noi voie sã plece, cāruiā 'i am dat dovadā la mână cā cu voia nóstră ne-a lāsāt; și plecând dela noi, am aflat cā, cum a trecut Oltu la Vulturesci, a omorīt pe Serdarul C. Vulturescu.

Tot într'acea ți, adecā Joi, pe la 'namēđi, a venitū la noi

un Polcovnic, Vasile Ghelmegeanu, cu vre o trei Panduri, toți călări, cu uă scrisóre către noi, a căreia coprindere se arată în coppia de mai jos, sub No. I; și până se citim noi barbații scrisórea, ellü a poruncit unui Pandur dintr'ai sei să 'i aducă traista, pe care apucând'o de fund și scuturând'o, aü cădüt din ea douë căpațîni de ómeni, în mijlocul damelor, ce' i dedesserä ocolü, făcëndu-i felü de felü de întrebări despre ce cuget ar avea Tudor pentru noi; atunci bieteke dame, de mare spaimă, aü scosü tóte un țipet înfioratoru, cădënd care leșinate, care coprinsse de cutremur și istericale; iar noi bărbații, cari abia ajunsesseräm se aflăm din scrisóre de tăierea acelor doui *Jova și Ienciu* ¹⁾ ce ne jefuisserä, am precurmat citirea, și am datü ajutórele cuviincióse de s'a redesceptat bieteke dame, care se speriasserä grozav de vederea căpațînelor tăiate, și de închipuirea ce 'și făcusserä că așa o se ni se făcă și noë.

Acest Ghelmegeanu ne-a spus că lui Tudor 'i-a părut în adevērü fórtre reü de ceea ce ni s'a întêmplat; pentru aceea 'i a și tăiatü pe amîndouï, nóptea spre Joi; iarü a doua și Joi, a poruncit de s'aü adunatü la unü loc toți Arnăuții și Sêrbii, și înconjurându-i cu Pandurii, aü întrat în mijloculü lorü trei Panduri cu amëndouë capetele puse în câte uă sulița, și cu argintul Icónei ce o despuisserä ei la Benesci într'altă sulița, strigând că ei n'a plecat se jefuéscä și se despoie icónele; ci aü plecatü pentru dreptate; și că cine va face ca ei, tot ca ei vâ pätimi; apoi 'i-aü băgat pe toți în biserică de aü săvîrșit jurämëntul ce 'lü aü cerut; și dupä aceea l'a pornit pe dënsul la noi cu acelle capete tăiate; și Tudor a plecatü la Slatina.

Noi, pe de o parte amü orânduít de s'aü pus la respântie acelle capete, dupä cum ne scria Tudor, mulțumindu-i și rugându-l se orânduiască pe Ghelmegeanu a ne duce la Monăstirea Horezu, că așa cerusse Ghelmegeanu de la noi; și am trimis și din parte-ne pe finul Apostol, care abia peste uă septemână s'a întors d'acolo, însă nu cu Ghelmegeanu, ci cu trei Panduri, și cu poruncă pentru facerea a câte șese carre cu boi, din sat în sat, cu care să ne transportämü, adducându-ne și osebitele douë scrisori ce se vedü în copie sub No. II și III.

¹⁾ Acesta era rudă cu căpitanü Iordache.

Ar fi prea trist și îngrozitor să descriu cu d'amănuntul toate sufferințele noastre; și aru fi și peste puțință; căci numai dacă ar trăi și acuma toți câți eram p'atunci, și să arate fiecare ce a sufferit, numai așa s'ar fi putut descrie toate, precum și ce amu mai sufferitu de frică în cele optu zile dela plecarea lui Tudor și până la venirea celloi trei Panduri, pe care ni-i trimisese de pață la drum; căci, cum vedeam nescăi Panduri trecând pe drum, ceea ce se întâmpla în toate zilele, noi fugeam în pădure, unde rămânem și noaptea, de dormem pe asternut de crăci cu frunze uscate de tufă, puse peste zăpadă, și fără nici un acoperișu, numai cu hainele ce se milostiviseră jefuitorii rebeliști cu Prodan de ni le *dideseră de pomană*; de și era tot din alle noastre; și apoi și pușină și prăstă hrană, ce era numai de mălaiu și fasole, séu câte o dată și cu varză acră, până când am trimis căpașinele celloi duoi tâlhari de le-au pus d'oparte și de alta de pórta curții casselor noastre, înfipite în limbele stoborilor curții, de le-au văzut și ómenii din satul Benesci, și le-au cunoscut că sunt alle celloi ce ne-au jefuit, și că 'iau tăiatu Tudor.

Abia după aceea au venit la noi preoții din Benesci și Isprăvnicelul moșiei, care ne-au adus făină de grâu, legume, varză acră (că era în post), rachiu și vin, toate din ale noastre.

După atâta grija și frică ce am tras, ne-am hotărât și am plecat la Horezu; și ajungând la un sat anume Mateești, pe apa; acolo am întâmpinat un alt rău; însă trebuie să arăt cum ne era mergerea.

Frate meu, eu și nepotu Ionița Răioșenu mergem călări pe cai ce luaserăm dela poslușnicii noștri din Benesci; iar cei tineri, pe jos prin noroiu, amestecat cu zăpadă; cei-lalți bărbați și dame, cei betrâni mergu în carre, dér biete de dame tinere și fetele rupseseră pantofii și chiar ciorapii, și li se răniseră piciorile, încât li se cunosea urmele dupe sângele ce curgea din piciorile lor.

Când ajunserăm la satul Mateești, trebuința fiind să se ia alte carre și boi, s'au dus cei trei Panduri în sat, și cu ei s'au luat și nisce țigani ai Ghimpeșenului; și acestia, fiind arțăgoși, au făcut gâlcă cu sătenii, cari fiind și beți dupe la cazanele ce lucra facerea rachiului, ne-am pomenit cu o mulțime de ómeni țerrani, din cari erau și plăiași, viind la noi cu ciomege, porniți să ne ommóre; noi le-am arrătat porunca lui Tudor;

dér ei nu mai erau în stare a se mai teme de cine-va ; norocirea noastră a fost că s'aũ întemplat a fi între ei un Vasile, Céușu de Plaiéși, care, cum a veđut pe nepotul Ionița Caragic, ce fuisse cu un an de ڟille mai înainte vatafũ allũ acestui Plaiũ Horezu, a domolit furia acellor porniți să ne ommóre ; dér carre și boi nu s'aũ mai pututũ lua din nici unsatũ ; ci am fost siliți să plecãm callari, noi frații amẽdoi, și cu nepotul Caragicũ, care știa drumul la Monástirea Horezu, de unde am trimis carre de 'i aũ adus pe toți acolo la Monástire ; însă pe Pitarul Ghimpețeanu nu credeam să-lũ vedemũ viũ ; căci îlũ lasassem pe sfârșitũ ; când din contrã îlũ vedem viind pe jos înaintea carrelor ; și întrebându-l cum 'și-a redobândit sănátatea, ne-a spusũ că, dupã plecarea noastră de la Mateești, îmbátându-se Céușu Vasile și cu alți Plaiéși și Armășei, aũ venit la D-lor, și 'i-aũ luat la bătăi pe toți barbații, și chiar pe dẽnsul, așa mai mort cum era ; și dintr'acea bătăe s'a făcut sănátos.

Eata un medicament înfricoșat de bun, și fórte energicũ, și farã cheltuélã ; dér cam durerosũ.

Dupẽ ce am venit la Monástirea Horezu, și am arátatn Egumenului scrisórea lui Tudor, ce se vede în copie sub No. III, ne-am avut îndestularea și odihna câte-va ڟille, pãnã când a venit acolo duoi orẽnduiți de Tudor cu ostașii lor spre pazã ; și acestia era, unul anume polcovnicul Iordache Christofi, iar cellũ de allũ duoilea căpitan Dumitru Ghârbea.

Acest din urmã, fiind fost avut uã judecatã la Ispravnicatul de Mehedinți cu nepotul nostru de sorã, Ionița Rîioșenu, — căci Ghârbea, ca căpitan de margine, trecusse peste Dunãre uã familie de țigani fugiți ai nepotului Rîioșenu, — și Ispravnicatul osândisse pe Ghârbea sã despãgubescã pe nepotul Rîioșenu, ori aducẽdu-i acea familie de țigani înapoi, sãu să-i plátescã cu bani ; și Ghârbea se legasse cu înscriș și cu soroc a face una din douẽ ; și fusese urmatoriũ. — Așa dér Ghârbea gãsisse privilegiũ a scãpa de Rîioșenu mai lesne, omorĩndu-lũ ; și decã n'ar fi aflat acẽsta pãrintele Hrisant, ce era econom al Monástirii Horezu, și să-lũ și ascunđã pe Rîioșenu, negreșit că decã scãpasserã hoțomanii care sã deslipisserã de Tudor, și care l'aũ căutat într'adins s'ẽlũ omóre, când ellũ chiar dela venirea Jovei și Ienciului, schimbându-și portul în țarãnesc, sã stricurasse și fugisse ; de Ghârbea însă nu mai scãpa ; dér s'a preĩntimpinat și acẽsta, cã a cađut so-

ră-mea, muma nepotului Rîioşenu, cu rugăciune la Ghîrbea, şi asigurându-l cu un înscris din parte-i, l'a îmblândit de l'a iertat. — Destul că uă nópte întrégă n'am închis ochii de frica acésta, că 'lũ cerea Ghîrbea, ameninţându-ne că pe toţi ne va pune sub sabie de nu 'lũ vom da pe ellũ.

Ne mai putându-ne avea odihnă la Monăstire, amũ rugatũ pe acesti doi trimişi de Tudor de ne-aũ dat voie şi pasport; d'unde plecând, am mers la Rîmnicul Vâlcei, unde găsind pe Polcovnicul Vasilie Ghelmegeanu, Ispravnic allũ Judeţului Vâlcea, ne-a priimit destul de bine, şi ne-aũ orênduit de sălaşluire câte-va odaĩ din chiliile Episcopiei; dér neavêndu-ne linişcea nici acolo, tot din pricina Arnăuţilor, am rugat pe Ghelmegeanu de ne-a dat voie; ne-a dat şi pe un căpitan Niţa Obogeanu cu câţi-a Panduri ai sei, a ne fi de pază la drumu; şi la 10 Aprilie am trecut graniţa la Turnu-Roşu; şi de acolo la Sibiiũ, unde am găsit şi pe a treea soră a nóstră, Catinca, pe care o ţinea Vistierul Mihalache Iconomu, şi pe amênduoi fraţiĩ Brailoi, Dumitrache şi Dincă, ce ne era veri buni, şi pe alte rude şi prieteni, cari, înbraţisându-ne şi ajutându-ne la trebuinţele nóstre, am putut uita în puţin timpũ suferinţele de patru decĩ de zile din trecutulũ de fôrte tristă aducere aminte.

Acolo la Sibiiũ, dupê ce ne eşi din ânimă frica şi gróza, ce parea că a prins rădăcină fôrte adâncă, aruncându-ne ochii minţii cu spaimă la trecutul acela, nu ne putém îndestul mira cum Dumneđeũ făcu cu noi minune aşa de mare, să scăpăm adecă cu viaţa din mâinele unor ómeni fără nici un frâu, nici chiar allũ temerii de Dumneđeũ, decă ei cutezară sê despóie uă sântă icónă, şi să rănescă pe bietu Petrache Poenaru, ce sê predasse singur; şi apoi îlũ jefui şi 'lũ rani, de a zăcut pe patu aprópe uă jumétate de an, remâindũ şi betégũ de mânã, că nu o putea ridica pîna la capũ.

Veðurãm şi patarama rebelistilor, că 'i deşertarã Nemţii de prădile cu care se umpluserã de la noi, şi 'i trimisserã în alte părţi ale lumii, de unde nu s'aũ mai întorsũ.

Aşa este sórta celloi nedrepti şi rei; ier pe cei nevinovaţi, şi care 'şi aũ speranţa în bunul Dumneđeũ, ellũ, ca pré drept, ca prea bunu şi atotu puternic, nu-i parăsesce nici odată; ci îi mângăie şi îi umple de bunătaţi, precum a făcutũ cu noi...

Din acestea vê puteţi îndestula curiositatea, şi sê cunósceţi din ce ómeni se compunea ostirea lui Tudor; că era o adũ-

natură mai mult din streini, Sârbi și Arnauți; și cei mai mulți din ei erau din cei mai stricați, și fără caracter; apoi și cu fumuri în cap, că adevărat fie-care din ei este de o potrivă cu Tudor; precum vedeți că Jova și Ienciu nesocotiră pe Hagi Prodan, de și acesta avea la Tudor mare *valoare*; și vă puteți închipui din ce pricină a fost silit Tudor să cază într'atâtea crușimi, în care se spunea de mulți că se didese cu totul, omorînd și chiar din cei mai d'apropie ai sei, care se năvăliseră a face neorândueli.

Tot această pricină a strășniciei lui Tudor către ostașii sei, care credea că va putea să introducă disciplina, au fost și pierderea lui; că, precum am auzit atunci când căpitan Iordache și Farmache, trimișii prințului Al. Ipsilanti, veniră la satul Goleșcii, unde se afla Tudor, dacă nu găsea pe căpitanii lui Tudor desgustați de crușimile lui, nu 'i-ar fi putut trage în partea lor; cu care faptă au putut lua fără vre-uă lupătă pe Tudor; și trimițându-lă la Ipsilant, îl omorî.

Iordache Oteteleşanu.

No. I.

De la Slugerul Theodor către D-lor familiile de boeri aflate la Benesci.

Cuviincioasă închinăciune!

Fraților! cu tóte că nu sunt din sânge de evgenist ¹⁾; dér tot simțu durerile cellor evgheniști; căci, cum am aflat de primejdia în care sînteți, 'mi am lăsat drumul, și am pornit spre a întempina reul; nenorocirea însă 'mi a stat împotriva, că n'am putut ajunge la vreme; dér ca să cunósceți D-vóstră că cugetul meu n'a fost nici este a se urma unele ca acestea, eată, pe cei ce au fost pricina, 'i am tăiat pe améndoii, și le trimit capetele spre încredințare, pe care să porunciți a le pune la respântii, spre pilda și a altora. Eată se trimit D-v. și lucrurile ce s'au găsit la acești tâlhari, precum argintul unei sfinte icóne și din hainele cocónelor D-vóstre.

¹⁾ de nobilú.

Să aveți bună nădejde în Dumnezeu, că în scurtă vreme veți despăgubi și de cele ce v'a jefuit; și sunt

Al Dv. ca un frate și slugă

Theodoră

Scris din satul Otetelișu

1821 Martie 3.

No. II.

De la Slugerul Theodor către toate familiile boeresci câte s'au aflat la Benesci, închinăciune dupe cuviință! ¹⁾

Cu frățescă plecăciune mă închin Dv.!

Fraților, eată trimisseiū Dv. trei ómeni de ai Adunării cu care să vă puteți înțelege a face carre; și cu această scrisóre către cuvioșia sa Egumenul sf. Monăstiri Horezul, să mergeți la Horezū; și fiind că peste câ-va țille este să vie atât la acea monăstire cât și la altele din prejur câți-va paznici acolo, să vă arătați către acella ce va fi mai mare asupra-le cu scrisórea ce făcurăm către părintele Egumen, a vă da cele trebuinciose; și sosind sănatoși la monăstire, cu întórcerea ómenilor nostrii, să ne trimiteti respuns; și sunt

Al Dv. ca un frate și slugă

Theodoră

1821 Martie 8.

Se va trece de către Dv. de desubtul scrisorii părintelui Egumenū toate familiile câte sînteți.

No. III.

Dela Slugerul Theodor către cuvioșia sa năstavnicul Egumenū al Monăstirei Horezu.

Fiind că acest sf. lacașū, cum și alte asemenea, sunt făcute de némul norodului românescū ca pe la vremi să se adăpostescă și să se ocrotescă familiile cele cinstite, apărându-se a nu pătimi vre-un rău, de aceea vin acolo cele mai josū

¹⁾ Adresa scrisorii,

arătate familii boeresci; și sosind aci, se le cultivarișiți cu toate celele trebuincioase, hrana D-lor și a ómenilor, a nu cerca vre uă lipsă; și de urmare și priimirea D-lorú, să avem respuns cu întórcerea ómenilor mei. Dér nu care cumva să te arăți cu vre uă împrotivire, că apoi se nu-ți pară reu. Și se am respunsul cuvioșiei talle de priimire și urmare, negreșitú.

Theodorú.

1821 Martie 8.

(Urmésă lista ce conține 32 de nume, coprínse în opt familii.)

Nota No XXXVI.

Cuvíntul lui Tudor către Pandurí, după mórtea celor duoi Bulgari dela Benesci.

Frașilorú !

Până ađi nu v'am descoperit pricina tainicá a sculárit melle. Nu dela sine singur am luat armele, ci în înțelegere cu mai Marit nostrit; și d'aceea nici nu privesce acéstá mișcare la stingerea Boerilor, cari nici nu ni se împrotivesc cu denadinsul, fiind greșitá ideea ce v'ați făcut de dênșii.

Acum, fiind că se apropie césul, éta vé descoper la toți adevérul, încunoscínțendu-vé că pornirea acéstá este din porunca împératului Alessandru allú Russiei; și privesce, nu numai la mántuirea nóstrá, ci și a întregului nému grecescú.

Prințul Alessandru Ipsilanti, eșind din Moldova, a calcatú pe páméntul țerei-Românesci, cu însemnatá ostire. In urma sa se astéptá și marea putere a Russiei, care se aflá la Prut.

Noi vom înlesni trecerea Prințului Ipsilant peste Dunáre, ca să mérga spre mántuirea patriei sélle. Rușit ne vor ajuta ca să coprimdem cetáțile turcesci de pe marginea Dunárit, ce cad în partea nóstrá; și apoi ne vor lása a ne cârmui singurí cu legile nóstre.

Incetați dar de ađi înainte de ori ce jafurí și ommorurí, de ori ce fapte relle; căci ori care se va dovedi abátut dela poruncile date, cu mórte ílú voiú pedepsi eú însu'mí, după pilda ce v'am dat ađi. ¹⁾

¹⁾ Fotino, pag. 48—49.

Nota No. XXXVII.

Proclamația lui Ipsilanti către poporul Moldaviei.

Locuitorii ai acestei țări Moldavia !

Vă încunoscințedu că , cu voea lui Dumneșeu, totă Grecia a ridicat astăzi pretutinden stégul mântuirii selle de sub jugul tirraniei, proclamând libertatea patriei lor. Eū, împreună cu compaerioții mei, mă duc unde mă chiamă trâmbița poporului și a patriei mele. Vă încredințedu dera, și vă garanteđu atât din parte-mi cât și din partea tuturor compatrioților mei, câți se află aici, și pe care am onóre să-i cârmuesc , că veți avea tot repaosul și asigurarea și pentru persónele și pentru averile vóstre. De aceea fie-și care să-și caute, cu aceeași libertate ca în trecutu, de datoriile și ocupațiile selle, fără să se turbure câtū de puțin de mișcările melle ; pentru că stăpênirea acestui Principat rămâne, ca și până acum, suppusă la acelea-și legi întru săvêrșirea datoriilor selle. Intr'adevêrū, vă đicū, o locuitorii ai Moldaviei, că pronia cerésca v'a daruit pe Domnul ce vă cârmuesce astăzi, pe Mihai Vodă Suțu , protector zelos allū drepturilor patriei vóstre, părinte și binevoitor al vostru. Fiți încredințați că Maria Sa este astfel precum îl numesc ; și uniți-vê cu Înălțimea Sa pentru paza fericirii vóstre ; și decă din întêmplare nescal-va desperați Turci ar năvali în țerra vóstră, nu vă temeți nici de cum ; căci ua putere tare e gata să pedepsésca îndrâsnéla lor. ¹⁾

Al. Ipsilanti.

Iassi, 23 Februariū 1821.

Nota No. XXXVIII.

Proclamația lui Ipsilanti către Eteristii din Romania.

Frați Eteriști !

În sfârșit a sosit momentul strălucit, ș'atât de asteptat ! Scopul activității si străduințelor nóstre de mai mulți ani vede astăzi lumina ! Legătura de frați ce am făcut'o va fi în eternitate pentru noi singura mântuire pe drumul fericirii nóstre. Frați și Camarađi ! Ați arătat ce póte un amorū purū si căl-

¹⁾ Filimon, vol. II. pag. 289. — Veđi și Dirzenu, Trompeta No. 656.

duros de patrie. Dér Grecia, în reînvierea sa actuală, ascépta încă lucruri mai mari de la voi; si acésta cu tot dreptul: căci dacă pentru nisce simple speranțe ați sacrificat totul, ce n'o să faceți acum când stéoa strălucită a libertății noastre se ivesce pe orizont? La lucru dar, fraților! Să contribuésca si de astă dată fie-care după averea sa cu ómeni armați, arme, bani si haine naționale. Posteritatea va bine-cuvênta numele vostru si vè va considera ca fondatorii fericirii sele ¹⁾

Alessandru Ipsilanti.

Iassi, 24 Februarie 1821.

Nota No. XXXIX.

Proclamația lui Ipsilanti, către poporul grecesc.

Combateți pentru credință și patrie!

Elleni, ora a sosit! De mult popóarele Europei, combatându pentru drepturile si libertățile lor, ne învitaū să-i imităm. De si óre-cum libere, elle tot s'aū silit, din tóte puterile, sa 'si mărăscă libertatea, si printr'ênsa fericirea lor. Frații si amicii nostrii sunt pretutindenī gata. Sêrbii, Sulioții si întregul Epirū ne astépta cu arméle în mâna. Sè ne unim dér cu entusiasm. Patria ne chiamă!

Europa, așintêndu-si ochii asupra-ne, se miră de nemișcarea noastră. Rêsune dér toți munții Greciei de sunetul trompetei noastre resbelice, si vaile de sgomotul îngroșitor al armelor noastre! Europa se va mira de vitejiile noastre; si tyraniī nostrii, tremurând si paliți, vor, fugi dinaintea noastră.

Popóarele celle luminate alle Europei se ocupă cu restabilirea propriei lor prosperități; si pline de recunoscința pentru binefacerile strămosilor nostrii către dênsele, doresc liberarea Greciei. Noi însă, arătându-ne demni de virtuțile părinților nostrii, si de secolul acesta, suntem plini de speranța că vom dobândi protecțiunea si ajutorul lor. Mulți amici ai libertății din sênul lor vor veni sè combata allături cu noi. Miscați-vè dar, amicilor; si veți vedea ua putere tare aparându drepturile noastre. Veți vedea mulți si din inamicii nostrii, convinși de dreptatea causei noastre, întorcênd spatele inamicului,

¹⁾ Opera lui Prokesch, vol. III, pag. 55.

și unindu-se cu noi. Arate-se ei cu cuget curat, și patria 'i va priimi în brațele sêlle. Cine vè mai opresce dar braçul vostru bărbătescù? Inamicul nostru lașu este slabu și fără putere; capiî nostril sunt experimentați, și toți compatrioții nostril plini de entusiasm. Uniți-vè dér, viteji și mărinimosi Elini. Formede-se falangele naționale, arate-se legiône patriotice, și veți vedea pre acellu bêtrânù colosu allù Despotismuluî cădêndù de sine în faça drapelurilor nôstre triumfătoare. Toți țermit mării Ionice și Egee rêsune la sunetul trâmbițelor nôstre. Corabiile grecesci, cari în timp de pace sciaù a se neguțetori și a lupta, vor sêmăna în tôte porturile tiranuluî, prin foc și sabie, gróza și mórtea. Și care animă grecescă va sta în nepăsare la chiemarea patriei? In Roma, un amic allù Cesaruluî, scuturând sângerânda hlamidă a tiranuluî, ridică poporul; ce veți face voi, Ellini, cărora patria își arată ranele sêlle, și reclamă cu voce întreruptă ajutorul fiilor sei?

Pronia cerescă, amici compatrioți, îndurându-se de nenorocirile nôstre, a condusù lucrurile ast-felù în cât, cu puține ostenele, vom dobândi, împreună cu libertatea, și tôte fericirile; dacă dar, dintr'o condemnabilă neîndemânare a intereselor nôstre, vom rêmânea indiferenți, tiranul, devenind mai înfuriatù, va îmulți sufferințele nôstre, și vom ajunge pentru tot d'auna cellù mai nefericit din tôte popórele.

Aruncați-vè ochiî voștril, compatrioților, și priiviți jalnica nôstră stare! Priviți, ici templele nôstre profanate; colo, copii nostril răpiți, și sacrificați, în modul cellù mai scandalos, voluptații nerusinate a barbaruluî nostru tiran; casele nôstre despuiate, câmpiile nôstre pustiite, și pre noi însi-ne degradați în miserabila stare de sclavi.

E timp ca sè scuturăm acest jug insuportabil; să liberăm patria; sè doborâm semiluna, ca să ridicăm acellù semn prin care suntem tot d'auna victoriosi, adică crucea; și să rêsbumăm ast-fellù patria nôstră și religia ortodoxă de disprețuluî umilitor al acestor nelegiuți. Intre noi cel mai nobil este acela care va apăra mai bărbătesce drepturile patriei, și care o va servi cu folos. Poporul, adunându-se, își va allege pre senatorii sei, și acestui consiliù suprêm vor fi supuse tôte lucrările nôstre; sè ne miscăm dér într'un cuget comun: bogații depuie parte din propria lor avere, păstorii spirituali însuflețescă poporul prin esemplul lor, și cei învêțați povêțuescă-l celle spre folos. Compatrioții nostril, civili sêu militari, cari

servă pre la Curți streine, renunțând fie-care la serviciile ce are, grabéscă se între toți în strălucita arenă ce li se deschide, și plătescă patriei tributul ce-i dătoresc; și ca nisce viteji să ne înarmăm cu toții, fără întârziere, cu nebiruita armă a barbației; și vă promit în curând victoria, și apoi tot binele. Cum nisce mercenari lasi vor cuteza ei să stea față în față cu un popor ce combate pentru propria sa independința? Marture ne sunt luptele eroice ale strămosilor noștri! Martură este Spania, care cea d'antéiū și singură sfărêmă falan-gele celle neînvinse alle unui tiran.

Prin unire, concetațenii mei, prin respectu care sfânta religiune, prin supunere la legi și la capiil noștri, prin curagiū și staruința, victoria noastră este sigură. Ea va încorona cu lauri nevestejiți luptele noastre eroice; ea va însemna cu litte-re nesterse numele vostru în templulū nemuririi, pentru e-semplul generațiunelorū fiitoare. Patria va recompensa prin glorie și onóre pre copii sei, ascultători și adeverați; pre aceia însă cari voru rămânea neascultători și surđi la chemarea sa de ađi, 'i va declara ca nisce bastarđi asiatici, și va da numele lor, ca pe allū altor trădători, blestemului Pósteritații.

Sé împlântăm dar din nouă libertatea; curagioși și marini-moși Ellini, pre pământul classicū allū Greciei; sé combatem între Marathonū și Thermopile; sé combatem pre mormintele părinților noștri, cari luptară și cađură acolo ca să ne lase liberi. Sângele tiranului este privit de umbra thebanului Epaminonda și athenianului Transybul, cari resturnară pre cei trei-đeci de tyrani; ellū e plăcut umbrelor lui Armodiū și Aristogiton, cari resturnară jugul lui Pisistratū; umbrei lui Timoleon, care restabili libertatea în Corint și în Siracusa; e plăcut mai cu ossebire umbrelor lui Miltiade, Temistocli, Leonida și celor trei sute, cari măcelăriră de atâtea ori nenumérate ostiri alle barbarilor Persi, p'ai cărorū urmași, mai barbari și mai molesiți, este de datoria noastră a-i nimici astađi cu totul, fără greutate. La arme dar, amici! Patria ne chiamă. ¹⁾

Alessandru Ipsilanti.

In cartierul general dela Iassi.

24 Februarilū, 1821.

¹⁾ Prokesch, op. cit., vol. III.

Nota No. XL.

Un tablou alegoric despre alianța popórelor creștine contra Turcilor din timpul resbelului pentru independința Grecilor.

În planul d'ântêiú, d'asupra, spre stênga, se vedú patru bu-suri în nuori, alle lui Byron, Astige, Fabieros si' Ocsfan, cari au luptat pentru independința Greciei.

În al duoilea plan, de desuptul acellor eroi, se vede uá grupá de nașionalități împilate de jugul turcú, sub forma de femei îmbrobodite, si cu catene de mâini, stând împrejurul unei cãldãri ce arde pe foc, si allú caria capac îl ridicá una din acelle femei.

În allú treilea plan, se ved ruinele Greciei, lêngã care șade un Turc plângând, în costumul seú cellú vechiú, cu ciubucul în mâná, si un tuiú la pãmènt; iar lêngã Turc sunt trei câini ce latrá, simbolul Diplomației saú al Sântei Alianțe.

În mijlocul tabloului este un stejar centenar, între ramurile cãruia fãlfae stindardul ellen tricolorú, cu ua cruce în mijloc; si pe ellú cuvintele *Libertate saú Mórte*, scrise în limbele romána, ellená si slava.

Subt acellú stindard appare p'între crãci capul unui preot si al unui Palicari.

Lêngã trunchiul stejarului este geniul Elladei, sub forma unei femei, cu corónã pe capú si cu hlamidã pe umeri, țiindú lêngã sine un copil, în camașã sdrențuitã, simbolul Greciei regenerate.

Subt acéstã emblemã este uá pãtrã sepulcralã, pe care sunt cununi de immortale; și lêngã ea uá cãpațãna de mortú, așeșãtã pe doué óse de picioare; iar sub cãpațãna e scrisã data 1821; sub acéstã piatrã se ved puscã, tunuri, róte de tunu, sãbiã si pistóle.

În planul d'ântêiú, spre drépta, se vede uá grupã de sãteni veseli, strigând *urra!*

În allú doilea plan, mai multe femei cu copii în brașe, emblema nașionalitașilor, înviate prin revoluțiunea dela 1821; mamele aratã copiilor symbolul Elladei încoronate.

În al treilea plan, tot la drépta, se ved stindardele acellor nașionalitașilor, pe cari sunt scrise în elinesce cuvintele: Tracia, Tessalia, Bulgaria, Bosnia, Macedonia, etc.

În fine, subt acest tablou, se citesc urmátóarele versuri, în limba grécã, slava si romána:

Naționalitățile din Orient cari tind la independința lor.

Copii mei cei respândiți,
In țeri străine rissipiți,
Toți grăbiți-ve, veniți,
Imprejurul meu să fiți.
Amintiți voi jurământul,
Strămoșesc, comun și sfânt ;
Se nutrim toți simțimentul
Contra crudului păgân.
Vrajmășia să lipsesca,
Uă frație să unesca
Pe popoli buni, creștini,
Ca să fugă toți păgâni.
Crucea sântă să 'nălțăm ;
Focul sacru s'ațățam ;
De la Prut pân' la Egypt,
Drapelul sânt să 'nfiptu.
Libertate saū brav' mörte,
Fii simbolul strămoșesc ;
Independința strigați förte
La congressu Europeanesc.
Frații toți, să ne sculăm,
Drepturi s'a recăpätăm,
Singuri drama resolvămu. ¹⁾

Nota No. XLI.

Proclamația lui Ipsilanti către pribegiții elleni.

Celle de mai mulți ani nenorociri ale Elladei aū silitu pe mulți din credincioșii săi fi să'și părăsescă sfintele lorū vetre, și să pribegescă în țeri streine, căutând uă sörta mai buna.

Voi, amicii mei compatrioți, pe cari sörta v'a împinsu în aceste Principate, ați fost siliți de împrejurări contrarii să ajungeți a șede a în dărätul trăsurrelor boierilor pământeni ; disprețu și insultă neauđită până acum pentru locuitorii Elladei ! Eata dar vi se deschide cariera strălucită, sacra luptă pentru patrie și religie. Grăbiți a spăla acestă fără voie umilire , în-

¹⁾ Unū essemplară din assemenea tablou l'am găsitū la d. Sotir Ioanid, arendașulū moșiei Haimanalele, vatra M-rei Mărgineni. —

rolându-vă sub stégul libertății; și patria recunoscătoare, iertându cu generositate această primă a voastră greșelă involuntară, e gata a deschide brațele spre a vă primi, și a încununa capetele vóstre cu patrioticele cununi alle gloriei. Căți însă vor rămânea surși la această sacră chemare a Patriei, și vor voi să rămăie totu slugi alle boierilor din Moldavia și Valahia, și să stea îndărătu! trăsureloru loru, pe când ceilalți frați ai lor să luptă pentru libertate, să scie că de acum înainte nu pot să mai porțe nici arme, nici onorabilul portu albanesu; ci trebuie să iea portul pământenilor, și să se prenumere între dênșii. ¹⁾

Alex. Ipsilanti.

Galata, 25 Februarie 1821.

Nota No. XLII.

Adresa lui Ipsilanti

către Prea-sânția Sa părintele Mitropolitu alu Ungro-Vlachiei, iubitoru de D-đeu Episcopi, și nobili boeri ai Divanulu Valachiei.

Nu sunt la îndoială că vor fi cunoscute și D-vóstre mișcările némulu ellinescu pentru liberarea lui; și că într'aceste doué eparchii a Moldaviei și Valachiei se strâng mulțime de oștiri, patrioți ellini, ca să mérgă spre sântul pământ al patriei lor, și pentru ca să lupte cu cei de acolo frații lor pentru sacrele drepturi naționale.

Oștirea va privi tot d'auna pre locuitorii Moldaviei și Valachiei ca pe misce frați, și le garantéđă, conform proclamațiilor date (după care vă și alétur coppii) siguranța averilor ș'a persóneloru, și amicie stabilă; și ca proba a cuvintelor melle este buna ordine ce aū păđit la petrecerea lor în Moldavia. Multă mirare dar m'a coprins, informându-mé de fuga nemotivată a locuitorilor din orașele Râmnicu și Buzéu; și gândindu la tulburarea ce va pricinui în tótă țerra această mișcare, mé grăbescú a vă assigura de netemerea și liniștea ce trebuie să aveți; și a vă ruga să publicați ca neguțetorii să-și urmeđe fără grijă affacerile lor comerciale; și cei-lalți locuitori ai patriei vóstre să petrócă în linisce. —

¹⁾ Fotino, pag. 34. — Filimon, vol. II. pag. 291.

Fiiți încredințați că puteenică împărăție, care proteje aceste două eparchii, nici într'un chip nu va îngădui a se face cea mai mică năvalire a barbarilor, dupe cum și Esceleția Sea Generalul en-chef Contele Witgenstein a priimit poruncă ca să cobóre la granița cu oștirile russesci ce se află în Bessarabia; care s'a și făcutu. Deci, ca pre nisce patrioți buni și alleși, cârmuitorî ai patriei vóstre, nu sunt la îndoială că ve veți grăbi a linisci poporul, și a propri acestu fel de netreb-nice urmări, cari adduc tot d'auna dupe sine pătimirî și nenocirl.

Răspândiți în poporū aceste proclamațiuni alle melle, și încredințați din parte-mi pre toți compatrioții vostrii să nu aibă nici un fel de frică; ci să ședă la căminele lor. — Venirea mea ve va încredința despre adevărulu ǎisselor mele. Dărá fiind că oștirile ellinesci aū să trecă prin Valachia, face trebuința ca să se pregătésca în tóte drumurile provisiuni îndestulátore, cum și trebuinciósele conace pentru ostași; căci, afară din cei ce în trupuri mici de oștiri alérgă din tóte părțile, voiū trece și eu însumi în puține ǎille cu tabăra generală a Ellenilor; poftindu-ve D-vóstră sanătate și fericire, remăiū fiū spiritual și frate devotatu. ¹⁾

⁵/₇, Martie, 1821.

Alexandru Ipsilanti.

Orașul Romanu.

Nota No. XLII.

Jurământul ostașilor eteriști.

Ca creștin ortodoxū, și fiū alū sobornicescei și apostolicescei nóstre biserici, jurū, în numele Atotu-puterniculu nostru D-ǎeu, în numele Domnulu nostru Iisus Hristos și al sante Treimi, să remăiū credinciosū religiei și patriei melle.

Jurū să mă unescū cu toți frații mei creștini pentru liberarea patriei nóstre.

Jurū să vārsū și acéstă ultimă picătură din sāngele meū pentru religia și patria mea.

Sē morū cu frații mei pentru libertatea patriei și a credinței melle.

¹⁾ Memoriul lui Dărzăna, „Trompeta“, No, 657. — Veđi Filimon, vol. II. pag. 293—294. —

Să ucidă chiar și pe fratele meu, dacă îlu voiți simți trădător al patriei.

Să mă supui comandantului, pentru patria mea.

Să nu caută înapoi, până ce nu voiți goni mai întâiu pe dușmanul patriei și al credinței melle.

Să iaș armele la ori ce împrejurare, îndată ce voiți afla că comandantul meu pornesce contra tiranilor, și să înduplec pe toți prietenii și cunoșcuții mei a mă însoci.

Să privescă tot d'auna cu ură și disprețu pe Turci, vrăjmașii noștrii.

Să nu lasă armele, mai 'nainte de a-mi vedea patria liberă și pe vrăjmașii ei nimiciti.

Să-mi vărsă sângele pentru ca să învingă pe inamicii credinței melle, sau să moră ca martiră pentru Isus Hristos.

În fine, jură pe înfricoșata taină a sântei Cuminecături, că mă mulțumescă să fiu lipsit de sânta împărtașire în ultima oră a vieții melle, dacă nu-mi voiți împlini toate făgăduiele; pentru care am jurat înaintea iconei Domnului nostru Isus Hristos. ¹⁾

Nota No. XLIV.

Proclamația lui Ipsilanti. către Români din Valachia.

Bărbăți Daci!

Astăzi lassă bine-cuvântatul pământ al Moldaviei, și calcă pe pământul iubitei vóstre patrii. Cu brațe deschisse și cu lacrimi de bucurie ne-a priimit iubitorulă de libertate poporū alū Moldaviei; acelleasă sentimente așteptă a vedea și în nobili fi ai Daciei.

Bărbăți Daci, ducându-mă unde glasul patriei melle mă chiamă, viū și către voi ca unū vestitorū al neatárnării și fericirii vóstre politice. Vécuri destule sârmana vóstră Patrie, plecându-și grumazul la neomenossul jug al selbaticului despotism, perdusse și acelle rămășițe ale drepturilor ei, pe cândū tirania Domnilor vóstrii tēmpisse facultățile vóstre spirituale, și slăbisse acellū caracterū al naționalității, cu care în vechime ati pututū conserva neatárnarea politică, și a vē împroti-vi atâția anni la năvalirile neîmpăcaților inamici ai omenirii.

¹⁾ Filimon, vol. II. pag. 294—295.

În sfârșit ora redobândirii libertății vóstre a sunat ! Ua nație mare, mare pentru strămoșescile ei isbânda, mare pentru nepilduita mărinimie în timpul nenorocirilor ei, alérgă în strălucita carrieră a neatârării; și nu este departe a cullege fructul vitezelor și glorióselor lor lupte. Voi ce mai așteptați? Cândú veți pútea gási timpú mai favorabilú pentru recápătarea sfintelorú vóstre drepturi, călcate de atâtea vécuri? E timpul, amicii mei Daci, să vé desceptați. E timpulú să simțiți, și să cereți fireștile și politicescile vóstre drepturi, pe care natura le-a datú omului, și pe care societatea politică e datóre să le apere și să le assigure. Fiți încredințați că a trecutú timpulú cândú vocea poporului era puțin ascultată de cei puternici. Astăzi vedemú pe însuși capii națiilor dând de bună voe drepturile cuvenite popórelorú, și silindu-se a satisface dreptele lorú dorințe.

Barbați Daci, în trecerea mea prin scumpa vóstră patrie, cea d'antéiu grija a mea va fi a pazi acea ostășescă bună ordine (disciplină) pe care e datóru a o pazi ua nație însuflețită de generósele sentimente ale patriotismului și libertății.— Suntú încredințatú că și noi vom întémpina din parte-ve ua amicală priimire, și ast-felú precum se cuvine unorú barbați ce se luptă pentru fericirea obstésca. ¹⁾

Alexandru Ipsilanti.

Focșani, 1821 Martie 13.

Nota No. XLV.

Proclamația lui Ipsilanti către nobilii locuitori din Bucuresci.

Trecându pe pământul Daciei, amú aflat cu mare nemulțumire că, lasându pustie capitala vóstră, v'ați rissipitú.

Locuitori ai Bucurescilorú ! Cei dreptú cugetători desaprobă purtarea vóstră. Patriotismul bărbațilorú generóși la asemenea împrejurări se cunósce. Când stálpia pátriei dau asemenea esemple, ce mai remáne să faca poporulú?

Nobilii locuitori ! Intórceți-ve la vetrele vóstre; interesele patriei vóstre, ale poporului, și chiarú alle vóstre, vé chiamá în capitala țerei. Astăzi este vorba pentru viitóreá libertate a Nației vóstre. Care din voi se va aráta nedemnú de acésta?

¹⁾ Fotino, pag. 36. — Veđi și Filimon, vol. II. pag: 120—121.

Dacă din nenorocire se află vre-unul între voi asemenea, stingă-se numele lui din rëndulū cellor de bunū nēmū! Patria lui i va cere într'ua ȃi cuvântū de indiferinȃa sa; fie încredinȃatū cā frica lui este nemotivatā; și cā mai 'nainte de a se vārsa uā picăturā de sānge dacū, mormēntulū va accoperi trupurile nōstre alle tuturorū. ¹⁾

Alexandru Ipsilanti.

Mizil, 1821 Martie 18.

Data în ellinēsa taberā generalā.

Nota No. XLVI.

Scrisōrea Prinȃului Ipsilanti cātre Imperatorul Russei.

Sire!

Impulsiunile generōse alle naȃiilor vin dela Dumneȃeū; și negreșit Greciū, printr'ua inspiraȃiune divinā, se ridicā astā-ȃi în glōte pentru a scutura jugul nesufferit ce 'i împilēȃa de 4 secole. — Datoria mea cātre patrie și ultima voinȃa a tatalui meū îmi ordonā imperios a mē devota, din preunā cu fraȃii mei, pentru uā causā atātū de justā, la salvarea țerrei melle.

Sire, mai mult de douē sute adrese, subscrise de mai mult de șesșe sute miū notabili din tōte clasele și provinciile Greciei, mē chiamā sā mē pun în fruntea lor pentru a învinge sēu a muri cu dēnșii. — Cu toȃi am facut acestū jurāmēntū, pe care 'lu vom împlini neapēratū.

Mē vādū siliit a însemna aci pe scurtu chipul cum au ajuns Greciū a se decide la acēsta. Sunt cāȃi-va ani de cāndū s'a format uā societate secretā al cārīa scopū este salvarea Greciei. Acēstā societate a crescutū repede, și ramificaȃiile ei sē întindū astāȃi în tōte părȃile lumū unde se aflā Greci. Dumneȃeū, care proteȃe cauzele celle juste, a bine-voit a-și arunca uā privire de compățimire asupra nenorocitei mele Patrii, și întunecā vederea tyranilorū sei, cari remasserā în cea mai complectā apatie cu tōte avertismentele repetate ale Englesilor, și cu tot spiritul de independenȃā alū Grecilor ce se manifestā cu țarie.

Politica Sultanulū actualū d'a stermina pe toȃi Pașii din Rumelia de care se teme, ridicā curagiul Grecilorū; și resbe-

¹⁾ Fotino, 62—63. — Veȃi și Filimon, vol. II, pag. 323.

lul Porții contra lui Aali Pașa dela Janina exaltă entuziasmulu lorú. In acestú momentú capitanií Epirului batú oștirile Sultanului; Sulioții și Parganioții reintră în patria lorú pentru a se declara liberi; tóte provinciele Greciei se populéđă cu apărători îndrăsneți ai libertății; Morea și Archipelul se mișcă; insula Cretei se rescólă; Serbia, Bulgaria, Tracia și Macedonia allérgă la arme; Valachia și Moldavia se ridică, și Turcii înspaiméntați staú la Constantinopole pe unú vulcanú gata a-i înghiți. Ast-fellú este, Sire, astăzi starea lucrurilor în Grecia. Cutezú a assicura pe Înălțimea Vóstră Imperială că nici úa putere humană nu va putea opri acestú sború generos allú Grecilorú, și că rezistența la dorința generală a națiunii póte o va perde pentru totu d'auna, pe cândú decă entuziasmulú seú ar avea unú conductor se speră că va fi salvată.

Abandona-vei, Sire, pe Greci, cândú cu unú singurú cuvântú i poți scápa de tyrania cea mai monstruósă, și de grozăviile unei lupte lungi și teribile?

Provedința va protege, fără îndoială, cauza nóstră atátú de justă; și suntem în dreptú, Sire, că Înălțimea Vóstră să fiți allesú a pune capăt lungelorú nóstre sufferințe.

Nu respingeți, Sire, rugăciunile a 10 millióne de crestini, cari, credincioși divinului nostru Salvatorú, întărítă chiarú prin acésta ura Tyranilor lorú.

Scapă-ne, Sire. Scapă religia de persecutorii ei; dá-ne înapoi templele și altarele nóstre, de unde lumina divină a Evangeliului a luminatú marea națiune ce guvernăți. Liberéđă-ne, Sire. Curăța Europa de acești monștri sângeroși, și bine-voesce a adăoga, pe lângă numele de Salvatorú al Europei, și acela de liberatorú al Greciei.

Cu cea mai profundă încredere în mărinitia Majestății Vóstre Imperiale, cuteđú a cere protecțiunea Vóstră pentru maica mea, pentru toți consângeni mei, și pentru tóte familiile Grecilor ce s'aú devotatú patriei lorú. — Ve jurú pe onóre că nici unulú din consângenii mei nu cunoscea proiectele melle. —

Cuteđú a spera că Majestatea Vóstră Imperială va bine-voi a ordona ca officerii Greci ce sunt în serviciulú Russei, să póta părăsi serviciulú fără greutate, spre a se devota patriei lorú.

Eú și frații mei ceremú respectuos demissia nóstră din serviciul M. V. I. In tóte împrejurările vieții nóstre, devotamen-

tulū nostru pentru persóna Majestații Vóstre va fi, Sire, fără margini.

Suntū, Sire, cu cellū mai profundū respectū, allū Maje-
stații Vóstre Imperiale,

prea humilū și prea supusū servitorū

Alessandru Ipsilanti ¹⁾

Iassi, 24 Februariū 1821.

Nota No. XLVII.

**Responsulū lui Capodistria, în numele Imperatului Russiei,
cătrec Alessandru Ipsilanti.**

Laybah, ¹⁴/₂₆ Martie 1821.

Prințulū mei,

Priimindū scrisórea Vóstră dela 24 Februariū, Impèratul a simțitū uā mâhnire, cu atātū mai profundă, cu cât apprecias-
se noblețea sentimentelorū de cari 'i ați dat probe în servi-
ciul seū. Majestatea Sea Imperială a fostū prin urmare sur-
prinsă vedēndū-vē urmāndū esemplulū acellora cari, în seco-
lulū nostru, caută, prin uitarea primelorū lorū datorii, uā fe-
ricire ce nu o póte afla de câtū în stricta observare a pre-
ceptelorū religiei și moralei.

Strelucirea nascerii Vóstre, cariera ce a-i fostū îmbrățisatū,
justa considerațiune ce căpătasseși, totulū îți impunea datoria
a lumina despre adevèratele lorū interese pe notabili Greciei
ce-ți arātāu uā încredere atātū de firéscă.

Negreșitū, este în natura omulū a dori îmbunătățirea sórtei
selle; negreșitū mai multe împrejurări au inspiratū Grecilorū
dorința de a nu rămānea streini de propria lorū ursită; dar
óre prin revoltă și resbelū civilū sperā ei a realiza dorința
lorū? Óre prin machinațiuni obscure și prin comploturi întu-
necóse póte spera unū populū se învieđe, și se se ridice în
rîndulū națiunilorū independinte? Impèratulū nu crede astū-
felū. Ellū s'a grăbitū a assigura Grecilorū protecția sa prin
tractate încheiate între Russia și Pórta.

Astă-đi aceste avantaje suntū nesocotite; căile legitime suntū
părăsite; și voi vē siliți a lega numele vostru de nisce eveni-

¹⁾ Prokeș Osten, op. cit. vol. III. — pag. 61—62. Veđi și Fillimon, vol. II, p. 87.

mente pe care Majestatea Sa Imperială nu p^ote de cât^u a le desaproba pe fa^ça.

Russia este în pace cu Imperiul^u Ottoman^u. Răsc^ola ce a izbucnit^u în Moldova nu p^ote justifica, sub nici un^u cuv^{en}t^u, u^a ruptur^a între cele dou^e State; ar^u fi dar a rupe cu Guvernul^u turcesc^u; ar fi a s^e purta vrăsmăsesce cu d^{en}sul^u, a nesocoti credin^ça tractatelor^u, dac^a Russia ar^u favorisa, fie chiar printr'^ua aprobare tăcută, u^a revoltă ce are de scop^u dărâmarea unei puteri cu care Russia a declarat^u și declară că e hotărâtă a fi în rela^çii statornice de pace și amicitia.

Apoi, ce moment^u a^{ți} ales^u voi spre a attaca P^orta? Chiar momentul în care negocia^çiuni, ce produc^u pe t^otă ^çioa rezultate fericite, încongiura ac^esta pace de nou^e garan^çii; momentul când^u cererile familiei v^ostre erau să fie satisfăcute; când^u scia^{ți} că Sultanul^u era dispus^u a v^e face dreptate deplină. Când^u cunosce^{ți} aceste împrejurări, și maximele ce vor^u dirige tot^u d'aun^a politica Imp^eratului, cum v'a^{ți} putut^u face iluziune în privin^ça hotărârilor ce Majestatea Sa era s^e ia? Cum a^{ți} cute^șat^u să promite^{ți} locuitorilor din Prin^çipate sprijinul^u unei mare puteri? Dac^a a^{ți} cre^șut^u că pute^{ți} conta pe Russia, compatrio^{ții} vostrⁱ o vor^u vedea nemișcată, și peste pu^șin ei v^e vor^u imputa ac^esta procedare nesocotită; curând^u ve^{ți} sim^{ți} t^otă greutatea r^esponderii unei întreprinderi pe care nⁱse pasiuni în delir^u o putea consilia.

Cu t^ote acestea nu este încă prea târ^și^u pentru a reveni la ra^çione și la adev^er^u. Salvarea ^omenilor^u rătăci^{ți} ce v^e încongi^oră stă în mainele V^ostre. Singur le pute^{ți} ar^eta consecin^çele unei asemenea întreprinderi. Int^orce^{ți}-v^e dară de la u^a asemenea orbire funestă, ca s^e scăpa^{ți} și voi compatrio^{ții} vostrⁱ de răsbunarea unui guvern^u ale căria interese i comandă a s^e purta f^orte aspru cu voi.

Nici un^u ajutor^u direct^u s^eu indirect^u nu pute^{ți} spera de la Imp^eratul^u; căci, o repet^u, este nedemn^u de d^{en}sul^u a s^apa temelia imperiului turc^u în complicitate cu u^a culpabilă societate secretă. Dac^a Russia ar avea motive legitime de nemul^țumire contra P^or^și, și dac^a P^orta ar refusa a v^e satisface, dac^a într'un^u cuv^{en}t^u întrebui^șțarea for^ței armate ar^u deveni inevitabilă, numai la acea for^ța împ^eratul^u ar^u avea recurs^u. Din contră, rela^çiuni cu totul pacelice s'a stabilit^u între cele dou^e puteri, și negocierile începute de Ministri^u lor^u assigur^a din ^çi în ^çi mai mult^u un^u succes^u fericit^u.

Cumpănesce, Prințul meu, aceste observațiuni ce vă adresă Impăratul, și prin cari vă dă uă ultimă probă despre bunațările selle. Profită de acestu salutariu avertismentu. Repară rēulū ce ai facutū. Intâmpină nenorocirile ce o se attragi asupra frumōsei și nenorocitei vōstre patrii.

De ne veți arăta mijlócele prin cari puteți face să încete tulburările, fără a călca tractatele esistinte între Russia și Pórta, împēratulū nu va refusa intervenirea sa pe lângă guvernulū turcescū, angagiându-se a lua māsuri înțelepte care se pōta readduce în Prinçipate liniscea de care elle au atāta de mare nevoie. In ori ce altă ipotesă Russia nu va fi de cātū privitōre a evenimentclorū, și ostirile imperiale nu se vorū mișca din loculū lorū.

Vē anunțū că nici voi nici frații vōstrii nu mai sunteți în serviciulū Majestații Selle Imperiale. Princesa Ipsilanti va continua cu tōte acestea a se bucura de protecțiunea sa; iar în ceea ce vă privesce personalū, Imperatorulū nu va permite în nici uă ipotesă a reintra în Russia.

Acéstă scrisōre o veți priimi prin D-nu Baron de Stroganov, care, după ce o va comunica Porții, este autorisatū a v'ō transmite. D-nu Baronū o va însoți de consiliile ce împēratulū vē îndēmna încă odată a le urma ¹⁾.

Capodistrias.

Nota No. XLVIII.

Res_unsulū lui Ipsilanti la epistola lui Alexandru, din ¹/₂₆ Martie.

Maestate,

Dacă pe de uă parte m'amū întristatū că Maestatea Vōstră a desprobatu revoluția începută de mine, pe de altă însă m'amū bucurarū veđēndū că Maestatea Vōstră, nu numai că recunōsce dreptulū comunei dorințe a Ellenilorū, pe care îl împărtășescū, darū încă se arată și dispusă a interveni în favōrea lorū pe lângă Pórta Otomană. Din acéstă darū, precum și din hotărīrea ce are M. Vōstră a menține pacea cu Turcia, eū deducū, că M. Vōstră numai mijloculū îlū desapproba, nu însă și cererea Ellenilorū; și fiind că în cestiune este patria, eū nici cum nu mē gēndescū la mine; ci cu bucurie iaū assupră-'mi

¹⁾ Prokes, vol. III pag. 65—67. — Veđi și Filimon, vol. II pag. 324.

tóta respunderea urmării mele, și consimțu la încetarea întreprinderii.

Cândü însă, precum Maestatea Vóstră nu este nici de cum la îndoială, negoțierile, fiindü în destulü de difficile, ceru un timpü mai îndelungü; iar Grecii, pornindü în fine resbelulü, și puteri îndestule aü, și hotărîre neclintită, pentru a'si dobândi autonomia lorü, la un asemenea cađü depunerea armelorü nu se póte face decâtü cu condițiunile urmátore, pe care le supuiü Maestății Vóstre, în numele lorü, rugându-vé:

1°. A mi se accorda mijlócele d'a trece în Grecia, nesupératü, cu tóta oștirea mea.

2°. A se da Ellenilorü patru forturi (cetăți), două în Peloponezü și două în continentü, dintre care una va fi a Prevezei.

3°. Ca basă a negoțierilorü se va recunósce autonomia Peloponeului, a Greciei continentale și a insulelorü, cari aceste tóte suntü acum în mișcare.

Acestea suntü cererile pe care le propunü, aderándü la voința M. Vóstre. Dacă nu vorü fi priimite, ca ostașü allü patriei melle, voiü continua resbelulü, și voiü sufferi mórtea pentru dânsa. Până la priimirea respunsului M. Vóstre, voiü sta fortificatü în părțile muntóse alle țerei Românesci, nepornindu-mé cu nici unü felü de mișcare contra Turcilorü; afară de cađulü când ei se vorü porni contra mea.“¹⁾

Alex. Ipsilanti.

Nota No.XLIX.

Scrisórea lui Ipsilanti către Caïmacamî.

Drepturile assigurate de celle din urmă tratate alle Maestății Salle împératului Russiei, în privința cellorü două Principate, m'aü silitü a-'i face cunoscutü scopulü și starea de ađi a acestei țeri, cum și pericolulü ce le amenința, dacă arü ajunge theatrulü resbelului prin îngăduirea intrării ostirilorü turcesci.

Impératulü, de și n'a încuviințatü rescóla de peste Oltü, daru ca să assigure liniscea și înfrățirea locuitorilorü acestorü țeri, a însărcinatü pe Escellença Sa comitele de Capodistria a suppone Porții, prin ministrulü seü, D. Baron de Stroganoff,

¹⁾ Filineu vol. II. pag. 131.

propunerile ce'i facea pentru folosul și binele României, și care, de se voru priimi, vomu lăsa și noi armele din mână.

Comunicându astăzi și D-lui Baron dorințele arătate împăratului, și așteptându pe locu răspunsul său, ve facu și D-vostre cunoscutu acésta, rugându-ve a interveni lângă Pașii după lângă Dunăre ca să nu se grăbescă a intra în țerra.

Iară dacă s'arū calca în picioare tóte drepturile noastre, nu mai suntū respundător de ce se va întâmpla; și aparându-mē pe mine, voiū apăra acele drepturi¹⁾.

31 Martie 1821.

Fratele vostru devotatu

Alexandru Ipsilanti.

Nota No. L.

Scrisórea Patriarhului, prin oare aruncă anatema asupra Eteristilor.

Grigore, cu mila lui D-zei Arhiepiscopu al Tarigradului, Noua-Romă, și patriarhu a tótă lumea.

Prea sântē Mitropolitē. . . prea cinstite și exarhu allū plaiurilorū, întru duhul sântū, iubite frate și silliturgū; și D-vóstrā, prea cinstiți Boieri, pământeni și streini locuitori ai acestei țerrī; onorabili neguțetori, și D-vóstrā, staroști ai tuturilor binecuvântatelor brasle, și toți dreptū-credinciosii creștini, de ori ce treapta, iubiți fi duhobnicești ai noștrii, darū și pace voa dela Dumneđu!

Unū adevēru, mai luminatū de cât sórele, este că recunoștința către bine-făcatori e cea d'ântēiu basă a moralei; și că acella care priimește unū bine și se arată nerecunoscătorū, este cellū mai reū dintre toți ómenii. Acésta reutate o vedem combătută în multe părți alle S-tei scripturi, și chiar de către însuși Domnulū nostru Isusū-Hristosū neiertată, precum esemplulū lui Iuda; cândū însa necunoscința este însoțită și de duhulū făcatorū de relle și resvrătitorū în contra bine-făcatorēi noastre, prea puternice și nebiruitei Impērāții, atunci arată și uā purtare contra lui Dumneđu; pentru că dice scriptura că nu este Împărăție și stăpânire de câtū numai cea orânduită dela Dumneđu; și veri-care se împotrivesțe acestei de Dumneđu preste noi orânduita puternica împărăție, acella se împrotivesce voinței lui Dumneđu.

¹⁾ Prokesch-Osten, oper. cit. pag. 71. — Veți și Filimon, vol. II, pag. 327.

Aceste două esențiale și temeinice datorii morale și religioase le-au călcat, cu uă nespusă semeție și îndrasneala, atât o-rânduitul Domnă ală Moldovei, Mihailă Suțu, cum și Al. Ipsilanti. Toți connaționali noștrii cunoscă nenumăratele mile căte au revărsatū prea puternica Împărăția noastră asupra acestui reū-cugetător Mihail; din micū și neînsemnatū l'au înălțatū la vrednicii și la mariri; din nesciutū și umilitū l'au ridicatū la slava și la cinste; l'au îmbogațitū, l'au îngrijitū, și în celle din urmă l'au onoratū cu strălucitulū scaunū alū acestei domnii, făcându'lū Domnū preste poporū. Însē ellū, din fire reū-cugetătorū fiindū, s'a arătatū unū monstru, însuflețitū de nērecunoștința; și unindu-se cu pribeagulū Al. Ipsilanti, amēnduoī retaciți de minte, și de opotrivă ambițioși trufași, sau mai bine vanitoși, au proclamatū libertatea neamului; și cu glasulū acesta au atrasū pe mulți și din cei de aici, răspândindū și propoveditori în mai multe locuri, ca sē amagească și sē tīrască în aceeași prăpastie de pierdanje și pe alți mulți din connaționali noștrii; și ca sē pōtā încuragia ore-cum pe cei ce le ascultaū vorbele, întrebuițară și numele puterii russești, propunându ca și dānsa este unită cu cugetele și cu mișcarile lorū; propunere cu totul mincinosă și neînfințată, fiindū numai uă nāscocire a deșerteloru cugetări ale lorū. Cāci, nu numai că unū asemenea lucru este moralicește cu neputința, și pricinuiitorū de hulă puternicei Împărății russești, dar și însuși Escelenția sa, ambassadorul de aici, a declaratū formal că imperiulū russescū n'are nici uă știința de această pricină; și că din contra osāndește și defaimă acēstā uriciōsā faptā.

Cu nișce asemenea uneltiri viclene, numiții au formatū această primejdiosă scenă, împreună și cu conlucrătorii lorū, amici sau mai bine inamici ai libertății, îndemnând la uă faptā uriciōsā, nesocotită și condamnatā de însuși Dumneđeū, spre a turbura repausulū și liniștea confrățilorū noștrii credincioși, supuși ai prea puternicei Împărății, de care pace ei se bucură sub ocrotitōrea sa umbră, cu atâtea privilegii de libertate, cătū nu se bucură altū poporū supusū; precum, mai cu seamă, și într'alle religiei nōstre, care s'au păzitū și se păzește până acum nebantuită pentru a nōstrā sufletească mântuire.

În locū dar de iubitori ai libertății, ei s'au arătatū vrājmași; în locū de iubitori ai nației ș' ai religiei, ei s'au arătatū pismași ai neamului și ai religiei lorū, uneltindū, vai! ca nișce nedumneđeiți fără conștiința, prin alle lorū desperate mișcări, a în-

tarata mânia bine-voitorei puternice Împărății contra supușilor ei, confrății noștrii; și silindu-se să aducă uă peire obștească și uă prăpădenie peste veri-ce neamū.

Nisce asemenea fapte, auđindū atātū Noi, și toți confrății din prejurulū Nostru, cum și toți membrii credinciosului neamū creștinescū, de veri-ce treaptă, ne-am simțitū coprinși de multă mahnire suffletească; și porniți din părintească dragoste, și bisericească îngrijire, ne-am grăbitū a vē însufla celle spre mântuire. Și dar, scriindu-vē aceasta, vē invitāmū, și poruncim Arhieriei talle, ca și însuși d'a dreptulū, și prin cei supuși ție, Egumeni, Ieromonahi și părinți duhovnicești, să faci de obște cunoscutū înșelăciunea numiților voitori-de-rēu, și să întarești pre cei de sub duhovniceasca ta păstorie, de ori ce treaptă vorū fi, la paza credinței lorū de Raelle, cum și la supunerea și ascultarea lorū către această dela Dumneđeū orânduită preste noi prea puternică Împărăție, risipindū, prin vederate doveđi alle adevărului, uneltirile acellorū primejdioși ómeni, și doveđindu-se de nisce zadarnici turburători ai obștei, fără ca nici Arhieria ta nici sufleteascăți turmă să dați vre uă ascultare la vorbele și la mișcarile lorū; ci din potrivă să'i urăți și să fugiți de dânșit; pentru că și biserica și neamulū 'i are subt ură, grămădind asupra lorū bșestemele celle mai osânditóre. Biserica, ca pre niște mădulare putređite, îi are despărțiți din întregimea sănătósă și neprihănită a Creștinilorū; ca pre niște călcători ai legilorū dumneđeesci, și a poruncilorū Sf. Apostoli; ca pre niște înfruntători ai sfântului darū de recunoștință și mulțumire către făcătorii de bine; ca îndărătnici legilorū politicești și morale; ca uneltitori fără mustrare a peirii nevinovațilorū confrățilorū noștrii creștini, ei suntū blestemați afurisiți, neertați, și nedeslegați după mórte, și supuși vecinicului anatemū; pietrele, lemnele și fierulū să se topească, iar ei nici odată s. c. l. Aceste blesteme aruncăm cu ochii înecați în lacrimi, și plini de suffletească amarăciune.

Și fiind-că, pe lângă altele, s'a mai aflatū cum că uneltitori acestui satanicescū cugetū de rescólă au făcutū și uă înfrățire între dânșit, legându-se și prin jurământū, afe că acestū jurământū de amăgire, nesocotitū și nelegiuitū, asemenea jurământului lui Erodū, care, spre a nu'li călca, a tăiatū capulū lui Iónū Botezătorulū. Asemenea și numiți, dacă vorū stărui a 'și păzi celle prin jurământū făgăduite acestei cette de rēu-voitori, care are de scopū peirea neamului întregū, este ve-

deratū câtū de primejdiosă și condamnabilă este pornirea lorū; din contră, călcarea acestui jurământū, mântuindū neamulū de spăimântătoarele primejdii ce'lū amenința, este uă faptă cu totul mântuitoare, și plăcută lui Dumnezeu. Pentru aceasta, prin darul Sf. Duhū, Biserica desfințeasă și nimicește acestū jurământū, priimind și iertândū prin deslegare pe cei cari se vorū pocăi, și se vorū întorce din rătăcirea lorū, îmbrățișindū cu inimă curată supunerea lorū de Raielle.

Apoi, îndreptându-ne cuvântulū și către Arhieria ta în parte, ȳicemū că, dacā nu vei urma povețelor ce întru duhulu sfântū ȳi scrim bisericeste prin aceasta; dacā nu vei arāta prin faptă, silința și stăruința pentru rissipirea uneltirilorū, pentru înfrânarea abuzurilorū și a neorānduelelorū, pentru întorcerea celorū rătăciți, pentru urmărirea și resbunarea directă și indirectă a celorū cari vor stāruī în cugetele de resvrătire; dacā nu te vei uni în cugetū cu Biserica; și într'unū cuvētū, dacā prin veri-ce chipū te vei împotrivi contra puternicei Imperaȳii, obșteasca noastră făcătoare de bine, te avemū popritū de la veri-ce lucrare arhieriască, și prin darulū sfântului Duhu, cațutū din rangul arhieriei, și scosū din sīnulū celloorū sfinte, desbracatū de darul dumnezeescū, și vinovatū focului vecinicū, ca pre unulū ce ai allesū și ai preferitū peirea neamului nostru.

Așa dar, iubiți frați, deșteptați-vē, pentru Dumnezeu; și lucrați dupē cum Biserica vē indeamnă; căci noi așteptāmū câtū mai în grab fericita îndeplinire acestorū scrise; ca și darul lui Dumnezeu și nemārginita lui milă se fie cu voi toți. ¹⁾

1821, Martie.

S'a iscalitū sobornicește pre sf. pistolū, de către smerenia noastră și a prea fericirei selle, și de toți sfinți Arhierci:

Allū ȳarigradului, Grigorie.	Allū Tessalonicului, Iosifū.
Allū Ierusalimului, Policarpū.	Allū Tarnovului, Ioanikie.
Allū Kessariei, Iōnikie.	Allū Adrianopolei, Doroteiū.
Allū Eracliei, Meletie.	Allū Brussei, Meletie.
Allū Kizicului, Costandie.	Allū Dimotihului, Callinicū.
Allū Nicomediei, Atanasie.	Allū Anghirei, Atanasie.
Allū Nikei, Meletie.	Allū Nacsei, Grigorie.
Allū Halchedoniei, Grigorie	Allū Sifnului, Callinicū.
și Meletie.	Allū Fanarului și Farsalelorū,
Allū Derconei, Grigorie.	Damaskin, s. c. I.

¹⁾ Fotino, pag. 82—88. — Veȳi și Dfrzēnu, Trompeta No. 660 și 661.

Nota No. LI.

Scrisórea lui Calimahü către Boierii Divanului Domnescü contra lui Ipsilanti.

Prea osfinþite și de Dumneþeu allesü sfinte Mitropolitü allü érrei Valahiei, Kir Dionisie; iubitorilorü de Dumneþeu Episcopi; cinstiþi și de bunü neamü boieri a1 Domnescului nostru Divanü allü Ungro-Vlahiei; dregători și ori ce alþi slujbași veþi fi prin judeþe, cu severșiri de deossebite slujbe, și toþi cei ce locuiþi în domnésca nóstră țérra, sănátate!

Fiindü-cá împrotiva tutorü pravilelorü și împrotiva bunelorü ractaturi ce suntü între Înaltá Pórtá Ottomanicéscá și Împé-
ráþia Russiei, untü Alexandru Ipsilanti, trecëndü în țérra Moldovei, aü îndrasnitü cu îndrasnéla necuviinciósa și nelegiuíta sá publicariséscá cuvinte rësvrátitóre, ridicândü împotriva stá-
pánirii pre locuitorii ce se umbrescü sub accopereméntulü prea puternicei și noua hranitórei împéráþii, împrăștiindü defáimá-
tóre cuvinte de clefterie, și numindü pre sine Otcármuitorü neamului; și pre lângá altele, prin scrisorile lui cele rësvrá-
títóre ce aü sémánatü prin locuri, ca sá scóþa pre supușii lo-
cuatori din datoria lorü, și sá tragá pre mulþi către ellü din
acei nesocotiþi, fágáduind și ajutorulü ostașilorü Russiei, lu-
cru necunoscutü, nepriimitü și cu totulü nesuferitü Curþii Russii,
ce este prietina înaltei Porþi, precum și Escelenþa sa Ministru
Curþii din Țarigradü aü făcutü cunoscutü în deobște, numindü
rësvrátitori și împrotivitori pre Ipsilanti și pre cei cu ellü,
cerëndü din partea Curþii selle de la Înaltá Pórtá ca sá puie
în lucrare celle mai mari mijlociri si ostáseșci chipuri spre a
'i birui, și a 'i pedepsi dupé dreptate, atátü pre aceștia câtü
și pre aceia cari vre uá odiniórá s'aü împártașitü din aceste
fapte nelegiuite și nesocotite. Pentru acésta și noi, dupé datoria
obladuirii ce avemü către scaunul țérréi acestia, cu care ne
am însárcinat, scriindü acésta domnésca a nóstrá carte, și
facéndü cunoscutá acésta tutorü cellorü ce se afla cu locuinþa
în domnésca nóstrá țérrá Ungro-valahia, numim resvrátitori și
împotrivitori tutorü cellorü mai mari puteri alle Europei, ce
suntü prietene cu prea puternica nóstrá împéráþie, și nesupuși
hránitórei nóstre stápániri, pre acestü tulburátor de nórodu,
și pre pártașii din urmárire lorü; cá deosibit de urgia și mania
dumneþeéscá, în care pre dreptü aü cáþutü vinovaþii acestia,
din pricina ridicárii lorü împotriva stápánirii, dupé patriarchi,

ceşci şi soborniceşci mari blestemuri şi lepădari de biserică ce s'aũ trimisũ acolo, sîntũ nelegiuĩtĩ duşmanĩ ai nẽmurilorũ şi de Dumneđeũ osãndĩtĩ. ¹⁾

(Urmesã semnãtura lui Callimah).

Nota No. LI.

Articolĩ din diferite tratãte şi hatişerifuri, privitoare la Greci, la Sãrbĩ şi la Romãni, de la 1774-1821.

În ceea ce privesce pe Grecii din Archipelũ, şi în genere pe chrestinii din Turcia:

Prin art. 1 din tratatulũ de la Cainardgi, se dã amnistie generalã tuturorũ cellor ce aũ participatũ cu Ruşii în resbelulũ de la 1770 contra Turcilorũ.

Totũ prin acellũ articolũ s'aũ liberat cei duprin închisorĩ şi duprin galere, precum Armeni, Albanesi şi Greci din Rumeia şi din Moreea.

Cellorũ esilaţi s'aũ dat dreptulũ a se înturna în patria lorũ, şi li s'aũ restituit averile confiscate.

Prin art. 4, Russia putea zidi în Pera uã bisericã ortodocsã, sub protecţiunea sa.

Prin art. 7, Põrta se angaja formalũ a protege religia chrestinã şi bisericile acestui cultũ din totũ imperiulũ turcũ.

Prin art. 17, locuitorii din Archipel nu erau supãraţi în e-sersiciulũ cultului chrestinũ; se respecta bisericile lorũ; se scutiau de tributũ pentru trei ani; şi avẽu facultatea a emigra, regulãndu'si affacerile în termenũ d'unũ anũ.

Prin tratatulũ din Iasi (1791) art. 1, se da amnistie generalã, şi se confirma art. 2 din tratatulũ de la Cainardgi.

Iar prin art. 8, se restituia fãra rescumpãrare prizonierii, cei mai mulţi Greci din Pelopones şi Insulari.

Prin art. 2 alũ tratatului de la Bucuresci se da amnistie; prin art. 3 se confirma clausele din tractatele precedente; prin art. 7, se accorda facultatea de stremutare a chrestinilorũ dupã marginea stãngã a Prutului şi a Dunãrii, în locurile cedate, din

¹⁾ Memoriulũ lui Dãrzenu. „Trompeta“ No. 661. Data acestui actũ urmẽsã sã fie aceeaşi ea la actulũ Patriarhului, emanãnd din aceeaşi sorginte, şi sosite în acelaşũ timpũ.

preună cu familiile și cu averile lor, în termenul de 18 luni putându lua cu densul totu ce posseda în statul turcesc.

In privința Sêrbilor :

Prin tratatul de la București, (art. 8) se da amnistie generală cellor care participaseră în resbellu contra Turcilor; se asigura contra jafurilor și crușimelor Turcilor locuitorii din cetățile ocupate de Turci; li se accordează avantajele de cari se bucură creștinii din Arhipel, cum și libertatea administrațiunii interioare; și se regulează în fine quantum și modulul per ceperii tributului.

In privința Românilor :

Prin tratatul de la Cainardgi, (art. 16) se accordează amnistie; se restituiau moșiile ce aparțineau Monăstirilor închinete, usurpate de Greci; li se da facultatea d'a emigra; Turcia renunța la pretențiunile esorbitante, relative la compturi vechi; se scutiau de impositiv pentru doi ani; se fixează quantum și modulul de percepțiune al impositivelor; se confirmă privilegiile de cari s'au bucurat sub Mohamet II; aveau facultatea să aibă agenți la Pörtă, puși sub scutul dreptului ginților, și cu însărcinare d'a apăra interesele Românilor; în fine Rusia avea dreptul de intervenire și mustrare în favoarea Românilor pe lângă Inalta Pörtă.

Prin art. 4 din tratatul din Iași, se restituia Bessarabia, și se confirma stipulațiunile din tratatul de la Cainardgi; iar prin art. 8, se restituia prizonierii. Prin trei hattisherifuri ce urmau acellui tratat, se confirmau mai multe privilegii; și se adăogău altele, fixându-se la 7 ani durata Domniei.

În fine, prin art. 5 din tratatul din București, să confirmau stipulațiunile din tratatele precedente; se scutiau Românii pentru 2 ani de impositiv; se fixează termenul de 18 luni pentru cei ce aru fi voit să emigrese; și se reducea tributul Moldovenilor în proporție cu teritoriul rămas în posesiunea lor.

Nota No. LIII.

Nota Consulului rus Pini către Căimăcămia țerei Românești,

Sub-scrisulu, generalicesc consulul allu Măririi Sêlle împărătesc a tutoru Russielor, a luat scire despre încetarea din viața a Măriei Sêlle Domnului țerei Românești, Alexandru Vodă Suțu; și fiind că Domnul nu mai dăinește, orînduella trebilor ar fi cerut ca obșcea boerilor să ia frînele obla-

duirii în mână, decă repausatulū întru fericire pré Înălțatulū Domnū n'ar fi preîntēpinatū împrejurarea, înființandū într'unū timpū, pre când își avea mințile întregi, și era în dreptulū seū, unū comitetū vremelnicescū de oblăduire, alcătuitū de Prea Sănția sea părintele Mitropolitulū, și de pré. cinstiții boiari, banulū Brâncovēnu, banulū Crețulescu, banulū Ghica, banulū Văcărescu, hale vistierū Grigorie Filipescu, și marele postelnicu Rizu; adică unū Comitetū căruia a și lasatū tōtā stăpânirea ce întocmirea lui pōte să aibā. Acēstā orînduēlā, din porunca Mării Sēlle, s'a făcutū cunoscutā generalicescului consulatū printr'ua notā scrisā de la 15 alle curgētōrei luni; și subscrisulū a recunoscutū pravilnicia ei, și a laudat'o ca înțeleptā și mântuitoare. Sub-scrisulū nu se îndoeșce cātū de pușinū cā cinstitele mădulare alle susū-șisului comitetū, care astā-șī s'a întocmitū ca Comitetū de oblăduire în urma încetării din viēță a Domnului, vorū recunōsce povara slujbei, ce a fostū chemați să îndeplinescă; și cā dreptatea, înțelepciunea și cumpătarea vorū domni în sfaturile lorū obscești, pentru fie-ce lucru privitorū la săvîrșirea nizamurilorū în ființa, și la ținerea bunei orînduele și a linișcei obscești, singurulū scopū ce e datorū Comitetulū să privighede, și care a făcutū să se nascā înființarea lui. Comitetulū să 'și pădēscā datoriile cu scumpătate, și să nu să întinđā cu drepturile peste hotarele mār-ginite de stăpînirea privilegielorū, ce se cuvinū cu osebite numai la obrazulū Domnitorului; va purcede la fapte cari vorū da doveșī destoinice de încrederea ce repausatulū prea Înălțatulū Domnū a pusū în fie-care din aceste mădulare, și care le vorū face să dobîndēscā mulțumire din partea Înaltei Porți și a Curții ocrotitōre, și obșcēscā recunoșcința; dēra pre lângā aceste sfaturi, care vē povățueșce iubirea părintēscā ce Mărirea Sea Împēratulū a mărturit'o neprecurmatū către némulū dakicescū, care se bucurā de ocrotirea sa priinciōsā, sub-scrisul cunōșce de datoria sa a încunoșcința, cā din îndatorirea slujbei sēlle, cā face pre cinstitele mădulare alle Comitetului de oblăduire, în deobșce și în deosebi, rēsdunđētōre pentru veri-ce vātāmare s'arū întîmpla obiceiurilorū și orînduelilorū în ființa; precum și de linișcea obșcii, până când vre uā altā hotărîre ar veni mai de sus spre a face să înceteđe însărcinările Dumné-vōstrā." 1)

(Urmēdā semnăturā).

19 Ianuarie 1821.

1) Dirzēnulū, op. cit. „Trompeta” No. 648.

Nota No. LIV.

De la Ocârmuitoii Domniei Țerei Românești către cinstita agenție a Russei.

Nota cinstitei agenții, de la 19 ale lui Ghenarie trecutū scrisă, cu cinste amū priimitū; și la întrebarea ce ni se face ca să dămū uă sciința pentru cei ce s'au ivitū cu arme în mână, superândū obștésca liniscire a Valachiei cei mici, și ce măsurī s'a pusū în lucrare spre obștésca siguranța, respundem Cinstitei Agenții: quō un Teodor Vladimirescu, care, în vremea trecutei resmiriçe, a fostū în slujba ostășască, sub numire de ofiçerū, însocindu-se și cu unū Dimitrie Machedonschi, ofiçerū rusū, îndată que 'și a datū sfîrșitu repausatulū Domnū Alex. Șuțu v. v., încârdoșindu-se și cu alții, au eșitū din Bucuresci; și apucândū drumulū totū prin pólele munțilorū, au ajunsū la Târgulū-Jiului, sud Gorjū, Vineri séra, la 21 ale trecutului Genarie, facēndu-se tótă suita lorū la No. 40; de aici și până a colo pe drumū n'au supératū pe nimeni, nici au pagubitū; iar acolo, într'acea séra sosindū, au coprinsū fără veste pe cluceru C. Oteteleşenu, ispravniculū, și 'lū-au ridicat, ȓicēndu-'i ca, dupē ce vorū prinde și pe tovarășulū sēu, atunci își vorū arăta și poruncele ce au; pe tovarășul lui însă n'au pututū să-lū prindă, fiind-că lipsea în alle județului, dupē trebuința; iar pe Oteteleşenu, totū într'acea nópte, luându-lū cu dânsi, s'au dusū de'lū au închisū în Monăstirea Tismana; de acolo trecândū Teodor în învecinatulū județū alū Mehedințului, au facutū înscrișū publicațiile séle, chiamând norodul să se unescă cu dânsulū, făgaduindu-'i slobođenie de sub suppunerea Domnilorū ș'a Boerilorū. Dupē însciințările que amū priimitū până acum de la Dregătorii Valachiei cei mici, nici uă superare sēu vre uă pagubă n'au făcut aceia nimenui; și se află cu toții închiși în numita Monastire a Tismanei, mai sporindu-'și numărulū ómenilorū.

Noi, dupē datorie, îndată amū pusū în lucrare tóte cuviincioșele mijlóce, atātū pentru a le tăia tótă chinonia ce se silescū a avea, câtū și pentru a le zădărnici cugetele lorū, și a-'i risipi cu totulū.

Intru aceste îngrijiri aflāndu-ne, nu lipsim a face știutū Cinstitei K. K. Agenții¹⁾.

(Urmédă semnăturile Caimacanielorū.

1821, Febr. 1.

¹⁾ Condica No. 96 din Archiva Stat. pag. 201.

Nota No. LV.

Depeşa lui Capodistria către consulul Pini.

Ministerul a arătat Imperatului raporturile Dumitale până la data de 10 Februarie. Majestatea Sa Imperială a primită totu atunci și petiția ce factioșii din Valachia au cutețat să 'i adresese în numele poporului Român, însoțita de uă copie după petiția adresată Marelui Signioru. Notele ce ne comunicăți, și împregiurările în care s'a ivit insurecția din Romania mică, caracterisă îndestul natura și tendința acestui evenimentu deplorabilu.

Observăm în acēsta uă funestă asēmēnare cu evenimentele ce au prăvalit Spania în cariera sāngerandă a revoluțiilor, și care atragū în acestu minutu asupra regatului ambelorū Sicilii nenorocirile nedespărțite de serioșele măsuri represive, și pōte chiarū flagelulū resbelului.

În Valachia, ca la Madrid, la Lisabona și la Neapole, ua mână de soldați a început desordinele, împingēndu țerra în anarhia. Aci, ca acolo, revoluționarii s'au încercatū a pune mână pe putere, și a essecuta planurile lorū de resturnare, sub masca respectului profundu către autoritatea suverană, și a încrederii fără margini în justiția sa. În fine, în țerrile orientale, ca în cele douē *Peninsule* din sudul Europei, inamicii pācii și ai ordinii, urmāndu aceeași linie de conduită, profanēsa totu ce e mai sacru într'ua societate: credința jurāmântului; susținū în publicu că scopulū lorū este a protege proprietatea și a assigura liniștea locuitorilorū duprin orașe și sate; colorândū cu aceste preteste criminalele lorū cugete, rātăcescū poporulū, cutezândū totulū, ca se domine totulū. Puterile aliate suntu decise a nu transige de locū cu dānșii, și a se opune la progresele rēului cu tōte mijlōcele de care dispunū.

Mai cu sēmă pentru statele imperiului Otomanu, e periculoșă contagiunea nenorocirilorū ce bāntue astași Spania și Italia.

Catastrofele ce potū aduce, de se vorū împlini, vorū lāsa lumii în moștenire lungi resboie și *nenorociri*.

Din acestu punctu de vedere considerānd simptomele îngrijitōre ce s'au manifestatū în România-mică, Imperatulū a fostu satisfăcutu pe deplinū, aflāndū conduita Domniei-tale, în aceste împregiurări critice, atātu către Divanulū Valachiei, cumū și către omulū care este agintele principalū alū insurecțiunii; a

fostu în tóte conformă cu maximele politice de la care Majestatea sa imperială nu se va depărta nici odată.

Ți ai împlinitu datoria, d-le, somându pe acelu individū a se presinta înaintea Consulatului Russiei; și fiind-că ellū a refusat a se presinta, dându pe față nisce proiecte pe care le condamnă și religia tratatelor și lealitatea politicei nóstre, vē autorisām a declara Vladimirescului că se degradă din rangul de locotenent, și că nu mai are voie a purta ordinul Vladimir, cu care l'a omoratu Russia. I vei spune încă că nu mai póte spera în viitoriu la protecția Majestații sélle imperiale. — Vei spune și Divanului că împēratul nu găsesce destul de temeinice motivele ce l'au silitu a nu întrebuița măsurile celle mai aspre contra tulburătorilor; și dēcă mijlócele de care dispune nu erau îndestulátore, trebuia sē cēră îndată ajutorul Pașii de la Vidin, care sē și offerise a i 'lu da. — Esitarea sa inspiră uā justă neîncredere guvernului turcescū, ale căria ostiri potū singure sē năbușescă revolta; mai alles că slăbiciunea boierilor a avut de efect a încuragia revolta, îndoind energia și confirmând speranțele capilor ei. In comunicările oficiale ce ai făcut boierilor în privința acēsta, ai observat cu scrupulositate marginile ce tractatele dictēdă în acēsta împrejurare.

Impēratul te aprobă; dar dloresce ca, conservând aceeași atitudine, sē puī tóte silințelē a decide pe Caimacami Domnului Calimach se cēră cu stăruința de la Înălțimea sa sē vie fără întârziere a occupa postul eminent ce-i s'a încredințatū.

Fiind-că tulburările din Valahia aū începutu îndată după mórtea Domnului Suțu, se speră că sosirea Domnului Calimah va întruni pe boieri, cari, împinși de interese de partid, n'aū fost destul de uniți spre a sugruma revolta prin propriile lor forțe, fără a alergera acum la ajutorul strein. Ne place încă a crede că, părăsind Constantinopolu, cu scopul de a pacifica și a administra Valahia, Domnul Calimah va întrebuița tótă puterea și influința sa pentru împlinirea acestei îndoite misiuni, cu grabă și cu succesū.

Dēcă, înainte de a sosi prințul Calimach, revolta va lua proporțiuni mai mari, Domnia-ta vei îndemna pe Caimacami a cere fără întârziere ajutorul oștirilor turcesci, făcēnd sa se restabilese liniștea în țerră într'unū mod durabilū.

Intr'ua epocă de crisă, pe care reū-cugetătorii din tóte părțile Europei se silescū a o face generală, cea d'ântăiū și

esențială datorie a agenților imperatorului din străinătate este a face se triumfe adevărul: adică, că Majestatea sa imperială *desaprobă* tot d'auna și pretutindeni funestele proiecte alle celor ce se încercă a semăna discordia, și a ațîța răscolé.

Prin urmare, vei face cunoscut tuturor că împăratul *desaprobă*, în mod solemn, tot ce s'a făcut în Valachia. Și vei declara că e hotărîtu, în unire cu aliații săi, a combate revoluția, care usurpă puterea legală; și acelleași măsuri va lua și pentru Principate, cu singurul scop de a menține credința tractatelor esistente între cele două imperii.

Te vei sili a convinge despre acésta pe capi clerului, pe boieri, pe proprietari, și pre comercianții cei mai influinți prin averea și considerația lor socială. — Prin acésta se vor desminți sgomotele ne-adeverate prin care agenții obscuri ai revoluționarilor sê silescu a rătăci mulțimea.

Probele ce ai dat despre talentele și esactitatea Domniei-tale, de a împlini ordinele împăratorelui, ne facu a nu ne îndoii că, în aceste împregiurări atâtu de grave, vei sci a justifica încrederea cu care te onorésă Majestatea sa imperială.

Februarie 1821.

Așteptăm cu nerăbdare raporturile ulterioare ce ne veți adresa ¹⁾.

Capodistria.

Nota No. LVI.

Nota consulului russu ca răspunsu la nota Boierilor Caimacami dela 2 Febr. 1821.

Subscrisul, consul generalicescu allu Mariei selle Impăratului tuturor Russielor, a priimit ađi nota ce i s'a trimisú cu cinste de către obstésca adunare a clerului și a boierilor, prin care, arătând primejdia ce amenința țerra cu urmarea răsvrătirii lui Vladimirescu, cer învoirea generalicescului consulat pentru a se mijloci trimiterea unui ajutor de oștire puternică din partea Pașilor, din cetățile dupre lîngă Dunăre, pentru aședarea bunei orênduele și pađa obșteștei siguranțe. Ca să se încuviințese dera propunerea adunării, este de neapărată trebuința a se cerceta: 1. deca acésta urmare este ertată de tractatele ce se află încheiate între Inalta Pórtă și Curtea Russii; 2-lea

¹⁾ Prokesch-Osten op. cit. vol. III, pag. 58—60.

déca e neapărat cerută de primejdia ce se vorbește în nota mai sus ținută. Cea d'ântéi se deslușește din înțelesul și din coprinsul hatîșerifului de la 1802, care chețășuesce țerrile amândouă împotriva ori cării călcări de hotare; iară cea de al doilea propunere este un lucru pre care trebuie să-lă hotărăscă obștesca adunare a clerului și a boierilor, care astă-ți numai ea singură pôte óre-cum să cunóscă cu tóta lámurirea ce se cuvine, și după trépta primejdiei care amenință țerrile, precum și tóte mijlócele ce le ar putea întrebuița spre încetarea acestei stări, fără ca să allerge la ajutorul materialicescú al puterii suzerane. Cu tóta găsirea cu calle a acestor netăgăduite articole, subscrisul nu se înlăturésă; ci priimesce că înțelesul ossebitului articol din hatîșerifú pôte de uă cam dată să rămăie neatêrnat; dérá într'ua împrejurare deosebită, cândú adică siguranța țerrii este amenințată de uă primejdie mare, și după ce stăpânirea a întrebuițat tóte mijlócele localnice spre a o înlătura. Pre cât se înțelege din arătarea numitei note a boierilor, împrejurarea de față se arată astă-ți, și se mărturesce cu cuvinte încredințátóre; deci și subscrisul nu se împrotivesce; ci priimesce mijloculú pre care adunarea îlú privesce ca singurul chip de mântuire, și cu urmările căruia să se însarcinețe dênșă. Cu tóte acestea subscrisul se vede siit, de și cu mare máhnire sufletésă, să facă aici acéstă băgare de sémă istoricésă, și fără a înrîuri asupra hotărîrelor de acum alle adunării: că, déca s'ar fi întrebuițat mai puțin zavistii, și mai puțină întărđiere în chibđuirile selle pentru trebile obștești, cum și mai mult preget, și mai multă strășnicie la punerea în lucrare a mijlócelor ce a găsit cu calle până acum, spre încetarea resvrătirii, pôte că ar fi fost de prisos acum a allerga la mijlócele celle după urmă ¹⁾.

5. Februariu.

Nota No. LVII.

Nota Divanului turcescú către ambasadórii Russiei și Prussiei, relativă la măsurile celle aspre luate de Pórtă contra Eteristilorú și Románilorú.

După ce menționeasă de insurecția Grecilor și de cruđimele exercitate de ei asupra Turcilor, cum și de avertismentele ce

¹⁾ Memoriulá lui Dárcénu *Trompeta* No. 651.

le-a dat fără folos, silindu-se prin acésta a scusa cruđimele Turcilor, apoi, în ceea ce privesce Principatele, Nota acésta se exprimă astfel:

„Pentru mamlecaturile ¹⁾ Moldavia și Valachia, cugetul Porții este tot cellu de mai 'nainte, d'a salva aceste doué țerrî din mâinele rebellilor, pentru care sfârșitü își dá tóte silințele a depărta pericolul rebellunii pentru tot d'auna din acelle țerrî, fiind încredințata Pórta că asemenea neorânduiele potü reîncepe cu înlesnire; Pórta dér declară francamente că va numi Domn în Principate, la timpul când se va încredința că pacea și ordinea sunt deplin assigurate acolo; de și crede că n'ar fi politicü a mai mântine statu-quo în acelle doué țerrî.

„Pórta a trimisü firman către capul oștirilor, către Caimacamî și zabeți, ordonându-le cu severitate a anunța tuturor misericordia Suzeranului; și-ai invita să reîntre în țerră toți locuitorii (raelele) cari încă de la începutul revoluțiunii au părăsit țerra, și din cari cei mai mulți nu s'au mai întorsü, assigurându-le liniștea la întórcerea lor, și restabilindu'i în possessiunile lor. Acelle ordine saü firmanuri mai conțineau și acésta: că atât strângerea impositelor, cum și celle-l-alte privilegiuri după drepturile vechi alle țerreî, au a se regula după venirea Domnilor; iar până atunci țerra se va cărmui de Caimacamî. Russia urmeasă a contribui și ea la stărpirea réului, înapoind pe fugarii adepostiți în sînul ei, după cum s'a menționat și în ultima notă către represintantul seü; cu modul acesta s'ar da Porții garanții pe viitor despre liniștea acellor țerrî, când Pórta va fi gata atunci a numi și Domni în Principate. Acésta ar fi uă probă de amicitie, și de încetare de orice fel de neînțelegeri între ambele Curți ²⁾. 6 Decembre 1821.

Nota No LVIII.

Proclamația lui Tudor

către toți d-lorü cinstiți boierî, către toți negușetorî, și către toți locuitorî din orașulü Bucureșci, atâtü cei de locü câtü și cei streini, căți locuescü acolo.

Fraților ómeni! Știü că ve este aúdit și cunoscut cererea ce face tot norodul țerreî Româneșci (cellü de Dumneđu

¹⁾ Provinciile.

²⁾ Prokesch. op. cit.

pađitú) pentru dreptățile cele folositoare la tóta obște, care dreptăți din vechime le avem milă harazita dela prea puternica împărăție, stăpânitoare noastră; iar de la o vreme încóce, din pricina unirii pământenilor boieri cu cei după vremi trimiși Domni, cu totul s'aú înghițitú și s'aú stricat, avându-le numai pentru folosul lor, precum prea bine vè este știut; și nici acum mai sus numiții nu voescú a împlini cererea pentru slobođirea dreptăților. De aceea tóta adunarea norodului, care este până acum peste șéi-spre-dece mił, după ce aú coprinsú tóte cincì județele peste Oltu, apoi trecând Oltul aú cuprins și până la Pitești și Ruși de vede; iar uá arripa de uá sumá mare de ómeni s'aú pornit pe sub póla muntelui, cari aú să meargá până la Focșeani; iar adunarea cea mare astá-đi aú ajunsú la Bolintin, dintre cari uá sumá s'a trimis la marginea orașului către Cotroceni, și uá sumá la Ciorogârla domnescá, cari toți trag drept la Bucureși, unde este ca să se addune tóta țerra, cu mic cu mare; și acolo aú să aștepte până când vor sosi trimișii, ómeni credincioși ai prea puternicii împărății, ca să cercetese jalnica lor stare, și să le facá dreptate și orânduialá buna. Pentru care pornire, încă dela opt alle următoare, v'am înșciințat, ca pe de o parte, să'mi trimiteți din tóte isnafurile câte un om cu adeveriňă înscris, spre încredințare; și nici uá urmare veđú ca nu ați facut; ci fiind-cá acum, cu mila și ajutorul prea bunului Dumnezeu, am sositú la marginile orașului, iarăși, după datoria creștinească, vè fac cunoscut către toți, mici și mari, parte bisericească și mirenească, veri de ce neam și lege va fi; și părintește vè sfátuesc, ca în grab să'mi dați răspuns înscris, iscălit de tóte isnafurile, și de toți, mici și mari, precum și de toți ostași cáți vè aflați în Bucureși, și vè hrăniți dintr'acéstá țerrá; ca să știm de voiți binele de obște, saú nu. Cáci ori-care va fi la un glas și într'uá unire cu creștinescul norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acella se va numi patriot; iar veri-care se va împotivi binelui obștescú, acella ca un vrájmașú se va socoti.

Sá știți și acéstá, pentru care vè și încredințam, cá toți cáți se vor uni cu obștescul norod, și vor fi întocmai următori cu dânsul, nici de cum nu vor remânea cáți, saú boier saú ostaș, saú veri-cine va fi; iar care împotivá va urma, în viață se va cái ¹⁾).

1821 Martie 16.

Theodor.

¹⁾ Originalulú acestei proclamațiuni, cu semnătura lui Tudor, filú posedá D. Bolliac.

Nota No. LIX.

Dialogü între Tudor și Ilarion, relativü la Boierii pe cari Tudor voia să'i taie.

După uă lungă convorbire relativă la mișcare, Ilarion addusse vorba despre Boierii divaniți, de care Tudor se plângea.

— Aū fugit mulți boieri, Arhon Slugere, de frica dumitale: căci s'a răspândit vorba că o se-'i tai.

— I voiü scurta d'ua palmă, pe câți sunt boieri divaniți, răspuse Tudor seriosü; i voiü umplea apoi cu paie, și 'i voiü trimite plocon din partea țerii la Curțile împératești, unde or se fie negreșit puși la Muzeü; căci acolo e locul lor, lângă hiarele sêlbatece.

— Nu vei face acêsta, Arhon Slugerü, observă Ilarion cu seriositate.

— Și cine mă pôte opri? întrebă Tudor, încruntând sprîncéna.

— Chiar interesul țerii.

— Interesul țerii este ca să scap țerra de acei Balauri, cari aū sugt sângele norodului, în unire cu Grecii, mai mult d'ua sută de ani.

— Cu acêsta vei da pricină vrăjmașilorü d-telle și ai țerii ca să te înegrască în ochii Turcilor și ai Muscalilorü, luându-te dreptü zavergiü; și nu-ți vei ajunge scopulü pentru care te-ai sculatü; vei băga țerra în robie, și țerra va rămănea iar pe mâna Grecilor. Apoi omul nū pôte învia uă muscă, dar mi-te un om! Și scriptura ȃice: cine scôte sabia, de sabie va muri. Ce a folosit Francesilor, în revoluția de la 1789, că aū omorîtu atâția boieri mari d'ai lor? căci aū eșit din sângele cellor taiiați alți ciocol mai îndrăciți; în sfîrșit mórtea boierilor va încuragia pe Panduri, cari pentru plêșcă vor începe să taie și ei la boieri, în drépta și în stânga; și după pilda lor, Arnauții și Grecii vor îndoi cruđimile ce facü; și datoria d-tale este să împiedici jafurile și ommorurile acestor zavergiü, cari aū bagat spaimă în bieții locuitori.

— Dar trebuescu pilde pentru urmași, respuse Tudor aprins, plimblându-se prin camera sa, pe gînduri.

— Assemenea pilde facü unei țerii mai multu reü de câtü bine. Ciocoli trebuescu ommorîți politicesce, iară nu trupesce. E mai grea mórtea pentru ei, când se vor vedea fără privilegii și fără slujbe, și smeriți înaintea boierilor celor mici, cari se vor urca pe scaunele lor în Divan, în adunare și în slujbele celle mari.

— Nu trăim noi să vedem acesta; tot Grangurii cei Mari vor fi în capul bucatelor; de aceea trebuie omorâți, ca în locul lor să vie Români patrioți; uă bréslă nouă de boieri patrioți.

— Mă tem să nu cădem din lacu în puțu; și rătăcirea cea din urmă să nu fie mai rea de cât cea d'ântéu.

— Dar bine, popo, ai uitat ce au făcut acești Balauri și țerrii și noue tuturor? Ai uitat judecățile, și alle melle și alle bieților săteni, pe cari le-am perdut din pricina lor? Nu m'au îndemnat ei ore, și prin graiu și prin scrisu, ca să mă ridicu cu pandurii mei pentru ca să scăpăm țerra de liftele streine? Și apoi nu tot ei mă faceau têlhar, în tôte poruncile lor către ispravnicii, în tôte proclamațiile lor către țerra, și în tôte plângerile lor către Pași, către Callimah, către Sultanul și către împèratul Russiei?

— Erau siliți, Arhon Sluger, ca să lucrede astfel, pentru ca să nu se deóche în ochii Turcilor și ai Muscalilor; căci d-ta bine ști, că revoluțiile nu le facu cei ca d'alte ei, ci cei ca d'alte voi; apoi dacă esci hotărîtu să tai pe boieri că te-au necinștitu, și că au trimisú óste că se te ommóre, atunci cată să mă tai și pe mine; că și eu am iscalitú multe hârtii împotriva d-talle, alături cu ei.

— E! dacă n'ai fi cine ești, n'ai grijă că nu te așu cruța; dar pe lângă câți-va berbeci grași, am să taiu și câți-va țapi.

— Să nu-mi ai blagoslovenia dacă vei face una c'acésta. De câte-ori m'ai ascultatú, nu te ai căitú; ascultă-mă și acum, că nu greșești. Apoi boierii cei mai îndărătnicii, cari póte merita să-'i tai, au sters'o la sánétósa; cei ce au remasú puteau să fugă și ei, ca cei ce au dositú; și dacă au remasú, este că le pare bine în sufletul lor de ceea ce s'a facut; și multú ajutor 'ți-au dat pe sub mână; și încă de mare folosú potú să-'ți fie; căci ei vor să prindă șérpele cu mâna altuia, fiindcă sunt fricoși; dar adevérații boieri pământeni sunt patrioți. Apoi, te întrebú: drept este ca unii să scape, cei mai vino-vați póte, și alții să fie tăiați, cei patrioți?

— Cei ce au scăpat cu fuga, norocul lor a fost. Ciobanul, când are să facă praznicú, n'allege berbecelile din turmă: îlú ia din grămadă.

— Arhon Sluger, te-am cunoscut tot d'auna om cu minte, care nu faci nimicú fără a te gândi; gândește-te maturú la urmările acestei fapte nesăbuite, care, de o vei săvêrși, compromitarisești tótă lucrarea ce ai început; și vom rămânea

de sigur iar pe mâna Grecilor. După părerea mea, ești mai câștigat dacă i vei închide pe boierii cari au rămasu, și i vei pune să iscaléscă tóte hârtiile celle de folosú obștescú; cu chipul acesta cererile d-tale către norod vor avea mai multă greutate; iară pe de alta, vedénduse compromitarisiți, vor fi siliți să sprijine cu tãrie drepturile țerrii pentru care te-ai sculat; și când vor sosi trimișii de la Pórtã, ca să se încredințeđe despre plângerile norodului, sprijinul boierilor într'acésta îți va fi de mare folos; cãci, de! tot ei sunt stîlpii țerrii; și în ochii cellor doué Curți, glasul lor va fi mai lesne ascultat de cât al nostru. Scii cât îmi sunt de urîți ciocoi, în câtu, de așú putea, 'i așú stinge pe toți după fața pãmântului; și nu eú te-așú opri ca se'i scurteđi pe toți pe sub barbã; dar, în împrejurãrile de fața, nu e politic a face acésta. Fa-ți ântêiú tréba cu dênșii, și apoi ne vom mai chibzui.

— Bine, popo, te ascultú; dar sunt legat de Archiereú; cãci am făcut jurãmênt cu Archiereú ca să taiú măcar 12 din cei cu barbã (protipendatã), ca pildã pentru îndreptarea rêuului și pentru urmași.

— Dar nu sunt și eú Archiereú? Și ceva mai mult de cât Archiereú; te voiú deslega eú de jurãmênt; cãci scrisú este: putere aveți a lega și a deslega, în numele lui Isus Christos, fiulú lui Dumneđeú.

— A! popo! đisse Tudor oftând. Ai să dai séma înaintea lui Dumneđeú că nu m'ai lãsat să taiú câți-va câini de ciocoi, cari 'și au dat cóstele cu lupii de Greci, și au đeciuit biata turmã a norodului mai multú de 100 de ani.

— Fie pécãatul meú! rãspunse Ilarion, vesel că a pututu reuși a întórce pe Tudor de la uã faptã, care ar fi compromis mișcarea. Voiú da eú séma înaintea lui Dumneđeú! O iaú în sufletul meú acésta.

— Aide, deslégã-mé de jurãmêntú; și fi tu rãspunđatorú înaintea țerrii, dacã va eși altfel; dar, ține minte, că lupul își lépãdã pèrul, nu și nãravul; și vei vedea ce vor face câni aștia după mórtea mea.“

Ilarion chemã pe grãmãticul seú din cee-l-altã camerã cu patrafirul și cu cartea; și după ce pusse patrafirul de gítu, și citi rugãciunea de iertare, apoi dette lui Tudor bine-cuvêntarea sa archieréscã.

În điuã aceea, boierii, adunați la Brãncovénu, așteptaú tre-
nec rezultatul missiunii lui Ilarion. La vestea addusa

de acesta că Tudor 'i a iertat, cu condiție a' da concursul sinceramente, Boierii se umplură de bucurie, și promisseră tot ce le propusse Ilarion. Ilarion însă s'a căit de fapta sa, după cum asigură fidelii sei servitori, cari trăescu.

— A! Niculae! A! Ioniță! le dicea ellū adesea, și în emigrație și după ce s'a întorsū în țerră; mare greșală am făcut că n'am lăsat pe Tudor să taie câți-va Ciocoi! Nici D-zeu, nici țerra, nici sufletul lui Teodor, nu 'mī vor ierta acēsta!¹⁾

Nota No. LX.

Petiția boierilorū către Russia după intrarea lui Tudor în București.

Sire!

Subscrișii îndrăsnim a ne prosterna la picióarele tronului Majestații Vóstre imperiale, rugându-o fierbinte ca se binevoiască a asculta plângerile unei națiuni, din norocire protectată de M. V. imperială, dar din nenorocire gemând sub jugulū administrațiunii turco-fanarioților din Constantinopole.

Biata Romănie gustasse fericirea în cei șapte ani ai rēselbfulū din urmă, bucurându-se de vederea neinvinselor trupe alle Majestații-vóstre ortodoxe, și se legānasse cu dulcea speranța a complectei selle mântuirii; dar, vedându retragerea trupelor, și fiind lăsată iarăși la dispoziția vechiului seū guvernământ, n'avea mângaiere de cât în mārīnimósa protecțiune a M. V. imperiale, pentru păstrarea privilegiilor selle și a bunei ordine în organizarea administrațiunii selle; însă, vai! totul a fost zădārnicit! In deșert consuliī rusșești se aflaū fața; fiind-că, cu tóte înfocatele rugăciuni alle cellor mai mari ai națiunei către Ospodari, cu tóte legitimizele observațiuni alle numiților Consuli, cruđii Ospodari, cu cei după lângă dānșii, profitānd de ori-ce ocasiune, și favorisați uneori de împrejurări, alte ori de vre-ua trebuința a țerrēi, 'și 'au însușit nepedepsiți caracterul de tirani; și purtāndu-se ca inamici, și ca către ua

¹⁾ Despre sensulū acestui dialogū ne asigură și D. N. Popescu dela Mușetesci, și D. Ionița Popescu dela Bădulesci, despre cari am menționat în biografia lui Ilarion.

Pe lângă aceștia, duoi streini ș'unu pāmēntēnū affirmă că Tudor era hotārit a tăia câți-va boieri; astfel este Laurençon, pag. 66, și Raybaud, pag. 200 — Veđi și Colonel Voinescu (memoriulū seū din Revista Carpaților) pag. 55.

țerră streină, și bucurându-se de protecțiunea ortodocsă a M. V. imperiale, câte reile n'au făcut patriei noastre!

Nedreptăți și împilări nenumărate către sîrmanii locuitorii contribuabili; assassinate către cei mai de frunte ai națiunii; neînțelegeri (intrige) vîrite între compatrioții spre a le întorče în folosul lor privat; desființarea drepturilor și obiceiurilor stabilite de ani nenumărați, prin mărinimosa protecțiune a Rusiei; dispreț la ori-ce dreptă observație, desonorând și injuriind, și esilând nejudecați și fără probe legale pe cei ce le făcea umbră; considerând în fine ca uă pradă a lor această nenorocită țerră; ei au persecutat tot, nimicind ori-ce privilegiu, până când, împinși la disperare, cei mai mulți din nenorocii contribuabili din România mică fură siliți a se revolta, ne mai putând suferi nedreptele și neomenosele cereri și plăți.

Subscriși, în fața acestei triste împrejurări, în care națiunea își reclama drepturile ei pe callea unei revolte, spre a nu cădea în categoria unei cooperațiuni suptînțeleasă, am făcut totul a o liniști, fără a cruța nici rugăciuni, nici bani, cu speranța d'ă împăca d'oa parte insurecțiunea, și despre alta d'ă recurge la umanitatea M. V. imperiale, ca să adăucem la cunoșcința sa și cauzele și privilegiile națiunii, toate călcate în picior; dar îndeșertu, vai! ne-am dat atâta osteneală: fiind-că, nu numai nu sperăm a liniști pe deplin națiunea, redusă la ultima disperare, dar cellu mai mare pericol amenință de obște viața noastră; căci Turcii după marginea Dunării, în înțelegere cu Fanarioții ¹⁾, adună oștiri; astfel că d'odată ei vor îneca țerră, macelarindu fără milă bătrâni și flăcai, până și chiar copii de țîța.

În numele lui Dumnezeu, Sire, fie ca umanitatea M. V. imperiale să nu suffere stingerea nenorocitei noastre patrii, protegiată de I. V., și d'aceeași religie cu dânsa. Bine-voiți a ordona intrarea puternicilor vostre oștiri în nenorocita țerră a suferindei Români, care se află în cellu mai mare pericol. Fie ca M. V. imperială să scape această infortunată provincie ortodocsă, și să-și assure din nou privilegiile și drepturile selle, după mărinimoselle promisiuni date prin manifestul comandantului en chef, nemuritorul generalu Michelson, cu ocasiunea intrării trupelor selle în România.

Indrăsnim a repeta rugăciunile noastre, Sire; și conjurăm pe

¹⁾ Errore, fiind-că contra Grecilor fanarioți erau îndreptate acelle oștirile turcești.

M. V. imperială, în numele Dumnezeului a totu putinte, ca se bine-voiască a scăpa câtu mai neîntârziatū mai multū de unū milionū de suflete, în pericolū d'a fi sacrificate.

Sire,

Al M. V. imperiale, prea umiliți și prea supuși servitori:

Grigorie Balleanu

Mihail Manu.

Scarlat Grădișteanu.

Grigore Rallea.

Al. Nenciulescu.

N. Filipescu.

N. Vacărescu.

Istrate Crețulescu.

(Nedescifrabilū).

Fotake Stirbei.

Alex: Filipescu (Vulpe).

Gg. Florescu.

Al. Villara.

București, 18 Martie 1821.

NB. Locul a douē semnături sunt tăiate în piessa originală ¹⁾.

Nota No. LXI.

Proclamația lui Tudor

către toți locuitorii din orașulū Bucureștilor, parte bisericescă și mirenescă, boierescă și negustorescă, și către totū norodulū.

Pricinile cari m'aū silitū a apuca armele sunt: pierderea privilegiurilor nōstre și jafurile celle nesufferite cari le pătimea frații nostrii. Mai 'nainte intrării melle în București, cu calle am socotitū sē vē vestescū mai ântâiū, ca din partea norodulū, uitare de istov cellor mai 'nainte lucrate; și să vē chiemū pe toți ca să vē uniți cu norodulū, și să lucrați cu toții din preună obștesca fericire, făr' de care norocire în parte nu pōte fi.

Fraților! câți n'ați lasatū să se stingă în inimele D-v. sfinta dragoste cea către patrie, aduceți-vē aminte că sunteți părți

¹⁾ Originalul illū posedă D. Bolliacū. Acēstă reclamă este scrisă în limba Ellenă și în cea francesă; și e publicată în *Buciumul* No. 19 pe 1863; iar fragmente dintr'ânsa s'a publicatū și în *Romānul* No. 96, pe 1862.

alle unui neamû; și că câte bunătăți aveți, sunt respătiri din partea nêmului către strêmoșii noștrii pentru slujbele ce au făcutu. Ca să fim și noi vrednici acestei cinstiri alle nêmului, datorie netăgăduită avem să uităm patimele celle dobitocești, și vrăjbele cari ne-au defăimatû atâtû, în cât să nu mai fimû vrednici a ne numi neamû. Să ne unim dar cu toții, mici și mari; și ca niște frați, fi ai unia maici, să lucrăm cu toții împreună, fiește-care după destoinicia sa, câștigarea și nașterea a doua a dreptăților nôstre.

Veri carele va îndrăzni a face cea mai mică împrotivire în lucrarea acestei nașteri de allû duoillea, unul ca acela, fraților, să se pedepsescă cumplitû; ca să cunoscă adeverații patrioți și osîrdia cellor ce voiesû a sluji patriei cu dreptate și far' de vicleșugû, cu calle am găsitû a se întări legătura cea de obște pentru binele norodului și prin jurămîntû, care sê și trimite ca să'lû iscăliți, adeverații fi ai patriei ¹⁾.

1821 Martie 20.

Theodor.

Nota No. LXII.

Proclamația lui Tudor

către toți locuitorii orașelor, satelor din sud . . . din ori-ce tréptă, adică neamuri, postelnici, mazili, brăslași, ruptași, birnici, scutelnici, poslujnici și slujitori, și către toți streinii birnici din acellu județu.

Este sciutû la toți cea până acum pornire a mea, ce cu glasulû norodului cellui năpastuit am urmatû și urmeđû, spre dobândirea drepturilor; am hotătîtû, dând cellû întâiû semnû de bunû patriotû într'acestû pravoslavnicû pământ românescû, întru care 'mi am strămoșescă naștere, să otcarmuiescû pre toți cei ce au încins arme din partea a totû norodului, spre sdrobirea și încetarea a ori căruia jafû și nedreptate ce ați cercat până acum din pricina oblăduitorilor Domni ce au stătut, și cari întru desăvêrșită nemilostivire aflându-se, au născocit ori câte chipuri de mijlôce spre a vè împila; și v'au sugt sângele adducêndu-vè întru acéstă mare derăpanare și próstă stare întru care vè aflați; iară cea mai de temeiu hotărîre a mea, însoțită cu glasulû norodului, este că nici într'unû chipû să

¹⁾ După originallulû aflatû între hârtiele repositului Dimitrie Ciocârdia, socrulu meû, și care se află adî în posessiunea mea.

nu înceteze din cererea dreptăților țării, pe care, și de nu le voi vedea dobândite printr'acelle destoinice cuvinte cari s'au făcut cunoscute până acum pe unde s'au cuvenit, ve făgăduescă sufletește că se vor dobândi negreșit, prin vârsarea de sânge împotriva veri căruia vrăjmașu se va arăta calcătoru acestor dreptăți, de care întâiu voi aveți se ve bucurați. Intr'acesta dar doritoare patrie, și voi cugetători aflându-mă, mi'au ajutat milostivul Dumnezeu până acum de am mântuit, nu numai celle cinci județe de mănăstiriile și jafurile prădătorilor otcărmuitori și fellurimi de slujbași, ci pe unde am ajuns și am propovedit, au încetat rellele jafuitorilor. Așa dar, ajungând și aici, în politia Bucureștilor, care este scaunul oblăduirii norodului, și găsind mulți patrioți boieri întru asemenea bune cugetări, cu alle norodului asemămate, am hotărît, ca unu voitoru de dreptate, să cunoscă vremelnica stăpânire a țării, suppuindu-se toți cei ce au încinsu arme de izbăvire la legile și pământoșcile obiceiuri ce li se voru arăta de către stăpânire prin mine; dacă voi cunoscă că sîntu într'adeveru folositoare patriei, și de mare trebuință obștei norodului; căci, fără a cunoscă cinevași o stăpânire, nu numai firesce nu 'i este prin puțință, ci pociu nice și de mare vătămare la împlinirea trebuințelor ce va avea acesta izbăvitoare lucrare. Ve vestescă dera tuturor, fraților pământeni, că și cuviința și trebuința ve îndatorésă să cunoscăți uă stăpânire, care stăpânire, avendu-și lăstarile sale întinse prin laturile țării, să închipuesce și într'acelu județu prin d-lorū ispravnicii ce se rânduiesc de aici, la care, câți sunteți locuitori într'acelu județu, trebuie să se supue și să săvârșescă poruncile ce se voru da, când voru fi asemămate celorū întru obștăscă sciință, datorie și ajutore trebuințelor ce ceru oștirile, ce suntu gata a să război spre dobândirea dreptăților obștii norodului; și așa, înțelegendū cu toții duhulū acestei izbăvitoare lucrări, câți sunteți vrednici de a purta arma împotriva vrăjmașilor țării, veniți la mine să ve cercetezū starea vitejiei vōstre; și de voi găsi-o asemănată cu ceea ce se cuvine să fie într'asemenea lucrare, numai decătū să ve priimescū, și să ve povățuescū datoriile ce aveți să săvârșiți; cunoscândū însă și acesta că aveți să slujiți ca nișce ostași numai pentru dobândirea dreptăților vōstre, iară nu pentru vre uă folosire de bani; căci și eu și toți cei ce s'au înfrățitū cu mine, slujimū, nu cu cugetū de dobândire de bani, ci por-

niți de rêvna binelui ce așteptăm, și pentru noi și pentru copiii noștri; iară câți nu sunteți născuți pentru această meserie, împliniți-vă datoriile, cu tótă suppunerea ce șe cuvine să dați, către D-lorú ispravnicii județului; adică, voi, mazililorú, brășalșilorú și companiștilorú, i streinilorú, răfuiți-vă rēmașitele ce aveți, a următoarei tetraminie de Ghenașie; asemenea și voi, birnicilor, istoviți rēmașiturile dajdiilor ce sunt scóse până acum prin poruncile stăpânirii, adică ai semei Vistieriei de Februarie și Martie, po talere 18 de lude; ai dimineii lefilor, tot pe aceste luni, po talere 12 și 60 bani de lude; și banii orēnduelii mezelhanelii de primă vēră, po talere 17 și 60 de lude; și cu toți, din ori-ce trēptă și orēnduială, slujiți izbăvitoarelor oștiri alle țerreii, după cum se va orēndui, în dări și în transporturi de trebuincioșe zacherele; și fiți încredințați că mai la urmă veți înțelege și rodurile fericirilor vóstre; câți însă de subt aceste rēspunderi ve aflați astă-đi ostași suppuși armelor izbăvirii, să sciți că sînteți cu totul apărați și privileghiați; și voi, sâtenilor, onora ca acestia aveți să ve scădeți din lude cu analoghia cislelor lor, precum și stăpânirea țerreii poruncește pentru acésta prin Vistierie către D-lor ispravnicii județelor; și asemenea se va păđi acésta orēnduială și pentru câți alți ostași se vor mai aduna duprin sate și de acum înainte, prin știința mea și a orēnduiștilor mei; iară după ce veți istovi tóte aceste rēmașaguri puține prin Zapcii plășii la D-lor ispravnicii județului, după cum urmésă obiceiulú, ca să istovescă și D-lor cu Vistieria țerrii, iarăș spre întimpinarea trebuincioșelor alle izbăvirii, să sciți fără indoială că mare ușurință are să vi să facă, nu numai întru rēspunderea dajdiilor, ci și întru tóte celle-lalte dări și orēndueli; cum și jafurile vor lipsi cu totul; și veți înțelege înșivē scăparea robiei întru care v'ați aflat până acum. -- Urmați dara întru tóte acesteii povățuirii, ce într'adinsú vi s'au trimisú ca să se citescă întru audulú tuturilor, și în vilégú de obște; și fiți încredințați că nici odinióra nu veți ramânea fără dobândirea dreptăților vóstre ¹⁾.

1821 Martie 20.

Theodor.

¹⁾ Dârzénu, *Trompeta*, No. 659.

Nota No. LXIII.

Carte de adevărire dată Slugerului Tudor.

În numele Prea Sfintei și nedespărțitei Troițe, unuia adevăratului Dumneșeu.

Încredințămă, cei mai josu iscaliți, cu acestu înscrisu alu nostru, cum-că am cunoscutu că pornirea Dumnelui Slugeru Tudor Vladimirescu nu este rea și vătămătoare, nici în parte fie-căruia, nici patriei, ci folositoare și isbăvitore, și norodului spre ușurință, pre care, ca și pre unulă de binele țerei voitor, și de trebuința obștei norodului, l'aū priimitu tota politia Bucuresci, cu dragū și brațe deschise. Drept aceea, si ne juram din partene subț aceste iscalituri, pre numele marelui și unuia adevăratului Dumneșeu, că nici-o-dată nu vom cugeta împotriva vieței și cinstei D-lui; și ne vomū uni pentru tôte bunele cugetări câte se vor chibzui între D-lui și toți cei uniți cu D-lui, printr'aceste iscalituri, și cari cugete se vor dovedi întru adevăr că vor privi, fără nici o părtinire, la folosul, nebântuirea, pacinica și de cinstită petrecere a acestui norodū allū Valahiei, patriei nōstre; iar cândū vomū urma împotriva, și purtându-ne cu viclesugū împotriva obștescului folosū, și celle mai sus făgăduite, vom călca vre una dintr'ênsele, atunci, ca nisce netemători de Dumneșeu, și vrējmași ai patriei nōstre și binelui obșcescū, nu numai înaintea înfricoșatei judecāți se avem pēra pre Dumneșeu, și se fim lipsiți de bunatățile cereșci, ci și aici, judecându-ne de către toți cei înfrațiți la acēsta sfânta legătură, și dovedindu-se prin destoinice arātari învinovațiți, se ne pedepsim după hotărērea pravilelorū; și spre încredințare, am iscalitu înșine cu mâinile nōstre ¹⁾.

1821 Martie 23.

Allū Ungrovalahiei Dionisie.

Gherasie Buzēulū.

Ilarion Argeșulū.

Istrate Creșulescu.

Grigorie Ballēnu.

Mihalache Manu.

George Slatinēnu.

Nicolae Golescu.

Fotache Stîrbei.

Iōn Stîrbei.

Scarlatū Gradiștēnu.

¹⁾ Condica Nr. 93, a arhivei Statului, pagina 123.

Alexandru Philipnescu.
N. Philipnescu.
Al. Nenciulescu.
Al. Villara.
N. Văcărescu.
Mih. Cornescu.
C. Golescu.
Dim. Philipnescu.
Filip Lenșu.
C. Crețulescu.
Iordache Stirbei.
Dionise Fotino, Serdaru. ¹⁾
Antonie Papazolu.
Stefan Bujorėnu.
I. Falcoianu.
Ión Cătunėnu.
Răducanu, Serdaru
Manolache Nanoianu
Alexandru Slugeru.
Michai, pitaru.
C. Bujorėnu.
Preda Săulescu.
George Lehliu.
Ión Clincėnu.
Stephan Orășanu.
Ión Jianu.
Alexandru Serdaru.
C. Rorănescu.
Panțică Velcea
Constantin, biv vătafu iusbașu.
C. Grecėnu.
Constantin Slugeru.
Alexandru Andronescu,
Nicolae Catacașu.
Ión Stolnicu.
Bănică Bălăcėnu.
Ión Pitaru.
C. Andronescu.
Hristodoru Serdaru.
Theodosie vel Slugeru.
Ión Lăcėnu.
Nica Serdaru.
Alexie Slugeru.
George Tufėnu.
Matheiș Grecėnu, medelniceru.

¹⁾ Istoricalu.

Nota No. LXIV.

Petiția către Pörtă din partea Boerilorü în favoarea insurecțiunii.

Noi, prea plecați robi ai prea puternicei împărății, Mitropolitul țării, Episcopii, Egumenii, Boerii mari și mici, căpitani, mazilii, și totă obscea locuitorilorü pământului țării Valahiei, vechiului Kelerü împărătesc, cu celle până la pământu așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facemü arătare prea puternicei împărății, că, sosind până aici la Bucuresci Tudorü Vladimirescu, însoțitü cu mulțime de norodü, cu lacrăme de umilință, îmbrăcați în vestmântulü jalii, și acei desevirșitü prăpădiți și săraci, acum când era vremea muncii câmpului, pentru jafurile ce în multe chipuri aü cercatü, și pentru perderea dreptățilorü și a privilegiurilorü ce din vechime a avutü țerra acēsta, cu milostivire arătată de prea puternica împărăție, către noi suppușii ei, iar acum călcate și ajunse mai cu totul a se perde, nu din pricina noastră a Boerilorü pământeni, precum bănuia norodulü, ci din pricina oblăduitorilorü Domni ce aü stătatü, cărora din slăbiciune, de nevoe, trebuia să ne plecăm și noi, suppușii și credincioșii prea puternicii împărății, boerii pământului, pentru care apururea găsindü vreme de îndeletnicire, nu am încetatü a ne plânge către prea puternica împărăție, precum și acum am fostü siliți, după datorie, a asculta dreptele plângeri ale ticălosului norodü, nu cu chipü de împotrivitori către prea puternica împărăție, ci cu chipulü cellei mai adânci supunerii și plecăciunii; privindü dară la vrednica de jale plângerea lorü, de patimele ce aü cercatü, și părintesca datorie împlinindü, îndrăsnimü a face cunoscutü către prea puternica împărăție alle salle drepte rugăciuni, însoțite și de celle cu înferbințelă din parte-ne, ca cu milostivire să ni se dea voe a arăta mai pe larg greutățile ce a suferitü acestü norodü din pricina numițilorü oblăduitori, și a perderii dreptățilorü și a privelegiurilorü ce din vechime a avutü, cu milostivire harăzite de către prea puternica și a noastră hrănitore împărăție, rugându-ne ca și acum să ne umbrască cu cea deplină obicinuită milostivire a sa, acoperind cu dēnsa pe acestü norodü credinciosü, și despre o parte împilatü, din pricina necazurilorü ce a pătimitü, iar despre alta îngrozitü de întâmplările ce potü să-ı vină asupra-ı, și să se întâmpine ori ce navalire de decinde: că, după cum ne-am încredințatü, chiar

din celle ce am vădută acum unū anū, ridicarea norodului nu privescē spre împotrivire, ci spre cererea dreptăților sale, care înșine noi vomū îndrāsni a le arāta, cândū prea puternica împērāție se va milostivi a ne da voie ca sǎ facemū uǎ arātare ca acēsta din partea suppusului și credinciosului norodū.

Asceptāmū darǎ cea milostivǎ, prea înaltǎ și sântǎ poruncǎ a prea puternicei împērāții. ¹⁾

1821, Martie 27.

Nota No. LXV.

Pretinsū dialogū politicū între Ipsilanti și Tudor.

Ipsilanti. Imi pare bine cǎ vē vėdū sǎnǎtosū; ședeți, Domnule Vladimirescu, aū đisū Ipsilanti franțosesce. De mult timp era necesarū sē vorbim noi amāndoi, în persōnǎ.

Vladimirescu. Suntū gata a vē asculta, a respunsū Tudor Vladimirescu.

Ipsilanti. Cređū ca D-Vóstrǎ știți scopulū cellū mare pentru care am venitū aici.

Vladimirescu. Dupē cum veđū din proclamațiile D-Vóstrǎ, v'ați luatū asupra-vē sarcina de a libera Grecia de sub jugulu turcescū.

Ipsilanti. Curatū așa. Luāndū asupra'mi comanda Eteriei, eū am appelatū la popórele împilate de jugulū barbarū; și la celū ántėiū pasū, întāmpinū opoziție. Și de la cine? De la aceia cari ar trebui sē se grabeascǎ sub stindardele libertății.

Vladimirescu. Divanulū țerrei a doritū sē știe cine v'au însărcinatū pe D-Vóstrǎ cu marele actū allū elliberării Greciei? Și cine v'au împuternicitū sǎ appelați la uǎ rescólǎ generalǎ contra Turcilorū? Divanulū a trimisū la D-Vóstrǎ pe deputatulū Pavelū Macedoneanu. ²⁾

Ipsilanti. Ce mai spui, Domnule? Acestū deputatū a fostū trimisū de Domnia ta, nu de Divanū!

Vladimirescu. Acēsta e suposiția D-Vóstrǎ; dar nu eū, ci Divanulū v'au rugatū sē'i comunicați plenipotēția D-Vóstrǎ.

Ipsilanti. Cine m'au împuternicitū pe mine? a đissū mǎndru Ipsilanti. Domnia ta știu cine sunt eū?

¹⁾ Condicta Archivei Statului, No. 123, pag. 196.

²⁾ Nu cum-vǎ sǎ fie Pavel Machedonski?

Vladimirescu. Știu. Domnia ta ai servit în Russia ca generalū, iar eū în Valahia ca Capitanū; însă aici nu e Russia.

Ipsilanti. Nu cumva Domnia ta socoteșci că eū sîntū dator a descoperi Divanului țerrei Valahiei secretele Congreselorū Europei? Nu cum-va Divanulū nu înțelege unde înclină de atâția ani politica tuturor puterilorū Europei?

Vladimirescu. Politica europeană, pentru îndeplinirea planurilor sêlle, nu avea nevoie sē vē însarcinase ca sē adunați în Moldova și Valahia toți vagabonșii și calicii, ca sē liberați Europa de Turci.

Ipsilanti. Domnia ta, Domnule, ești impertinent. Domnia ta ești inamicul patriei D-tale. Planul D-tale este a te folosi de turburări, și a conduce pe vagabonșii D-tale, pe Panduri, la hoșii!

Vladimirescu. Titlurile D-tale nu suntu mai bune de cât alle melle; și ce sē mai vorbim despre acēsta? Domnia ta fă ce știi, și eū voiū face ce știu!

Ipsilanti. Noi, Domnule, avem unū inamicū comunū; și noi trebuie sē lucrămū cu tôte puterile, iarū nu să ne întrebămū unulū pe altulū despre drepturi.

Vladimirescu. Inamicii D-Vostră sîntū Turcii; iar ai noștrii, Grecii Fanarioși. Diferința se vede din proclamațiile D-tale, și din alle melle. Câmpulū D-Vostră e Grecia. Mergeți peste Dunăre. Iar treaba noastră este d'a allunga pe Domniul Fanarioși totū acolo; nu'e loculū lorū aici. Destulū aū strênsū decima din Principate! Lasă sē mērgă sub stindardele D-vostră sē liberesse Grecia de sub jugū; și ne vom mântui noi de jugulū lorū. Parcā noi suntemū ferma ¹⁾ D-Vostră! D-Vostră aveți pământurile și sclavii D-Vostră. Jupuiți dupe ei măcar și trei piei.

Ipsilanti. Domnule Slugerū. . . .

Vladimirescu. Voevodū, nu Slugerū, Domnule Ipsilanti, a ălisū Vladimirescu, trântindū cu sabia pe podellele cămerei.

Ipsilanti. Te poftescū să taci. . . .

Vladimirescu. Săracul de mine! Cum sē mē temū de Domnia ta?

Ipsilanti. Eū în curêndū te voiū sili sē te temi.

Vladimirescu. E! până atunci, adio! Sperū a ne vedea în curândū!

¹⁾ Moșie în arendă.

„Oficerul ruse, care, în timpul conversației, privea prin încuțoarea ușei, adăoga: că la brâul lui Vladimirescu atârna două pistole și uă sabie turcescă în diamante; că era mare de stat și spătos; că în capu purta uă căciulă națională, nițioasă (?) ca era brun, smolitu, cu mustașile lungi; și avea niște ochi negri ca cărbunii, cari cereau răsbunare.“¹⁾

Să ne fie permis, prin câte-va observațiuni, să dovedim neesactitatea multor asserțiuni din acest dialog.

Dialogul nu s'a putut ține în limba francesă, pe care Tudor n'o cunoștea; afară numai dacă convorbirea în limba francesă s'a ținut între Ipsilanti și Ilarion, acesta ca intrepertu între Tudor și Ipsilanti; dar fiind că n'o spune oficerul ruse, nici menționésă de Ilarion, este evident că nu pôte fi esact ce spune autorul. Tudor cunoștea puțin limba grăcă, pe care o învățase în casa Glogoveanului; și sa că nu o vorbea destul de corect, sa că a voit să aibă de martor un bărbat ca Ilarion, s'a prefăcut că nu înțelege limba grăcă, ca să pôtă justifica intervenirea lui Ilarion ca interpret între densus și Ipsilanti.

Cum că convorbirea s'a ținut în limba grăcă, dovadă este Cioranul (pag. 53) și Kiriak Popescu (Românul pe 1862 No. 299) cari amândoi citeasă cuvinte grecești d'alle lui Ipsilanti. Fanarioșii erau prea mândri ca să vorbească altă limbă de cât cea paternă, cu care se fălea, și pe care o considerau ca *limba Deilor*.

Nu pôte fi esact că între Tudor și Ipsilanti să se fi schimbat cuvinte insultătoare, ca *impertinentă*, *vagabondă* etc, nefiind nici politic nici cuviincios din partea unor asemenea bărbați a se insulta gratuitamente.

Tudor era prea modest ca să se numescă pe sine *Voevodă*, și avea destul bun simț ca să nu amerințe pe Ipsilanti în

¹⁾ Acest dialog este estras din biblioteca de la St. Petersburg, secțiunea voiajelor, din opera oficerului ruse A. Veltman, amic cu Ipsilanti de când acesta se afla în oștirea rusă, și care călătoria ca turist prin Principate în anul 1821; ellă susține că a auditu cu urechile selle acest dialog, fiindu retras în camera laterală.

Acest dialog s'a comunicat D-lui Romulus Scriban de fratele Dumisale, D. August Scriban, cancellar allă universității din Petersburg, și s'a publicat în *Dacia literară* No. 8 din 1870, după care l'a reproduș Foaia *Transilvanic* No. 4 din 1871, și *Gardistul civic* de la 25 Decembre 1870.

locuința lui, trântindă sabia de parchetă, când din asemenea insulte și amenințări putea să-și compromită viața, și prin urmare cauza sacră ce apăra; și să provoce și uă luptă, uă luptă, fatală pentru țerră, între panduri și greci.

Nu e esactă că Tudoră ar fi mersă la întâlnirea cu Ipsilanti armată cu două pistole la brău, și că sabia sa era împodobită cu diamante.

Bărbați de totă încrederea asigură că numai la drumă purta Tudor pistole, la coburul calului, nu la brău; iar sabia, de va fi aceia pe care o posedă D-nu Cacaletenu, n'are nici tēca de argintă nici mânerulă cu diamante.

În fine, Tudor nu era înaltă, nici brună, nici smolită, nici cu mustățile lungi; ci ast-fel cum l'am descris noi în biografia sa, dupe încredințarea unoră bărbați competenți și onorabili, ca D. P. Poenaru, Columbenu, N. Popescu dela Mușetesci, etc.

Totă ce e adevără în acestă dialogă suntă cuvintele đisse de Vladimirescu, că cauza Românilor diferă de cauza Grecilor, unii avēnd de inamici pe Turci, iar alții pe Fanarioți; și că locul Grecilor este peste Dunare, iar nu în Principate. Acestă o încredință toți martorii și scriitorii, Români și străini, pe cari l'am citată la finele dialogului de la capitolulă XXII.

Nota No. LXVI.

Dela Slugerul Tudor.

Frațiloră ómeni ai Adunării,

Fiind-că familia D-lui biv-vel Agă Alessandru Vilara merge la Brașovă, iară D-lui rămâne aici în slujba țerrei, împreună cu cei-l-alți prea cinstiți boieri, poruncim ca întru nimică supărare la drumă să nu se facă de către cine-va; ci mai vērtosă veră ce ajutoră le va face trebuință să li se înlesnescă; căci care se va îndrāsni a se apropia cu cugetă rău de acestă familie, sau de ómenii căre l'are spre pađă și ajutorul drumului, cu cumplită mórte se va pedepsi. *)

Theodor.

2 Aprilie, 1821.

*) După originalulă ce l'ă posedă D. Bolliac.

NB. — Actele originale ce le posedă D. Bolliac conțină propria semnătură a lui Tudor, reproducă în facsimile dela începutulă operci. Asemenea și proclamația dela 20 Martie. (Nota No. LXI), conține propria semnătură a lui Tudor.

Nota No. LXVII.

Arzulü trimisü la Paşa dela Giurgiu din partea Divanului țerrei.

Prea Înălțatule și milostivule Pașă, Effendi allü Giurgiuului.

Rîvna, credința și suppunerea noastră și a strămoșilor noștri către prea puternica, milostiva și a noastră hrănitore împărăție, aū fostü, este și va fi în tótă vremea cunnoscütă și mărturisită. Dêrü, fiind-că acum s'aū ivitü mulțime de norodü, într'atätü pătimașii de jafurile și nedreptățile ce aū cercatü, în câtü aū ajunsü la cea din urmă desnadăjduire, și voesce a 'și arăta plângerile și tânguirile s'elle prea puternicei împărății, și a'și dobândi mila și dreptate de la milostivirea împărăției, prin mijlocirea Înălțimeii t'elle, cunnoscëndü firésca bunătate și adânca înțelepciune a Înălțimeii t'elle, ce ai arrëtatü către țerră ntr'aceste resvrătiri, ne rugăm cu umilința sê te milostivesci d'a ni se trimite fără zabavă un Effendi din cei mai d'apropo credincioși și suppuși ai I. T'elle, carele sê scie ori grecesce, séu rumănesce, de va fi prin puțință; iarü de nu, sê scie și numai turcesce, spre a da ascultare plângerilor și dreptăților ce cere acestü *ticălosü* și năpastuitü norodü, credinciosü și suppusü prea puternicei Impărății; care plângere, ascultându-se de către acellü Effendi, sê facă tacrirü către Înălțimea Ta, ca I. Ta, sê mijlocésca cu milostivire către prea puternica Impărăție pentru ellü. ¹⁾ 1821, Aprile 12.

Nota No. LXVIII.

Cuvëntulü lui Tudorü către oștire la plecarea sea de la Cotroceni.

„Până în cëssulü acesta am iconomisitü, fraților, trêba cu Turcii, a nu călca pământul nostru, când cu una, când cu alta, fără a ne arêta revoluționști către Pórtă, cerëndü numai a arăta drepturile patriei nóstre; dêrü nefiind priimite rugăciunile nóstre, care le ain facutü mai de multe ori către Pórtă prin jălbile nóstre, și vedëndü fórte bine că vrășmașii noștrii aū ajunsü afara din capitala noastră (a Bucurescilorü) cu gândü a face cu noi resboiü, sîntemü siliți a lăssa acestü orașiü, Bucuresci, ca sê nu fimü pricină, noi singuri, a arderii lui; și se

¹⁾ Condica No. 123 din Archiva Statului, pag. 197 verso.

ne tragemû spre întrupare cu cei-l-alți frați ai noștrii creștini, purtându grijă pentru a noastră obștescă scăpare și a Patriei noastre; și de acum în colo, frații mei, Panduri, Bulgari și Sârbi, conlocuitorii nostri, trebuie să deșertămû pușca noastră în carne de Turcû, de vorû năvali pe noi; și să facemû numele nostru laudatû, a ne vesti tôte noródele, că am stătutû voinici împotriva vrăjmașilorû noștrii.

„Fraților panduri, și voi, cei-l-alți confrăți ai noștrii, acești Turci nu suntû ca cei din Cladova, din Pureți și din Feteslam, voinici, cu care ne am bătutû de multe ori, în țințele lui Noitof; acum să cinstimû némului nostru biruințele cu care ne va cununa D-zeu, luptându-ne cu vrăjmașulu cu îndrăsnela și inima voinicescă; că și densuslû vedându-ne că ne luptămû bărbătesce, va dossi înapoi, gonitû de noi, precum și altă dată aû pățit'o, atunci cândû mai vêrtosû și virtutea noastră era mai mică. ¹⁾

15 Maiû 1821.

Nota. No. LXIX.

Legi ostășesti alle Eteriei.

Art. 1. Veri-care ostașû, oficerû și omû de arme, trebuie a se supune tot-d'auna și fără nici uă împrotivire superiorului său, purtându-se cu respectû, și executând ordinele lui cu grăbnicie și esactitate. Călcătorul acestei legi va fi pedepsitû ca unû inamicû alû patriei, adică cu mórtea.

Art. 2. Acella care va deserta de la postul său se va pedepsi cu mórte infamantă.

Art. 3. Acella care 'și va lăsa drapelulû și regimentul său, ântâiû se va degrada în fața armatei (ca nedemn de onórea de a servi patriei); dupê aceea se va declara către totû poporul ca un defăimat, fără a'și mai redobândi onórea; afară numai daca arû face serviciî și isbânđi mari în folosul patriei. Daca va deserta la inamic, și se va prinde cu armele în mână contra patriei sélle, atunci să se desonoređe pentru tot-déuna, să se afurisească și să se spânđure; iar corpul lui să nu fie demn de a se înmormênta; și numele lui să rămăe blasfemat și urâtû de generațiunile fiitóre.

¹⁾ Memoriulû lui Kiriac Popescu (Românulû No. 304 pe 1862).

Art. 4. Acella care va fura, să se defaime în publicū, și să înapoiese lucrul furat.

Art. 5. Acella care va perde saū își va vinde armele, să fie obligatū a merge fără arme contra inamicului; și până când nu va dobândi prin vitejiă sa alte arme, să remână desarmat și ca un servitor allū armatei.

Art. 6. Acella care va omorî pe camaradul seū, saū pe vre-unul din Connaționalit sei, saū pe ori-cine, afară de inamicul armat, să fie pedepsit cu mórtea.

Art. 7. Acella care se va dovedi în relațiuni cu inamicul contra țerrei, să se pedepsească conform art. 3.

Art. 8. Veri-ce conspirațiune secretă saū vedită, saū veri-ce revoltă contra superiorilorū, dovedindu-se, să se pedepsască cu mórtea.

Art. 9. Tulburările, certele și gâlcevile dintre ostași vor fi pedepsite cu asprime; căci fiind toți tovarăși, trebuie să fie și amici, spre a se ajuta împreună la veri-ce nevoie.

Art. 10. Beția fiind uă causă a tuturor reūțăților, se va pedepsi cu multă severitate.

Art. 11. Ostașul care va lipsi un minut măcar fără voea superiorului seū, se va pedepsi cu asprime.

Art. 12. Fie-care cap este responsabil pentru cei de sub dînsulū, și să va pedepsi pentru abaterile subalternilor lor.

Capul ori-carui regiment este dator a avea tot-d'a-una în complet numărulū ostașilor de sub comanda sa; iar când vre-unul dintr'ânșit se va omorî, saū se va perde, saū se va bolnavi, să se anunțe prin raportul țilnic către superiori; la cađ însă de a lipsi acellū superior, să se pedepsască, perđându-și postul, și să se degrade iarăși în simplu soldatū.

Acella însă care va da mărturie saū raport mincinos, dupe ce 'și va lua pedeapsa cuvenită, se se degrade. ¹⁾

Al. Ipsilanti.

¹⁾ Estras din codica penală a Eteriei. Veți Fotino pag. 108—109.

Nota No. LXX.

Plângerea și tânguirea Valahiei asupra nemulțumirii străinilor
ce au derăpănat-o.

Pentru nedreptatea ce i s'au făcută.

O! mamă, sfânta dreptate!
Vin din ceru, de unde ești;
Veđimi a mea strâmbătate;
Cellor rei să răsplatești.

Cerurile, din 'nalțime
Rogă ca să ve deschideți;
Ș'a răutații mulțime
Ce'i asupra'mi, s'o vedeți.

Arătați milostivire
La allu meu cumplit suspinū;
Și de este respătire,
Spălați'mi allu meu veninū.

Nu 'mi au mai rămas putere,
Nici altu und' să nađuescū;
M'au pătruns a mea durere,
Și cunosc că mă topescū.

Eū fara fațarnicie
Pe străini 'i am priimit;
Făr'a ști că's vrășmași mie,
Ca pre-ai mei fii i-am iubit.

Am vrut să fiu hranitóre
La nemernicii barbari,
Mamă, bună 'ngrijitóre,
Făr'a ști că sînt tâlhari.

I-am priimit părintește,
Pe flămândū, golū, însetatū;
Și ei acum tâlhărește
De totă m'au derăpănatū.

I-am ajutatū cu mijlóce,
In tot chipul d'ajutor,
Socotindu'i fii de pace,
Iar nu hoți resvrător!

Isgoniți, fugiți de silă,
D'allu lor loc înstreinați,
Aū aflat la mine milă
Ca ș'ai mei cinstiți bărbați.

Și mai mult de cât se póte
I-am îmbrăcișat pe toți ;
Le-am fost scăpare la tóte,
Ne știindu'î că suntū hoți.

Le-am fost mamă cu dorire
Cestor bărbați blestemați ;
Nu le-am făcut osebire
D'ai mei fi adeverați.

N'am știut că vre-odată
Mē vor face vênțătóre ;
N'am știut c'oiū fi 'nșelată,
Și 'mī vor fi omorátóre.

Toți, în loc de mulțămīta,
Pre mine aū uneltit
Sa mē vađa prăpădită,
Dupē ce'î am fost cinstit.

A mē rāpi pān' la mórte
Asuprā'mī aū cugetat
M'aū slābit cu totul fórte,
N'am nădejde de scăpat!

Ca niște lupi pre uā turmā
P'ai mei fi 'î aū prăștiat ;
Gonindu'î din urmā 'n urmā,
De mine 'î aū depărtat.

Toți nēvolnici, cu urgie
Asuprā'mī aū fost porniți ;
Ai mei fiī cu vrājmașie
S'află de ei risipiți.

Aū silit ca se desparte
Mamă, tată, de fecior ;
Aū înstreinat departe
Chiar pe frate d'a lui sor.

Au batjocorit fecióre,
 Şi femeii între bărbaţi;
Au necinstit ori ce stare,
 Lasându'i goi, desbrăcaţi.

Au prădat bisericii sfinte,
 Şi nimic s'aũ spăimântat;
Au necinstit în cuvinte
 Pre cerescul împêrat.

Lacaşul celui prea mare
 Barbarii l'aũ desvêlit, ¹⁾
Fără frică de 'mputare,
 Prea tare-au nelegiuitũ.

Blestem asupra nemulţămirii lor.

Dumneþeule 'ndurate,
 Dreptule judecãtor,
Veði'mi a mea strãmbãtate,
 Şi le fii respãtitor!

Drept a lor nemulţãmire,
 Dã-le scîrbe şi amar;
Dã-le dreaptã respãtire,
 Cã m'aũ prădat în zadar.

Mânia ta s'e'i urmese
 Ori măcar unde-or umbla;
Osãnda ta sã'i vînese
 Veri pe ce locuri vor sta.

Fricã dã-le sã se teamã
 Şi frunþa când s'o mişca;
Pribegind, sã bage seamã
 Chiar de vînt când o sufla.

Fã-le lor callea pustie,
 Ca sã umble rãtãciþi;
Aratã a ta mãnie
 Ş'unde or fi pribegiþi.

¹⁾ Allusiune la desvãlirea de plumb a Mitropoliei din Tîrgovişte, ca sã tõrne glouçe.

Drépta Ta le resplátéscă
Cestor nemulțămitori;
Urgia 'ți să'i osândéscă
Ca pe nisce-împutători.

Curse 'n callea lor le pune,
Să cađa 'n perđare toți;
Nu mai vađa ڑille bune,
. Nemulțămitorii hoți.

Pașii lor le poticesce,
Să n'aibă unde scăpa;
Adunarea lor sdrobescé
Ori unde se vor afla.

Să nu póta să'si găséscă
Loc să fie odihniți;
Pururea să rătăcéscă,
Și să fie necăjiți.

Nu 'și găséscă und' să șéđa
Cātu-și de puținellu loc;
Fă ca cerul să nu-'i vađa,
Și se pice pe ei foc.

Rugăciunea.

Dumneđeule prea sînte,
Celū ce tóte le privesci,
Addu'ți de mine aminte,
Nu 'n veci să mă pedepsesci.

Veđi necađurile melle,
Că s'au fórté îmulțitū;
Dureri, scărbe, nevoi grele,
Cu totul m'au covîrșit.

Veđi a mea derăpănare,
Ca suntū apprópe se perū;
Nu mă lăsa în perđare,
Ajutor la Tine cer.

Cată din cerū jos la mine,
Și-'mī veđi focul cellū aprins;

Intórcete-acum cu bine,
Că mai cu totul m'am stins.

Eram sloboda grădină
Veri la cine-ar fi venit,
Cu tot felul de rod plină,
Făr'a fi nimic oprit;

Ș'acum am ajuns în stare
Mai de tot să mă sfârșesc;
Plâng, suspin fără 'nctare,
Din ți 'n ți mai rău slăbesc.

Până când d'a Ta mânie
Să petrec tot în ohtat?
Intórceti a Ta urgie,
Veți că m'am derăpanat!

O tâlhărăscă pornire
D'odată m'a prăpădit;
A mea totă moscenire
Förte rău s'a risipit.

Frică, spaimă, de o-dată
Peste mine aū venit;
Ai mei fi, norod mult, glótă,
Pribegind m'aū năpustit.

Toți s'aū respândit departe,
Prea ticăloși ai mei fi;
Sate și orașe sparte
Aū remas góllé, pustii.

Intórceti milostivire,
Și-mi ridică acest nor;
Ai mei fi, a ta zidire,
Veți necazurile lor.

Nu mai pociu avea răbdare
A'i vedea înstreinați;
Arat'a ta îndurare
Ca să-'i veți iar addunați.

Pâna când să fiu scârbită
Și jalnică d'ai mei fi?

Până când voi fi mîhnită,
Sufferind ticaloşii?

Eû eram cea răsfaţată,
Cu tot felul d'addunări;
Eû eram cea desmerdată
In plimbări şi desfătări!

Ş'acum podóba mea tótă
Mai s'a stins după pămînt;
Nu gîndesc ca vre uă dată
Ce-am fost iar să ăic că sunt!

Casele celle frumoşe
Prea iubişilor mei fi
Cînd să. le ved luminóse
Din 'ntuneric cest pustii?

Eû niē bucuram odată
D'ai mei fi nóptea âmblînd;
Ş'acum sînt fórtē 'ntristată,
Nóptea de cîini tot urlând.

Alle melle ulişi tóte
Săltaû nóptea 'n veselii;
Ş'a nu plînge-acum nu póte
Veđēndu-se că 'sû pustii!

Tótă ulişa-acum plînge
Sângele ce s'aû vĕrsat;
Nu mai pot înghişi sânge,
Fie chiar şi vinovat.

Tineri, bătrîni, prunci, fecióre,
Plîng, suspin fără soroc;
Intórce-acéstă durere,
Şi potolesce-acest foc.

Sfătuiră către pămîntenă.

Şi pe voi, fi, ve rog fórtē
D'acum 'nainte să fiţi
Intr'un cuvînt pĕn la mórtē
I.a o laltă şi uniţi.

Ve sfătuesc părintesce
 Chişul care să-'lū urmaţi;
Traiţi toţi moralicesce
 Ca nume bun să ve daţi.

Cea d'acum împrejur stare
 Singuri voi o judecaţi,
Ca fără nici uă 'ndreptare
 Ve cunósceţi vinovaţi.

Nu aţi grijit pentru mine
 Nici de cum se mă cinstiţi;
N'aţi cunoscut allū meū bine
 Numele să mi-'lū măriţi.

Se 'nălţase 'n unī măria
 Pên' la punctul cellū de sus;
Se lăţisse lăcomia,
 Umblând cu capul pe sus.

Uitaseră p'allū lor frate
 Căruia era datorī,
Şi cinstia cât nu se póte
 Pe streini linguşitori;

Vedeţi acum la ce stare
 Nemernicia m'aū dus,
Ia ce rea derăpănare
 Pentru voi ei m'aū suppus.

Fără nici uă judecată
 Voi cu ei v'aţi însoţitū,
Acum vedeţi ca d'odata
 Mai de tot m'aū pustiit.

Nu mă socoteaţi de mumă
 Să-'mī fiţi fii, şi voi toţi fraţi;
Ve numiaţi fii drept uă glumă,
 Iar nu drept adevăraţi.

Şi-'n fumul cellū diplomatic
 Aū năvălit unī cu totul,
Şi nu ved nu simtū,
 Ca rāde de ei norocul. ¹⁾

¹⁾ Acéstă strofă e neînţelesă.

N'aveți între voi unire,
Unul p'altul să iubiți,
Erați plini de pismuire
Și de patimi stăpâniți.

Destul voă vă era
Streini numai se vedeți,
Și morțe de și vă da,
Tot acellui vă 'nchinați.

Dintr'a vóstră rea urmare
Astăzi cercū amar dureri,
Astăzi sînt la ceastă stare,
Slabă, fără de puteri.

Dar cu acestea cu tóte
Eū pe voi tot vă doresc,
Mumă vă sunt, nu se póte,
Trebue să vă iubesc.

Și voi sfaturile melle
Trebue să le urmați;
Nu vă pară dojeni grele;
Ci vă rog să vă 'ndreptați.

Cea d'acum pildă vă fie
Oglindă ca să priviți;
Sciți a vóstră datorie
Cum p'o mumă s'o cinstiți.

Vedeți alte mumi din lume
Fii lor cum le cinstesc;
Și voi cu acelle mume
Siliți ca să mă măresc. 1)

¹⁾ Acastă poesie e făcută de Paris Mămulénu, la anul 1822, după cum singur afirmă în prefața (pag. 1.) din colecțiunea primă a poeziilor ōselle, tipărite la 1825. — Veți și pag. 78 din Analele societății academice, pe anul 1870, tom. III. — Ea e reproducă și de Dirzénu, loc. cit. No. 662.

Fără cuvîntū dar Vaillant, în istoria sa (vol. III, pag. 181) attribue Văcărescului acastă poesie.

Acastă poesie a fost tipărită în broșură, îndată după revoluțiune. Posedăm unū esemplarū tipăritū d'atunci, de 16 pagine, fără dată și fără nume de tipografie, de cătu aceste cuvinte: *s'aū tipăritū în anulū trecutū.*

Nota No. LXXI.

Miliția Eteriștilor din Principate.

Generalissim Alesandru Ipsilanti.

I.

Anteul corp, sub comanda lui Nicolae Ipsilanti.

Tagmatarhia lui Duca.	1930
Hiliarhia lui Orfano.	300
Despărțirea lui Ghica.	50
Despărțirea lui Ales. Ipsilanti compusă din Slavoni	60
Despărțirea lui Manu.	150
Cétta lui Costa Valtinos.	60
Cétta lui Caloian	100
Cazacii ¹⁾ , sub Mosculi	200
	<hr/>
	2850

II.

Allü doilea corp, sub comanda lui George Ipsilanti.

Tagmatarhia lui Colocotroni	350
Hiliarhia lui Caravia	275
Hiliarhia lui Vasile Tudorov	350
Despărțirea lui Mihail.	180
Ulanii lui Garnofski	70
Escorta Principelui Cantacuzin	50
	<hr/>
	1275

III.

Allü treilea corp allü Olimpianului Icrdake.

Arnauții lui	1500
------------------------	------

IV.

Allü patrulea corp all Căminarului Sava.

Arnauții de sub comanda lui	800
„ „ „ Deli başa Mihalle	120
„ „ „ Ghencea Aga	100
	<hr/>
	1020
Batalionul sacru.	450
Despărțirea Moldovenilor. ²⁾	300
	<hr/>
Total	7395

¹⁾ Filimon (vol. II, pag. 356—361) știe că erau numai 180.

²⁾ Principatele române, de S. M. Palanzov. Petersburg. 1859. — pag. 203—204

Nota No. LXXII.

De la obșteasca tabără a Eteriei.

Identitatea scirilor ce au venit de la Viena, Odessa și Constantinopole, prin poșta austriacă, sosită de la Orsova, ne informă că Morea s'a luat deja în stăpînire de creștini; trei cetăți au fost ocupate, și alte patru sunt înconjurate, cari și acelea în scurt timp se vor preda, din cauza lipsei de proviziuni. Ca la Melenicū s'au sculat cu mic cu mare contra Turcilor; și la uă luptă au fost uciși toți Turcii, împreună și cu beiful lor. Tot asemenea s'a întâmplat și la Căzangicū, și în alte părți din Bulgaria. — Și că după uă luptă crâncenă, ai noștri, cei în luptă cu Ali-Pașa, au luat în stăpînirea lor tóte avuțiile lui. Serbia este și dânsa gata; dar încă nu s'a făcut vârsare de sânge. În Algeria și Tunis s'a pregătit flota turcască contra creștinilor; dar drépta resplată a lui D-đeū au prăpadit pe vrășmașū; căci nici n'a apucat a se urni din loc, și îndată fu afundat și înghițit în mare de uă vijelie, fără ca să pótă scăpa nici unul măcar din ómenii ei. Navele nóstre s'au pregătit asemenea, și se află așa de bine aședate, în cât pot sósii la timp, în ori-ce loc, spre a da ajutorul necessariū.

Insciințându-vē despre tóte acestea, nu mē îndoesc că co-naționalii, și cei cari 'și iubesc patria, mai cu seamă armata ellenică, care este dominată de zelul patriotic, va glorifica cu bucurie prevedința cerescă, care voesce să reînvie némul creștin.

Insă bucuria ce simțim acum se va schimba în mâhnire și întristare; căci vârsătorul de sânge crestinesc, pornindu-se cu turbare și la celle mai sacre, 'și a întins mâna uccigătoare și asupra clerului bissericesc; ellū 'și a muiat paloșul în sângele servitorilor altarului, și le-a dat uă mórte durerosă și infamantă, spânđurând în țiua de Pasci pe Patriarhul, cu toți Archierei, și cu alți mulți notabili ai neamului. Cine să nu să cutremure de uă faptă atât de nelegiuită, atât de ferosă, și atât de barbară? Care inimă póte fi așa de tare ca să nu verse lacrimi la vederea unei scene atât de înfricoșetóre?

În destul se dovedesce acésta din sângerósă înverșunare a acestor neîmblândite férre. Cine dar din noi mai póte spera de acum înainte securitatea vieții și a averii sélle? Séu cine mai póte fi la îndoială că nu vor avea acellașu sfârșit și cei ce

aū mai rēmas sub jugul barbarilor, cari socotesc ca uā crimă dēcă nu vor învinovați pe creștinii nevinovați?

Ferice de sufletele vōstre, cuvioșilor părinți! Permiteți-ne sē vārsăm lacrămile ce datorim bine-facerilor și virtuților vōstre, ca unor succesori ai Mântuitorului. Acești fii ai voștrii, cari urmēsă împlinirea neamului creștin și a Bisericei, cer din tot sufletul rugăciunile și bine-cuvēntările vōstre părintesci, din neveđutele coruri unde voi vē aflați acum.

Pentru acēsta, fraților creștini, Biserica reclamă resplata sângelui părinților noștri spirituali; și cu suspini adānci tāngu-īndu-și vādovia, invitā pe fii sei contra tiranilor, promițānd sā le întārēsca brațul pentru asigurarea lor prin ajutorul lui Dumneđeu.

Sā mergem dar înainte, cu adevērat zel creștinesc, și cu dragoste către patrie; și sā nāvālim asupra cumpliților vrājmași ai creștinatāții și gonitori ai drepturilor omului și ai justiției.

Sā ne grābim dar cu credință în inimă și cu spada în mână pentru patrie și lege, spre a ne uni cu confrāții noștrii, cari ascēptā cu sete presința nōstrā. Mișelōsele horde alle barbarilor, nu vor putea rābda înfāțișarea sf. Cruci spre a nāvāli asupra semnului nostru. Sā îngrādim dar și sā înfricoșam pe vrājmași creștinilor, însuflețiți de uā barbație lāudabila și înțelēptā; cāci acēstā avem totū dreptul sā o așteptām de la puterea ce avem regulatā, și de la aceea pe care o sperām de la a tot puternicul Dumneđeu.

Cātre acēsta, și vestitorul venit de la Iassi ne-a comunicat, cum cā a întāmpinat acolo peste uā nūie de ai noștrii, iar la Galați peste trei mii, cu 21 de tunuri; și cā se preparā și altā mulțime de óste; cā Turcii, făcuți prizonieri în Iassi, s'au trimis în Russia; și cā stāpînirea din Moldova s'a regulat, și 'și urmēzā lucrările cu tōtā orînduiala.

Pentru acestea dar, fraților, sā nu mai întārđiem! Sā alergām cu credință pe acēstā sacrā calle militarā contrā neîmpācaților vrājmași ai umanitāții, ca sa dobāndim neveștejitele cununi alle fericirii eterne, și a gloriei lumești. ¹⁾

Tērgoviște, 5 Maiū 1821.

A. Ipsilanti.

¹⁾ Veđi Folino, pag. 101—107.

Nota No. LXXIII.

Proclamația lui Ipsilanti

*către Români, prin care espune principiile sêlle revoluționare,
justificând conduita sea.*

Differite vorbe se respândiră până astăzi, cari tindeu să mă descrie cu celle mai rellle culori alle interessului propriu și alle ambiției. Am tăcut; pentru că puritatea consciinței melle, și simțimêntele curate alle fraților mei, socotesc că vorbiau destul în favórea noastră. Déca acum rup tăcerea, nu pot opri însă și limbele bîrfitoare alle missogenilor și inamicilor umanității; ci viú să espun adevêratele simțiminte alle melle către nobilií fi ai Daciei, în momentul când scumpa lor patrie se afla în pređioa d'a intra pe callea fericirii, și a se arêta glorificată, strălucită și prenumêrată între popórele civilisate alle Europei.

Dacia, locuită astăzi mai de un milion de locuitori, nutresce în sînul seú un mare numêr de supuși străini, aflați sub sceptrul otoman. Acești străini, pe cari purtarea tiranică a stăpânitorilor 'i a departat din iubita lor patrie, se refugiară într'ua țerră învecinată, ospitalieră, în care puteau, cu mai multă înlesnire, să'si procure necesariile pentru existență, și de departe să plângă dorul patriei lor mame. Nisce asemenea bărbați, prigoníți, esilați, depărtați de rudele și amicii lor, divisați în mici grupe, sub comanda unui căpitan, și respirând rásbunare contra tiraniei, urîte de Dumneđeú, a stăpânitorilor lor, cine ar putea se se îndoéscă că, la primul semnal de libertate, nu trebuia se se înarmeđe, entusiasmați, spre a 'și resbuna contra cruđimii neumane a tiranilor?

Dorința fraților mei omogeni, și a drepturilor melle, m'au condus, atât pe mine cât și pe cei din pregiuru'mi, până la porțile capitalei Daciei. Acum nu așteptăm de cât doritul moment de a ne transfera pe teritoriul iubitei noastre patrii. Acest moment se apropie. Cu tóte acestea venim se orăm, din ânimă și cu sinceritate, tóte bunătățile acestei țerrí ospitaliere care a înbrățíșat și nutrit mulți dintre noi, și în timp de restriște ne-a apărat oferind sînul seú ca asil.

Deci, care altă prosperitate putem se vé orăm de cât singura și adevêrata, a bunei legiuri (legalități) și a civilisarii? aceea, đicú, pentru dobândirea caria alergăm și noi a ne sacrifică?

Dar ca să se ridice un edificiu politic, este necesitate de base solide și neclintite, ridicate pe stricta conservare a sacrei Evangelii. Acesta, amicilor Daci, câți sunteți doritori ai prosperității și ai gloriei patriei vóstre, căutați se o ridicați astăzi.

Deci, éttá, după părerea mea, temeliele pe cari trebuie a se ređima viitórea legislațiune a vóstrá politicá, ca se vedeți într'ua și rásarindú și luminósa stea a prosperității perpetue a patriei vóstre.

Autoritatea supremá a provinciei Daciei să se încredințe de în mâinele unui páménténu, și nici de cum în alle vre unui streinú. Puterea legislativá se fie separatá de cea esecutivá, și să se încredințe de unuia séu la două corpuri legislative, compuse de represintanți din diferitele clase alle societății.

Deputații Națiunii să se alléga din tóte clasele cetățenilor; să se organize de o armată regulată spre a priveghia la pađa Daciei. Darile se nu se orénduiască fără scirea deputaților Națiunii. Domnitorul se priiméscá lista civilá anualá, hotăríta de Adunare; și să se considere ca întéiulú cetățén allú provinciei.

Să se institue scóle cu metoda allilodidacticá (mutualá); și după acéstá metodá să se instruié fil tuturor cetățenilor.

Ast-felú este părerea mea. Patriotismul, esperiința și opinia vóstrá asupra lucrurilor politice, facá a se îndeplini și a se complecta celle ce s'ar judeca mai convenabilú dispozițiunelor, dorințelor, datinelor și obiceiurilor Națiunii ¹⁾.

19 Aprilie, 1821.

Alesandru Ipsilanti.

Nota No. LXXIV.

Proclamația lui Ipsilanti după bătălia de la Drăgășiani.

Ostașilor! Nu, nu profanesú acestú sacru nume dându'lu voué! Mișelóse turme de popóre! Trádările vóstre ș'alle vóstre vicleni mé sílescú a mé desparți de voi. Pe viitor ori-ce legăturá între voi și mine e ruptá. Adéncú însá voiú simți în inimá rușinea cá v'am comandat. V'ați calcat jurámintele ați tradatú pe Dumneđeú și patria; m'ați tradat și pe mine, în momentul când speram séu se biruescú, séu se morú cu glorie împreună cu voi. Mé despart dar ađi voi! Alergați la Turci,

¹⁾ Veđi, Dirzénulú. (Trompeta No. 665).

singurii amici demni de simțimintele vóstre. Eșiți din păduri, coboriți-vé duprin munți, asilul lașității vóstre; alergați la Turci, și le sáruțați mâinele, după care picá încá sángerile sacru allú corifeilor ministrii ai religiei, Patriarhii și Archierei, și miil alți nevinovați frați ai voștri, ucciși cu atáta cruđime. Da; alergați, cumpárați-vé robia cu viața vóstrá, și cu onórea femeilor și copiilor voștri.

Iar voi, umbre alle adevéraților ellini din batalionulú sacru, câți prin trădare ați căđut victime pentru fericirea patriei, primiți prin mine mulțumirile conașionalilor voștri. Pușin, și colóna se va înálța ca sé eternisese numele vostru ¹⁾; cu littere de focú suntú sápate în inima mea numele acelora cari până în fine 'mi au arátat credința și sinceritate. Memoria lor va fi singura consolațiune a sufletului meú.

Lású la ura ómenilor, la dreptatea legilor și la blestemulú conașionalilor pe sperjurulú și trădatorulú Savva, pe desertorii și primii autori ai desertării generale, pe Duca Constantin, Vasile Varlam, Gg. Manu Fanariotulú, Gr. Suțu Fanariotulú, și pe demoralisatulú N. Scufu.

Iar pe Vasile Caravia ílú scotú cu blestemú din rëndulú ostașilor mei, pentru nesupunerea și necuviinciósa lui purtare ²⁾.

Râmnicú, $\frac{9}{20}$ Iuniú 1821.

Al. Ipsilanti.

Nota No. LXXV.

Firmanulú pentru numirea Postelniculú Negri ca Caimacamú allú Munteniei.

Cátre Caimacamulú Bucurescilor, și acum spre părțile dúnárene aflátor, Postelnicul Negri; cátre Mitropolit, Épiscopi, Egumeni și cátre boierii Valachiei.

În datá după sosirea acestúi sacru împáratescú ordin allú Nostru, sé fiá sciut cá, fiind cá eparchia Valachiei și a Bogdaniei țin locul de Cheller allú puternicei nóstre împáráții, urmécá voinței nóstre împáratesci ca locuitorii și cei l-alți supuși sé remáná nesupárați de-a pururea, acoperitú sub umbra milei

¹⁾ Asemenea colóná s'a și înauguratú în Athena lângá Universitate de Al. Suțu, poetulú.

²⁾ Filimon, pag. 184—185. — Dârzénu, Trompeta No. 666. — Veđi și Fotino, pag. 160—161.

nóstre împărătesci; precum este cu totul contrariu voinței noastre împărătesci și ori-ce lucru care allarmésă liniștea de obște. Și pentru că, după mórtea lui Vlad Bel Alecu, unú Theodor, *hannu*, addunând cu ellu o mulțime de *ómenî rîi* a ardicat bairacu (stindardul revoltei) și în urmă și fiulú fugarulu ex-domnitor Ipsilanti, a nume Alessandru, arátându-se *melehun* (blestat) și atragênd spre sine pre Mihail Suțu, reu gânditor, a ocupat orașulú Iașilorú, și respândind pretutindenî înscrisuri, pline de minciuni, a îndrăsnit de o potrivă felurite *vesaturî*, înalta noastră împărăție, spre a curățî aceste douë eparhii de vátămarea acestor ómeni oropsiți prin pedépsa revoltanților, și spre a adduce liniscea și siguranța raiellelor neputincioși și sáraci, a orênduit atátu din rêsaritu câtu și din Rumelia, leosebite oștiri, amanênd trimiterea Domnitorilor până la liniscea lucrurilor. Dar acum, din mai susú pomeniți boieri ai Valahiei, câți se adăpostiră pe pâmêntulú austriacú, de la începutulú revoltei, prin anaforaoa lor de obște au însciințat puterniciea Impărăției noastre, că, după ce și-au părăsítu patria lor, tráescú rătăciți; cum și supușii nostrii prin mai multe înscrisuri, arátátore de sufferințe grele ce ne au trámisú, se rugau pentru curățirea țêrrei de către acesti resvratitori criminali. Iar scopul intrării oștirilor împărătesci în ambele țêrri se mârghinesce în *nimicirea revoltanțilorú*, și în întroducerea liniscei prin *deosebirea culpabililorú de către cei inocenți*; precum și toți cei ce se pórtă cinstítu și se suppun, sê fie nu numai nesupărați, ci sã se acopere tot sub aripele împărăției noastre, drept judecátore. Și acum, fiind-cã numitul Negri se confirmă în Caimacamlicul (locotenența domnescă) Bucurescilor, voi, atát Mitropolitul, câtu și Episcopii și Boierii, în datá după sosirea ordinului nostru împărătescú, veți încunosciința fie-care isnafú; și de o potrivă cu numitulú Caimacam, conlucrând, veți da celle de cuviința neputincioșilor raiele; și veți bucura pe toți aceia cari, despărțindu-se de revoltanți, ar voi s'arate semn de credința și dreptate, că se vor respláti la timp. Catre acestea, pentru dispozițiunile celor necesarii oștirii, allegând pe cei mai vrednici boieri. între voi, vê veți purta cu credința atátu pentru pedépsa resvratitorilor, câtu și pentru descoperirea revoltanților; și într'un cuvênt, pentru că atátu dreptatea purtării vóstre câtu și suppunerea se vor face arátate, veți urma în tocmai. Drept acésta, s'a dat acest ordin al nostru împărătescú, pe care, cunoscêndu-lú, veți îndeplini cu credința celle ce vi se po-

runcesce într'ensulū. Și tu, ȕisule Caimacam, luând cunoscinȕa de tóte acestea, te vei grabi, împreună cu boierii, în tocmai a îndeplini acéstă poruncă, cu credinȕă păđindu-te a nu o călca.

Acestea sē cunosci; și vedēnd sfântulū nostru semnū, fi încredinȕat că voinȕa nóstră este. ¹⁾

(Urmēsă semnătura Sultanulū).

Nota No. LXXVI.

Reproducemū unū ordinū turcescū din tîmpulū acela, ca modelū de originalitate.

Ordinulū Seraschierulū Silihtarū Dervișū Pașa către ispravnicū, scrisū de Dănciulescu, dragomanulū Pașei.

De la Silihtarū Aga, Seraschierul împērateșcilor oștiri.

Bre, ispravnicilor, *breterezler* ²⁾; cautați de ispraviți mai curēnd, și cu dreptate, *maslahatul* ³⁾ acestor sāraci; căci, în credinȕa dumneȕească, *avradinīzi-siker* ⁴⁾, *hem tetelemrem sizem* ⁵⁾.

Acéstă vi se scrie cu hotărīre ⁶⁾.

1821 Octombree 1.

Loculū Sigiliulū

Nota No. LXXVII.

Scrisórea Domnului Calimah

către Postelniculū Negri, Caimacamū allū Munteniei.

Prea cinstite și prea nobile arhon mare postelnice, Constantine Negri, Caimacamū allū Principatului nostru Ungro-Valahiei, prea scumpe allū Nostru prieten, salutăm cu bună voinȕă pre Dumnēta, poftindu'-ți ca să fi sănētos, și în bună stare. Cunoscute este tuturor că din început și de a pururea neclintitā voinȕă a prea puternicului și îndelung viețuitorului Impērat allū nostru, era și este ca să fie nesupărați și nevătămați, și să se bucure de ori-ce felū de liniște și bunū traiū

¹⁾ Veđi Dirzēnulū, Trompeta No. 665. — Veđi și Fotino, pag. 118—121.

²⁾ Blestemașilorū.

³⁾ Affacerca.

⁴⁾ Injurătură indecentă.

⁵⁾ Iar pe voi vē dēșellū cu bātaea.

⁶⁾ Originalulū acestui ordinū illū posedă D. Pișacov, capulū secȕiunii bunurilor Statulū de la Arhiva Statulū, și translatorū de limba slavă.

locuitorii din cele două principate, Valahia și Moldavia, cari se află sub accoperemântul legilor Imperăției selle. Și pentru că, după încetarea din viață a reșosatului Domn de mai 'nainte, un óre-care *blestematú* Theodor, fără de veste adunând câți-va rău făcători, a proclamatú nesuppunere și răsvrătire, și după acésta și oropsitul Alesandru, fiutú lui Ipsilanti, viind în Moldova, și trăgénd după sine pre apostatulú Mihailú, a îndrasnitú să navaléscă în orașulú Iași, și răspandind felurite înscrișuri pretutindenea, pline de birfele, de o potrivă cu Mihail, a pricinuit răsvrătiri și vesaturi diferite, prea puterniculú Imperat allú nostru, îngrijind cu tóte mijlócele despre suppușii de acolo ai Imperăției sele, și pre-chibúindú câte privescú la desăvărșita sfărámare și prăpádire a acestor rău făcători, și dorind mai cu sémă isbávirea acestor două țerrí din vétámarea réutáșii și supérarii lor, și tot de o dată gândindu-se la desăvărșita liniște și nesupărare a raielii credin-cióse, a slobođitú porunci strașnice spre adunarea de oștiri, atátú din Rumelia câtú și din Orient, prin trimiterea mai multor mehemuri din adinsú; și pentru că și lipsa nóstră din cetatea împérátéscă se amánasse adică până la așeđarea liniștei obșteșci, și potolirea lucrurilor în partea locului, după înalta sântá poruncă, orânduim acum iaráși pre Domnia ta Caimacam allú Principatului nostru Ungro-Valahiei, încunoscin-țándú că, fiindu-ne trimise mai 'nainte și în cele din urmă anaforale din partea celloi carcerdisiți la hotarele Austriei, din boierii noștrii din țerra, asemenea și din partea celloi-alți suppuși ai țerreii nóstre domneșci, care coprindea, pe de uá parte, patriotismulú din nevoea și împrejurarea acésta a lor, iará pe de alta ceránd milostivirea nóstră înaltá, și împérátéscă îngrijire către dênșii, prin statornicirea liniștei de mai 'nainte, și a împáciuirii țerreii, și derápánarea resvrátitorilor de acolo, se trimitú de pretutindenea acum oștiri spre acest scopú, cu din adins poruncă înaltá împérátéscă și respectabilá către prea Sântitulú Mitropolitulú Ungro-Valahiei, și de Dumneđeú iubitorí Episcopi, către D-Vóstrá și către prea cinstiții și prea nobilit boierii noștrii Veliți, ai Principatului nostru Ungro-Valahia. Decí, fiindu-cá, după cum se coprinde în acésta înaltá poruncă, scopulú trimiterii acestor oștiri nu priveșce decátú la desăvărșita prăpádire a sus đišilorú rău făcători și jefuitorí, și la statornicirea liniștei obșteșci, și bună petrecerea și asigurarea locuitorilor țerreii, suppuși ai puterniceii

și hrănitorei noastre împărații; și fiindu-că se cere allegerea și deosebirea vinovaților din cei nevinovați, și apărarea credincioșilor și cinstiților, și celor ce rămân adevărați suppuși în raialiculă acestor două Eparhii, D-Vóstră, addunându-ve la unu locu cu prea sântitulū Mitropolitū, i iubitorii de Dumneđeū Episcopi, prea cuviincioșii Egumeni, și cei alți prea cinstiți și prea nobili boieri ai Principatului nostru Ungro-Valahia, veți citi đisa sântă poruncă în auđulū tuturor, mari și mici, ori căți s'ar afla din credincioșii raielle alle Impărației puternice; și veți împărtași tuturora acésta voința mântuitoare și dorința sântă a Statului Impărețescū; și veți sili să depuneți ori-ce silința, cu toții în de obște, și în parte fie-care din voi, ca să liniștiți pre locuitorii suppuși acestei țării; însciințându-ve totū de uă dată cu acésta, că căți din cei rătăciți s'ar întorce acum de la cel rău făcători și răsvrătitori, și ar arăta lucruri de credința și de dreptate către puternica împărația, acestia vor dobândi în vremi priincioase mângăere și îmbrățișare. Către acestea, veți grabi, cu silința și vioiciune grabnică, la orânduirea curëndū a trebuincioșilorū neamuri boieri lângă căpeteniile oștirilor împărețești spre înlesnirea cerutelor tainuri, și în scurtū întru tóte veți în-deletnici și sili cu tóte puterile ca să arătați adevărată credința și slujbă către puternica și hrănitorea noastră Impărație, spre sfărămarea și prăpădirea răsvrătitorilor și rău făcătorilor. Și fiindu-că se póte întempla în vremea acésta óre-carī din acești rău făcători găsind privilegiū să se cacerdisască, fugind în mai multe părți, să depuneți tótă puțința vóstră spre descoperirea lor. Și însfêșitū, urmând întru tóte cellor coprinse în sântă poruncă, după înaltulū hatihumaium, veți sili în vremea acésta priincioasă spre bună plăcere și arătare a credinței și a sadacatului, din tóte fellurile; și oropsindū și ferindu-ve de totū ce este împrotiva neclintitei de mai sus đissa voința împărețescă. Și fiți încredințați, fără înduioală, că pre câtū cei ce se luptă bine se vor răsplăti după meritu, cu atătū cei ce se vor lenevi și vor adiaforisi, se vor pedepsi de uă potrivă. Acestea am đisū; iar annii tēi să fie mulți și fericiți ¹⁾!

Cu totulū bine voitorū.

1821 Maiū 21.

(Urmēja semnătura).

¹⁾ Veđi memoriulū Dirzénului, în Trompeta No. 666.

Nota No. LXXVIII.

De la ot-cârmuirea Valahiei

către Dumnealui ispravnicii ot-sud. . . .

Înștiințăm Dumnea-văstră că astă-zi, la 31 alle acestei luni Mai, la optu césuri din zi, au sositu aici în Bucuresci Dumnealui cinstitulū Vel Postelnicū Costache Negrea, Caimacamulū Măriei sale lui Vodă; cum și cu cinstitulū Haznei Chiatipū allū Măriei Sale Pré înălțatului Silistra Valezi, Meh-met Pașa, Serascherulū oștirii împărătești; unde, adunândune cu toți, atâtū parte bisericescă, cât și noi boierii, ni s'au cititū întru auclulū tuturor vredniculū de închinaciune prea înălțatulū firman allū prea puterniculū nostru Impēratū, i deosebită carte a Măriei Sale prea înălțatului nostru Domn, Scarlat Vodă Calimah; și ne-am umplut cu toții de obște de o negrăită bucurie, veđendu-ī coprinderea, într'acestași chipū: că din armahzarurile boierilor ce au năzuit spre scăpare în pământulū Austriei, cum și din multele jalnicile arzuri ce au trimis supusa raia din amēndouē țările, Moldavia și Valahia, luând pliroforie prea Inalta Pōrtă de tōte câte a pătimit de către tulburători, și pentru cea desăvarșită curățire a răutașilor, și isgonire a apostășilor, au orânduīt de la Anadol și de la Rumelia îndestulate puteri de oștiri nebiruite, cari au a sdrobi, cu brașul cel puternicū, pre toți aceia ce s'au ivitū într'aceste țēri cu *zurbalăcuri*, ca sē desrădăcinesc cu totul răutatea, și sē aducă liniște și bună stare supusului nostru norod, după firēscă bunătate și voința a Măririi împărăției sale; iar pre aceia cari, din îndemnare, sēu din sārăcia strâmpțorași, s'au amăgit de s'au unit cu zurbalele, de sē vor arăta supuși, sē-ī ierte desăvarșit; și de o asemenea greșelă, sē rămāie cu totul nesupărași; poruncindu-ni-sē și nouē deosebit ca sē fim îngrijitori cu tot denadinsul a întâmpina cu bună orânduială și cumpănire oștirile împărătești cu trebuinciōsele zaherele. — Deci, dintr'acēstă coprindere pliroforisindu-ne de părintescul cuget cel plin de milostivire allū prea puterniculū nostru împērat, organ alū milostivirii, și păstor alū Valahiei alegānd pre Prea Înălțatul nostru Domn Scarlat Vodă Calimah, s'au convenitū întru adevēr a ne umplea de bucurie, radicāndu-sē din inimile tuturor tōtă frica și bănuiala, și cunoscānd în faptă ne-adormita purtare de grijă a pré puternicei Impērașii.

Dupa care și Dumnea-Vóstră, soglasuindu-vă cu supunerea la voințele stăpânirii, îndată ce veți primi această carte, numai de cât se orânduți propoveditori, ómeni cu cuvânt, se mérga pe la locurile unde se vor fi aflând pribegiți tóta obstea locuitorilor acelu județu, se le vestéscă această coprindere, facându-'i se înțelégă, cu tóta îndestularea, ca se înalte mâini rugátóre către atot țiitorul Dumneđeú pentru întărirea puterit împárației, nebiruita întru resbóie, și până în veacú stralucita și slavita, și pentru îndelungarea anilor vieței Mariet séle lui Voda. — Apoi să se afle cu tóta supunerea prin întórcerea lor la locășuri, cu bucurie și fara de nict o îndoiala; puind Dumné-Vóstră tóta sárguinta la această ca, în cinct, mult șése đile, prin boieri, boiernași și zapciti, se adunați tot județu, aședând pe locuitori la urma lor, ca să se apuce de munca páméntului întru liniștire, spre a putea și Dumnea-Vóstră urni câte o orânduiale de care și zaherele, ce se vor face spre întimpinarea oștirilor. Iar când împrotiva nu vor vrea cu tóta dragostea a se întórce înapoi la urma-le, se le dați se înțelégă, că această este semn de neînțelegere și necredința, iubind mai mult a avea în inimile lor frica și rátačirea rasvrátirii, de cât pacea și odihna prin casele lor; se știe dar atunci că vor fi siliți cu urgie a se supune la voința stăpânirii ¹⁾.

1821 Mai 31.

Mihalache Medelniceru. Nicolae Golescu. Potache Stirbei, Costache Negri.

Nota No. LXXIX.

Scrisórea Caimacamului Negri către Boierii din Brașovă.

Fiindu-că prin deosebita poruncă împărătescă eu m'am întarit iarăși în Caimacamlícul Valahiei, iară Arhon Hatmanu Stefanachi se orênduesce Caimacam allu Moldovei, supuindu-mé îndată poruncel înalte, m'am întors astă-đi în București. — Deci, trimit această frátescă scrisóre, allaturând tóte cele coprinse atât în porunca împărătescă, cât și în stralucita scrisóre domnésca.

Tóte acestea încunoșcințéndule acum Domniet-Vóstre, mé rog cu stáruința, fara amánare nict de ua đí, sa grábiți în-

¹⁾ Veđi condica No. 96 din Arhiva Statului, despărțirea istorică, pag. 217.

tórcerea D-Vóstră la București; cu atât mai cu séma, cu cât eșirea Domniei-Vóstre este asigurată și în de obște dorită.

Prea Înălțatul Silistra-Valezi, stăpânul nostru, și Seraschierul Valahiei, după acestea 'mi-a poruncit a vă scrie Domniei-Vóstre ca să eșiți numai decât, aflându-vé cu toți la București, ca să puneți la regulă sdrobita vóstră patrie.

Bine-voitorul nostru stăpânú totú aceléși îmi poruncesce în particular a vă înștiința Domniei-Vóstre.

Șciind bine iubirea vóstră de patrie și sadacatul (credința) Domniei-Vóstre către puternica și hrănitórea nóstră împérație bine-facátóre, aștept îndemnátórea D-Vóstră lucrare, în câtú, luptându-ne împreună în lucruri, să îndeplinim datoriele de credință ce avem cu toți.

Poftind dar buna nóstră întâlnire, rămâiú ¹⁾. Alú D-V.
(Urmésă semnătura).

1821 Mai 31.

Nota No. LXXX.

Ordinul Pașei de la Silistra către Kehaia-Bei, după uciderea lui Sava.

Prea cinstite întru stăpânire desavêrșit, celú ce întocmesci, cu drépta înțelepciune, pricinele norodului, întărirea temelieiilor înaltului devlet și alú strălucirii, antaiule isvod alú darurilor celor întru asemanare îngerésca, halea Silistra valezi alú nostru Vizirú, Mehmet Selim Pașa, Dumneđeú să-ți îndelungésca ani! Cu acéstă a nóstră sânta împărátésca poruncă, și se face cunoscut că, după înștiințarea ce ne-ai trimis în cele după urma, cum că, prin ajutorú dumneđeescú, s'au perdut apostaii din țerra Románésca, și cum-că cei mai mulți dintre locuitorii țerrii, ce din întâmplare au fost fugari, s'au întors înapoi pe la casele lor, aflându-se și cei-alți întru cugetare de întórcere; și pe lângă acestea încă nefiind Domn în țerra Románésca, staú mórte și nelucrate cele ce privescú pe séma lui, adică vamile, ocnele, și celledalte slujbe, și legiuitele dajdii, asemenea și moșiile și semănaturele boierilor, ce sunt fugiți în Brașovú, neadunate și necápuite; ci fiind-că pentru acestea întrebí în ce chipú este înalta nóstră poruncă și voința, eatá-ți poruncim

¹⁾ Memoriul lui Ditzénu, *Trompota* No. 666.

printr'acésta poruncă a noastră că, de vreme ce, cu ajutorul dumnezeesc, apostatul ce se încuibassera în țerra Românească și în țerra Moldovei, unii dintre dânșii de sabie se vor jertfi, alții fugind în pământul străin au lăsat aceste țerrî slobode despre faptele lor cele rele; și fiind-că este buna-voință a noastră a se face de acum înainte tot repausul și odihna raialei ce locuesce întru aceste două țerrî, care se socotesc și sunt allu nostru împărătesc Keler, să îngrigesci dera a se propovedui prin pristavi, în tot coprinsul țerrîi Românesci, că este înaltă și sântă poruncă a noastră de a se întorce întru alle salle toți de obsce, cei fugiți în streinătate; și de a îngriji fie-care pentru messeria sa; precum și plugarii se lucrede pământul ca și mai nainte, fără de a avea cât de puțină banuială că s'ar putea întâmpla ceva împotriva siguranței vieții lor, sau a averilor lor, ori scădere seu schimbare la privelegiurile lor; și până la venirea Domnului în țerra Românească, hotărâm că toate slujbele, vamile, dajdiile și altele asemenea acestora ce privesc pe sēma Domniei, să se caute de o cam-dată și să se întocmescă de către caimacamul celu orânduit.

Deci, spre acésta, după cum s'au trimis alle noastre sante osebite porunci către Vizirul Muhafizi ai Diului și Brailei, așa și către tine, ca să urmezi desăvârșit și întru glăsuire cu înțelegerea santei noastre porunci, puind în lucrare totă privegherea, îngrijirea și sciința spre a se propovedui fără de zebava, în tot locul țerrîi Românesci, a noastră întru oserdie poruncă și voință, de a se întorce înapoi raialele noastre, locuitorii țerrîi, ce se rătăcesc în țerra streină și în alte părți, împropătând acest-felū fiește-care urmarea messeriei salle; iară mai vartos că voim să fie de obsce linisce fără cea mai puțină banuială că va cerca cinevașu vre-ua bantuire, seu stricaciune; și că până la venirea Domnului în țerra, este să se caute desăvârșit toate trebile Domnesci și maslahaturile țerrîi de către orânduitul Caimacam.

Tu dară, Vizirul nostru, cellu ce esti strălucit întru înțelegciune și în multe cercări, să iei sēma spre săvârșirea întocmai celor poruncite, supuindute sfântului nostru semnū. — S'au scrisu acésta poruncă pe la mijlocul lunei Zilcade, cu leatul 1236 (1821) ¹⁾.

¹⁾ Vezi memoriul lui Ditzēnu, în *Trompeta* No. 671.

Acestu firman e reproduc și în *Pressa* No. 214 din anulul 1872, de D. Maior Papazoglu.

Nota No. LXXXI.

Ordinul Țărei de la Silistra către Caimacamul Ț. Negri.

Intâiule allu némului Messiei de acum, Caimacamule al țării Românesce, Constantin Negri, stîrșiturile t'elle să-ți fie întru bunătați!

Fiind-că țerra Românescă și țerra Moldaviei s'au curățit de resvrătitorii ce se iviseră într'ânsa, și s'a înființat iar liniscea obștescă; și fiind-că este înaltă voința a se întorce fiesce-care locuitoru la alle salle, câți adică din pricina acestor făcatori de rele pribegind, s'a depărtat de patria lor, fără de a avea cătuși de puțină bănuială că li se va pricinui cea mai mică bântuire, ori vieții lor ori averii lor; și între acestea fiind-că s'a scris către cei ce s'au cuvenit că esci poruncit, socotind ca uă neapărata datorie a ta să îngrijesci până când va veni Domnul, ca să faci chemare tuturor în de obsce, de ori ce orânduială și tréptă, făcându-ți cu înduplecătorele tale cuvinte a se întorce înapoi la ale sale, care luând fiește-care de isnova lucrul său și meseria sa, să urmeze cele cuviinciose, precum și mai nainte; asemenea și plugarii să-și caute de lucrul pământului, adunându-și rodirile în jicnițele lor. Drept aceea îți poruncim și printr'acéstă carte să urmezi întocmai după înalta și sânta poruncă.

Fiind-că ne-au venit înalta și sânta poruncă, coprințetore că, din cele de mine mai din'ainte trimise însciințari, s'au făcut cunoscut către înalta putere cum-că resvrătitorii s'au pierdut cu totul din țerra Românescă, și cum că cei mai mulți din întâmplare fugiți boieri s'au întors pe la casele lor, aflându-se și cei-lalți cu cuget de întorcere; și că, nefiind de uă cam dată Domn în țerra, stau mórte până acum cele ce privescú către dânsul, vami, adică, și celelalte slujbe, legiuite dajdii, asemenea și moșiele i semănaturile boierilor celor fugiți în Brașovú, neadunate și necăpuite; eata trimitem acéstă sânta poruncă către tine, Caimacamule, care, după ce o vei citi și o vei înțelege, îți poruncim să îngrijesci ca, după coprinderea poruncii, să se propoveduiască prin pristavi în tot coprinsul țării Românesce, că este înalta împărătesca poruncă a se întorce înapoi la ale sale toți de obsce, cei fugiți în streinatate, săvârșindu-și fiește-care lucrul său: iar plugarii lucrând pământul, fără de a banui cătu de puțin că póte să se întâmple cevașú împotriva vieții lor séu a averilor lor, ori

vre-ua scãdere sãu vre-ua schimbare privilegiurilor lor. Insa mai antãiu de tãte, tu, Caimacamule, sã cauți și sã întocmesci tãte slujbele, vãmile, dajdiile și cele l-alte asemenea acestora, ce privescũ pe sãma Domniei, dupã obiceiũ. De aceea ți se și trimite acãsta carte a nãstrã, din preunã cu sãnta poruncã ; și ia aminte ca sã sãvãrșesci întocmai cele poruncite, fãrã de a se fãce cea mai micã smintãla sãu schimbare ¹⁾.

Nota No. LXXXII.

Ordinulũ Pașei de la Silistra cãtre Kehaia-BeI, prin care se justificã mórtea lui Savva.

Tu, lauda slaviiilor și cinstiiilor barbați, pașitorul și îngrijitorul orașului Bucuresci, Capugi-Pașa, Hagi-Gheghe-Aga, sporãscã-se slava ta !

Și voi, ceil'alți cãpitani ai oștirilorũ, ce sunteți lauda și aleși între cei asemenea voue, sporãscã-vi-se puterea !

Și tu, ântãiule alũ nãmului Messia, hale, Caimacamule alũ țerrei-Romãnesci, Constantine Negri, crãscã-ți cinstea și bunũ numele teũ !

Și voi toți, de obște boieri ai țerrei-Romãnesci !

Cu acãsta poruncã a nãstrã vi se face cunoscutũ cã obșteasca linișce și odihnã supușilor țerrei-Romãnesci fiind una din cele mai deosebite și nestrãmutate dorințe ale Inaltului Devletu (sub aparatãrele caruia arripe, umbrindu-se acesti supuși, din vechime și pãnã în zilele acestea de apoi, se bucura, odihnindu-se dupã împãrãtescã voința), acãsta linișce, fãrã de veste și pe neasceptate s'a tulburatũ de o cãta de ómeni rãsvrãtitori și fãcãtori de rele, cari, avãnd cãpetenii pe hainulũ Ipsilanti, s'a revãrsatũ în tot coprinsulũ țerrei-Romãnesci, adducãndũ în tãte partile derãpanare desãvãrșita; și prin mijlocirea aceluĩ hainũ, cãpetenia lorũ, și prin multe chipuri arãtãnd hainlãculũ împotriva prea Inãlțatei Porți, pe de uã parte aũ înșelatũ din rãielele țerrei-Romãnesci, pe de altã parte le-aũ fãcutũ multe prãdi și felurimi de jafuri, pri-

¹⁾ Memoriulũ lui Dirzãna, în *Trompeta* No. 671 și 672.

Acestũ ordinũ e publicatũ și în *Pressa* No. 214 din 1872.

cinuitoare de tota derapănarea țerei; într'acestea însă ochiul celu neadormit alu prea puterniculu nostru Impărat, avându ajutoru puterea cea tare a lui D-zeu, și pururea următoare cu îmbilșugare, prin împărătesca sa îngrijire la vreme cuviincioasă, întîmpinând aceste nevoi întîmplăte în țerra-Romănescă, a trimisū nebiruitele sele oștiri, și în puțină vreme au sfărîmatū acéstă perđătoare ceta, pre unii din căpetenii prindendu'i de vii, pe alții rissipindu'i și gonindu'i preste munți, în câtū astfelu s'a addusū scăpare și isbăvire de rele sêracei raiele; dar și cu tota acea isbăvire, ce a săvârșit Impărăția sa, s'au ivit în celle de pe urmă în țerra Romănescă și altă întemplantare vrednică de uriciune, care privea, nu numai spre împotrivirea Inaltulu Devletu, ci încă și spre bântuirea obstii, adică cellu sciut protivnicū Savva Bimbașa, nemulțumitorulū către face-rile de bine ce a dobândit de la Inaltul Devletu; și tot deuna avënd întru adenculu inimei selle încuibata înșelaciune și viclenie, și une-ori fățarnicindu-se cu credința și cu supunere către Inalta Pôrta, alte ori unindu-se cu apostatulū Ipsilanti, și arătându-se într'o giăsuire cu faptele aceluia, s'au mesteșugitū mai în urmă și prin fățarie, și s'au făcut că se întorce iarăși în slujba Inalțatulu Devletu; cu tôte acestea, abia după trecere de uă lună s'au înfășișatu către Kehaiaoa noastră, Hagi-Gheghen-Agă; și nu numai cu acéstă necuviincioasă faptă s'au doveditu bănuiala, ci de uă dată s'au prinsu și scrisori alle lui, și corespondințele selle cu Ipsilanti; și mai în urmă și alte scrisori alle lui către hainulu Diamandi, cellu într'un cugetu cu dânsulu; așa s'a arătatū numitulū în tôte faptele sêle, că politicescele lui porniri și slujbe, ce se prefăcea că arată către Kehaiaoa noastră, prin felurimi de chipuri, nu au fostu altū fără numai întrêgă înșelaciune și fățarie, asemenea lingușiturit cânelui, ce 'și mișcă cōda când către unul când către altulu, cu scop că aflându-se tot d'auna în trêbă, și căpetenie de ómeni îndărătnici și făcători de rele, sê pōtă despoia pe supușii împărătescii, și sê 'și umple têlharêscă sa pungă. Cum dar se putea trece cu vederea acestu felu de făcător de rele și apostatu? în vreme ce, pe lângă cele-l-alte alle lui tainice rele cugetări, s'au găsitu și trei tunuri ascunse la cassa sa, cum și semnulū de apostasiă alu lui Diamandi, tovarășu cu acelu apostatu; cum dar se putea nădăjdui mântuirea obstii fără a se pune în lucrare cea desăvârșit prăpadeniă a pricinitorulu relelor? în vreme ce este obicinuitū și legiuitū la

tóte némurile, a nu resplati catre cei buni rele în locu de hune, precum și catre cei rei bune în locu rele; ci spre isbavirea sáracilor este neapárat orênduitá perđare unor ast-felú de ómeni resvratitori.

Pentru aceste cuvinte, hotárêndu-se perđarea acestui hain Savva, din preună cu capeteniile lui, adicá Ghencia și Mihale, și a tovaráșilor lor, ori unde s'ar gási, s'aú și pusú în lucrare; și de acum înainte, fiind cá toți de obste locuitorii țerrei Românesci, atátu cei din orașe, câtú și cei duprin sate, isbavindu-se pe deplin de acesti perđatori și facatori de rele, potú în linisce și nesupárați sé urmese fiește-care lucrulú seú și meseria sa, lucrând cá și mai 'nainte, datoria aú dar să se róge lui D-deú pentru îndelungata viața a prea puternicului nostru Impérat.

Catre acésta, fiind-cá este datá și împératésca poruncá, cá veri-carí din óstașii împératesci ar cutesa de acum înainte sé facá câtú de puținá superare vre unei raiele, îndatá unul cá acesta cu mórte să se pedepsésca, urmédá cá toți locuitorii, de ori-ce tréptá, să se apuce iaráși de meseria lor și de lucrul lor, fára temere și cu linisce, avênd temeinicá încredințare pentru nebêntuirea și cea desávârșitá siguranța a lor.

Intr'acestu chip dar tu, Kehaiaoa nóstrá, și voi, cele lalte cápetenii alle ostirilor, înfránând fiește-care din voi ostirile nóstre, sé luați séma bine cá nu cum-va sé bêntuiți pe vre unulú din boieri séú din locuitori, mácar lá un firú de parú din capulú lor; nici sé cautați strâmbu catre raiele; nici împotriva sé urmați; cáci alt-felú sé sciți cá, cá niste vinovați, vé veți osândi, și vé veți pedepsi cumplitú.

Și tu, Caimacamule, și voi, boerașilor, și cei l'alți locuitori ai țerrei Românesci, înțelegeți toți cá fiind din vechime obicei-nuitú, dupá legea și împárația nóstrá, a se socoti cinstea vóstrá cinstea nóstrá, și averea vóstrá averea nóstrá, și viața vóstrá viața nóstrá, nu se cuvine sé aveți de acum înainte cea mai micá banuia lá vé veți supára câtú de puțin lá ceva, ori din partea nóstrá, ori din partea cápeteniilor nóstre și a ostirilor; cá cunoscênd cá numai pentru mántuirea vóstrá s'a făcut cea de istov perđare a apostáșilor de rele, cari s'aú fost sculat cu zurba în țerra Românesca, sé vé odihniți dar și sé fiți fára grija, fiește-care întru alle selle, deschidêndu-vé praváliele, și urmând cá mai înainte fiește-care meseria sa.

Pentru acest sfêrșit, s'a făcut acésta a nóstrá poruncá, și

s'a trimisù de la Divanul Ghialetliului Silistra; iar voi, supunându-vè la celle poruncite, sè urmați întocmai ¹⁾.

(Urmésă sigiliulu).

Nota No. LXXXIII.

Actù de mulțumire către Inalta Pörtă din partea boierilorù că
a scăpatù țerra de rebeliști.

La prea strălucitul prag alù prea Înălțatei Porți, noi, supuși și credincioși raele, cu genuchi plecați și cu închinaciune până la pământ, facem smerită arătare: că ni s'au arătat de către D-lui Postelnicu Costandin Negri, Caimacamul, sânta și vrednica de închinaciune împărătescă poruncă, ce s'a trimisù prin prea înaltul vizir, Mehmed-Selim, Pașa Selistra Valezi, însoțită și de luminatul Buiruc-tiul înalțimii selle, și cuprințătoare că, după pliroforia ce a dat înalțimea sa către prea înaltul Devletu, cum că, cu mila lui Dumnezeu, apostafiți s'au curățit dintr'acesta țerra, și cei mai mulți din noi cari, de frica lor, eram fugiți, ne-am întors la patria noastră, cum și ceilalți ce au mai rămasù neveniți facù gătirea să se întorcă și ei la urma lor; și cum-ca, nefiind Domnie aici în țerra, staù amorțite și nepusse în lucrare veniturile Domniei, pre cum vâmi, ocne și alte huzmeturi și obicinuite dajdit, încă și alle celor din Brașiovu fugiți boieri, moșil și seménaturi, se afla nestrênse și nelucrate.

Și fiind-că pentru tôte acestea au venit înalțimei selle mai sus numită sântă poruncă, cum că este nestrămutată voința împărătescă ca să se facă liniste și odihna la raeaoa țerrei, ca un cheler alù împărăției, spre a'și cauta fie-care tréba lui, cum și țerranil sè'și urmède plugăria și lucrul pământului, după orânduiala lorù, sè porunceste de către înalțimea sa D-lui Caimacamului ca sè vestésca mai sus numita împărătescă poruncă la toți de obste locuitori ai țerrei, spre a se întorče la alle lor, și a'și cauta fiește-care meseria lui, fără a nu avea nici uă banuială ca i se va întâmpla vre-o împotrivire la viața și la lucrurile lor, saù vre uă scădere și strămutare la privi-

¹⁾ Veđi condica de la Archiva Statului No. 96, pag. 13. — Veđi și memoriulù lui Dirzènu, în *Trompeta* No. 672. — Acesta ordinù este publicatù și în *Pressa* No. 213 din anulù 1872.

legiurile lor; de care și nu suntem vrednici după cuviința a mulțumi prea milostivului nostru împărat pentru această nemărginită mila ce au aratat către saraca țerra, de au isbavito din mâinile țerruniloru hoși, ce năvălise cu mare vrăjmășie și răutate asupra ei, cu nisce fiare sêlbatice și inveninate, de câtù, înalțând maini de rugaciuni către prea puterniculù Dumneșeu, ne rugam dintru adênculù inimei se ție și se întarêscă slava și puterea măririi împărăției, nestramutată în veci; ca se fim și noi tot d'auna umbriți sub bogata mila sa, precum au fostù din vécù, atât stramoșii și moșii noștri, câtù și noi pana acuma. Așijderea ne rugam ferbinte se ne miluêscă prea puternica împărăție și cu trimiterea Domnului, după cum prin altù prea plecat arz-mahzar ne-am mai rugatù, ca cu această să se facă și cea mai desăverșita liniscire ¹⁾.

1821 August 10.

(Urmésă semnaturele).

Nota No. LXXXIV.

Nota boierilorù divaniți către Vicarulù Mitropoliei.

Prea sântepărinte, Archiereule Troados, vechilù ali sântei Mitropolii!

Fiind-că ađi au sosit prea înaltulù firman alù prea puternicei împărății, cuprinđator cum că, cu ajutorul a tot țitorului, prin nebiruitele puteri alle împărăției sele, au luatù sevêrșire și isbavire acest împêrâtescù memlechetu Moldo-Vlahiei de către apostafii ce năpadiseră cu *têlhăresci porniri* asupra nevinovatului norodù din tr'aceste țerrì, și s'au frîntù *cornulù mândriei* ce aridicase în cugetele lor, și chiar asupra hrănitorei stăpîniri, prăpadindu-se cei mai mulți prin cumplită mörte alți făcêndu-se neveduți din tr'aceste douê memlecheturi, și cu un cuvênt cu totul s'au curațitù holdele împărăției selle de *neghina făcătorilorù de reii*, sdrobindu-ı cu brașulù cellù puternicù; și ca buna voința împărăției selle este ca toți supușii țerrèi locuitori, de la mare și pana la munte, să se așeđe pe la casele lor, boierii și moșnenii să'și ia sarcina trebilor și dregătoriilor țerrèi ce 'li se cade a cauta mazlahatulù împêrâtescù, făcându'și moșiile și acareturile zapt, avêndu'și întregi și neclintite tôte privilegiurile, fără de nici

¹⁾ Veđi condica din Archiva Statului, secția istorică, No. 90, fila 9.

o scădere, neguțatorii se'și sevêrșescă alisverișul lor, țeranii să se îndeletnicescă întru lucrarea pământului în pace, fără temere, lipsindule cu totul ori-ce bănuială; ci cu încredințare și cu nesevêrșita nădejde să le fie petrecerea; și că până va sosi în pământul Valahiei prea înalțatul nostru Domn, tôte mazlahaturile și pricinile țerei, adică huzmeturile, dajdiile și judecățile aũ să se caute de către D-lui orênduitul Caimacam, biv vel Postelnicu Constandin Negri, pentru care ni se poruncește de către Înalțatul Silistra Valezi ca să se publicarisescă acêsta în totu coprinsul țerei, întru auzul tuturor, acêsta bună voința a prea Înalțatei Porți.

Deci, încredințat fiind purtării de grija, ce dintr'un început au avut hrănitorea împărăție către noi, supusa raia, ca o maica către fiu sêi, aparându-ne pururea, și ferind holda împărăției selle de tóta neghina răutății și vatămătorilor, precum și acum în fapt am dobândito, ce îndoială ne mai rămâne de iubirea de óment a împărăției selle? de aceea, cu din adinsul și cu luare aminte ascultând prea sânta acêsta coperindere a prea înaltului firman, se o faci sciută la tóta tagma preoțescă, scoțend și copie fiește-care preot alũ mahalalei, a o citi cu luare aminte tuturor mahalagiilor, ca cu tóta credința și din adêncul inimei se dea slavă a tot țiitorului, și fierbinți rugaciunt pentru vecinica întarire a hrănitorului nostru Devlet, spre a supune sub nebiruitele împărăției selle picior tot vrașmașul și pismașul; apoi, fără cea mai mică îndoială, și plin de tóta bucuria, se o faci prea sântia ta cunoscută, ca fie-care să se adune pe la locașuri, făcendu'și zapt moșiile, casele și acareturile; neguțetorii să se apuce de negustorie și meșteșugul lor întru dreptate, și plugarii să se îndeletnicescă întru lucrarea pământului, dându-'și datoriile lor după vechiul obicei, și după aședemêntul ce s'au urmat în țerra, fără nici o împotrivire, dând supunere și ascultare poruncelor și povățuirilor otcarmuirii; și așa se petrecă întru unire și întru dragoste, fiind că s'au ridicatũ d'asupra acestui pământ nuorul fricei și alũ răutăților, și aũ rēmas munca pácii și cea desevêrșita apărare.

1821 August 10.

Barbu Văcărescu.

Mihalache Manu.

Costache Negri.

Scarlat Grădiștenu.

Fotache Știrbei.

Scarlat Mihalescu.

(Asemenea pitacu s'a făcutũ la Spatarie și la Agie ¹⁾).

¹⁾ Veđi în Archiva Statului, secția istorică, cond. No. 96. pag. 10.

Nota No. LXXXV.

Cărtea patriarhului din Constantinopole,

către creștinii din provinciile imperiului turc, consiliindu-i a renunța la spiritul revoluționar și a fi supuși fideli Inaltei Pôrți.

Evghenie, cu mila lui Dumnezeu, arhiepiscopul Czarigradului, Romei noi, și icumenicesc patriarh.

Cei ce vă aflați supuși sub dăsa și bogată umbră a prea puternicei Otomanicesc împărății, toți de obște Greci, parte biserică și mirenă, de veri-ce orânduială și tréptă, când cu chibzuința, fieși-care din înși-vă, toți veți lua sēma temeiurilor ce de demult și din început au rēnduită prea puternica și nebiruită împărăție, stăpânitōrea noastră, spre otcârmuirea supușilor sei, pōte se cunōscă cu scumpătate noianulū cellū nedeșertatū alū milostivirii și alle împărătescilor îndurări, cât este de mare, și câtă nemărginită și neasemănată iarăși este iubirea sa de ómeni; căci nu numai ființa vieții noastre, și starea averilor noastre, supusă întocmai și de ua potrivă, ca și a celor cinstiți Abli-Islame, ci și daruri, și mila, și ne contenite faceri de bine se revarsă în tōte țilele către némulū nostru, și despre slobođenă și în liniștită urmare a legii noastre, și despre petrecerea vieții nebântuire și în repaosū, și cu tōtă îmbilșugarea și largimea, câtū nici măsurile supunerii nu îngaduia. Către dovedirile celle iubitorē de ómeni, de unile ca aceste iubitorē daruri, toți de ua potrivă Greci avea neapărată datorie se mulțumescă în fapta, și se fia sîrguitorī pururea spre celle de bună placere către împărătescă putere, slava înalțând către iubitorē de bine Pronie a cerescului Dumnezeu, și către prea puternica împărăție, care, după asemanarea dumnezească, acea iubitorē de ómeni, otcârmuesce pre supuși. Dar voi, mulți din seminția Grecilor, trecând cu vederea sorócele mulțumirii lor, cei după datorie, și dândū uitării atâtea împărătescī faceri de bine, și de ua data bântuind și calcând și chiar formale credinței noastre, ce povețuescū bună ascultarea și supunerea către acēstă pașită de Dumnezeu împărătescă putere, s'au abatut prin rătăcire la atâtea deșertăciune și neînțelepție, în câtū au și cutețat se ia asupra-le chipulū resvrătirii și alū apostasiei împotriva acestei obștescī noastre facitorē de bine și hrănitōre, nebiruite împărății. Inșă, în vreme ce pornirile cellor protivnici lui Dumnezeu și neînțelegători au fost unele ca acestea, prea puternica impe-

rație, nelepadand din mâinele sêlle mila și îndurarea, ce isvorescû din firescile sêle împeratesci obiceiuri, au trecut cu vederea cuvântul ce putea avea de a pedepsi în dată pe apostafi și *haini*, și de a le face din început și de ua dată resplătire; și despre ua parte, după trebuința, pre unii 'i au pedepsit, iară despre alta parte, pre cei ce 'și au cautat de a lor trebuințe și au statut în hotarele supunerii, s'au sârguit ca se 'i pașcă și se 'i isbavăscă; bine-voind, în celle dupe urma, a se da din partea bisericei nôstre cărți de afurisanie și de sfatuire. Dar de s'au și dat ast-felû de cărți bisericesci, nu numai ua dată, dar și de douê ori, împotriva, că cei ce umblau pe callea resvrătirii nu 'și au lepădat cugetul lor celû satanicescû, nici au vrut se înțelêga a se îndrepta, surđind și spre bisericescile mântuitoare sfătuirii, împotrivindu-se și apostolicescelor și sobornicescilor porunci, ce sunt rânduite pentru supunerea și bună ascultare către stepânitorii noștri, și pre alocurea iarăși stau și se nevoescû spre aceêși vrednica de urâciune resvrătire și satanică nesupunere, cu chip ca acelu, prin care și cu amăgire clătescû pre cei mai slabi, tărându'i la aceêși prapastie a pierđării; și așa cutêsa a urma celle mai rele și nelegiuite, pricinuind pricinuirii în pecate, și cu chip și cu temeiu de prigonire pentru lege, propovêduind relele lor și neiertate cugete, ce de obste au împotriva Ahli-Islamilor. Deci, împotriva unora ca acestia neînțelegători, neînfrânați și nepocaiți apostafi, cu dreptate prea puternica împerație se cuvenea a pune în lucrare pedepsa cea de apoi, neîndurându-se de nici unulû din ei; dara fiind-că chipul prea puternicei împerații este întemeiat firesce întru îndurări și mila, în puterea acestor mile, s'au adaos buna-voința împeratêscă, plina de iubire de ómeni și de milostivire, și dându-se s'au trimisû către noi înalta împeratêscă porunca arratătoare celor mai sus șise, și poruncitoare de a se da și acum bisericesci sfătuitoare cărți către toți de obste, cei ce se află sub acêstă pașita de Dumneđeu împeratêscă obladuire, coprinđitoare de aceêși înțelegere ce s'au șisû, și de obstêscă supunere și bună ascultare ce se cere neapărat de la voi. Drept aceea, și scriind sobornicesce împreuna cei de lângă noi sfinți și prea cinstiți archierei, în duhulû sânt iubiți frați ai noștri, și din preuna slujitori, ca cu ua trâmbița propovêduim către voi toți coprinđerea înaltei împeratesci porunci, și în duhul sfânt ve sfatuim, și ve povățuim pe toți, mari și mici,

de veri-ce orându-*é*la și trépta, câți cu obrasnicie ați cugetat se vé într'armați împotriva obstescei nóstre hranitóre și facátórei de bine prea puternicei împérații, se lepádați în data armele, și se luați asupra-*vé* chipul celú vechiú alú cei desavársite și credincióse supunerí și buneí ascultării vóstre catre împérație, și se vé depártați de cugetul celú desért și sata-nicescú allú resvratirii; iar cei-l-alți toți se stați cu statornicie și néclintiți în credința supunerii, și într'un cuvént toți din preună locuitori fieste-cáruia ostrov, care vé închipuiți cu numirea pravoslavniciei crestinesci credințe, și din dumne*é*scá buna-voința vé aflați sub désa și bogata umbrirea împératéscei puteri, toți de obste, fárá de nici u*a* deosebire, se vé întórceți la mántuitórea calea supunerii, adevérindu-*vé* si încredințându-*vé* cá prea puternica împérație, dupe ce va vedea în faptá întórcerea si cáiala vóstra, si curat si adevérat cugetul buneí ascultării vóstre, si scumpa pa*đ*a si urmarea datoriei credincióseí supunerí, iarasi ca u*a* maica doritóre vé va încal*đ*i, reversând din isvorul celú nedeșertat alú îndurarilor sélle bogate împératéscele mile asúpra vóstra, si dând cu totulú catre adéncul uitării acele nesocotite si desnadájuite porniri, ce din îndemnarea viclénlului Diavol s'au cute*đ*at împotriva împérației; cu asemenea chipú si obstéscá maica pravoslavnicilor crestini, sántá biserica a Domnului nostru, vé*đ*énd pusa în lucrare pocáința vóstra, se va milostivi si va da iertare si slobo*đ*enie celor ce au gresit, si dupé greselele lor au adusú asupra-*le* greutáțile înfricosatelor blestemuri alle ei. Iar de care cumva (feréscá Dumne*é*ú!) se vor aráta p*á*na în sférsit sur*đ*i catre cele de acum iubitóre de ómeni glasuri ale prea puternicei împérații, nemulțamitori facéndu-*se*, si necunoscători catre împératésca facere de bine, cea cu multa dorire, si catre milostiva hará*đ*irea, cea mai presus de tóta nádejdea nesimțitori, arátându-*se* catre mulțimea *ce*á fárá numér a neasemanatelor mili împératésceí, ce *din* început si p*á*na acum au avut, ne*ba*gând în séma nici bisericescele nóstre povațuri, si párintesci sfátuiri, țintind iarasi cu denadinsul totú la aceste porniri protivnice Dumne*é*irii, si streine cu totulú chipului crestinescú, nelegiuirea lor va apasa peste gruma*đ*ul lor; si vor lua judecatá si osândire; pentru cá nu vor scápa de drépta pier*đ*area lor de istov, ce li se gátesce neapárat; si nu va fi lor îndurare séu mántuire, nici trupesca nici sufletésca; c*í* réu cu réu vor suspina, si se vor pierde de u*a* datá. De

aceea tresviți-vé, pentru Dumnezeu; sânguiți-vé, până aveți încă vremea pocăinței; și faceți precum întru glăsuire cu înaltă poruncă scriindu-vé, vé povățuim, și vé poruncim; și nu într'alt chip cu hotărâre. — În luna lui August, *Indimir* 9.

Allü Kesariei, Ioanichie. — Allü Ephesului, Manasie. — Allü Eracliei, Meletie. — Allü Nicomidiei, *Panaret*. — Allü Nicei, Ierothei. — Allü *Derconului*, Ieremia. — Allü Thesalonicultui, Matheiü. — Allü Têrnovului, Ilarion. — Allü Prusiei, Gherasim. — Allü Aghirei, Thimoteiü. — Allü Veriei, Macarie. — Allü Nectarie ¹⁾.

Nota No. LXXXVI.

Petițiune din partea boierilorü către Pașa de la Silistra, contra Turcilor din Giurgiu cari făceau neorândueli prin țerră.

Către prea Înălțatulü Vizirü, Mehemetü Selim, Pașa Silistrei Valezi.

Plecată închinăciune aducem până la pământ!

Cu prea plecatul nostru Arz-mahzar, iarăși cădënd la lumnatele picioré alle Înălțimei Tele, facem prea plecată arătare pentru serhatlîit Giurgiuveni, ómeni ai luminatului Hacicu Pașa, Muhafizulu Giurgiuului, că în trei rënduri aü făcut porniri, și tóte *mairile*, una după alta eșind, pîn satele țerréi din judeciul Vlașca, și din judecul Teleorman, de aü făcut multe prađi și jafuri locuitorilor, cu feluri de numiri. Dintr'a carora pricină tóte orënduelile ce aü făcut ot-cârmuirea de zaherele și altele, pentru trebuința ostirilor împêrătesci, ce se află aici în țerră, staü josü neîmplinite, înfricoșind și gonind și pe zapcii din plăși, și făcënd feluri de *zulumurü* locuitorilor, după cum am mai făcut plêngere către înălțimea ta și prin altü prea plecat arzu-mahzar; în cât ne aflăm la uă mare grija și frică de primejdie, neavënd cu ce sé împlinim cele trebuincioșe alle ostirilor. Acum ne venirá noué însciințari de la ispravnicatul, că Giurgiuveniü parasire de reutăți nu facü, ci pe lângă *chederulü* ce aü dat la cele-l-alte orëndueli, de nu s'aü putut săvarși, aü strêns și venitul huzmeturilor Domnesci, și alte deosebite luari.

Ticaloșii locuitorii, este sciut, că s'aü prădat în destul de către *țerraniü hoși* ce 'iaü fost calcat, până când aü făcut mila

¹⁾ Veđi Memoriulu lui Dirzenu, loc. cit. No. 673 și 674.

prea puternica împărăție, și vrednicia înalțimei tele, de s'au isbavit de dânșii.

Ot-cârmuirea iarăși cere de la ei cele după datoria lor, ca nisce trebuinciose ce sunt ostirilor împărătesci; pentru că într'alt chip nu pôte face; apoi se'i tiranisésca și Giurgiuveni cu acest felu de *zulumuri*, este uă mare jale și prăpădenie asupra lor. Ci fiind-ca prea milostivul nostru împăratu pe înalțimea ta te-a însărcinat cu ocrotirea acestei țerri, de unde am și cunoscut în faptă milă și ajutor la ori ce păsu am făcut rugăciune, cu genunchi plecați cădem la luminate talpele înalțimei tele, și fierbinte ne rugăm ca și acum să reverși milostivire asupra săracelor raele, și a nōstre prea plecatelor slugi, ce ne trudim ziua și nōptea ca să arătăm slujbă plăcută, spre a nu se da cheder la hrana ostirilor; și prin bunu ajutorul și sprijinēla înaltei înțelepciuni a înalțimei tele, să isbavésca aceste douē numite județe alle țerrei de supărările ce facu Giurgiuvenii, cu ori-ce mijlocu se va socoti de către înalta înțelepciune a înalțimei tele.

Fiind-ca nadejdea nōstră de zaherea, la aceste douē județe este; si când se va mai face zaticnire, rămân ostirile lipsite de hrană, și noi în primejdie.

Și alt n'avem unde cădea de cât la mare milostivirea înalțimei tele ¹⁾).

1821 August 11.

Nota No. LXXXVII.

Înaltă poruncă a Sultanului către prea înalțații Viziri Muhafisi ai Silistrei și Diului, Mehmet Selim-Pașa, și Dervișu Mustafa-Pașa, și către celū într'adinsū prin poruncă trimisū împărătescū bum-bașiru, Ghedekim zaimir Husein Aga.

Sosind acésta sânta porunca, se vē fie sciut cum că cei cu înșelaciune și în multe locuri prin fapte rele arătați *hainii* duoi apostăți, Alexandru Ipsilanti și réulū Mihail, Domnul Moldovei, unindu-se unul cu altul, aū îndrāsнит, nu de mult, ca să ațēte în duoe Eparhiī, Valahia și Moldavia, feluri de tulburări și resvrătiri, pricinuind seracelor raiete nepomenite hrăpiri, cal-

¹⁾ Veđi condica No. 96, fila 11, din archiva Statului, secțiunea istorică.

cări și jafuri, înfricoșate și nesuferite, împotriva linistei de obște și a dreptăților ce dobânda mai 'nainte vreme în pace raiaoa ce locuesce acolo; și fiind acestea tot déuna nestramutată înalta noastră îngrijire și voința, ca să se pădêscă prin tot mijlocul nesuparată acésta raia, care se ține de mâinele noastre, ca un amanet sânt allû lui Dumnezeu, nu am lipsit prin Dumnezeescu ajutor, și prin cea grabnica și la vreme îngrijire a noastră, ca să scăpăm aceste două Eparchii din cea asupra-le cădute nevoi, și să perdem cu totul pre numiții obraznici rêsvrătitori cu puterea purtătoarelor de biruința ostirilor noastre.

Dar fiind-că într'acestea ne-am îndestulat cum că s'aũ întâmplat în țerra Românesca, din partea unor fără rânduéla ostași ai nostri, câte-va nedreptăți și pagube către nevinovații raiele, ce n'aũ greșit întru nimic, nici aũ fost partași rêsvrătitoréi vinuirii, și înca s'aũ facut și hrăpîri și jefuirii pre la moșiele și averile boieresci, și altele asemenea acestora, stréine mișcării, care nu numai se ved cu totul împotriva bunei întocmirii a puternicei sôn tre împérații, și înaltei noastre și neschimbata voința, ci și nepotrivate și neasceptate din partea bine încuviințatelor și biruitoélor noastre ostiri, nici din partea vitejilor Ieniceri, cei ce aũ supunere către împératescul nostru Devletu. Fără înduoéla, unele ca acestea trebuie să se fi pricinuit de către alte rënduri de osteni către cei nesocotiți și fără orânduéla, cari ne putênd să înțelégă nici aceste întemplări de acum, nici să pădêscă datoria meseriei lor și buna întocmire și dreptatea, îndrâsnesc și se abat fără orânduială la acest felu de urmariri relle; pentru că, de și se dedese mai din nainte împératésca noastră strasnică poruncă, după darea afară a legiuitului sânta *fetfa*, la câte-va părți alle împérației noastre, în care părți resvrătire facênd Grecii asupra noastră, si îndrâsnind ca să ridice si arme, si pentru acésta ne adussesse la turbare ca spre pedépsa si resplătirea unora ca acestii îndrâzneți si obrasnici se'i prăpadim cu totul; iar femeile și copiii lor să se robéscă, și în dată să se facă împératesci și alle lor avuturi.

Cu tóte acestea, fiind-că este de odata după milostivire si însusí puternica noastră voința, ca nu numai cei nevinovați si neprihaniți raiele alle noastre să remaie după tóte neatinsí si nesupărați, ci si însusí cei ce s'aũ obrasnicit asupra-ne, si aũ fost supusí la vinovația hainlicului, însa cădênd si căindu-se,

si mila cerşind, să se ierte si acestia, învrednicindu-se a se umbri sub mila împărăţiei mele, si a uitării de ori-ce rău, a fost trebuinţa ca pentru acesta să se orânduască într'adinsu unul din cei înţelepţi şi încercaţi slujbaşi ai împărăţiei noastre spre isprăvirea şi lucrarea unei voinţe ca acestia a noastră.

Deci, tu, o Zaima, cellu ce esti împodobit cu înţelepciune şi cu destoinicie, care le dai spre încredinţarea cea nădăjduită, că prin vrednicia ta vei săvârşi cu credinţa porunca cea dată ţie, ia aminte acum să pleci fără de zabavă de aici, dupe cellu dat hatihumaium alu nostru; şi mergând acolo, să cerceteţi cu aménuntul miscarile ostirilor noastre; si într'acestu chip propoveduind si făcând cunoscut la toţi, că întocmirea şi cea către buna orânduială voinţa a puternicei mele împărăţii privesce spre stricaciunea nedreptăţilor; să îndrepteţi, cu mijlocul Zabeţilor şi a celor mai mari, cea cerută nesupărare către Raiele, şi oprirea nedreptăţilor; arătând cu denadinsulu că este statornică voinţa a puternicei mele împărăţii să nu se vateme nevinovatele raiele, în nici un chip, nici să se păgubescă, şi nici să se supere.

Ia aminte dară, bine sciind acesta, ca să urmeţi neschimbat celor poruncite, fără cea mai mică abatere séu înstreinare; pentru care ţi s'aũ şi dat această sfântă porâncă ¹⁾.

(Urmésă semnătura şi pecetea).

Nota No. LXXXVIII.

Corespondinţă şifrată a Boierilor emigraţi cu Boierii din ţerră, în timpulă revoluţiunii de la 1821.

31	Insemna	α.	41	„	λ.
32	„	β.	42	„	μ.
33	„	γ.	43	„	ν.
34	„	δ.	44	„	ξ.
35	„	ε.	45	„	ο.
36	„	ζ.	46	„	π.
37	„	η.	47	„	ρ.
38	„	θ.	48	„	σ.
39	„	ι.	49	„	τ.
40	„	κ.	50	„	υ.

¹⁾ Vedi memoriulă Dirzénului, loc. cit. No. 674. Acest actú e publicat şi de D. Papavoglu în *Pressa*, No. 213 din anulú 1872.

51	"	φ.	77	"	άνά.
52	"	χ.	78	"	κατέ.
53	"	ψ.	79	"	διά.
54	"	ω.	80	"	μετά.
55	"	ς.	81	"	παρά.
56	"	σπ.	82	"	άντι.
57	"	τσ.	83	"	έπι.
58	"	λλ.	84	"	περί.
59	"	μμ.	85	"	έμφί.
60	"	γγ.	86	"	άπό.
61	"	γκ.	87	"	έπό.
62	"	ρθ.	88	"	έπέθ.
63	"	σσ.	89	"	καί.
64	"	—	90	"	έξε.
65	"	αι.	91	"	άι.
66	"	αυ.	92	"	τά.
67	"	ει.	93	"	τό.
68	"	ευ.	94	"	τά.
69	"	οι.	95	"	υψ.
70	"	ε.	96	"	υψί.
71	"	ψ.	97	"	τόν.
72	"	έν.	98	"	τήν.
73	"	εϊς.	99	"	τάς.
74	"	εζ.	100	"	ταϊς.
75	"	πρò.	101	"	τάς.
76	"	πρός.			

CUVINTE CONVENȚIONALE.

Russia	Spațiosū.
Austria	Nobilă țerră.
Turcia	Salată.
Alexandru alți Russiei	Nobilū.
Capo-d'Istria	Amicū.
Stroganoff	Pilla.
Alexandru Șuțu	Mormolocū.
Mihail Șuțu	Completū.
G. Rizu	Amicū alū adevêrului.
Sultanulū	Ciupercă.
Pinu (cons. rusescū)	Halva.

Pisanis	Oțetû.
Ignatie	Adevêrû.
Perevosû	Iute la drumû.
Alexandru Ipsilante	Ștăpânitorû respectabilû.
Iatropulû	Îspus la ardere.
Domnandos	Stupidû.
Alexandru Mavrocordatû	Învețatû.
Vodă Caragea	Scotocila.
Brâncovenu	Sincerû.
Gr. Ghica	Emeticû.
Barbu Geani	Batrânû.
Gr. Filipescu	Porcu albû.
George Filipescu	Baltacû.
Mavru	Europénti.
Mihail Cornescu	Bunû omû.
N. Vacărescu	Amiculû amicilorû.
C. Cornescu	Aspectû amorosû.
M. Florescu	Zurbagiû.
M. Balénu	Spânu.
I. Filipescu	Iubitorû de adevêrû.
Boierii	Creștini.
Moreea	Nenorocitû.
Tessalia	Inarmată.
Familia Muruzi	Miserabilă.
Familia Callimah	Bună.
G. Leventis	Nasû bunû.
P. Pachi	Caldărarû.
Vlahi	Figuri hidósse.
Moldovénû	Mâncatorû de varșă.
Valetas	Viclénu.
Bulgaria	Pavliidi.
Moldavia	Dorinșă frumósă.
Vlahia	Pruncu.
Dunărea	Piatră.
Serbia	Cenușă.]
Constantinopolû	Sărăcie.
A. A.	Levantulû.
A. X.	Gg. Papa.
Savva	Cêră roșie.
Capitan Iordache	Arșită.
Capitan Farmachi	Oțelû

Samurcașu	Demonu.
Al. Vilara	Panglicaru.
Al. Filipescu	Culcușu de lupi.
Mitropolitul	Nestatornicu.
Oștiri turcesci	Botezatulu.
Eteriști	Luminați.
Calimahu	Calugaru.
Caimacami	Imprudinți ¹⁾ .

Nota No. LXXXIX.

Scrișorea boieriloru din Brașiovu și din Sibiu către boierii din București.

Incredințându-ne de către unii din noi, atât pentru unirea ce prin scris ați alcătuit sf.-voastră, și D-v., spre binele patriei și allu obstei locuitorilor sei, cât și pentru temeurile cu cari ați chibzuit să statorniciți această unire, i mijlocele ce ați hotărētu să aplicați în ori-ce vreme de trebuință, prin care nu numai să depărtați totă hula ce s'ar putea povesti de către necunoscătorii acestei uniri, ci încă să vă faceți pricinuitoari și nemului de laudă, și patriei de multe folosuri, am socotit că nici cum nu se cuvine să petrecem sub tăcere uă asemenea laudată și de binevoitoare faptă, fără de a nu mărturisi și din parte-ne mulțumita ce i se cuvine; cum și însoțirea glasului nostru după chipul de mai jos, la câte arătări veți pune în lucrare asupra temeurilor cu care v'ați unit și v'ați legat.

Părinți arhieriei, și D-v. boierilor! Ticaloșa patria noastră pătimesce în toate chipurile, de sunt ani nepomeniți; se răpesc, se jefuesce, căcă nenumerate năpăstuirii și nedreptăți. Sfintele lăcăsuri s'au vëndut fără sfială pentru înparte folosuri a chiar Stapânitorilor. Privileghiați, începând de la caftanlâi și până la cea din urmă tréptă, s'au călcat sub picioarele Oblăduirii, s'au necinstit și s'au năpăstuit învederat, împotriva legilor ce li s'au alcătuit. Supușii locuitorii dajnici au fost jertfa nedreptății, și isvor de uă rea folosire a veri-căruia ce s'au depărtat de mustrarea cugetului omenirii; și toate acestea le-am

¹⁾ Acestu actü în originalu illu posedă D. Bolliac, care mi l'a procuratü din preună cu multe alte acte ce a bine-voitü a mi comunica, luate de la casa lui Villara, după cum ne a assiguratü D-sa.

patimit din pricina jugului voinței la care ne-au împilat oblăduitorii după vreme: căci, vîndători aflându-se acestei creștinații, au slujit cu alu seû sânge sprijinatorilor lor celor nelegiuîți; au slujit, ȓicem, pagênatați, și au sdrobit puterea legăturilor către cei puternici și ai noștrii voitori de bine arătându-se cu viclenie, iar către cei neputincioși puind în lucrare sila și împilarea.

Pana la uă vreme, pre cum este cunoscut la toți de obște, a petrecut ticalôsa țerra sub acest felu de nenorociri; iar de când s'au ivit întrênsa și acest felu de nepomenita și fara de pilda întâmplare, au gasit privilegiu chiar Stapênirea Porții se o impilese și să'i adduca tot felul de bântuire, și a savêșitu prin rënduiții seî nu puține rapiri, jefuiri, nelegiuiri, năpastuiri, fara osebire, și în celle după urma uccidere și chiar perdere de viața a multor creștini nevinovați, buni compatrioți ai noștrii. Din care acestea se da a înțellege fiește-căruia că, și în vremea oblăduitorilor, acêsta a fost voința stapânirii, adică protivnica căderilor omenirii, protivnica obiceiurilor și legilor pământului, și isgonitoare chiar sfintelor legături de la care spândurâ fericirea acestei pravoslavnice țerri. Dar ôre, după aceste tôte doveđi ce avem pentru neomenôsa cugetare a acestei stapâniri, ce sôrtă nenorocita ne aștepta? . . Și mai vêrtos când înalta stapânire va voi se'si puie în lucrare împilarea jugului ce de atâția ani s'au dovedit că hrănesce asupra-ne, nu va cere în ajutoru și chiar glasul boierilor ce o slujescû atât din apropiere, câtu și de aici din departare? Și ôre acesti boieri înșelați, aflând de catre voitorii rêului, și nemaî judecând jertfa obștii salașluitoilor țerrei, nu vor da înscris, și nu vor cere și prin rugăciune tôte acelle relle căte privescû spre derapănarea nôstră, și spre smintêla bunătăților țerrei? Iar atunci, nu vom petrece ôre și mai rêu de câtu ceea ce am fost?

Milostivulû Dumneđeu, după a nôstră norocire, ne au învrednicit se avem legiuit sprijinatoru pre prea puternica împêratêsca Curte a Russiei, care, când ar cunôsce cu întregime nenorocirile nôstre, atât celle trecute, cât și celle ce acum se urđescû împrotiva binelui ce ne voiesce, negreșit nu ne ar lasa întru mâhnire și întru obidă; mai vêrtos că cunôstem după auđiri cât bine ne voeste, și cu câta iubire de omênire se silesce se hotărască a nôstră sôrtă.

Acest rêđam avênd dar Sf.-Vôstră și D.-Vôstră, de vreme ce v'ați unit acum prin statornicie, vê rugăm, nu încetați de

a pune în lucrare bunele socotințe ce ați făcut în ori-ce vreme, și pentru ori-ce vor cere trebuințele; și cunosteți din parte-ne că glasul nostru va fi următor glasului și arătarilor ce veți face Sf.-Vóstră și D.-Vóstră. Urmările noastre vor fi următore povățuirilor ce ne veți da; și alt nimic nu vom cugeta, de cât căduta supunere la oblăduirea ce ni se va rânduiri prin primirea și buna voință a prea puternicei protecții ce avem, rêvnă și dorire întru binele patriei și întru a sa ferire despre ori-ce bântuire și netremnicie, depărtare de ori-ce rea folosire în partea cuiva prin care cunostem că în multe rânduri au cercat ticăloșii locuitori, compatrioții ai noștrii, multe feluri de napăstuirii și nedreptăți, și cea fără de fațăria și prin curățenie de inimă allăturare a noastră la a Sf.-V. ș'a D.-V. bună și laudată unire.

Atât numai ve rugăm că, în ori-ce vreme veți cunoste vre-o clădire de vre un bine allu țerrei, sau veți chibđui Sf.-Vóstră și D.-Vóstră să faceți vre uă asemenea unire, să bine-voiți a înștiința și pe cari din noi vă veți îndeletnici într'acea vreme, și veți cunoste mai destoinici de a Sf.-Vóstre și a D.-Vóstră desăvêșită încredințare. Pentru că vă este cunoscutu că la asemenea bunătăți, în întâmplări alle patriei, după măsura ființei noastre, suntem și noi de uă potrivă doritori binelui, și părtași bucuriei ce ni se cuvine, cunoscând într'adeveru și mărturisind fără fațărie folosul obștei, folosu și bine allu fieste-căruia în parte. Așijderea vă rugăm, ca ori când și din partene vom cunoste că este trebuință d'a se face vre uă chibđuire între Sf.-Vóstră și D.-Vóstră, sau vre o mișcare iertătore cugetărilor ce aveți, și avem și înșine noi, să fim slobođi prin taină a vă da părerile noastre și Sf.-Vóstră și D.-Vóstră, cautându-le și chibđuindule, de le veți gassi asemanate vremilor, și stătornicite asupra temeiurilor cu care sunteți legați; să le primiți, să le îndreptați, și să le faceți cunoscute unde se va cuveni; sau, de vor spênđura de la Sf.-Vóstră ș'a D.-Vóstră săvârșire, să le puneți și în lucrare; pentru că nu este de mirare a odrăsli și din asemenea păreri multe bunătăți alle țerrei, plăcute sprijinatorilor noștrii; de vreme ce mulți din noi am slujit țerrei după vremi în multe rânduri, și în felluri de trepte; și póte că cunoscem une-ori celle ce a Sf.-Vóstră și a D.-Vóstră iscusința încă până acum nu le-a pătruns.

Acestea sunt celle ce simțim și încă mai cu adaos într'a-

căstă mare și nepomenita întâmplare a patriei noastre, după care încredințându-ne, precum s'a ținut de a Sf.-Vóstre și a D.-Vóstră statornicită unire, am hotărât să vi le facem cunoscut, și să ne allăturăm glasul la celle ce veți chibzui și veți urma; dar ca să vă încredințăm și mai bine de a noastră râvnă și hotărâre, vă rugăm să primiți acest înscris allu nostru, mărturisit prin câte iscalituri vedeți la valle, și întăritu prin strajnicu jurământ ce facem, pe numele a tot puternicului Dumneșeu, că întocmai vom fi urmarori; pre cum și că veri care din noi să va dovedi cu cea mai mică viclenie sau desghinare de această statornicită hotărâre, să aibă răsplatitori chiar pe acest puternicu Dumneșeu; și să fie cunoscut ca un vrednicu de hula némului seú, și isgonitu de tóte ajutorințele patriei selle ¹⁾.

Boierii aflați la Brașiov :

Prea Sf. Mitropolitu Dionisie.
Marele Vornicu Grigorie Balénu.
„ „ C. Samurcașu.
„ „ Gg. Fillipescu.
Mare Logofétu Alecu Fillipescu.
„ Vornicu N. Văcărescu.
„ Logofétu Dimitrie Hrisosholeu.
„ „ Manoil Balénu.
Vornicu Mihail Cornescu.
Hatman N. Șuțu.
Vornicu N. Ghica.
Aga N. Filipescu.
„ C. Cornescu.
„ Al. Villara.
„ Manolache Florescu.
Comisú Alecu Filipescu.
„ Iancu Filipescu.
„ C. Vlădoianu.

Boierii aflați la Sibiu :

Episcopul Râmnicului.
Vornicu Al. Ghica.
Postelnicu Arghiropolu.
Cluceru Vlădoianu.
„ Dincă Otetelișianu.

¹⁾ Originalulú acestei epistole în limba ellena illú posedă tot D. Bolliac.

Nota No. XC.

Petiția boierilor din Brașiov către Împăratul Rusiei, prin care'i descrie miseria în care'i a addus esilul și persecuția Turcilor, și se rógă a'i împrumuta cu uă sumă de 500,000 ruble asiguate.

Sire!

Cinci-spre-zece luni au trecut de când, cu se scapăm de flagelul anarhiei și de furia fanaticismului ostirii turcesci, am fost constrânși a căuta un asil în Brașiov.

Plini de încredere în puternica protecție a M. Vostre, reasigurați din când în când prin comunicarea officială ce consulul general al M. V. din România a bine-voit a ne face, am sufferit cu resemnație, și fără a ne allarma de întârziere, toate nevoile legate de uă lungă ședere în străinătate. Vom persevera și în viitor, Sire, cu acelaș zel și fidelitate, în împlinirea datoriilor noastre, așteptând, în tăcerea respectului, momentul în care buna-voință și sollicitudinea cu totul paternă a M. V. vor îndeplini opera regenerării nenorocitei noastre patrii, de la care un popor întreg de chrestini, appăsât d'atâta lung timp, astéptă mântuirea sea.

În mijlocul lipselor de tot felul ce am fost nevoit a ne impune, Caimacamul Valahiei ne a trimis copie după firmanul ce ne invită a reintra în căminurile noastre; am fost siliți a refusa, cu cuvinte temeinice, neputând consimți a approba călcările tratatelor cellor mai solemne, nici a coopera la spoliarea și la ruina completă a unei țeri atâtu de nenorocită deja, primind funcțiuni din partea unui guvern usurpator. Am facut se înțelegă că înturnarea noastră devenia imposibilă, până la restabilirea guvernului și a ordinii legale.

Cu toate acestea, Turcii, întăriți de întârzierea noastră, au devastat proprietățile noastre, au jefuit casele noastre; posesiile noastre au devenit prada celui d'ânteu ce a pus mâna pe elle; arendașii și intendenții noștri au fost împiedecați în strângerea banilor și trimiterea lor; privilegiile noastre fură nesocotite, casele publice jefuite, monăstirile despoiate; și toate acestea cu scopul d'a ne sili ca se ne înturnăm în țerra.

Siliți din toate părțile, lipsiți de mijlocele de a satisface primele trebuințe alle essistenței, a trebuit se ne desfacem de toate obiectele ce am putut scăpa de jafu și de prada, cu jumătate prețul lor; se dăm toate obiectele de ore-care prețiu spre re-

fiurea sumelor împrumutate cu dobânzi foarte grele; și nepuțând nici ast-felū a face împrumuturi, sē părăsim acelle obiecte la lăcomia creditorilor noștri. Viitorul ni se presintă sub aspectul cellū mai înfiorător; totul este sleit; și chiar moșiele nu mai sunt priimate în ipoteca.

La Voi, Sire, numai la Voi, la simțimintele mărinimōse și generōse, la simțimentul de umanitate, alle căria acte vor nemuri domnia M. V., alergăm ađt. O rugăm dēr cu lacrimi a ne veni în ajutor, accordându-ne un împrumut drept valōrea de cinci sute mii ruble assignate, ipotecate asupra proprietăților nōstre nemișcatōre, dupē sumele ce fie-care va priimi, dând obligațiuni la termen în cancelaria Consulatului M. V. Acea sumă, nu numai ne va pune în stare a întēpina neapēratele trebuințe, ci a ajuta și p'acei din compatrioții noștri pe cari miseria 'i consumă; cu modul acesta noi vom putea afla uă ușurare la sufferințele nōstre, și ei unū remediū la desperarea lor.

Vom fi recunoscători, Sire, pentru acēstă bine-facere. Bine-cuvēntările nōstre și alle copiilor noștri, pentru fericirea domniei în veci memorabile a M. V., se vor urca până la picioarele tronului cellui a tot putinte, rugând cerulū pentru împlinirea dorințelor ce faceți pentru fericirea correligionarilorū sei ¹⁾.

Cu cellū mai profundū
și umilitū respectū,

Sire,

Al Maiestații V. Imperiale,
prea plecați și umiliți servi.

Irașicvū, 31 Mai 1822.

(~~Urmēra~~ semnăturile).

Nota No. XCI.

Petițiunea Boierilorū emigrați în Transilvania catre Imperatoarele Rusiei, în care justifică trecerea lor în Austria, se plâng contra barbariei Turcilor, și reclamă ajutorulū Impēratului.

Prea puternice Impērate!

În data după ivirea în nenorocita nōstră țerră a revoltei Vladimirescului și a lui Ipsilanti, nu numai am întrebuițatū

¹⁾ Conceptulū originalū allū acestui actū illū possedă totū D. Bolliac.

tóte mijlócele pentru domolirea ei, dér creșënd a ne împlini uá datorie de suppunere, prin petiție din partea țerrei către Inalta Pórtá, legitima stépâná a nóstrá, am descris cu aménuntul tóte mássurile luate de noi în privința acésta (potrivit cu puterea țerrei, dér neesecutate) cum și înnaintarea réului; în celle după urmă, veșënd pericolul ce ne amenința, am rugat pe Inalta Pórtá a se gânda la mijlócele celle mai nemerite pentru învingerea rescólei, și scáparea țerrei de relle care o amenința.

Veșënd însă cá réul cresce, și cá scopul rebellului Vladimirescu și allú Arnáuților țintesce la desevêșita peire a boicrismului, cum și la jáfuirea țerrei, și gândind asemenea cá spre a ne aráta suppuși Inaltei Porți, nu se cuvenia sê stám la cáрма țerrei în mijlocul rebellilor, când, mai cu sémá, și Caimacamii legitimului Domn allú țerrei, și represintantulú Inaltei Porți trecusserá Dunárea în Turcia, am fugit și noi, cum am putut, la asilul Transilvaniei, unii mai nainte, alții mai în urmă, fie-care după ocasiunile ce a putut gási; și așa, în locú stréin aflându-ne, n'am încetat a aráta Inaltei Porți tóte relle ce se petreceáu în România, rugându-ne ferbinte sê bine-voiascá a lua másurí pentru a lor îndreptare.

Dér abia după mai multe luni, după ce țerra fu în tot felul jáfuitá de către rebellí, sossirá și împérátescele ostiri otomane, cari, conform propriilor lor proclamațiuni, își propuneaú allungarea rebellilor din țerra și mângáerea nevinovatului popor; și, readducênd ast-fel linistea în țerra, sê facá a se reîntórce fie-care la cáminul sêu, a se bucura toți în comun de tóte drepturile de cari se bucuraú sub scutul puterniceí protecțiuni a Maiestáței Sélle Imperiale, și a dobândi uá consolare analogá pentru câte relle și pagube aú sufferit în acest nenorocit timp allú revoltei.

Însá pentru completa nenorocire a țerrei, venind aceste ostiri, s'aú purtat într'un mod fórte dușmánescú și neomenos; cáci, în locú d'a batte și a goni pe rebellí, din contra aú persecutat și aú bătut pe însási acésta nenorocitá țerra, România. Și, fár' a respecta nici tractate, nici chiar propriile lor proclamațiuni, nici umanitate arátând, aú predat și pradá încá țerra în tóte díllele, și de vite, și de proviante, și de lemne, táind pádurile țerrei; și ast-fel, hrápind tot de pretutîndeni, și transportându-le la cetáțile lor, prin celle mai grele impuneri de potveđi, este de temut ca nu cum-va, pe lângá

rellele din present, prelungindu-se ocupația turcăscă, să fie țerra mai în urmă amenințată de uă completă lipsă de bucate, de vite și de uă generală pustiire; pe lângă aceste jafuri și depradări, Turcii au omorât uă mulțime de nenorociți inocenți, pe alții 'i au pus în țepă, fără nici uă judecată seú cercetare; au desbrăcat călătorii, au luat în robie famillii întregi, au ars de tot sate și tânguri, au jefuit monastiri și biserici, batjocorindu-le, și făcându-le grajduři de cal; au sfăramat icónele deprin biserici, spre batjocura religiunei, au desgropat morți duprin morminte, au tăiat preoți în chiar sfintele lăcașuri, și au rísu de callugărițe prin însași sfintele altare.

Și pe când se sevêrșescú tóte aceste nelegiuiri, capii armatelor otomane pretind ca noi să pãrasim ultimul asilú allú vieței nóstre, și să ne înturnãm în nenorocita nóstră țerră; nu, negreșit, pentru a contribui la vre uă tamaduire a ranelor ei, ci pentru ca să înmulțim numărul victimelor, spre sațiul ferocității lor, precum din faptele lor se devedesce, ca ast-fel le este hotărârea.

Suppunênd dér la treptele împerãtescului tron allú Maiestații Vóstre aceste neauđite și fără essemplu sufferințe alle duiósei nóstre țerrí, cuteđam, prea puternice autocrat, a invoca cu durere prea puternica Vóstră protecțiune. Pentru numele lui Dumneđeú, Sire, îndurați-vê a arunca uă cautatura blândă asupra unei provincii, care, petrecênd din fericire în liniste și pace, sub egida puternicei Vóstre protecțiuni, a cađut acum, din neprevêdute întêmplari, într'un abis de nenorociri fără marginii; și din care abis, singur numai prea puternicul Vostru bračú o póte mântui. Sire! Poporul care ridică ađi mânele către Impêrãtesca Vóstră Maiestate, este un popor ce pórtă numele de *creștinú*; este un popor nearmat, care nu cere de câtú mila și sprijinul Vostru, pentru mântuirea sea și a patriei selle ¹⁾.

12 Iuliú, 1821. Cronstad.

Nota No. XCII.

Memoriú presintatú Consolului Pini de Boierii din Brașovú, în care propune reformele ce credú necessarii pentru România.

Cu tóte că în trecutul resbel de șese ani, România a păgubit mult materialmente, perđênd sumă mare de vite, din

¹⁾ Originalulú, în limba ellenă, și în forma de conceptú, illú posseda tot D. Bolliac.

cauđa neregulatelor transporturi, făcute cu scop de hrăpire, iar mai cu sémă din cauza desordinii în sistemul seũ guvernamental, și din cauza neconținutelor discordii; când însă țerra scăpă de acestea, cum și de scóțerea banilor peste hotare, provenite mai cu sémă din cauza dominațiunii străine, ce a durat până de unađi, nu mai puțin încă și din cauza tacselor puse pe produsele de vânđare (numite alle capanului, la care însuși guvernul participa, întrebuintând diferite mijloce, astfel că vânđătorii nu trăgea de cât un fórt micũ folos), România, ȓicem, ajunsese a prospera în finanie, umplându-se de bani, ca nici o dată în trecut.

În asemenea situațiune financiară aflându-se țerra, în urma resbellului, spre a putea prospera și mai mult, după gradul de desvoltare de atunci allũ locuitorilor, nu'i trebuia altũ de cât conservarea drepturilor sélle după tractate, și a iertării tributului, regulat chiar prin acellũ tractat; după care, cărmuindu-se poporul în deplină liniste, s'ar fi putut ocupa cu redobândirea primei sélle bune stări materiale, adică cu înmulțirea vitelor și cu întréga dobândire a folóselor ce 'i asigură activitatea sa agricolă, singurile sorginți de avuție în acéstă țerră. Ar fi putut, ȓicem, prospera fórt mult România: pentru că atunci s'ar fi bucurat d'aceste fericiri, cari înavuțescũ un Stat, adică averea materială și financiară. Cu tóte că lucrurile aũ revenit în starea de mai 'nainte a organismului guvernamental, însă din nenorocire n'aũ rezultat pentru țerră de câtũ sleirea financiilor, cu tóta sporirea stării materiale; și acésta era uă consecință naturală a lucrurilor: pentru că în timp de pace transporturile se făcũ mai mult saũ mai puțin în liniste; nici o dată însă nu pot da folósele ce le dă buna stare financiară; și acésta numai din cauza diferitelor restricțiuni uneltite contra comerciului, spre îndestularea aprovizionării capanului din Constantinopole, și numai în folosul guvernului însuși; și precum de obste este stiut, avuția materială, când întêmpină piedice d'a se preface în bani, devine cu totul neproductivă, în ceea ce privește daraverile publice alle unui Stat.

Ca dovadă de celle până aci ȓisse, în privința próstei stări a țerreii, și a despuierii sélle de bani, este tabloul sinopticũ de socoteli, trimis în anul trecut (1820) ambassadei rusești din Constantinopol, după care matematiceste se constată că scóțerea banilor din țerră covêrsește peste șepte milióne pe anũ

intrarea lor în țerră, întempinându-se tot d'o dată și tôte nevoile administrației. Dacă s'ar adăoga sumele ce prin abusu s'au luat până ađi, atât de guvern cum și de agenții sei, ceea ce constituie prima causă a înstreinării banilor din țerră, am putea ȃice, fără esagerație, că alte atâtea sume s'ar fi strâns în folosul Vistieriei; prin urmare, se constată că, făcându-se un calcul esact, România a fost delapidată de 63 milioane în acest interval de 9 ani de pace. Dacă, pe lângă acestea, s'ar adăoga și sumele luate neregulat, precum s'a ȃisū mai susū, s'ar însuma în total 120 milioane și mai mult; și dacă țerră ar fi luatū de atunci altă făcă, toți acești bani ar fi circulat negreșit în țerră; și nu numai afacerile publice n'ar fi întempinat cea mai mică dificultate, dar și numărul avuțiilor s'ar fi înmulțit în țerră; si prin concursul lor, artele și ori-ce cultură, atât materială cum și intelectuală, ar fi luat un sbor ca în tôte statele civilisate.

Din acestea rezultă că acéstă mare nenorocire a țerrii, adică sleirea ei de bani, nu provine de cât din óre-care cause fundamentale, cari contribue a înlesni eșirea banilor din țerră, în sume mai mari de cât acelea ce intră din afară; iar aceste cause sunt celle următoare:

1. Restricțiunea mecanică a comerciului ce se face sub cuvânt de trebuință a Capanului.

2. Dreptul absolut de stăpânire, esercitatū de streini în pavința Monăstirilor din România.

3. Guvernul strein și cu sateliții sei, care de drept înstreineză tótă. avuția materială a țerreii.

4. Beneficiile guvernului din tôte *husmeturile* ¹⁾ țerreii, iar mai cu sémă de la vămii și de la esporturi, din cauza cărora se împiedică liberul esersitiū allū comerciului particular.

5. Lipsa meseriilor pentru obiectele de neapărată trebuință, pe care, de și le-au întreprins unii din când în când, au fost însă cu neputință a se menține, din cauza nestabilității guvernului, cum și din cauza mituirilor ce se primia chiar de la asemenea întreprinderi.

6. Vițioasă organizare a sistemului administrativ în România, care, cu tôte clausele stipulate și prin înscris și prin tractate, cu tôte differitele legiurii făcute în trecut, nu tind de cât la felurite nedreptăți și jafuri; în cât prin acéstă și națiunea, în

¹⁾ Adică, vămile, salinele, ocritul, vinăriciul, etc.

locu să se cultive pentru fericirea sa, cade în demoralizare și moralmente și materialmente; și poporul se ruinează în totu felulu.

Insă tôte acestea au fost bune numai ca theorii, până în epoca în care isbucni pe neasteptate revoluția în România; acum însă se cere mai multă atențiune: pentru că, prin împuținarea averii materiale a României, poporul a ajuns la ultima disperare; iar această disperare a încuragiat pe Români până a 'și manifesta fără sfială tendințele lor pentru libertate; în cât cea mai mică nemulțumire ar putea împinge pe viitor pe mulți la multe necuviințe; de aceea împrejurările s'au schimbat în tôte privințele.

Unii susțin că autorii rescularii ar fi putut întâmpina dificultăți la întreprinderea lor, dacă n'ar fi găssit un popor strivit de multele nedreptăți și jafuri; alții cred că acest popor, după ce fu massacrat în urmă de Turci, și deprădat în tot felulu, nu numai a revenit la supunerea sa anterioară, dar că s'a și căit; ast-felū că este imposibilū a se mai ridica pe viitor pentru uă nouă revoluțiune.

Noi, plecând de la principiul că și națiunea Româna este compusă de ómeni, și ca ómeni, ei au naturalmente simțul greutății și allū ușurinții, ne unim cu părerea cellor d'ântaiū; adăogând încă că, pe lângă adevărata lui sufferința, nu puțin a contribuit la resculara lui și promissiunea capului mișcării de a deprăda ș'a răpi averile cellor mai bogați; căci, după cunostița ce avem din mai multe esemple, resculara poporului român nu se pôte esplica mai nemerit, de câtū ca un resbel allū cellor neavuți contra cellor cređuți bogați; iară nu uă reclamare cu armele pentru dobândirea drepturilor naționale și pentru curmarea abuserilor. Către această, în totū cursul acestei dureróse epoce a istoriei nóstre, am vedut chiar cu ochii nostrii progresul acellui resbellū allū cellor neavuți contra cellor cređuți bogați; ast-fel că resbellul pentru dobândirea drepturilor naționale nu putea servi nici măcar ca pretest; pentru aceea, nu numai că nu putem aproba această părere, dar încă avem curagiul a đice că această stare de lucruri are neapărat trebuința de multă atențiune și de matura chibzuire; pentru că este necontestat că în România tot mai esistă un spirit de nesupunere și îndărătnicie; iar simptomele caracteristice alle acestui spirit de rebelliune le vom espune pe scurt la valle.

Locuitorii de classa de jos a României sunt în adevăr timiți și necultivați, ca unii ce ducă uă viață simplă câmpenească; nu sunt însă lipsiți și de spirit natural; dintr'un simțiment natural, ei țin la locul nasterii și allu creșterii lor, și tot de uă dată au applicare la nedreptate și la asprime, care provine din cauza sistemului organizării administrative a țerei, sub care s'au deprins la supunere. Pre cât dar ei sunt dispuși a fi nedrepti și asprii, p'atât înțeleg și când alții le facu lor nedreptăți. Este adevărat că ei au sufferit în cursu de mai mulți ani, fără întrerupere, jugul acestor două reelle; și pôte că mulți, cunoscând bine caracterul lor, diceau cumcă supunerea locuitorilor provine mai mult din timiditatea lor naturală, de cât din cunoștința datoriiilor lor; și pôte că aceia au dreptate. Au pierdut însă din vedere cum că, dacă acești locuitori se vor îndărătnici odată la nesupunere, nu mai este cu putința a fi readuși la supunere, de cât numai prin ultima măsură aspră, adică prin *puterea armelor*. Acum ei s'au deprins și cu acésta, perđând șfiala lor de mai 'nainte; și ast-fel nu se mai tem nici de amenințări nici de biciu, ci numai de pedépsa cu mórte.

Cunoscând din experiența ce este nedreptatea, ei nu vor mai sufferi a fi nedreptățiți întru nimicü; iar agenții guvernului, porniți de lăcomia lor naturală, vor continua a'i asupra. Ori cum dar s'ar modifca organizația guvernamentală, se vor putea împuțina în adevăr abusurile; a se stérpi însă cu totul de o cam dată, este imposibil.

Asemenea și locuitorii, fiind și ei nedrepti și lipsiți de cultură, spre a se putea înșile supune dreptului cuvânt, vor voi să se arate îndărătnici chiar și contra datoriei lor de supunere către guvern; ast-fel că s'ar primejdui sistemul guvernamental, chiarü cândü ellü 'și arü esercita puterea sa în deplină dreptate.

Afară de acestea, mai este un cuvânt care pôte contribui mult la uă nouă tulburare și resculare; adică, sunt fôrte mulți d'între săteni, de uă condițiune mai bună, cari, de și locuescū prin téguri și pe la moșiile lor, sunt însă cunoscuți pretutindeni; toți acestia, atât din cauza comerciului lor, cum și din diferite trebuințe personale, se afla firește în strênsă legătură cu alleșii satului, asupra căroră, având mare influența, isbutescū tot d'a una în planurile lor; iar acei alleși, după tradiționalul lor obiceiü de la strămoși, conducū spiritele

sătenilor după voința în completă armonie; în cât noi înși-ne cunoștem bine că, la multe împrejurări, chiar guvernul a întrebuințat multe mijloce spre a 'i desbina pentru descoperirea vre unui adevăr, și 'i a fost cu neputință. Este însă și drept și avantajos ca sătenii să aibă mare încredere și devotament către alleșii lor: pentru că acestia întâmpină mai tot d'auna greutățile și nevoile consătenilor lor, de și profită și ei de asemenea împrejurări, având și dênșii instinctul nedreptății; dar sătenii, de și cunosc multe nedreptăți ce li se fac, le priimesc cu mulțumire, pentru că și ei află de la alleșii lor mari înlesniri la nevoile lor.

În asemenea complicate relațiuni, și în vederea amortirii simțimentului național, guvernul, rămânând nearmat și în condițiile de mai 'nainte, urmăsea că pre ori câți ar mulțumi după puterea sa, tot numărul celor nemulțumiți va fi negreșit cu mult mai mare; și ori și cât de drept ar lucra în toate hotărârile sale, iarăși cei aplicați la nedreptăți vor calomnia și actele și bunele sale intențiuni.

Dacă dar nu se va realiza mai întâiu puternicul mijlocu allu armelor, singura măsură prin care se pôte supune spiritul rebellu allu saténului, ca ce ar mai putea opri pe răd voitori a unelti și alta rescôla? Căci vor fi îndemnați la acêsta, ca ômeni, mai mult de resbunare de cât dintr'ua muștrare de cugetu că săvêrșescu unu réu publicu contra sacrelor datorii sociale.

Ast-fel fiind dar, cât de lesne n'ar fi ôre a isbucni ua noua rescôla, când, preparată pe alte base mai solide, s'ar inspira din principiile libertății ș'alle predării? Mai cu sêma că amorul de libertate și bunul traiu este din natura săditu în om, și cu deosebire la asemenea popor cu totul necultivat și aplicat la răpiri, care 'și a perdut cu totul sfiala sa de mai 'nainte de biciu și de despotism; prin urmare, ar fi în pericolu ori-ce sistem guvernamental, fie elu ori cât de drept și leal; și încă ar fi în pericol chiar totalitatea locuitorilor din România; pentru că, pe lângă neomenie, ar contribui cu deosebire și aplicarea lor la resbunare, la nedreptate și la prădări, cum s'a dis.

Din tôte acestea rezultă că, de și România până la unu timp își perduse numai avuția sa, dar cu ocasiunea prelungirii tulburărilor și a invasiunii Turcilor, s'a perdut și moralmente și materialmente: materialmente, pentru că și boieri,

și monăstiri, și boierinași, și ómeni de tóte condițiunile, totu poporul în fine, aũ fost despuiați de vite, de produse și de veri ce altã avere mișcátore, cercând nu mai puținã vãtãmare chiar și în cele nemișcátore; iar moralmente, pentru cã poporul 'și a perdut sfiala prin care își cunóștea datoriile de supunere; și acum, pe lângã desãvãrșita lui sãracie, a rãmas numai cu aplicarea la nedreptați, la cruđimi, și într'ua completã disperare, prin care lesne s'ar putea renaste spiritul revoluționar.

Ast-fel fiind actuala stare a României, singura ei îndreptare se aștepta de la sórta unui rebellu, prin care țerra s'ar putea înavuți cu intrarea banilor streini, cum este știut de toți, și s'ar scãpa tot d'o datã și de guvernul seũ neregulat și nedrept, priimind unũ alt sistem de guvernãmânt regulat, care 'i ar da uã organisare stabilã și legalã. Dar pentru cã acésta nu esistã, cellũ puțin spre a se putea îndrepta cu încetul și a se organisa, are neapãratã trebuința de uã regulatã ocupațiune militarã, pe un timp hotarãt (se înțellege de sine cã nu de Turci; pentru cã și caracterul acestui popor se oppune la acésta, și essemplele date de Turci, în curs de un an, aũ dovedit cã relele cauzate de Turci aũ fost mai mari de câtũ cele cauzate de rebelli); și ast-fel, asigurându-se atãt viéța cât și averea tuturor locuitorilor României, s'ar stipula clausele de mai la valle ca base alle unei mai bune și mai avantagióse organizațiuni; și desvoltându-se mai pre larg, s'ar ș pune în aplicațiune. Iar dupã ce poporul României s'ar obicinui cu asemenea organisare, în timpul determinat, atunci s'ar putea retrage din țerrã ostririle de ocupațiune. — Aceste clause sunt celle urmátore:

1. — Sã se stabiléscã ca hotar despãrțitor între Principatul României și Bulgaria, jumétate din adevãrata matcã a Dunãrii, precum se coprinde în chiar decretule împãrãtesti; dupã care sã nu mai aibã voie Turcii de peste Dunãre, nici din ostróvele României, sã se aprovisionese, nici în bãlțile țerrei sã mai pescuiascã, farã prealabilã învoialã cu proprietarii moșiilororũ dupe acelle hotare. Dar pentru cã pe pãmãntul României se aflã și celle trei cetãți, Brãila, Giurgiu și Turnu, carii odinórá erau alle României, iar mai în urmã, printr'ua învoialã óre-care (silitã, negreșit) a unui Domn cu Inalta Pórtã, s'aũ deslipit de sub stãpênirea României, și s'aũ dat la deosebiți guvernatori al Turciei, sub nume de *Naziri și Aiani*, și în

celle de pe urmă deveniră chiar pașalîcuri, și ast-fel stabilindu-se cu locuința acolo un număr ôre-care de familii turcesti, și întărindu-se de ajuns, pricinuescù nenumêrate relle pe teritoriul României, precum călcări de moșii și de sate întregi, năvaliri tâlhăresti de cete turcesti, necurmata certuri din cauza desertorilor, amenințări și înfricosări din partea Pașilor și a locuitorilor din acele cetăți; și ceea ce este mai reu, că au lipsit țerra de celle mai bune pozițiuni alle comerciului; ast-fel că locuitorii țerreii, transportânduși produsele în acele părți, au ajuns nu numai a nu se bucura de nici un folos, din cauza multelor dificultăți și abuzuri ce cărcă din partea celor de acolo, cu nume de neguțetori Turci, dar încă sunt și supărați în tot felul de către chiar autoritațile turcesti alle Pașilor; de aceea credem de cuviința, de se va găsi cu calle, a se libera România de tôte acestea, și a nu mai avea patru stăpâniri sub un singur și acelașu orizontu, (adica, una a țerreii, și trei pașalîcuri) spre ași putea întări hotarele de pretutindenî în deplnă siguranță, și tot de o dată spre a putea priimi si comerciul desvoltarea necesarie; ceea ce ar fi și mai avantajios pentru țerră, este a se încorpora pe viitor acelle cetăți cu teritoriul României, și a se lăssa sub uă singură și aceiasi stăpânire, cum s'au urmat în vechime, când România a recunoscut suzeranitatea Turciei prin tractate. I.a cađ însă când acêsta nu se va putea realiza, spre deplina fericire a țerreii, atunci să se regulese cellu puțin acelle cetăți în modul următor: adica, să nu cutese a se întinde uă palmă măcaru mai mult peste hotarele ce s'au însemnat din vechime prin decrete imperiale; să se guvernese de către agenți subalterni ca în trecut, iară nu de Pași, pentru că acestia aducù greutăți și țerreii și Domniei, cu necurmatele lor cereri de tot felul, și prin împilările ce facu satelor românești; să se dea celor cari trecu din România în Turcia pentru comerciù, privilegiuri și drepturi, în cât să nu încerce cât de puțină supărare din partea Turcilor; să se dea în data satisfacere tuturor reclamațiilor capo-chehaialelor României către Pôrta, relativu la affacerile și drepturile țerreii; spre a se curma cu modul acesta, cât se va putea, abuzurile și nedreptățile ce se facu de Turcii d'acolo, și spre a se înlesni și comerciul țerreii care se face mai mult prin orașul Braila.

2. — Să se cercetese socotelele dintre înalta Pôrta cu România, din epocha celui din urmă tractat și până acum; și

pentru câtă sumă se va dovedi că s'a luat mai mult din România la diferite trebuințe ale Porții, ori în produse séu în bani, precum și peste cele coprinse în menționatul tractat, să se facă dréptă despăgubire României; iar banii proveniți din asemenea despăgubire, să e verse în Vistieria țerei, fără ca guvernul să pótă avea vre un amesticu la acésta.

3.—Să se lasse liber comerțul de veri ce produse alle țerei după uscat, după apă și după râurile României, spre a 'și putea vinde producătorul marfa sa, ori unde ar voi. Prin asemenea libertate de transacțiuni, se va aprovisiona și capanul împărătesc, după precii ori cărui cumpărător, fără ca nici guvernul să fie dator a interveni între vênđători și cumpărători, pentru fixarea prețului, precum se urma în trecut, și nici cumpărătorii să dea doveđi înscris de marfa ce redică, sub cuvânt că o va transporta la Constantinople; ci singur numai guvernul să aibă cunoștința de preții corent allu fie-căruia product, cum și de marfa ce va eși din schelele Dunării, pentru care, la cađu de a fi întrebat guvernul, să pótă da informațiuni la Constantinople.

4.—Sa aibă liberă trecere prin totă Turcia veri ce transport de marfă din România, și ori cum ar fi transportată; și dacă nu va fi priimită prin orașele, têgurile și satele Turciei, sub cuvânt de scădere a comerțului local din Turcia, atunci să aibă voe a trece în alt Stat strein, fără a mai plăti altă vamă sau taxă, sub un pretext óre-care; afară din zeciuala valorii, de se va vinde în Turcia; și acésta, numai în locul unde se aa effectua vênđarea; iar când va trece transito, atunci să dea numai jumetate la sută la hotarele Turciei.

Aceleași drepturi le vor avea și tóte mărfurile și poverile ce vor trece din Turcia în România.

5. — Sa plutescă liber pe apele Turciei vasele de comerț alle României, cu ori ce fel de marfă vor fi încărcate, fie indigenă, fie streină; care marfă, de nu va fi priimită la porturile Turciei, (tot pentru cuvântul de scădere allu comerțului ocal) să aibă voe a trece aiurea, fără nici un fel de taxă; ar dacă acésta marfă ar coborî și s'ar vinde la porturile turcești, atunci să plătescă vama ficsată, adică a đecea parte din valóre; să mai aibă voe acelle vasse a staționa, la cađu de trebuință, în porturile Turciei, sau pentru puțin repaos, sau pentru apărare de furtuni și de navefrângerii. Aceleași

drepturi reciproce vor avea și vasele turcești cari vor staționa în porturile României.

6. — Poverele de pe uscat alle României se vor recunoste după cârțuliile (răvașele de drum) sub semnătura Capitanului de port, de unde s'aũ încarcat și pe unde aũ trecut; iar poverile pe Dunăre saũ pe mare se vor recunoste asemenea după pavillionul român care va purta și armele țerei; amândouē acēste transporturi, și celle după apă și celle dupe uscat, vor fi fără deosebire libere și nesupărate, precum tot asemenea vor fi și celle turcești ce vor trece pe la porturile României și pe partea Dunării despre România.

7. — Vasele de comerciũ alle României se vor putea face și mai mari și mai mici, după puterea fie-căruia, și după modelul altor asemenea vase de comerciũ.

8. — Se va face regulată guarda națională, în numărul cerut de securitatea publică, fără ca să adducă greutate locuitorilor țerei. Acēstă guarda va contribui pentru pađa țerei de veri ce navală de rebelli și de făcători de rellē, atât din partea locuitorilor indigeni, cât și din partea altor streini, de veri ce nație. Pentru acest scop, guarda va fi devotată Inaltei Porți; la cađ' însă când Pórta va intra în resbellũ cu vre una din puterile vecine, atunci guarda va pađi uă completă neutralitate către ambele puteri belligerante: către una pentru respectul și recunostința ce 'i datorēsă, din cauza protecțiunii de care s'a bucurat și s'a folosit Națiunea în curs de atâția ani; iar către ceel-altă, din cauza felluritelor relațiuni de comerciũ esistente între aceste douē națiuni vecine.

9. — Se va accorda iertarea de birũ tuturor contribuabililor țerii în genere, în curs de 5 ani; în care timp, rechemându-se ei pe la căminele lor, vor reĩncepe munca câmpului și își vor îmbunătăți cât mai mult starea lor materială. Tot de o dată se va putea îndeplini prin economii și trebuințele guvernului și alle țerei din veniturile celloi 5 husmeturi arătate. Iar la thesaurul din Constantinopole, în tot cursul acestor 5 ani de iertare allũ birului, să nu se dea nimicũ din dările anuale stipulate prin tractate, pentru că acestea se daũ obicnuit diu veniturile țerei; prin urmare, când contribuabilii nu plătescũ nimicũ, e drept că nici thesaurul împăratescũ să nu ia nimicũ, neavcnd de unde lua.

10. — După priimirea și întarirea unor asemenea base, locuitorii cari după vreme vor trece de peste Dunăre în România, precum

și vice-versa, să remăie neceruți; se esceptă din această regulă aceia cari vor trece siliți, precum și ostașii, și acei cari se vor dovedi căduți în vre uă faptă criminală: cei d'întăiu, pentru cuvântul că, nefiind veniți în țerră de bună voea lor, urmésă a se justifica de sila urmată contra lor; iar cei d'allu doilea și allu treilea, pentru cuvântul că nu vor mai dossi de câtu numai spre a scăpa de applicarea legilor, după care și trebuie să fie judecați, luându'și pedepsele cuvenite spre a servi de pildă cellorlalți compatrioți ai lor.

11. — Să se facă de aprópe cercetare tuturor pagubelor cauate atât de ostirele otomane, aflate în țerră de unū anū și mai bine, câtu și de către alți Turci cari au trecutū duprin Serhaturī ¹⁾, și umblënd prin satele districtelor de pe lângă Dunăre, au omorât, au jefuit și au datū focū; și după uă dréptă prețiuire a págubelor, să se facă despágubire de către Pórta, priimindu-se banii despágubirii de către ambassada Russiei din Constantinopole, spre a se trimite la Consulatulū russescū din România, și acestă să 'i împarță, după lista ce va presinta, fie-căruī págubașū; despágubirile pentru stricaciunile făcute de ostași se vor plăti pentru cuvântul că ei, intrëndū în țerră spre a înfränge rebelliunea, au făcutū din contra mai multe relle de câtu dênșii, jefuind, arđând, omorând, silind pe mulți crestini a schimba religia, și sávêrșindū multe alte fapte neomenóse, pe cari pudórea nu permite a le menționa; iar pagubele făcute de Turci du prin ținuturile mărghinașe se vor plăti, pentru cuvântul că nu a îngrijit Pórta a 'i mărghini în hotarele lor, conform tractatelor essistinte cu puterea protectóre; ci 'i a lăssat a face relle ca și ceilalți. Stricaciunile însă ce se vor dovedi că s'au făcut de către locuitorii pămênteni să nu fie supuse la despágubiri: pentru că daca ei se vor osëndi la răspunderea unor asemenea sume, de și drepte, se vor ruina cu totul; dar în locū de despágubiri, să se oblige a face claca anuală întreită, lucrând adică 30 ȝille pe anū în locul celor 12, hotărâte prin lege. Cu modul acesta li se face și lor óre-care pedépsă spre înțeleptire; cu tóte că le este puțin simțitóre; iar proprietarii dobëndescū unū drept care cred că li se cuvine; și în asemenea casū, modificarea legii se face spre mulțumirea ambelor părți.

¹⁾ Brăila, Giurgiu și Turnu.

12. — Celle cinci husmeturi ale țării să se reguleze în modul următor :

Ocnelc. Contracții Ocnelor sau funcționarii guvernului, scoțând sare cu propriile lor cheltuieli, să nu mai dea merticuri nici boierilor, nici ciocănașilor ; pentru că acestea, vîndându-se cu amănuntul și cu preț mai scăzut, aducă pagubă Vistieriei ; iar această sare, strîngându-se pe la locuri hotarâte, precum se obicînuia, să se vîndă pe fie-care an în țerra, cu prețul ce se va găsi cu calle de către guvern, prin împreună-chibzuire cu boierii, după trebuințele locale și după starea locuitorilor ; iar în părțile de dincolo de Dunăre, după cum se vor învoi cu cumpărătorii d'acolo, pădîndu-se cu toate acestea regulele hotarâte pentru cumpărători și revîndători pre la alți locuitori, în câtu să nu se pricinuiască pagubă Vistieriei.

Vămile. Contracții vămilor sau ómenii guvernului să urmesce ast-fel: pentru veri ce fel de lucruri din țerra vîndătoare, să se fixese fără osebire vama cuvenită pentru fie-care fel anume ; și pentru acelea care se vor vinde în țerra, să plătescă vama ce se va hotari la locul pentru vîndare ; iar aceste locuri sunt: pieșelle (afară de cele sceptate prin hrisóve domnești) precum și bîlciurile ; nu însă și satele, cum s'au urmat pîna acum. Să plătescă odată pentru tot d'auna cumpărătorul de vite, sau de altă marfă, la deosebite bîlciuri du prin districte ; iar daca va revinde către altul în acelașu tîrgu sau bîlciu, să nu mai plătescă vamă de a doua óră, pentru că au plătit odată vamă lor, daca va avea biletul vămii de unde le-a cumpărat întaiu ; iar neavînd, atunci să plătescă, spre a nu se face abusuri în pagubă Vistieriei.

Cînd însă vor trece peste hotare, atunci să plătescă și a doua vamă cu același prețiu fixat, vamă ce se dice „*trecătoare* ;“ și daca neguțatorul care trece asemenea marfă peste hotare va avea la mîna bilete din partea Vameșilor țerii, că au respuns vama locală, atunci să plătescă numai odată, cu nume de trecătoare ; iar pentru câtă marfă streină se va priimi a se vinde în țerra, să plătescă vîndătorul tot taxa fixată pentru fie-care fel anume, după noua tarifă ce se va chibzui ; (se vor deosebi din această catigorie sudiții austriacești și rusești, cari după tractate plătesc numai câte trei la sută, observându-se însă daca sunt adevărați sudiți, iar nu făcuți ; precum și daca marfa lor nu va fi amestecată cu marfa altor nesudiți,

după cum în mai multe rënduri s'au dovedit asemenea fraude și la unii și la alții).

Asemenea și marfa care va trece din Turcia prin România pentru Transilvania și Banat, să plătescă la hotar dreptul de transit câte $\frac{1}{2}$ ‰, după cum plătesc și cei din România trecători prin Turcia, precum mai sus s'a đis.

Se va desființa asemenea și venitul cunoscut sub numele de *venitulă Dómnei* de la trecătórea rímătorilor în Transilvania, și a vitelor cornute în Turcia de la hotarul Dunării din România mică. Intrând și acestea în tarifa ce se va întocmi din nucu, urmésă a se contopi cu totalul venitului vămilor.

Cu modulū acesta și organizarea vămilor se regulésă în folosul Vistieriei, și abuserile încuibate se stârpescū.

Dijnăritulū, vinăriciulū și oeritulū. Contraccii saū ómenii rânduifți din partea guvernului să ia întreită taxa plății lor, adică: în locū de unū *banū* care se lua din vechime, să ia uă *pară*; și cu tóte că nici ast-fel nu este proporțiune cu prefacerea ce aū luat lucrurile întru tóte (și prețul lucrurilor de vëndare, și urcarea monedei) tot să urmese regularea lor ca în vechime, si în acelleași epoce, fiind acéstă dispoziție și bună, și lesniciósă, și folositóre pentru toți în genere. Se vor face prin urmare din partea guvernului cercetări serióse, și cu tótă strășnicia cerută, spre a nu se da locū la abuseri în paguba cellor supuși la aceste taxe.

13. F — óte milele, hotarâte prin scrisóre domnești din aceste venituri, să se desființese fără osebite; și după ce se vorū cerceta cu essactitate, acellea cari se vor gassi destinate pentru bine-faceri publice, precum spitaluri, scóie, schituri și alte asemenea, cari merită a se bucura d'acelle mili, să se despăgubésca prin pensiuni ecuivalente, cari li se vor da pe fie care anū, în bani, din Visrierie, la aceeași apocă a anului; cu chipulū acesta, nici veniturile locale nu se jignescū, nici acelle locuri nu se ne-dreptătescū.

14. — Să lipsésca pentru tot d'auna din țerră Domnia streină-ca una care, pentru mai multe cuvinte, este vátamatóre, și tot d'odată pricinuitóre de scóterea banilor din țerră; și să se orânduiască pentru tot d'auna Domn páméntenū, precum s'au urmat din vechime, allegându-se de națiune, adică de clerū și de boieri; care Domn să fie din boierii țerrii, consi, deratū atátū pentru nașterea sa, câtū și pentru rangulū seū, posedând încă și tóte calitașile cerute pentru acestū sfěrșitū.

Ellü va domni pe viață; iar când se va abate din datoriile sélle, se va face cunoscută purtatea lui prin doveđi temeinice atâtü către Pórtá, cât și către puterea protectóre, spre a fi destronat; iar după ce se va scóte din Domnie, să fie liberü a locui în veri ce parte a României va voi, fără ca să pótá vre o datá a se espatria, spre a nu i se adduce pagube, și a nu se mai vârsa banii în țerri streine, după cum s'au obiceiuitü până acum. În ceea ce privește însá datoriile și drepturile lui, și interesele particulare, precum și alle cellor de sub dênsul, acestea se vor espune prin deosebit memoriü, după care se va specifica și noua organizație a sistemului guvernamental; iar léfa se va determina, pentru fie-care funcționar, în analogie cu gradul și cu postul ce va ocupa.

15. — Tóte veniturile rangurilor din România se vor desființa, fără deosebire; căci organizația guvernamentală fiind a se reforma pe viitor, urmésá a se reforma și funcțiunile și numirile lor în parte. Câți vor fi servit țerrei în veri ce funcțiune, fie civilă, fie militară, să fie plătiți cu léfá mensuală, fără ca să mai pótá ținti la folóse indirecte; căci din acestea s'au născut din timp în timp și s'au înmulțit nedreptățile și jafurile. Iar câte venituri vor fi regulate din vechime pentru niște asemenea ranguri, precum și câte alte se vor mai crea, fără ca să adducá jicnire și greutăți contribuabililor, acelea să se dea împreună cu alte asemenea venituri, cunoscute deja ca publice, la uă cassá particulară ce se va întocmi pe viitor, sub nume de *Cassá a Epitropiei Obștești*, spre a se cheltui de acolo pentru câte se vor găssi de cuviința, spre înfrumusețarea și ncapăratele trebuințe alle țerrii; după cum se va aráta mai pre larg despre acéstá cassá la espunerea organizării sistemului guvernamentalü.

16. — Să fie datori, atâtü Domnul cât și Boierii, și toți locuitorii, a purta respect clerului după datoria cerută; iar Mitropolitul și Episcopii vor fi pe viéta; și numai atunci se vor schimba când se vor dovedi culpabili; și atunci se va face allegere nouă, după vechiulü obiceiü allü țerrei, necutedând nici unul pe viitor a mai da mitá pentru alegerea sa; căci din cauza acéstá au căđut Eparhiile în multe și grelle datorii, fiind siliți Episcopii a se despágubi prin fellurite abuzuri.

17. — Organizația clerului va priimi asemenea uă nouă reformă; adică, nu numai se vor hirotoni preoții după sensul hrisóvelor, dar se vor și lumina prin scóle, învățând tóte câte sunt datori

să învețe și ei pre enoriașii lor; după cum se și făcuse asemenea început de către actualul Mitropolit Dionisie, în anul 1819. Cu modul acesta, formându-se și orânduindu-se preoți, vor plăti și ei uă mică dașe, după obicei; însă numai către chiriarhul Eparhiei de care depinde, având tot de o dată și ei ajutorința din partea enoriașilor, spre a 'și putea îndeplini cu înlesnire sfintele datorii alle sarcinei lor, după ceruta regulă bissericéscă. Mitropoliile și Episcopiile să fie datóre a întreține din chiar alle lor venituri scóle pentru limba națională, în tóte județele Eparhiei lor; după cum și în acésta tot numitul Mitropolit Dionisie a publicat anume organizarea bissericéscă. Dar pentru tóte acestea, și altele privitóre la alle Bissericei, se vor face deosebite memoriuri de către însuși Clerul, în cari se vor determína tóte theoriele cerute pentru conservarea religiunii, înfrumșetarea Bissericei, și luminarea drept-credincioșilor și întregului némú românescú.

18. — Pentru tóte monăstirile din România în genere se vor rânduiepitropi mitropolitul țerrei și parte din boierii cei mai de frunte; iar dintr'aceste monăstiri, celle streine, cu aprobarea Epitropilor, se vor administra de Egumenii trimisi de la Chiriahiile de jos, după obicei; fără însă să se bucure de alt venit, afară de léfa lor hotărâta pe fie-care lună; iar din totalul venit anual se va trimite la monăstirile de josú suma ce se va gassi cu calle, pe fie-care anú; să se plătescă lefurile Egumenilor, cheltuețele Bissericei și reparațiile zidurilor; iară prissosulú să se dea cu socoteli sub-scrise la deosebita cassă bissericéscă ce se va înființa de către dișii Epitropi. Monăstirile pământene neînchinatè să fie și elle administrate de Egumeni rânduieți prin allegerea Epitropilor, după găsierea cu calle a ctitorilor acellor monăstiri; și acestia se vor plăti cu léfa pe fie-căre luna; și asemenea, după ce se vor esecuta, pe fie-care anú, tóte celle coprinse în dispoșițiile ctitorilor, din veniturile acestor monăstiri se vor plăti cheltuețele bissericei și reparațiile de peste anú; iar prisosul se va păstra în aceiași cassă, tot cu socotele sub-scrise în regulă.

Acesti Epitropi vor rânduie pe la tóte aceste monăstiri logofeți cu léfa, care să ție regulat socotelle și condici ale monăstirii, pentru serviciul ce va occupa fie-care; iară din banii ce se vor aduna în acéstă cassă, să se ajute, tot cu știrea Epitropilor, bissericile sárance, câte nu vor avea mijlóce a se susține; să se regulese cheltuelile anuale alle bissericilor ostășesti; iar daca vor mai prisosi peste acestea, atunci prin îm-

preună chibzuire a guvernului, a clerului și a boierilor, să se întrebuințese pentru ori câte lucruri se vor dovedi că sunt pentru folosul și înfrumșetarea țării, după împrejurări.

19. — După împlinirea celor cinci ani de iertarea birului, făcându-se adunare de Mitropolit, Episcopi, boierii din capitală, și de deputații trimiși du prin județe, să se hotărască birul pe cap, împărțindu-se în trei categorii, și în trei dări anuale, potrivit cu starea locuitorilor și cu trebuințele din partea locului. Cu birul acesta și cu alte venituri ale țării, precum cele cinci husmeturi, și cu venitul breslelor (de streini nu se face vorbire, pentru că fiind și densesi coprinsi în birul pe cap, urmésă a intra și ei între cei-l-alți birnici ai țării) să se regulese pe fie-care an tributul ce se dă după tractate la Constantinople, cheltuețele trebuincioșe pentru guarda ostășescă a țării, lefile differitor funcționari, cheltuețele poștiilor, și obicinutele cheltueli ale Vistieriei; și daca va fi unu prisos anual, să se hotărască asemenea și datoriile sateilor pentru recrutarea gardei naționale, și împlinirea datoriilor ce reclamă acesta; ca ast-fel să se organisese țerra și în această privința.

20. — Veri-ce trecător prin sate, fie Turcū, fie pământén, fie strein, fie de veri ce condițiune, funcționar sau particular, să nu cutese a pricinui cea mai mică cheltuială satenilor, ori luând iar du prin sate, sau cerénd de mâncare pentru ei, și nutrețu pentru caii lor, și alte asemenea, după cum se urma până acum prin abus; ci toți acesti trecători, ori și unde ar găsdui, să plătescă toate cheltuețele făcute pentru trebuințele lor; mai cu sémă pe la satele sau drumurile unde vor fi hanuri, să tragă la hanuri, fără a cutesa să între prin casele satenilor; pentru că, după pilda din trecut, nisce asemenea cheltueli, cari se urcau pe tot anul de multe ori peste contribuțiile anuale, au săracit pe sateni cu desăvêșire.

21. — Organizarea poștiilor țării să priimescă și ea uă radicală reformă, cu totul deosebită de cea până acum; căci ast-fel cum se află este uă povară păgubitore satenilor, plătind destul bani pe an mai cu sémă pentru plăcerea trecătorilor. De aceea dicem că trebuie, în locu de unu contracciu, să fie mai mulți; adică, să ia fie care câte uă poște sau câte unu drum întreg, chiar și mai multe; și cellu puțin, pe unu termen de 10 ani; și să fie îndatorați a întreține, cu alle lor cheltueli, ori câți cai vor crede de ajuns pentru trebuința gu-

vernului în mergere și întorcere de două ori pe septemâna, spre a se îndeplini ast-fel cu essactitate corespondința guvernului cu județele și cu schellele dupe la hotare. Se va lua asemenea măsuri și pentru trimiterea pe tótă ziua de câte trei curieri extraordinari pe drumurile celle mari; iar pe celle mici, câte doi; precum și pentru stafetele țilnice pe fie care drum; iar Guvernul să predea contracciilor la fie-care poșta, pentru numărul de cai ce vor avea, pe lângă obicinuita pășune de vară, câte trei carre de măssură de fênũ, și câte trei chille mari de orđũ de fie care callũ, fără plata, (acéstã provisionare vine cu lesnire guvernului: cãci, dupã cum va face provisionarea de orđũ pentru ostire, asemenea va putea îndeplini și acéstã trebuința, coprinđendu-o în totalul regularii, fie prin analogie, fie prin contract).

Asemenea le va mai da regulat, pe fie care lunã, și plata cunoscutã sub nume de progon; pentru espedițiile corespondinții generale și a stafetelor, câte đece parale de callũ pe orã; iar surugiului, câte unũ leũ de poșta; și curierilor, îndoit. Sã le mai dea, pe fie care anũ, câte unũ numër hotarãtũ de carruțe, câte uã carruța de fie care patru cai; sã le predea asemenea și localul stațiunelor postale, bine đidite, și cari, din timp în timp, sã se reparese de cãtre sãtenii du prin prejur, cu priveghiere din partea guvernului a nu se face nici uã împovãrare sau abus; iar tóte celle trebuinciose la poștie, precum, surugii, epistați, rotari, logofeți, hamuri și altele, sã fie în socotela contracciilor; dacã însă acestia vor voi sã întreținã unũ mai mare numër de cai pentru trebuința cãlãtorilor, liberi sã fie; însă îndestularea nutreçului pentru acest prisos de cai sã o întempine cu a lor cheltuialã, și sã li se plãtescã de cãtre trecãtori câte 20 parale de callũ pe orã, și tot câte un leũ de surugiũ, de fie care poșta; sã li se dea asemenea privilegiul recunoscut din vechime în România, adicã, aceia cari vor lua contractul în urma lor sã ia asupra-le și caii de fie care poșta, (afarã de cei care vor trece peste numărul hotarãt), cu preçul ce se va hotãri de guvern, pentru a nu încerca pagubã prin vëndãri parțiale.

22. — Sã se înființese fabrice, câte se vor crede de trebuința pentru folosul țerrii, însă numai cu aprobarea guvernului; și acéstã pentru cuvântulũ cã acea marfã se va putea da cu prețũ mai scãdut în folosulũ cellorũ ce o cumpãrã; și cu chipulũ acesta rãmân banii în țerrã. Iar pentru câte felur^ã

de producțiunii vin din streinătate de acelașu felu cu allu fabricelor din țerra, fiind că guvernul nu pôte să adaoze în parte uă vamă analogă, în câtu să opréscă importul lor, sau cellu puținu să tragă unu folosu mai bun Vistieria, din causă că acei cari se neguțatorescū cu asemenea articole sunt mai toți sudiți, cari, după tractate, plătescū numai câte 3 la ‰, precum s'au đisū mai sus, de aceea Guvernul, fără stênjinire, să popréscă importulū unor asemenea mărfuri în țerra: ca nu numai să se foloséscă Români dintr'acésta, dară să fie siliți a se ocupa cu messeriele în interesul desvoltării industriei naționale.

23. — Să fie liberi și proprietarii și arendași, învoiți prin contractū cu proprietarii, să sploatese minele de metale și alte produse alle pământului (afară de aurū, argint, sare și păcură), avênd într'acésta libertatea comerciului, după cum se obicinuește în alte părți. Acestia vor plăti Visteriei đeciuala din celle acolo la locū esploatate, fie în materie brută, fie în bani, după învoiala ce va avea cu Guvernul. Aurul, argintul, sarea și păcura se esceptă ca proibițiune: celle două d'ântêiu, ca unū drept numai allū Statului, după drepturile salle celle vechi; iar pentru că țerra nu are dreptulū a bate moneda națională, s'ar putea đice că n'are nici usul de esploatare allū acellor metale; iar celle de allū doilea (sarea și păcura) pentru cuvêntul că din vechime s'au stabilit ca venit allū țerii. Câți însă vor dobêndi privelegiū a deschide puțuri de păcură pe proprietățile lor, întreținute cu alle lor cheltuele (care se dau obicinuit la mai mulți sub cuvênt de rêsplătire), aceia să fie îndatorați a nu vinde nici odată la alții contractele lorū cu prețu mai scađut decât acela cu care l vor vinde contraccii vămilor; căci alt felū se va adduce pagubă venitului țerii.

24. — Câți boieri, atât pământeni cât și streini împământeniți, cari acestia, pentru mai multe cuvinte, s'au recunoscut ca pământeni, precum și alți ómeni de veri ce condițiune, cari aū privelegiuri de la țerra, recunoscute prin mai multe întăriri domnești din vechime, toți aceia să se bucure de acelle drepturi, în tótă libertatea și întregimea lor. Se vor desfința însă din acelle privelegiuri, nu numai abusurile ce s'au urmat până acum în puterea lor, ci și veri ce mijlocū care ar putea înlesni repetarea abuzului.

25. — Neguțatorii turci de peste Dunăre, ce vor trece în România, să aibă passaporturi în regulă, cari li se vor da de către Capu-Chehialele serhaturilorū, după ce acestia se vor

încredința bine despre trebuințele lor, și vor fi siguri de buna lor purtare.

26. — Să se întocmescă carantine pe la puncturile de trecere peste Dunăre, la alle cărora legi și orândueli să fie supuși, fără deosebire, toți aceia cari trecu de peste Dunăre pe pământul României, fie Turci sau de alt nēmũ.

27. — Numai în București și la Craiova vor fi Beșli-Agale, cu unũ numër hotarât de Neferi; iar prin celle-l-alte județe vor lipsi cu totul; șe vor da însã de către acesti doi Beșlegi, sub ordinele Cârmuirilor județene, câte doi-trei Neferi, ca să pôtã adduce la judecatã și a pedepsi pe Turcii cari vor face neorândueli.

28. — Veri care Turcũ, trecãtor sau neguciator provisoriu prin țerra, va face neorândueli, să fie judecat de autoritațile locale, și să se supuie legilor și obiceiurilor țerreii; prin urmare să și ia pedepsa cuvenitã, în celle douã orașe Craiova și București, prin Zabeții turci, iar în celle-l-alte județe, prin Neferii turci, cari vor fi sub ordinele Cârmuirilor respective, precum mai susu s'a đisũ ¹⁾.

Nota No. XCIII.

Ordinulũ Sultanului pentru înturnarea în patria lorũ a boierilorũ emigrați.

Tu, Silistra Valezi, Seraschierule allũ tuturor părților Dunării, Vizirulũ Nostru, Mehmet Selim Pașa, înveciniceze-ți Dumneđeu strălucirea ta! Sosindũ acestã sfântã poruncã a Nõstrã, cunoscut se-ți fie cã, îndestulãndu-ne cum cã, dupã ce s'aũ curățit cu totul resvrãtitorii din Valahia și Moldavia, s'aũ întorsũ la alle sãlle cei mai mulți din cei cinstiți și cu credința raelle, aflãndu-se și cei l-alți întru cugetare de în-

¹⁾ Acestũ memoriu-conceptũ scrisũ în limba greacã, cu corecțiunile făcute de redactorulũ sãri, se aflã în posesiunea D. Bolliac, care afirmã, în No. 1032 din Trompeta cã s'a făcutũ prin inițiativa lui Villara, Brãncovenu, și Mitru Lupu. Mai mulți m'aũ assiguratũ cã scriptura din acestũ memoriũ arũ fi a lui Grigorie Brãncovenu, unulũ din cei mai invãțați boieri din acea epochã, dupã cum afirmã acestã și Episcopulũ Ilarion în discursulũ funebru allũ Brãncovenui, cu data din 30 Aprilie 1832, și tipãritũ în tipografia lui Eliade. Acellũ discursũ se pôte vedea la autorulũ acestei opere; iar memoriulũ, la D. Bolliac.

tórcere; și că nefiind încă Domni la amândouă aceste eparchii, staū în nelucrare celle ce privescū pe ei, cum vāmi, ocne și cele-l'alte huzmeturi, încă și moșiile și semănăturile celor ce sunt în Brașiovū pribegiți, neadunate și nelucrate; așa dar, fiind-că aceste două eparhii sunt chelerū allū împērației Nóstre, statornica voința a Nóstră este a 'și avea locuitorii și raiana odihnă.

Măcar că cu puțin mai 'nainte, prin altă înaltă poruncă, am fost făcut cunoscut că este statornica înalta Nóstră voința a se așeđa de acum înainte liniștea și odihna într'aceste două pāmēturi; și toți, întorcându-se la alle lor, se îngrijescă fiește-care pentru messeria sa, și lucrând pāmēntul ca și alte dați, se nu aibă nici o banuială că li se va întēpla ceva de primjdie vieței lor, averilor lor sau privilegiurilor lor, încă să se lucređe și să se otcārmuiască bine de orēnduiți Caimacami, până la trimiterea Domnilor, tóte huzmeturile, vāmile, zeciuelele, dajdiile și cele-l'alte asemenea acestora, după obiceiul ce din vechime s'a păđit, propoveduindu-se tóte acestea prin telali în tóte părțile acestor pāmēturi; dar fiind-că pentru boierii nu s'a însemnat vre un cuvēnt deosebit, și după arzurile ce s'a trimis de către Vizirul Nostru Sadik Pașa, și din partea Caimacamului, și a însuși boierilor din Moldavia, uniți din boierii acestui *mendelet*, avēnd bānuiele, nu s'au întors încă la pāmēntul lor, nu lipsim și d'astă dată a face cunoscut cu trimiterea acestei sfinte porunci: că de vreme ce și boierii se numescū raelle alle împērației Nóstre, n'au fost de trebuința se adlogim ceva deosebit pentru dēnșii. Deci, tu Vizirul Nostru, Silistra Valezi, și Scraschierū allū Dunării, se faci cunoscutū acēsta către cei ce se cuvine; și că este nesmintită înalta Nóstră poruncă și voința a se întórce raelele ce se ratăcescū în tóte părțile și în pāmēnt strein, și a'și lua fiește-care lucrul dregatoriei selle cu obstēscă linistire ce au avut și mai 'nainte, fără cea mai mică bānuială că ar putea se li se întēple vre ua stricāciune; și că până la arătarea Domnilor, au se caute tóte domnescile pricinī desāversit de către Caimacami, pre cum husmeturile, dajdiile și cellel'alte, după obiceiū. După înțelegerea și cercarea în lucruri ce ai, vei îngriji ca se săvārsească întocmai celle scrise, supuindu-te sântului Nostru semnū.

S'a scris acēsta către sfērșitul lunei Zilbage, allū anulu 1236 ¹⁾

¹⁾ Memoriulū Dirzén:lai, loc. cit. No. 676.

Nota No. XCIV.

Petițiune către Inalta Pörtă, prezentată de cei șesze boieri moldoveni, candidați de Domnie, și în care se descrie suferințele poporului în timpul Fanarioților.

Către prea strălucitulă pragū allū prea puternicei și hrănitorei noastre împărății, unde se află încuibatū reazimulū mântuirii, și scăparea tutor cellor ce sunt în nevoie și scârbe, naqnescū acum cei cuprinși de amarăciune, și în dureri rétaciți și desnadăjduiți, către prea puternica împărăție, credincioși și supuși raielle, locuitorii memlechetului Moldaviei, Mitropolitul, Episcopii, Arhimandriții și Egumenii monăstirilor, boieri din trépta antăia, a doua și a treea, boiernași, și celle-l-alte stări alle mazililor, ruptașilor, neguțatorilor, și tótă obstea neamului Moldovei, parte bisericescă și politicăscă; și cu isvor de lacrimi din inimile noastre, plecându-ne genunchii credinței și grumazulū su-punerii și allū rîvnei sufletescei noastre jertfirii, cu cele mai jalnice strigări înălțând către Dumneđeū mîini rugătoare, pentru neassemănata slavă și tăriă a prea puternicului și iubitorului de ómeni Împaratului nostru, și a prea înălțatuii Devletū, a căruia putere fie în veci nebiruită, spre a supune pe tot vrășmașulū și pișmașulū; îndrăsnind, noi, ticăloșii, se ne apropiemū cu acest allū nostru prea plecatū arzmahzarū, arătând că acest pămēnt allū țerrei noastre Moldavia, fiind încredințat de la prea puternicul unulū Dumneđeū, ca unū amanetū sântū la prea puternica și vecinica împărăție, încă din vremea strămoșului Sultanū Soleiman cellu d'antăiū, de atunci s'au învrednicit pprin aședământuri și canóne să se emulțumescă cu a se numi și a se dice *chelerii* allū prea puternicei împărății, și *mefruzulū calem*; însă nici uă dată acéstă credincioasă raia supusa nu s'au arrătat cu cătuși de puțină abatere spre învinovățire de *hainlicu*, séu măcar cu óreși-care aplecare câtū de mică spre cugetare de apostasie; ci împotriva, din începutulū supunerii, în cursuri de veacuri întregi, mai luminatū de câtū sórele, Moldavia a pađitu, cu tótă întregimea, neclintirea ei de la șefulu credinței către prea puterniculū Devletū, cu mai multe sante măsuri de câtū tóte celle l-alte némuri, cum au avutū norocire a se afla în tótă lațimea de două pămēnturi și două mări, ce sunt supuse la împărătesca putere a prea înaltului Devletū. Dovadă luminósă și fāra împotrivire la acéstă este că ticăloșele raiale, locuitorii acestui

pământ, au în mâinele lor numai plugurile de feru pentru lucrarea pământului, spre împlinirea poruncilor și voințelor Devletului, mulțumitori cu totul pentru nedeșertatul isvoru allu milelor și allu darurilor ce am dobândit și înscris de la hrănitorea noastră împărăție, avându-le acellea ca niste comori de multu prețu. Dér cumplitele supărări alle Domnilor (greci de la Țarigradu, carii de la ua vreme încóce au începutu a se orându în loculü pravoslavnicilor Domni pământeni Moldoveni, ce erau așeđați asupra vechilor obiceiuri alle pământului, ce din vechime are făcutu hărăzire sântă în țerra noastră, acesti Domni au încăputu în loculü celor pământeni pentru păcatele noastre însuși; ei au pricinuitu și acéstă mare rană a apostasiei ce s'au ivitü, din care au curs cea desăvêrșită stingere a *memlechetului*, cea negrăită durere și tânguirea cea vecinică, care tânguire nu este cu puțință a se sterge nici ua dinioră din sufletele credincióselor raelle, ce se afla acum în golatate și desnădajduire. Acest pământ allu Moldaviei, ațest chelerü allu prea puternicei împărății, aceste nevinovate și supuse raielle, au remas acum ca un trup fără suflet, omoritu din pricina acestor făcatori de relle și prăpăditori apostăți, cari trăgênd asupra lor și navala nebiruitelor osciri alle prea puternicei împărății, spre sdrobirea lor, au ajunsu Moldavia sê fie resboinică priveliste a isgonirii Grecilor; și éta acum în vedere este pământul mai pustiitü, orașele golite și arse, bisericile pentru închinăciunea noastră predate și derăpănite, dobitocele hrăpite și de tot împușinate, zaherelele hrăpite, și noi, ticaloșii pământeni, goiți; și moșiele noastre în stare vrednică de jale, fiind lipsite de venitulü lor. Aceste sunt sfêrșiturile oblăduirii Fanarioșilor în Moldavia; și iara-și mulțumire aducemü prea înaltului Dumneđeü că nu ne-am amagit a ne îndupleca în cugetarea apostasiei, ce este prapastia pierđării sufletelor noastre ce ne-au rămas; pentru că în multe rânduri s'au silit sê ne tragă și pre noi la acest de Dumneđeü urăta cugetare, ca sê ne piarđa și pe noi, lipsindu-ne de neprețuita comora a credinței și a supunerii noastre către datătórca de viața putere a înaltului Devletü. Cu isvorü de lacrimi aducem mulțumită către negrăita îndelungă răbdare a iubitorului de ómeni împăratului nostru; căci cu scumpătate cercetând, și cu îndelungă răbdare descoperind, a aflat strălucind neprihănitóre credința supuselor raielle, și ne-au hărăzit nouă mântuirea sântei nevinovățirii prin sântü vrednicü de

închinăciune firman, ce s'au datū pentru acésta. Să se îndure de noi prea milostiva putere a înaltului Devletū, cu a ne da ascultare acum asupra cellor mai simțitóre patimi alle țerrei nóstre, pricinuite din partea Voivođilor Fanarioți și cellor din preună cu dânșii Greci, pre cari noi, ticăloșii, îi cunoscém de Domni stăpênitori, pentru că avéu semnele măririi și stăpînirii deplină a puternicului Devletū, socotindu-ți în loculū cellorū pravoslavnicī pământenī și parinți ai Patriei. Dar cei mai mulți dintre dânșii, ca niste lipitori sorbitóre de sângele celor ca niste oi spre jefuire neglásuitóre raielle, din vreme în vreme au pus în lucrare cea nepovestită despuiere și sáracie a norodului, trăgênd în partea lor tte milele prea puternicei împêrații și priveleghiurile loculuoi, făcându-le numai spre a lor în parte folos, a rudelor si a Țarigrădenilor némului lor și sdrobind rărunchii sáracilor: pentru că, cu câtū aceia se împușinau, cu atât ei sporiau numărul Grecilor cellor împreună cu dânșii, si adaogea cheltueele lor, născocind chipuri noue spre despuierea nóstră, ca să se îndestulése ei. Pământenii nu aveaū locuri de slujbe, nici boierii de starea antăiū, nici cei d'al doilea, încă nici cei mai mici nu 'și găsseau mângăierea, nici sërmanii si văduvile ajutor; pentru că și cellū mai cu folos dintre dregătoriele celle mari, si celle mai multe din ispravnicii si alte slujbe alle țerrei, Țarigrădenii tóte le coprindea, spre amărîta prăpădenie a pămêntenilor; iar Vocvodul Fânariot se hrânia fără dreptate din veniturile lefilorū, și din milele celle orênduite pentru locuitorii cei sáraci, trei părți de Greci ce 'i avea împreună cu sine, pentru fi, fete si ginerii lui, si pentru celle l'alte famillii alle Fanarioților din Țarigrad. Acesti Voivođi luaū veniturile husmeturilor, adică a disetinei, gostinei si vadržaritului, din preună cu alle vămilor și ocnelor, cu cuvênt că sunt acestea pentru *gephargū* D-lui, după urmarea cellor din vechime pămênteni Domni, care acestia lua numai veniturile vămilor si ocnelor, si dintr'acellea acei pămênteni Domni împărțiau mile si adjutóre către cei sáraci pămênteni; iar Fanarioții, adaogând plata husmeturilor, se foloseau numai ei si Grecii némului lor; si neîndestulênduse nici cu acésta, lua si banii din dajdia haraciului, cu cuvênt de cheltuele nenumărate; si în scurt tóte era pentru ei, si nimicū pentru pămênteni; se neguțatoria si cu zaherelele ce se cum-pără pentru Mărirea împêrătéscă, plătindū sáracilor plugari locuitori une-ori cu mult mai pușin de cât preșul ce luaū ei

de la prea înaltul Devlet, si alte ori nedându-lc nici un ban; în cât păgubindu-se, ticălosii plugari aũ adjuns se'si pãrãsescã lucrarea pãmântului, de nu face mai mult zaherea de cât trebuința capanului, adică pâinea cea obstescã a păpușoiului locuitorilor, pe care ticălosii pãmênteni pentru multe trude si osteneți o lucra si o semãna. Domnii o neguțãtoria, si numai cu platã da voie de esia din țerrã peste hotar pentru alisverisũ de obste, iar într'alt chip era peste putința se îndrasnescã pãmênteni sã se împãrtãsiascã de rodul ostenelelor lor, fãrã dare. Dregãtoriele pãmântului se vindea cu rușfeturĩ, si le cumpãra cei de nãmũ prost si nevrednici, fãcãnd multe supãrãri si zulumuri sãracilor raielle, ca se pãtã scãte câți bani aũ dat la rusfeturĩ, si sã se folosescã si ei mai cu asuprã. Pre slujitorii cei orẽnduiți, adică pre Seimeni si cei l'alți pasnici ai țerreĩ, si pre aceia îi avea Grecii cei pre lângã Voivodã, ca un venit allũ lor, si 'i vindea, remãind țerra fãrã nici unũ pasnicu. Cu acest mijlocũ aũ putut sã'si înlesnescã în faptã cugetarea apostasiei, acesti Greci de la Fanar, înbogațindu-se din sudorile si ostenelele pãmêntenilor, pre cari cu salbatacie îi avea ca pre niste raielle alle lor.

Apoi cu banii sãngelui împãrãtescei raielle cumpãrãũ moșiile pãmêntenilor, si familiile credinciosilor Devletului Moldovei rãmãneũ stinse si prãpãdite de pre fața pãmântului, catãndũ sã se strãmute pe alt pãmânt strẽin, ca sã'si petrẽcã rãmãșița vieței lor; pentru cã nici milostivire nu remãsesse pentru ei, nici locũ de slujbã, nici ajutor de lefi, nici dreptate la pricinile lor de judecãți; fiind-cã sãntã dreptate a sãntelor judecãți se vindea spre a lor îmbogațire, în cât si unele moșii cu numire cã sunt moșii domnesci, unii din Domni le luaũ în silã si le vindeau. Sãntele împãrãtesci firmanuri alle prea puternicului Devlet, ce se da pentru pricinĩ de alle țerreĩ, în care erau îndatorãți Domnii, dupã coprinderea vrednicului de închinãciune împodobitului *sãntũ hat*, ce s'a dat la létul othomanicescu 1217, ca sã se citescã întru aũdulu tuturor, si sã stea pãđite la *caidurile* țerreĩ, și acest felũ de firmanuri le facea nevẽđute și nesciute pãmêntenilor. Cãuta cu selbatacie assupra unora din boierii cei d'ãntẽiũ, cari numai prin cuvẽnt osãndia nedreptãțile ce se fãceau la judecãți, sãũ asupririle dajdielor; și întru tãte era silit sfatul boierilor sã iscalescã fãrã voie anaforalele, cã adică gãssescũ cu calle nelegiuitele însarcinãri alle Domnilor, silind înduplecarea lor prin mijlocul

tragerii cellov nevrednici în parţealor, pre cari îi cinstea cu stările dregătorielor, ce prin aşedământurile ţerrei erau păşite numai pentru cei de bun némű, şi pentru cei ce în slujbe de alle ţerrei se arătau cu vrednicie. Popriţi şi osenditi erau cari cugetau să se îndrăsnescă a alerga la limanul prea înaltului Devletű, prin prea plecat arzmahzar; mare ticăloşie era pentru aceia cari ar fi îndrăsnit să facă uă nevinovată întrebare pentru ce se urmędă lucruri împotrivitóre hotărêrilor prea înaltelor hatişerifuri; pentru că unii ca aceia se gonina până la mórte; şi câte altele mai sunt cari le trecem cu vederea pentru îndrăsnéta plângere a cuvântului, si care le-am arătat prin plecatul nostru mahzar, atunci când au pribegitű cellű din urmă tiran Mihailű Şuţulű; dajdii întregi pentru fênu şi orđű allű vrăjmaşului Voevod; dajdie iarăşi pentru menzilhanelle, preste cea adevêrată trebuinţa a menzilhanelorű; dajdie pentru rachiulű ce făcea locuitorii din însuşi allű lorű păpuşoiű ce 'lű semăna, şi slobodă intrare a rachiului străinű în ţerră, spre a nóstră pagubă şi allű lor folos; zidű tare spre a putea trece ca să allergăm, noi pămêntenii, la mila prea înalţilor nostrii stepânitori, fiind şi Domnii Greci şi ispravnicii greci, toţi într'ua cugetare că oblăduescű pe vrăjmaşű, iară nu pre credinciósele raiele alle prea înaltului Devletű. Pentru aceea, cu isvor de lacrimi şi cu frică fiind coprinşi, cu mare jale ne rugăm bunătăţii cei assemenate lui Dumneđeű, şi iubirii de ómeni a prea puternicului nostru împêratű, să nu ne osândim noi ticăloşii pentru îndrăsnire; ci să se milostivescă cu preînnoirea vieţei nóstre cei vrednice de jale, hărăzindu-ne cu milostovire acéstă de mai josű prea plecată rugăciune: adică, să fim slobodii de aici înainte de domnia şi oblăduirea grecescă, şi să se milostivescă prea puternicul nostru împêrat, prin hotărîre desfăcută, şi împodobit allű seű hatişerifű, după cea din vechime sântă aşedare, ca să'şi aibă ţerra nóstră oblăduirea de pămêntenii, păşind numirea de Domnie şi privilegiurile celle vechi, ce sunt hărăşite ţerrei până acum, şi prin trimitere de capuchehaele pămêntenii în Czarigradű, să tritem legiuitul *cizighen*, *idighen*, şi *reneabeghen* la prea strălucitul pragű allű prea puternicei împêraţii; împlinind cu datornică rêvnă a supunerii şi a credinţei santele slujbe, după puterea şi starea ţerrei, următóre milelor, harurilor şi privilegiurilor ce ni s'au dat de la nedeşertatul isvor, şi sunt coprinse în împêrătescile hatişerifuri, ce sunt date la léturile

othomanicesci 1180, 1206 și 1217; și fiind-că starea puterii țării, și resufflarea mijloacelor și nădejduințelor vieții ei s'au deșertat, împuținându-se vitele, zaherelile, și cu unu cuvântu tôte, neavând zaherele gata pentru hrană, lipsind cu totul semănăturile și arătorele pe allu duoilea anu, și dobitócele pentru lucrarea pământului, ómenii lucrători, și banii pentru cumperátórea de semánța din alte părți, îngrozindu-ne și fómeea de obste; și pre lângă acestea, fiind-că pământul țării, din întregimea lui cea d'ântéiú, s'a micșiorat, și dintr'acésta și veniturile lui s'au împușinat, în câtú și veniturile ce au mai rëmas în vreme de bilșiugú, nu era destoinice să înclestulesc pe Domniú Greci, cu câtú mai vërtos la acésta peiré și sarácia, negreșit că nu va fi destule, nici la acellú mai drept și cu bune măsurii pământeanú ce se va însarcina cu Domnia, spre a'sú putea iconomisi chiertuelile sélle și alle ómenilor *etpaellei* sélle; pentru că nedreptățile este de mare trebuința ca să lipséscă cu totul, precum și nelegiuitele venituri alle dregátóriilor assemene au să lipséscă și acellea tôte, ca să simța ticáloșele raiete rodul milostivirii allú prea înaltului Devletú. D'aceea nici cugetám, nici facem rugáciiune acum ántéiú de a se orëndui pământeanu Domn, ca să nu să însarcinesc țerra cu ossebite cheltueli pre chipul Domnului, până nu va veni în stare vrednică; iară prea plecata nóstră rugáciiune este ca să ne miluim cu anni hărăziți în veci, și a ni se întări oblăduirea țării de pământeni alleși din némul Moldovei, *să se așeșe unú sfatú de unú numărú de boierú*, și din aceia unulú să fie *bașú boierú* prin allegere de cei mai alleși; și acest sfatu allu boierilor, din precună cu bașu boierul, avënd putere severșitóre a Domnului, va orëndui Divanul, ispravniciele și dregátóriile; și când țerra va veni în stare bună (pentru că de a adjunge la chipul cellú d'ántéiú este trebuința de mulți ani, după vrednică de jale stare în care se află acum) atunci, pentru ca să nu lipséscă lauda și sohretul Domniei țării, chibduind noi ticáloșii, fără împotrivire și cu suppunere, și fără lacremile obscei, uá pușină sumă de bani pentru a se ține cu cumpanire o para a Domniei, vom alerga cu rugáciiune către preá înaltul Devlet arátând pre acellú pământean alles de Domn și suppus la pravila pământului, și la celle mai stiute și neclintite obiceiuri, ca să se facă prin încontenirea însarcinării, și spre ferirea mult pátimașului acestú norod. Acésta oblăduire pământenescă pentru strejuirea țării va

avea pre cei din vechime așezați si legiuți pasnici pământeni, pre aceia adică cari si până acum îi avea osebiți pentru această trébă, si nedajnici, numindu-se Seimeni si Slujitori, pe cari Grecii 'i vindea împreună cu căpeteniile, ca un *gheliră* allū lor de mōstenire; si pacinici nu era. Iară acum, isgonindu-se toți Arnăuții, în câtu să nu se mai afle, acești pământeni pasnici să se îmbracc si să se gătescă spre slujbă în năuntru țerrei, cu un număr îndestulat la această trébă; si să se supună spre a strejui cu mare luare aminte orașele si tērgurile, ca nisce credincioși Slujitori si vechi pământeni ai ogeacurilor. Dajdiile să se ia numai celle drepte; iară veniturile dregătoriilor să lipsescă, si tōte celle necanonisite să se stērgă. Inșă acum, într'această ticălosă stare, si tōte celle canonisite să se mai ușurede; sântele porunci alle prea înălțatului Devlet să se dea cătră alleși pământeni, ce închipescū Domnia, cheler împēratescu; si pământeniū Capuchhacle în Czarigrad să dobândescă ajutorul cellū dātator de viața, învrednicindu-se poruncelor înălțașilor nostrii stēpāni. Mare slavă va fi prea înălțatului Devlet sloboda neguțătorie a pământului nostru, si apērarea chelerului împēratescu de către supērarea Serhatlāilor. Acēsta, cu cutremur si cu isvor de lacrimi ne rugām, cădēnd la piciōrele Stāpānilor nostrii; pentru că nu ne au mai remas putere se mai obicinuim aducătōrea de stricāciune oblāduire ce am avut; iară de au supērat vre o dată pre prea înaltulu Devlet strēmōsiū nostrii Domni (care acēsta nu este nesciută, sciind numai a nōstră vecinică jertfire a credinței si a supunerii), si așa fiind, noi ticălosii, îndestul ne-am osēndit, si cumplit ne-am pedepsit, noi cei ce ne tragem din aceia, mai mult de un vēcū fiind sub jugul tiraniei Grecilor czarigradeni; si de vreme ce Grecii au călcat datoriele credinței, cu cuviință este să dobāndim noi acum fința nōstră cea d'ântēiū, fără a ne lipsi nimicu de ce au avut ei; pentru că din vechime Domnia țerrei era hierosită la noi pământeni; vrednici de jale eram noi ticălosii, rātācindu-ne pre la marginile țerrei.

Mulțumire adducem marelui Dumneșeu că acum, prin purtātōrcle de biruință ostiri împēratesci, s'au curățit apostaii din țerră. Acest prea plecat allu nostru mahzar l'am proșferit prea înălțatului Vizir, ca să'lu închine la piciōrele împāratesci puteri. Dumneșeu cellū vecinicū, marele Domn allū Stāpānirilor, cellū ce dă lumina la sōre, va grāi celle bune la inima

prea puternicului și iubitorului de ómeni Imperatului nostru, ca să strigăm cu toții în veci: mărescă-se preste tótă assemanarea lauda și puterea prea înaltului Devlet ¹⁾)

Anulü 1822.

Nota No. XCV.

21 de articoli propuși la Inalta Pórtă de Boierii candidați de Domni din Muntenia, în interesulü binelü publicü.

1. Domnia se fie pe viața, căci pe șépte ani este planos grecescú; că de când prea puternicul Devlet aü hotărít a fi șépte ani, nu s'aü mai întors nimeni în Țarigrad, ci toți aü pribegit în alte țerri, pentru ca să'si facă scoposul lor, adică acestea cari s'aü întîmplat; și de va rămânea domniile tot așa, cu adevêrat că nici unul nici de acum înainte nu se va mai întórce. A Domnilor fugă este cea mai vătămátore și supărátore Devletului: că fugând, pismuescú Devletul și în țerri streine, aflându-se Domni și avënd și bani mulți, și facü pricinü și sfátuesc arátând drumuri vétămátore Devletului, și cele-alte împărății îi ascultă; iar orînduindu-se Domni pênă la mórte, și murind Domnul, se aléga pre altul care va gási Devletul se orînduiască, iar nu pre fiul seü.

2. Consulatul Rusiei cât și celü nemțescü se nu aibă a trimite Greci într'alte țerri, nici secretariü lorü se nu fie Greci; ci adevêrați Russi și Nemți.

3. Poruncile sântelor tractaturü, ce vor fi asupra nizamurilor țerrei, se se facă cunoscute la toți pámêntenii de obște, iar nu ascuns.

4. Domnul se'lü aléga în urmă boierii țerrei; și atît iscaliturile lor cât și pecețile se le trimița la prea înaltul Devlet, pentru ca să fie știut și cunoscut; și veri ce arzmhzaruri va trimite Domnul la prea înaltul Devlet, pentru ori ce *maslazaturü* alle țerrei, se nu se priméscă pîna nu vor fi toți iscaliți, făcându-le prea înaltul Devlet *rubaru* atît iscaliturile câtü și pecețile; și de va fi tóte și adevêrate, atunci prea înaltul Devlet se dea stăpînescă poruncă.

5. Veri ce poruncă va trimite Devletu la aceste doué che-leruri, se o facă Domnul cunoscută tuturor boierilor.

¹⁾ Veđi memoriulü lui Dîrzéuu, *Trompeta* No. 677 și 678.

6. Domnul se nu aibă voie se îmbrace caftan pre nici unt strein, nici se le dea privileghiū allū țerrei, adecă scutelnici și poslujnici.

7. Toți Boierii acestor două cheleruri se fie slobodți, veri când vor avea se mērgă la prea puternicul Devlet, se nu fie popriți de nimeni.

8. Tóte capu-chehaielele serhaturilor se fie Români pământeni, iar nu Greci.

9. Toți calugării, arhimandriții, Vlădicii și Egumenii greci se fie isgoniți din țerră, mergēnd pre la Eparchiele lor.

10. Domnul se nu aibă a înalța *mansupurī* din boierii țerrei cari va vrea, ci murind cellū bătrîn se ia pre cellū d'alū doilea; și nici se dea mansupurile la cine va vrea, ci pre rēnd la fieștecare, ca se se împartășască fieș-care din mila împărătescă; și fără rușfet, și cu sfatul tuturor boierilor.

11. Ispravnicii se se orînduiască boieri cu sciința, și se fie respunđatori pentru județul lor.

12. Domnul se nu aibă voie se facă nici mazili, nici nēmuri, nici postelnici, nici companiști, se nu facă fără de scirea boierilor; și când va face câte unul, după slujbele ce va face; și în carte se fie toți boierii iscăliți; iară ne fiind toți, și numai cu pecetea, să nu se fie în sēmă.

13. Domnul se nu aibă voie se orînduiască la nimeni vre unū privilegiū allū țerrei, nici lucruri de ale țerei se nu dea de zestre.

14. Tóte socotelile țerrei se fie deschise la Vistirie; și făr'de scirea boierilor se nu facă nici o cheltuială, nici se ia mai mult de la țerră de cât ceea ce va trebui țerrei pentru cheltuețele țerrei și pentru lefuri. Iar Domnul se'si ia pre sēmăi numai rușmeturile.

15. Toți streinii fără privileghiuri se se așede cu țerră, și se nu fie bașcaluiți.

16. Neguțatoria pământenilor se fie slobodă a trece veri unde, plătind vama după vechiul obicei.

17. Beilicci-bașa se nu aibă voie se aducă cu dînsulū mai mulți ómeni de câtū șēpte-spre-dece pazarghideni, pre cari se'i orînduiască la 17 județe; și cu ómeni de ai ispravnicatului se strîngă oile ce sunt orînduite numai cu berat; dându-le ispravnicatulū ciobanii cei trebuincioși, cari ciobanii se duca oile numai până la Dunăre, și se se întorcă înapoi; însă toți ciobanii se nu aibă arme.

18. La scótele țerrei ce se numesce domnești, dascalii se

nu fie volnici a priimi copii mici de Greci, nici de Arnăuți, nici de Sârbi; și cu poruncă împărătească se se trimița trei *hogi* procopsiți, cu plata țerrei, ca se învețe și pământenii limba prea puternicului Devlet.

19. Toți sudiții se fie îndatorați se fie supuși sfintelor tracaturi și privileghiuri ale țerrei.

20. Spătaria se se dea la patru boeri de ai țerrei, pentru a putea pădi nizanul țerrei; iar nu la unul, și la Greci.

21. Caimacam la Craiova se se trimița boieru pământénu, cu sciința de alle țerrei; și sa nu aibă în slujbă ómeni streini, de cât ai țerrei. ¹⁾

Nota No. XCVI.

Petiția boerilor din Brașovă către Cabinetulú Russiei, prin care protestă contra numirii lui Grigorie Vodă Ghica d'a dreptulú de către Pórtă.

Sire!

Reduși, d'unú anú și jumătate, a fi pre frontiera Transilvaniei, care ne servă de asilú, spectatori ai calamităților carí, contra orí căria așteptări, bântue încă și adí nenorocita noastră patrie; și espuși printr'acésta la tóte sufferințele morale, și la tóte lipsele fizice; n'așteptămú, Sire, de câtú restabilirea definitivă a lucrărilor în România, spre a ne reassigura despre sórta ce ne așteptă.

Numirea la principatul Vallahiei a lui Grigorie Ghica, boieru pământén, distins prin nașterea sa și prin rangul său, se póte considera ca uá probă din partea Inaltei Porți a priimirii cererilor preliminarii a le Ministerului Majestații Vóstre Imperiale; acésta a trebuitú se ne console pe d'o parte; dar despre altă parte ne-a întristat. Suntem satisfăcuți, Sire; fiind că prin acéstă Sublima Pórtă pare că voește a face se reînvie privilegiatele noastre, anulate în disprețul capitulațiilor primitive; dar suntem mênhiți: căci, recunoscând drepturile noastre, I. Pórtă n'a voit a lăsa națiunii allegerea noului Ospodar, după cum se practica în vechime; și după tóte aparințele, avem încredințarea că puterea suzerană ar voi se nimicéscă consti-

¹⁾ Veđi Memoriulú lui Dirzenu, Trompeta No. 676 și 677.

tuția țării, din vechime recunoscută și garantată prin tratare solemnă cu puterea protectrice a M. Vóstre Imperiale; și se împingă ast-felū nenororirile nóstre la ultimul grad; pe când țerra, după atítea suferințe, era în drept a se aștepta la consolațiunii și ușurări din partea S. Porți

Ridicând uă voce plângătoare până la piciórele tronului M. V, I, cuteđăm, Sire, a ne esprima ast-felū; căci, în urma sosirii Caimacamilor noului Ospodar, am aflat cu siguranța ca Prințul va sosi din Constantinopole însoțit de unū officer superior allū S. Porți, în calitate de Divan Effendi, și d'unū altū officer turcū, care, cu titlu de Capugi-Bașa, și sub numele special de Bešli-Aga (oficer de poliție turcū) este destinat a avea în România comanda unui corp de oștire mai mare de 2000 ómeni; ast-felū că pe viitorū presința Sultanului în România este în stare a face se tremure tóta lumea.

Ceva mai mult, Sire. Vedem că Pașa de la Silistra continuă a avea în țerra aceeași influința ce a esercitat-o în cursul ultimei catastrofe; și aflăm în același timp, indirect, că Prințul are a se adresa pe viitor la Constantinopoli numai prin mijlocirea numitului Pașa, priimind printr'énsul ordinele și instrucțiunile privitoare la affacerile țării.

Din tóte celle espuse, urmęđa, Sire, că deșertarea țării de trupele otomane, atít de mult dorită, nu se va effectua; că santa nóstră religie, și poporul ce o professésă, vor fi d'opotrivă espuși la acelleași insulte și profánari; iar constituția țării va încerca loviri subversive în drepturile consacrate de ea din vechime.

Nenorocitul popor, și după sosirea Caimacamilor, se vede împilat, ca în trecut, prin rechisițiunii vecsatóre, precum finū, aprovisionari de tot felul (pentru magazinele destinate la întreținerea trupelor turcesci în România, și pentru transportarea lor peste Dunăre) și salahori pentru repararea și reconstruirea locuinței Prințului; și tóte acestea fără nici uă plată séu despăgubire; în fine, strângerea contribuțiunilor bănesci are a fi cu atát mai împovărătoare pentru popor, cu cât sorgințele prosperității sélle sunt cu desavêrșire sleite.

Am luat încă cunoșcința că noué regulamente se vor întocmi la Constantinopoli, pe care credem că prințul și boierii aflați acolo aū fost siliți a le aproba, vrënd nevrënd; și fiind-că aceste noué dispozițiuni n'ar fi putut dobândi forța legală, fără aprobarea înaltului cler ș'a întregii adunări a boierilor, și fără aproba-

rea Curții protectrice, se asigură că l. Pórtă, din propria ei inițiativă, ar fi împuternicit pe Domnū cu firmele necesarii pentru înlesnirea punerii în esecutare a acelor noué măsuri.

Alte dispozițiuni se ȃice că s'ar mai fi luat, prin cari s'ar amenința chiar viața acelora cari, depărtați de patria lor, și lăsându-se cu totul la mărnimósa și puternica protecție a M. V. I. n'au încetat, Sire, a protesta contra grozaviilor ce se făcea în România din partea oștirilor otomane.

Din câte am îndrăsnit, Sire, a espune până aici cu respect la piciórele tronului M. V. I., e învederat că înalta Pórtă, vędându-se în neputința de a essecuta pe faciă proiectele selle, a numit pe acei doi Domni cu scopul d'a realiza într'un mod îndirect dorințele sélle, și d'a ne face pe noi sę părăsim a-silul nostru ș'a intra în patrie, încetând ast-felū a mai protesta contra abuserilor, și devenind instrumente involuntari-alle ruinei poporului ș'alle propriei nóstre perderi.

Prosternați la piciórele tronului I. V. I., îndrăsnim, Sire, cu acrámi în ochi, a implora și în acéstă circumstanță înalta vóstră clemența și puternica vóstră protecție, în favórea nóstră ș'a poporului creștin, care speră, Sire, salvarea sa numai de la misericordia M. V. Imperiale.

Bine voięste, Sire, a conjura acéstă nouă furtună ce ne a menința, stabilind pe base solide fericirea nenorocitei nóstre patrii: spre a putea, sub puternica vóstră protecție, sę ne bucurám d'ua noué esistență, și a gusta ȃille fericite, bine cuvântându în tóte ȃillele numele sacru allu M. V. I. ¹⁾

Brașov 14 August 1822.

Nota No. XCVII.

Prea cinstite D-ta biv vel logofete,

Cu lacręmi fierbinți jaluimū D-tale, ca sę avem dreptate cu slugeru Teodor din Sud Mehedinți, ce se afla vętafū în plaiu Cloșanilor la leatu 1806, când stápęnea Turciū, și se afla ispravnicū D-lui Cluceru Glogovėnu; și trecând D-lor boerii spravnicū în țerra nemțescă, aū remasū acelū Slugger Teodor stápānu la acea plasă, și preda ómenii cu bani; fiind eū mazil, mi-a luat două rānduri de bani, și fitanție nu'mi a dat; și am jaluit la d-lui Regep-Aga tótā plasa; l'aū și adus dupā

¹⁾ Publicată în *Buciumulū* No. 19 din anulū 1863.

jalba noastră ca să ne plătescă banii, fiind că n'avea porunca D-lor boierilor ispravnici să ne ia banii; și acea mită s'au întors cu judecată; și am remas săraci. Și fugind (Tudor) la Muscali, au venit cu Panduri, și ne au ars casele, la patru frați; și vedând acelū jafū ce au făcut, și umblând ca să ne prăpădescă, au fugit doi frați ai mei la Turci, și de la Turci s'au dus la Sêrbi, și eu nu m'am amestecat la nici un felū de lucru, la nici o parte, nici spre Turci; trăgându'-mi dajdia, 'mi au luat talere patru-șeci, cu cuvânt că mă iartă de când m'am judecat cu dênșul; și 'mi au luat Pandurii lui un callū înșelat, și sunt păgubaș; și eșind Turcii Ostrovului pe anulū trecut, dând bani de bir, i zaherea, ne lua fără de voe de ne ducea la dênșii zaherea, la Paun Dan; au fost neopriți Turcii dintr'acea plasă; iar D-lui Slugerul, cu cuvântū că am dusū (zaherea) la Turci, au trimis și m'au luat, și m'au globitū cu talere 100, și talere 50 s'au făcut cheltuială, cu trépăd cu totū; și D-lui Slugeru mult ducea la Turci de voia lui, și neșușetoria cu dênșii, și ómenii lui fiindū neopriți de la Turci, cu tóte ce le trebuia; și n'au mai globit pe nimenea, fără de câtū pe mine, având multă pismă; și la tótă dajdia la cruci, ne lua câte talere 5 mai mult peste banii dăjdiilor; și tóte dăjdiile le-am dat, de când s'au început resmiriță, nici măcar una nu ne-au trecut; și la létul 1808 ne-au luat de zaherea, crucea talere 25, și deosibit parale 20; și la létu 1809, de casă parale 20, și nu ne-au dat fitanție; și acum ne-au luat talere 100, banii ajutorului, și de fitanție talere patru, și de oeritū câte parale 10, și rávașū punea câte 20 bani. Și cu lacrēmi fierbinți ne rugăm cinstitului Divan ca să se milostivescă asupra sărăciilor noastre, ce nu va fi cu porunca ca să ni se întórcă; și cum va fi mila D-tale.

Prea plecații D-tele
Ghiță Răescu, mazil
Antonie Răescu, mazil.

Costache Samurcașiu, biv vel Logofetu, i cavalier, întâiū otcămuitor alū Divanului Craiovei, Dumnéta vatașe pe amândouă părțile se 'i scoți la Departamentul de patru, se le cercezeze pricina; și cu anafora se ne arăți.

1810 Noembre 18.

Loculū
Sigiliulū.

Treti Logofetu.

Prea Înălțate Dómnne!

Cu lacrimi ferbinți jeluescú milostivirii Mării Tële, luminate Dómnne, ca să am dreptate cu un Slugerú Tudor, ce aú fost comandir de Pandurí în vremea Muscalilor, din sud Mehedinți: că aflându-se mai sus-numitulú vatafú în plaiulú Cloșanilorú, pân'a nu veni Muscalii, ne-aú luat multe rënduri de bani, și fitanție nu da; și iar ne-aú mai apucat de alú treilea rândú de bani. Noi am cerutú fitanții, apoi se 'i dăm bani; și n'aú vrut ca se dea fitanții; și cu mare zorú aú trimis de ne-aú luatú banii; și după ce aú luat bani, s'aú dat spre partea rusésca, și aú venit cu câți-va Pandurí ca să ne prindă, căci statussem împotriva; și vedând că nu ne-aú prins, ne-aú dat focú caselor la 4 frați, și aú luat și vite ce aú găsít la 2 frați ai nostrii; și au arsú tóte iconomiile nóstre și bucatele, după cum se arată prin jalba slávitului Comitet pe larg; și umbla ca să ne prindă să ne prăpădescă. Am tot fugit prin păduri, multă vreme; iar vedând că numai avem locu de viața, aú fugitú 2 frați la Turci, vedendú patima altora ce pátimescu și cum îi prăpădescu, și de la Turci au fugitu la Sërbi; — și eú totu am umblat fugar multă vreme, de n'am putut munci nimicú într'acea vreme; și am dat talere 40 prin logofetulú Radu, cu cuvânt de iertare; și apoi am venit la páméntulú meú; și eú am fost bașca de frații mei, peste 20 ani trecuți, și n'am fost amestecat la nici un felú de reuțați, nici la Pandurí, nici la Turci, nici la hoție, după cum arată tóte satele, prin adevérința iscalita de preoți; și aú trimis Pandurí, și 'mi aú calcat casa, și 'mi aú luat muerea róbă, cu un copilú în brațe, bágând'o în Muscali; aú ținut'o în casă trei săptămáni, în locú de muere, după cum era obiceiulú lui; și am dat 30 galbeni de am scos muerea, aruncându-mi pricini că am dus la Turci (zaherea), într'acea vreme; iar Turcii era nelipsiți din țerra, și era tóte schelele slobode la Turci, și ne lua bani de birú și zaherea; și puind D-lui Slugeru pe un om alú D-séle, pe logof. Dumitru Gârbea, ca să scrie la un frate alú meú, a nume popa Gheorghe, ca să vie, că nu 'i va face nimicú Slugerul, aú venit; și pe alții 'i aú învețat de l'aú dus la D-lui, și l'aú ingenunchiat să 'lú tae; pe alți tovarăși ai lui înveță se 'lú scóța se 'i dea bani pe moșie; și am datú zapisú pe talere 300 pe tóta moșia, numind zapisul pe numele tovarășului seú D. Nicolae Zoicanu; și după ce aú muritú acellú popă, m'aú luat cu Pandurí D-séle, și m'aú dus într'un

satù, și m'aù pusù se'i dau eù cu alt frate alù meù zăpis de frică, puindu-ne la închisóre; și 'i am dat zăpis, scriind zăpisulù că ori cine se va afla din némulù nostru se aibă a întórce banii; iar D-lui n'aù priimit acelù zăpis; și am datù altù zăpis, ca se nu mai aibă nimeni voe a mai scóte moșia; și am dat jalbă Divanului Craiovei pentru tótă paguba mea; și am intrat în judecată la D-lui Biv vel Logofetù Costache Samurcașiu; și fiind (Tudor) omul D-lui, de trei ori m'aù tot ținut (cu vorba) până s'aù șpart Divanul; și aù dat se mē pue la oprélă, ca se mē sparie se fug; și n'am mai intrat în judecată, după ce s'aù șpart Divanul la Samurcașu; și nici o dreptate n'am avut; iar pentru moșie, îmi đisse Samurcașu se dau jalbă deosebita, că 'mî dá moșia; și veđând nedreptatea, n'am mai dat jalbă; și ne-aù rânduít la partament; și nici acolo nici o dreptate n'am avut, că aù dat mită sume de bani de 'mî aù perdut dreptatea; și veđând acea nedreptate, ndată am dat jalbă slăvitului Comitet a nu rămânea sáraci; și din pricina sárăciei n'am mai putut se ne mai căutam; și am auđit că aù luminat D-đeù (țerra) cu mila; și Măria Ta estí mult milostiv asupra sáracilor; că la Divanul Craiovei cu acést om n'am dreptate nici într'un chip. Și cu lacrēmi ferbinți ne rugăm Măriei téle, ca se fim scoși la judecată înaintea Măriei téle, ca să nu'ți faci păcate se ne mai rânduēști la altă judecată, ca nimicù nu putem; că e om tare și cu putere. Și cum D-đeù te va lumina asupra sárăciei nóstre. Și pentru paguba caselor, am strâns totù satul, împreună cu unù omù muscălescù, și aù preșuit casa de bașca de paguba din bucate, și din altele din prejurul casei; și aù dat înscriș muscălescù cum aù găsítù cu calle. Și cum va fi mila Măriei téle asupra sárăciei nóstre !¹⁾

Robii Mării Tėlle, *Ghiță Răescu*, ot Gornovița.
Antonie Răescu, ot-tam.

Vatașe de curte, se 'i înfățișeze la judecată Departamentului de optù.

1816 Februarie 20.

No. 199.

Biv vel Spataru.

¹⁾ Originalele acestor petițiuni le posedă D. Gornovicănu din Mehedinți.

Nota No. XCVIII.

Listă de rămasurile lui Tudor, făcută de Judecătoria de Mehedinți la anul 1838.

1. — Ua pereche casse în Cerneți, ruinate. ¹⁾
2. — Pivnița de ȕidü cu casse d'assupra, în délul Curila lângă Cerneți, pe moșia Pétra Albă a M-rei Cozia.
3. — Ua vie și cu pomü, în acelașü déllü, în possessia Clucerului Vasile Strămbénu, cu cartea Căimăcamiei din 1823 Aprilie 30 ²⁾
4. — Ua móră pe apa Pleșuva, după moșia M-rii Govora.
5. — 10 stj. moșie în lungü și în latü, în siliștea satului Cloșanii, pe care era și uă casă arsă de Turci, iar locul *luatü în silă de la* un Bonciog moșnénu, care o posedă dupe la 1832, după arătarea moșnenilor Cloșani.
6. — Ua móră totü acolo, făcută de Tudor, în vadul moșnenilor, cu 2 róte, din care una o posseda Tudor drept cheltuală, și alta moșneni, fiind vadul lor, iarăși după arătarea moșnenilor.
7. — Ua cârciumă aprópe de satul Balta, și puțină moșie, după arătarea Stămbénului și mărturisirea moșnenilorü de la Balta, anume Nicolae Zoicanu și Popa Constantin, că Tudor făcuse acea cârciumă pe moșia lor *prin silnicie*
8. — Liveđi la Halânga, tot după arătarea Strămbenului.
9. — Unü loc în Cerneți netrecutü în catagrafia de mai susü. ³⁾

Nota No. XCIX.

Câte-va bilete d'ale lui Tudor către Nicolae Zoican din Mehedinți și către Căpitan Vasile.

No. I.

Către Dumnealü Kir Nicolae Zoican.

Am priimit scrisórea D-tale, și de câți bani mi s'aü trimis de către D-ta din socoteala mea până acum, măcar că ai fitanțele melle; dar eată că 'ți trimiseiü eü însemnare curată,

¹⁾ Acéstă casă a cumpărat-o D. Petre Cladovénu în 1851 lei.

²⁾ Cumpărată de D. Ión Gărdărénu în 5951 lei.

³⁾ Veđi Dossarul No. 13256 de la Arhiva Statului, secjiunea istorică, pag. 8, 9 și 59.

unde sunt trecuți și ai pieilor; ci D-ta vei păstra însemnarea acésta; și când ne vom întâlni, îmi vei aduce răvașele, și 'i vom trece în dos (locul rupt) priimiți. Eată și însemnarea de la Kiriakov, de socotéla peilor, pentru banii de la Anastasie; eată că 'ți trimiseiū bumbașirū; ci vei merge de vei apuca de îți va da banii, sau să vii cu ellū aici la judecată. D-ta să'ți cauți banii de la ellū; și ellū cu mine n'are nici o socotéla; iar de va avea, își va căuta cu mine; iar D-tale să'ți dea banii. Eată și osebitū răvașul meū ca să i'lū arăți, să vadă și ellū și judecata că așa merge șartulū. D-tale să'ți plătéscă datoria, și ellū ce va avea cu mine să'și caute.

Kir Nicolae, pentru bani am prea mare trebuință; fiindcă în sêrbători, după Paști, voiū să mergū la București să'mi isprăvescū niște treburi; pentru aceea îmi trebuescū bani.

Ci prea mă rog, pune silință până la Paști sê'mi faci aceea sumă de bani; și sê vii D-ta singur cu ei până la mine, fiindcă avem mai multe să vorbim amânduoī. După ce vom isprăvi acelle trebi, apoi iar îți voiū da eū bani, câți îți vor trebui; numai mie la acea vreme îmi trebuescū; și apoi curândū iar iesse banii.

Am auđit prin unii alții că ar fi vorbind Regep-Aga și alții rău de mine; ci să cerceteđi, și să'mi scrii; și scrisórea să o trimiți la cocóna Ana, la Cătuñū, scriindu'i D-ta ca să 'mi o trimiță Dumneaei de-locū.

Și prea mă rog, Kir Nicolae, să te silești pentru bani, ca să nu'mi remăe tréba care arătū că am, josū, din pricina banilorū; și atunci sê vii D-ta ca sê vorbim celle-ce vom avea; căci am ceva vorbă cu D-ta.

Pentru biserica de la Cernavêrfū, să'mi scrii ce le lipsește ómenilor, și ce pohtescū de la mine? adică cu ce voescū ca să 'i ajutū eū? Ca să știū sê le slujescū, precum am făgăduit. Și suntū

Alū D-tale gata.

1813 Martie 20.

Theodor.

Kir Nicolae, acéstă scrisóre cu om credincios să o trimiți la Kir Răducanu în lazaretū; și să 'i spue din gură că iar om credincios sê pue să 'i o citéscă; și să ședă omul D-tale să ia respuns; și să 'lū trimiți la Cătuñū, scriind cocónei Anei să 'mi 'lū trimiță; cum și tot dauna ce scrisori va da Răducanu, să le trimiți tot la Cătuñū ¹⁾.

¹⁾ Pe adresă sunt și aceste cuvinte: „și acéstă legătură cu materie, să se trimiță la Kir Răducanu.“

No. 2.

Către dumnealui kir Nicolae Zoican.

Dupa cum știi, eu prea mă grăbesc ca să merg la București; și fiind prea ocol pe aici, așu vrea să merg prin țera; te poftesc, fă mijlocire de'mi scrie, fi-va cu puțință să ne putem stricura peste baltă?. . . .¹⁾ bului, adică pe la băi să trec; și de vei socoti că se poate, scrie'mi de loc; și apoi îți voi scrie cându să veniți cu caii la băi, ca să plecăm; der cum mai curând să'mi scrii. Sunt al dumnitale gata.

1815 Februarie 21.

Theodor.

No. 3.

Acest Gorovei, sătean din Ilovița, din plaiul meu Cloșani, care a fost și el luat de silă între Pandurii *Adalăi*,²⁾ acum când au venit la locul lui și la munca sa, între birnicii sei, de 'și pórta datoria sa, dreptu aceea după slobozenia ce am de la stăpânirea mea, 'i am dat acéstă adeverință să ai-bă pace de către dregătorii locului; fiind-că cu știre s'au întorsu.³⁾

No. 4.

Către D-lui chir Nicolae Zoican.

Mă mir de d-ta cum de atâta vreme de nu'mi scrii de nici unele? și fiind-că mă aflu bolnav, prea multu am poftit la lămâi; fiind că nimic alt cevași nu pot mânca.

Te pohtesc, kir Nicolae, cum mai îngrabă, se trimiți un om cu bani; și se scrii d-ta la jupânu Stoica ca să facă ori cum va face să'mi cumpere trei-șeci de lămâi bune; și când le va aduce la d-ta să le dați la căpitan Drăghici; și să'i dăci d-ta ca să mi le trimită aici la mine cu un Pandur, cum mai îngrab.

Să scrii jupânului Stoica că să ne mai însciințețe câte cevași, ce se mai aude în năuntru.⁴⁾

Să mă însciințeți ce ai făcut pentru armesaru⁵⁾.

1811. August 8.

Theodor Slugeru.

¹⁾ Locul rupt în originală,

²⁾ Negreșit *Adacalcăi*.

³⁾ Aceste trei billete sunt autografe.

⁴⁾ Adică, în Austria.

⁵⁾ În acestu billetu figureasă numai semnătura lui Tudor.

NB. — Aceste patru billete mi s'au comunicat de D. I. G. Rupturenu, professore de classa IV. din Severin, care și le-a procurat de la moștenitorii lui Nicolae Zoicanu. Doritorii le pot vedea la autorul acestei opere.

No. 5.

Cu frățească dragoste

Archon Căpitan Vasile!

Pentru talere trei-șeci, adică lei 30, ce ți-a dat acestu Nicolae Albastroiu, omul meu, că l-au dat satul dator la D-ta, pof-tescū pe D-ta ca să 'lū mai aștepți, pentru hatîrul meu, până la S-tu Gg. viitor, Aprilie 23; și daca la acest sorocū nu va plăti, atunci să trimiți la mine cu acest revașu allū meu, și 'i voiū respunde eū D-le, de cinstitū; și pentru acēstă facere de bine, cū prelungirea lui mē vei îndatora, ca să slujescū și eū D-le, rămāind

Alū D-le ca un frate.

Theodor Slugeru.

Și să amū respunsulū D-le, se știū ¹⁾.

F I N E.

¹⁾ Acestu biletū autografū illū posedă D. Maior Papazoglu, caruia i s'a procuratū de D. Hristodor Marghiloman, din Craiova, găsită între hârtiele familiei Vișorōnu de peste Oltū.

ERRATA

La volumul II.

<i>Cum este</i>	<i>Cum trebuie să fie</i>	<i>Pagina</i>	<i>rându</i>
Capușineni . . .	Câmpineni	21	30
Caimacamilor . .	Boierilor	62	9
No. 122	No. 123	63	37
sensul	veracitatea	126	32
cauzele	drepturile	127	21
Despre sensul . .	Despre veracitatea . .	126	32
și cauzele	și drepturile	127	21
a Arhivei	Din Arhiva	132	40

VERIFICAT
1987

